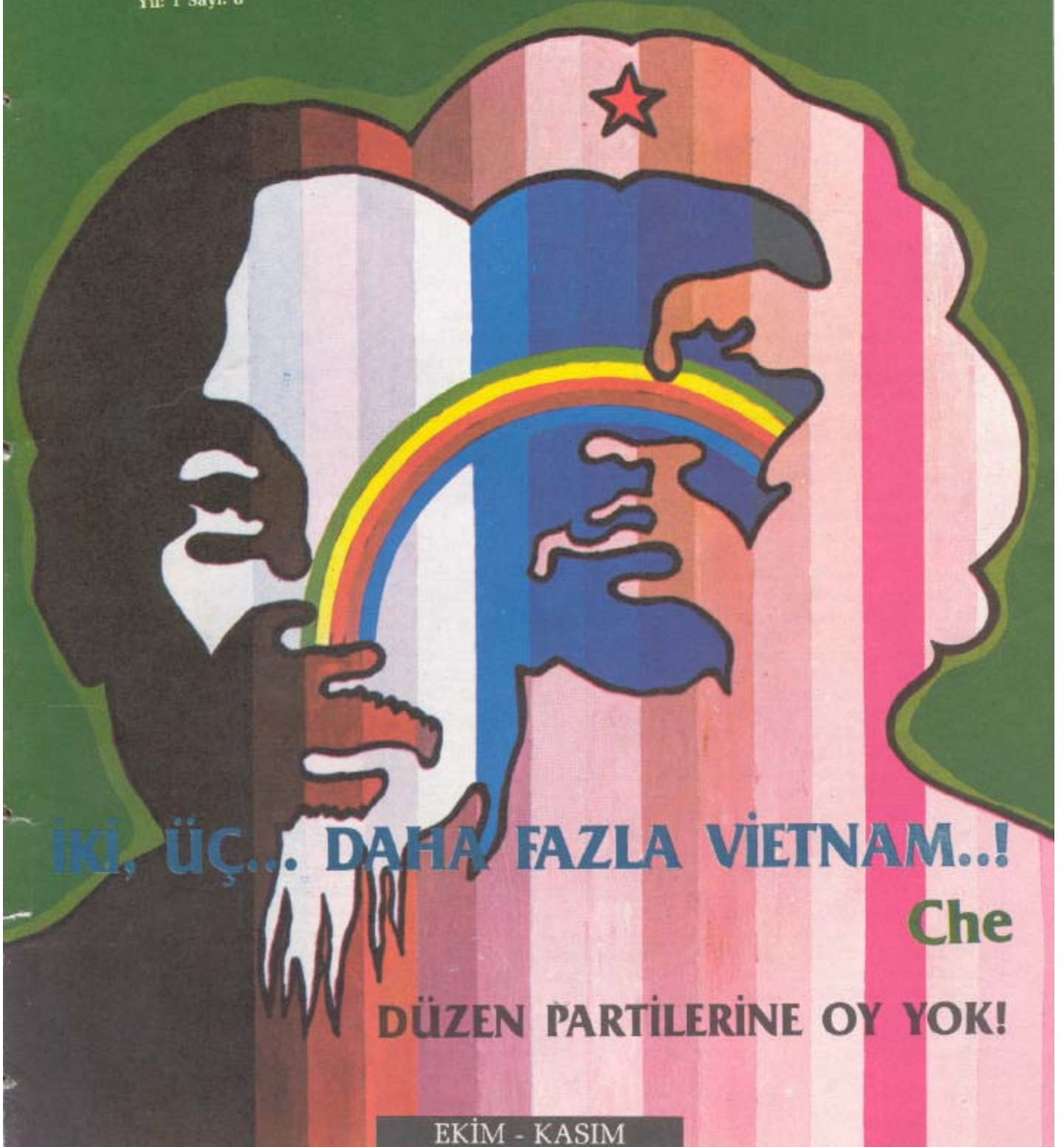

COZUM

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ İÇİN

Yıl: 1 Sayı: 8

İKİ, ÜÇ... DAHA FAZLA VIETNAM..!

Che

DÜZEN PARTİLERİNE OY YOK!

EKİM - KASIM

Sahibi: Metin YAVUZ

Sorumlu Yazışleri Müdürü: Çelik MALKOÇ

Yönetim Adresi: Çatalçeşme Sokak No: 46/9 Çağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 512 89 49

Ankara Bürosu: Rüzgârlı Sokak Eser İşhanı 14/191 Ulus/ANKARA

İzmir Bürosu: Danış İşhanı No: 2/201 8.Beyler Konak/İZMİR

Kars Bürosu: Küçük Kazım Bey Caddesi No: 61 KARS

Paris Bürosu

Dizgi: Maraton Dizgievi

Film: Delta Grafik

Baskı: Yeni Doğu Veb Ofset: 575 39 09

Kapak Baskısı: Boğaz Ofset

Yurtiçi Abone: 6 Aylık 3500 TL./1 Yıllık 7000 TL.

Yurtdışı Abone: Yıllık 50 DM.

Dağıtım: Hürriyet Holding

ÇÖZÜM'den

Merhaba

Dergimiz iki aylık bir gecikmeyle çıktı. Bu gecikme tümüyle irademizin dışında gerçekleşti malesef. Dergimizin üzerinde, giderek yoğunlaşan baskılar son iki ayda, maddi zorluklar ve kâğıt yokluğu (tüm ilerici basını etkiledi) ile daha bir boyuttandı.

Fakat tüm baskı ve engellemelere karşın, Yeni ÇÖZÜM dergisi çıkıyor, çıkacak...

Bu sayımızda geçen iki ayın gündemini yine oluşturan cezaevleri ve ailelerin mücadelesine geniş bir yer ayırdık.

Seçim konusundaki tavrımızı başyazımızda belirttik: Düzen partilerine oy yok!...

Ekim-Kasım aylarının dünya devrimci mücadelesinde önemli bir yeri var: Büyük Ekim devriminin 70., Çin devriminin 38. yıldönümü ayrıca Ho chi Minh ve Che'nin ölüm yıldönümleri.

Ülkemizde kadın ve kadın sorununun ele alınışı konusundaki yanlış eğilim ve sapmaları eleştiren ve perspektifimizi ortaya koyan bir yazımızın bu konudaki tartışmalara açıklık getireceğini sanıyoruz.

Grevler sürüyor, grevlere de yer ayırdık sayfalarımızda.

Veli Aşıkçı (Hasan).....

Değerli bir arkadaşımız ve bir Yeni Çözüm okuruydu. Hayatın her alanında (cezaevleri dahil) onurlu bir devrimci kavga verdi. Boyun eğmedi. Ama hastalığa yenik düştü. Hasan'ın ailesine yardım ve mezarını yaptırma kampanyası açarak Hasan'ımıza son görevimizi yerine getirmek istiyoruz.

Hepinize dostlukla!.....

İÇİNDEKİLER

Başyazı.....	1
Af Değil Özgürlük.....	5
Metris Cezaevi'nden "Genel Af Kampanyası"na İlişkin Açıklama.....	5
Zindanlardaki Direniş Geleneği ve Haziran-Eylül Açlık Grevleri.....	6
TAYAD'ın Saygın ve Etkili Mücadelesi Tasfiyecilere Karşın Sürecektir.....	12
Küçük Hesaplar Siyasal Kimlik ve Onur Mücadelesini Engelleyemez.....	18
Yüreğinin, Yürekerimizin Kulakları Sağırken Nerelerdeydin?.....	22
Cezaevi Tüzüğünde Yapılan Son Değişiklik Üzerine Birkaç Söz.....	23
Tüm Yurtsever Demokrat Doktorlara Doktor Adaylarına Sesleniyoruz!.....	24
Sloganlı Uğurlama.....	26
Mamak'ta Direnenlere Selam Olsun.....	27
Proletaryanın Üç Büyük Devrimi ve Ernesto Che.....	28
Ho Chi Minh'in Mücadelesi Halk Savaşçılarına Işık Tutuyor.....	39
Kültür ve Sanatta Devrimci Bakış.....	40
Yasaklara Rağmen Yaşıyor.....	46
Aramızdan Ayrılışının 2. yılında Ruhi Su'yu Anarken.....	48
Kadının Kuruluşu Sorunu ve Sapmalar.....	50
Aydınlık Çevresi ve Sol Reformizm.....	59
Dergimize Yönelik Baskılar Bizleri Yıldırıamaz.....	60
Demiryol-İş'te Aldatmaca.....	61
Yaşasın Migros İşçilerinin Onurlu Mücadelesi!.....	62
DMO Grevinde Son Durum.....	64
Grevler Zincirinde Yeni Bir Halka: Ambar İşçilerinin grevi.....	65
İşçilerden Mektuplar.....	66
Lokavtlara Karşı Deri-İş Mitingi.....	68
Bir Dert Yumağı Mudurnutepe.....	69
Dostluk Gecesi.....	70
Onurlan Onurumuzdur.....	71
Haberler.....	72
Türkiye İşçi Partisi'nin Önderi Benice Boran'ı Kaybettik/ Hikmet Kıvılcımlı'yı Ölümünün 16. Yılında Anıyoruz.....	76
Okuyucu Mektupları.....	77
Hasan (Veli Aşıkçı) Örnek Bir Devrimciydi.....	79

PARLAMENTO SEÇİMLERİ VE DEVİRİMCİ TAVIR

Ülkemiz, yeni bir burjuva genel seçimleriyle daha karsi karsiya bulunmaktadır. Öncekilerde olduğu gibi, bu genel seçimlerde de, esas olarak halkın karsısına çıkıp ondan oy isteyecek olanlar, iktidar partisi ANAP ile burjuva sınıfının çeşitli cinsten muhalefet partileri olacaktır. Emekçi kesimler ise, kelimenin gerçek anlamıyla olması bir tarafa, görünürde de olsa kendilerini temsil eden partileriyle burjuva genel seçimlerine katılma sansına yine sahip olamayacaklardır. Kendilerine "sosyalist" diyen kimi ilerici dergilerin seçimlerde kendi adaylarını göstermeleri de bu gerçeği değiştirmeyecektir. Her şeyden önce bir kez, "sosyalist"(!) diye ileri sürülen bu adaylar, iddia edildiği gibi gerçek birer sosyalist değil, reformist ya da revizyonistlerin adaylarıdır. Bu halleriyle devrimci sol güçler tarafından desteklenmeleri söz konusu olamaz. Bunları ileri sürmek, devrimci sol güçlerin burjuva parlamentarizmini reddetmesini beraberinde getirmiyor. Zira, propaganda anlamında burjuva parlamentarizmi tarihi olarak zamanı doldurmasına rağmen, pratikte yok asi arasında uzun bir zaman olduğunun bilincindedir. Bu konuda Lenin, "onlarca yıldan beri kapitalizmin tarihi bakımdan zamanını doldurduğu haklı olarak söylenebilir; ama, bu bizi kapitalizmin alanında uzun süren ve inatçı bir mücadeleyi sürdürmemizi gereksiz hale getirmezki" diyor. Sorun, parlamentarizmin ülkemizde "siyasi" bakımdan zamanını doldurup doldurmadığı konusunda verilecek yanıtlarda yatıyor. Belirli ki, siyasi olarak zamanını doldurmuş bir parlamentarizme katılmak, devrimci sol güçler tarafından mümkün değil. Ne varki, burjuva parlamentariz-

mi ülkemizde siyasi olarak zamanını doldurmamıştır; hâlâ milyonlarca emekçi ve proleter parlamentarizmden yanadır; sorunlarının çözüm yeri olarak parlamentoyu görmektedir.

'83 genel seçimleriyle iktidarını sivillestiren oligarsi, parlamento seçimlerini erkene alarak haklı olarak içinde bulunduğu tikanıklığı asmaya çalışmaktadır. Yenilenmiş bir parlamento ile iktidara gelecek olan Özal hükümetinin, kendi lehine çok daha rahat hareket edeceğinin bilincinde olarak hareket etmektedir.

Özal'ın basında bulunduğu, oy kaygısından uzak bir parlamentoda tek basına çoğunluğa sahip bir hükümetin, emperyalizmin ve onunla ittifak halindeki yerli büyük sermayenin tercihi olduğu kimse için sır değil. Belirli ki, aynı güçler, İnönü'nün basında bulunduğu SHP'yi de unutmus degiller; ona da, ana muhalefet rolü vermişler.

Her halükârda 29 Kasım'da yapılmasına karar verilen erken genel seçimler, temelde burjuva parlamentosuna kimlerin gireceğini belirleyecektir. Tabii ki, iktidar ve muhalefeti de.

Seçime katılacak olan ANAP, SHP, DYP, DSP vb. gibi partilerdir. İktidar partisi ANAP ne kadar düzen partisi ise DYP, SHP ve DSP de o kadar düzen partileridir. Hiçbiri emekten ve emekçiden yana degildirler. Ne seçim programları, ne taktikleri ve ne de pratik faaliyetleri emekçi kesimlerin çıkarları doğrultusunda oluşturulmamıştır. Oluşturulması da beklenemezdi zaten. Zira büyük sermayenin ve emperyalizmin çıkarları, onların egemenlik biçimleri her zaman ön planda tutulmuştur.

Emekçiden yana olduğunu her fırsat-

ta dile getiren SHP ile DSP, gerçekte emeğin ve emekçinin karsisindedir. Aksi olsaydı emperyalizmin yeni sömürgeci bir ülkede emperyalizme ve onun tahakkümüne karsi çıkar, NATO'da kalmaktan, AET'ye tam üyelikten söz etmezlerdi. Gerçi son zamanlarda TKP gibi reformist partiler de emperyalist kurumlara katılmaktan söz etmektedir! Göreli de olsa SHP ve DSP düzen partileri olmalarına rağmen ANAP, DYP vb. partilerden bazı farklı tutumlara sahip oldukları açık. Herseyden önce bu iki parti bünyesinde az da olsa demokrat, yurtsever ve ilerici adaylar barındırmakta olup, hatta bunlardan bazıları kimi seçim bölgelerinde adaylıklarını bile koymuş bulunmaktadır. O halde bu iki parti desteklenemez mi diye sorulabilir.

Her şeyden önce, yukarıdaki satırlarda anlattığımız gibi SHP de, DSP de birer düzen partisidir. Hatta bu iki düzen partisi kendilerini "sol" diye lanse ettiklerinden, bu bağlamda, emekçi kesimlerin olmadık bos burjuva vaatler pesinde sürüklenip bir kez daha kandırılmalarına izin verilmemeli; bu nedenle düzen partisi olma gerçeği açığa çıkarılmalıdır. "Sol" olmadıkları bütün çıplaklığı ile halk yığınlarına anlatılmalıdır. İçlerinde demokrat ya da ilerici unsurlar bulunması, SHP ya da DSP gibi sosyal demokrat iddialı partileri ilerici ya da demokrat yapamayacağı açık.

Simdiki dönemde "sosyalist" iddialı dergiler ardi arkasına piyasaya çıkmakta, burjuva parlamento seçimleri konusunda şöyle ya da böyle tavir belirlemektedirler. Yarın, Gün, Alintieri reformist ve revizyonistleri, SHP'nin

desteklenmesi gerektiği doğrultusunda ki tiradlarını referandum ve daha önceki seçimlerde olduğu gibi sosyalistlik(!) adına tekrarlamaktan bir adım olsun geri durmadan iri laflar sarfetmekten büyük bir zevk duyuyorlar. Son çözümlemede iktidar partisi ANAP'a karşı olmanın etiketi ne olursa olsun desteklemek için yeterli buluyorlar. Bunun, burjuva kuyrukçuluğu olduğunun farkındalar mı bilemiyoruz. Bu konuda, Gün dergisi, sol güçlere "ANAP'a hayır genel bir çerçevedir. Sol güçler bu çerçevede içinde oyalarını bir noktada toplamalıdır." çağrısında bulunuyor. (Bkz: Gün 32, Erken Seçim ve Sol)

Reformist-revizyonistlerin farklı bir yaklaşım içinde bulunmaları sasirtici olurdu doğrusu. Gün gibi reformistlerin geçmişine baktığımızda, genel olarak kendine ve solun gücüne güvensizlik, dolayısıyla abartılı bir biçimde burjuva partilerinden birinin pesine takılıp onun koruyucu kanatları altında icazetli siyasi faaliyet yürütmeyi adeta genel kural haline getirdiklerine tanık oluruz.'

Bagimsiz "sosyalist" aday gösteren dergilere gelince: Bir kere, ne bu dergiler birer sosyalist dergidir, ne de devrimci sol güçler tarafından desteklenmesini istedikleri adaylar gerçek sosyalist adaylardır.

"Sosyalist (!) bagimsiz adayların devrimci sol güçler tarafından destek-

lenmesi, yığınlar nezdinde yanlış çağrılara yolaçacaktır. Bu adayların kişiliğinde sosyalistlerin temsilcisiymiş gibi bir imaj yaratılacaktır,

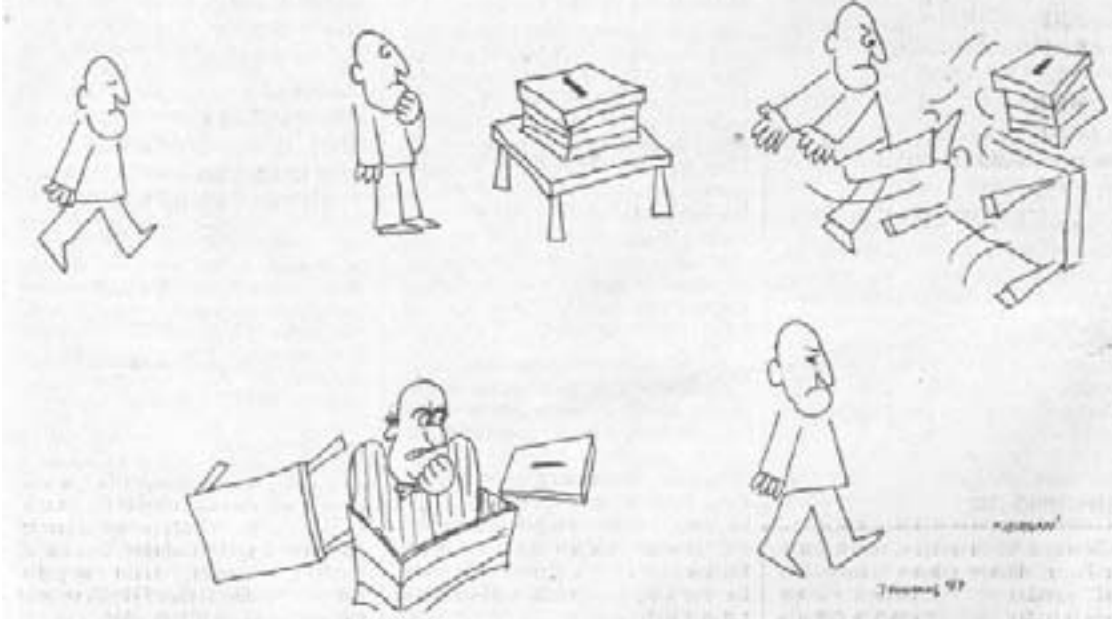
Devrimci sol güçler açısından, burjuva parlamentarizmi yığınlar gözünde siyasi olarak zamanini doldurmuş bir kurum olarak görülmemektedir. Besbelli ki, parlamentarizm, biz devrimciler açısından zamanini doldurmamıştır; ama, bu konuda Lenin, "...asil sorun su ki, bizim için zamanini doldurmuş olan bir seyin, sınıf için zamanini doldurduğu a, yığınlar için zamanini doldurduğuna inanmamak gerekir" diye sesleniyor. (Lenin, Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı)

Devrimci sol güçlerin erken genel seçimlere katılabilecek aday göstermemeleri, örgütlenmelerinin simdiki aşamasında subjektif durumlarının elvermesinden kaynaklanıyor. Yoksa parlamenter seçimlere ve parlamenter mücadeleye katılmayı reddetmesinden değil. Bunu, kimi yanlış anlamalara meydan vermemek için belirtmek ihtiyacı duyuyoruz.

Parlamenter seçimlere ve parlamenter mücadeleye katılma konusunda Lenin, Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı adlı yapıtında, "...özellikle kendi sınıfının geri kalmış katlarını eğitmek için, özellikle ezilen ve cahil köylü yığınlarını uyandırmak ve aydınlatmak için

zorunlu olduğu şüphe götürmez" diyor. SHP ile DSP gibi burjuva partilerinin parti olarak devrimci sol güçler tarafından desteklenmelerinin söz konusu dahi edilemeyeceğini yukarıda belirttik. Keza mevcut bagimsiz sosyalist(!) adayların da yukarıda belirtilen çerçevede desteklenemeyeceğini vurgulamistik. Devrimci sol güçler olarak bu erken genel seçimlerde kendi bagimsiz devrimci adaylarımızı da gösterme durumunda olmadığımız göre, seçimlerdeki devrimci tutumumuz nasıl olmalı, sorusu akla geliyor. Bu asamadaki doğru devrimci tavır; ilericiğinden, demokrat ve yurtseverliğinden kuskuyu duyulmayan, öncelikle varsa bagimsiz adaylar, bu türden adaylar bulunmuyorsa SHP ya da DSP'deki yukarıda belirtilen niteliklere uygun (parti değil) partili adaylar desteklenmelidir. Belirtilen adayların bulunmadığı seçim bölgelerinde sandık basına gidilmemeli; bu bölgelerde seçimler "boykot" edilmelidir. Esas olarak devrimci amaçların ön plana çıkartılıp seçimlere ilişkin ajitasyon ve propaganda faaliyetleri yoğunlaştırılarak yığınlara, düzen partilerine oy yok mesajı verilmeli, sorunların çözümünün halkın gerçek iktidarında olacağı (devrimde yattığı) vurgulanmalıdır.

YENİ ÇÖZÜM

AF DEĞİL ÖZGÜRLÜK!

İbrahim BİNGÖL

Son aylarda çeşitli kesimler tarafından dile getirilen "genel af" talebi kamuoyunda yeniden güncellik kazandı. Zindanları dolu olan bir ülkede dönem dönem bu konunun ön plana çıkması kaçınılmaz bir olgudur.

Egemen güçler ve onların temsilciler çeşitli burjuva partileri, toplumsal muhalefetin yükselmesiyle ya da zaman zaman kendi iç çelişkilerinin derinleşmesi sonucu zindan kapılarını kısmen ya da daha büyük oranda aralamak zorunda kalabiliyorlar. Ve elbette bunu halk kitlelerine "devletin lütfü" olarak sunmaya çalışıyor, onların bilinçlerinde "devlet baba" imajını pekiştirmenin bir aracı olarak kullanıyorlar.

"Türkiye halkı ne amaçla ve kimlere karşı savaştığımızı anlayarak, bizleri insanlık onurunu koruyan, yurdunu seven, halkına karşı duyduğu sorumluluğun bedelini ödemekten korkmayan KURTULUŞ SAVAŞÇILARI olarak değerlendirecektir. Buna inanıyor ve güveniyoruz. İşte bunun için sosyalistler "af" değil, devrimciler için özgürlük istemelidirler."

Gerçeğin bu olmadığını, yani egemen sınıfların dönem dönem çıkardıkları "af" yasalarıyla devrimcileri, yurtseverleri bağışlama durumunda olmadığı açık bir gerçektir. Onların arzusu devrimci ve yurtseverleri zindanlarda

çürütmek ve yoketmektir. Ama bu arzuları çoğu kez nesnel gerçeğe ters düştüğü için gerçekleşemez. Devrimci ve yurtseverleri yaşam boyu zindanlarda tutamadıkları gibi toplu olarak yok etme politikasını da uygulayamazlar.

Demokrasicilik oyununun hep gündemde olduğu ülkemizde, zaman zaman farklı biçimlerde de olsa egemen sınıfların bu arzusu hep süregelenmiştir. Ama diğer yandan zindan kapıları da, dar ya da geniş olarak zaman zaman açılmak zorunda kalmıştır.

Bugün 12 Eylül'ün topluma ve ülkeye layık gördüğü ekonomik, sosyal ve siyasal program muhteva olarak devam etmekle birlikte, birçok yerinden delinmiş ya da delinmeye yüz tutmuştur. 12 Eylül'ün yapay olarak olusturduğu çeşitli kurumlar yeniden inşa ediliyor. Çeşitli burjuva fraksiyonları ve burjuva sınıfları fraksiyonları ve burjuva sınıfların temsil eden güçler yeniden siyasi arenada yer almaya çalışıyor. Kısaca oligarşi cephesinde kıyasıya bir savaş sürüyor. Bu çatışmanın yarattığı siyasi istikrarsızlık, neredeyse ülkede her yıl bir seçimin yaşanmasına neden oluyor. Seçim atmosferi hep canlı tutuluyor. Öte yandan güçlü olmasa bile devrimci bir muhalefet yavaş yavaş geliyor ve kendini hissettiriyor.

Böylesine istikrarsız, yoğunlaşmış çelişkilerin yaşandığı ülkede (sürekli milli krizin varlığı da diyebiliriz buna) oligarşi, devrimci yurtseverleri yaşam boyu zindanlarda tutamaz. Kuskusuz mücadelenin farklı evrelerinde farklı gelişmeler olacaktır. Ama genelde bu gerçek değişmez.

Burjuva partilerinin bir kesiminin bile, 12 Eylül'ün yaralarını sarmak adına (yani 12 Eylül'e sünger çekmek adına) "genel af" talebini öne çıkarabildiği bugünkü koşullarda, proleter devrimciler, yurtseverler nasıl bir yaklaşımı benimsemelidirler?

Çoğu kuruluş, parti ve dergiler "genel af" sloganına sahip çıkarak, bu slo-

gani öne çıkarıyorlar. Ve herkese "af" istiyorlar...

Daha açık bir ifade ile, oligarsiden devrimci ve yurtseverleri affetmesini istiyorlar. Üstelik istenen bu affa, insanlık düşmanı iskenceciler, fasistler de dahil...

Bu yaklaşım asla savunulmaz. Devrimciler "genel af" ya da doğrudan "af" sloganlarını kullanmamalıdır.

"Çünkü onlar için sorun, proleteryanın bayrağını her koşulda yükseklerde dalgalandırmaktır. Bunun için yargılandıkları mahkemeleri proleteryanın davasının savunulduğu kürsülere, çürütölmek için atıldıkları zindanları siyasi kimlik ve onurun korunduğu kalelere dönüştürdüler. Bunun için direndiler, öldüler, sakat kaldılar."

Egemen güçlerin devrimcileri affetmesi için hiçbir neden yoktur. Devrimciler, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele ettiklerinden zindanlara düşmüşlerdir. Zindanlarda tutsak, mahkemelerde sanık olsalar da, gerçekte özgür olan ve yargılayan onlardır. Suçlu değil, suçlayıcıdır. Onların affedilmesini istemek, 7 yıldır can pahasına sürdürdükleri siyasi kimlik ve onur mücadelesini yadsımak olur.

Onlara "pismanlık getirin, dayatma ve yaptırımlara uyun, affedelim" dedi-

ler. "Akıllı uslu olun, cezaevinin disiplin kurallarına uyun, infazınız yanmasın, erken çıkın" dediler. "Mahkemelerde siyasi savunma yapmayın, iyi hal gösterirseniz hakimlerin vicdani kanaatleri lehinize olur, az ceza ile kurtulursunuz" dediler. Ama onlar tüm bunları reddettiler.

Çünkü onlar için sorun, proleteryanın bayrağını her koşulda yükseklerde dalgalandırmaktı. Bunun için yargılandıkları mahkemeleri proleteryanın davasının savunulduğu kürsülere, çürütülmek için atıldıkları zindanları siyasi kimlik ve onurun korunduğu kalelere dönüştürdüler. Bunun için direndiler, öldüler, sakat kaldılar...

Egemen sınıfların "af için direniş yapıyorlar" demogojilerine karşı "hayır, af istemiyoruz" dediler.

1984 Nisan'ında çeşitli talepler için baslattıkları süresiz açlık direniş ve

ölüm orucu içindeyken egemen sınıf sözcülerinin "af istiyorlar" demogojisine karşı proleter devrimciler 1.Ordu

Af ancak suçlular için için gerçekleştirebilir. Bizler ülkemize ve halkımıza karşı görevlerimizi yerine getirdiğimize inanıyoruz. Bu gün de aynı inancımızı koruyoruz, yarın da koruyacağız.

2. nolu Askeri Mahkemesi'ne verdikleri 30.6.1984 tarihli 20 imzalı düğünce aynen şöyle diyorlardı:

"(...)

Af ancak suçlular için gerçekleştirilir.

lir. Bizler ülkemize ve halkımıza karşı görevlerimizi yerine getirdiğimize inanıyoruz. Bugün de aynı inancımızı koruyoruz, yarın da koruyacağız. Görevlerini yerine getirenlerin af edilmesi mümkün müdür? Af edilecek olanlar varsa, eğer birilerinin af edilmesi gerekiyorsa; bunlar insanlığa, halkımıza ve ülkemize karşı isledikleri suçların cezasını er-geç çekecek olan vatan hainleri, iskenceciler ve fasistlerdir.

Dünya tarihi bağımsızlık ve kurtuluş için savaşımların, düşmanlarından sadece hesap sorduklarına, mücadelelerinin bedelini ödemekten korkmadıklarına; yaptıklarından dolayı sadece halklarına karşı sorumlu olduklarına taniktir. Türkiye'nin bağımsızlığı ve kurtuluşu için mücadele edip esir düşenler de, düşmanlarından kendilerini af etmelerini istemediler, istemeyeceklerdir. Gerçekten o kadar alçalmış olsaydık, bizi yaptıklarımıza pısmın edip af dilenen zavallılar durumuna düşürmek için yıllardır uygulanan baskı ve iskencele direnmenin bir anlamı olur muydu? Dahası bugün de burjuvazi, bizleri af dilenen, (...) köleliği kabul eden insanlar haline getirmeye çalışmıyor mu?

Bizler yaptıklarımızın ve yapamadıklarımızın hesabını Türkiye halkına veriyoruz, veriyoruz. Yalnızca halkımızın ve tarihin hakkımızda vereceği karara saygı duyarız. (...) Bugünün suçluları da halka ve tarihe karşı yaptıklarının hesabını verecektir. Tarih bizi aklayacak, Türkiye halkı ne amaçla ve kimlere karşı savastığımızı anlayacak, bizleri insanlık onurunu koruyan yurdunu seven, halkına karşı duyduğu sorumluluğun bedelini ödemekten korkmayan KURTULUS SAVASÇILARI olarak değerlendirecektir. Buna inanıyor ve güveniyoruz.

İşte bunun için sosyalistler, "af değil, devrimciler için özgürlük istemlidirler.

Toplumsal suçlular için de af değil, özgürlük istemelidir. Çünkü onların sorumlusu düzendir. Suçu yaratan düzenin kendisidir.

Sosyalistlerin ne özgürlük, ne de af istemeyecekleri insanlık düşmanı iskenceciler ile eli kanlı fasistlerdir. Aksine onların cezalandırılmasını ve çöreklenedikleri kurumların dağıtılmasını istemlidirler.

Sınıf mücadelesinde burjuva hümanizmine yer yoktur. Proleteryanın hümanizmi sınıf gerçeğine göre biçimlenir. Bu bilinçle diyoruz ki; iskenceciler ve halk düşmanı fasistlere ceza.

Devrimci tutuklu ve hükümlülere ÖZGÜRLÜK!

**İNSAN HAKLARI DERNEĞİ'NİN "GENEL AF İÇİN
ÖLÜM CEZASINA KARŞI İMZAKAMPANYASI'YLA
İLGİLİ AÇIKLAMAMIZDIR**

"Ayrımsız Genel Af" diyorsunuz. Kim için af istiyorsunuz?

- *Yüzbinlerce devrimci, yurtsever ve ilericiye iskence yapan iskencecilere mi?*

- *Binlerce insanimizi katleden eli kanlı fasistlere mi?*

Yoksa insanliga ve ülkesine karsi hiçbir suç islememis devrimci, yurtsever ve ilericilere mi?

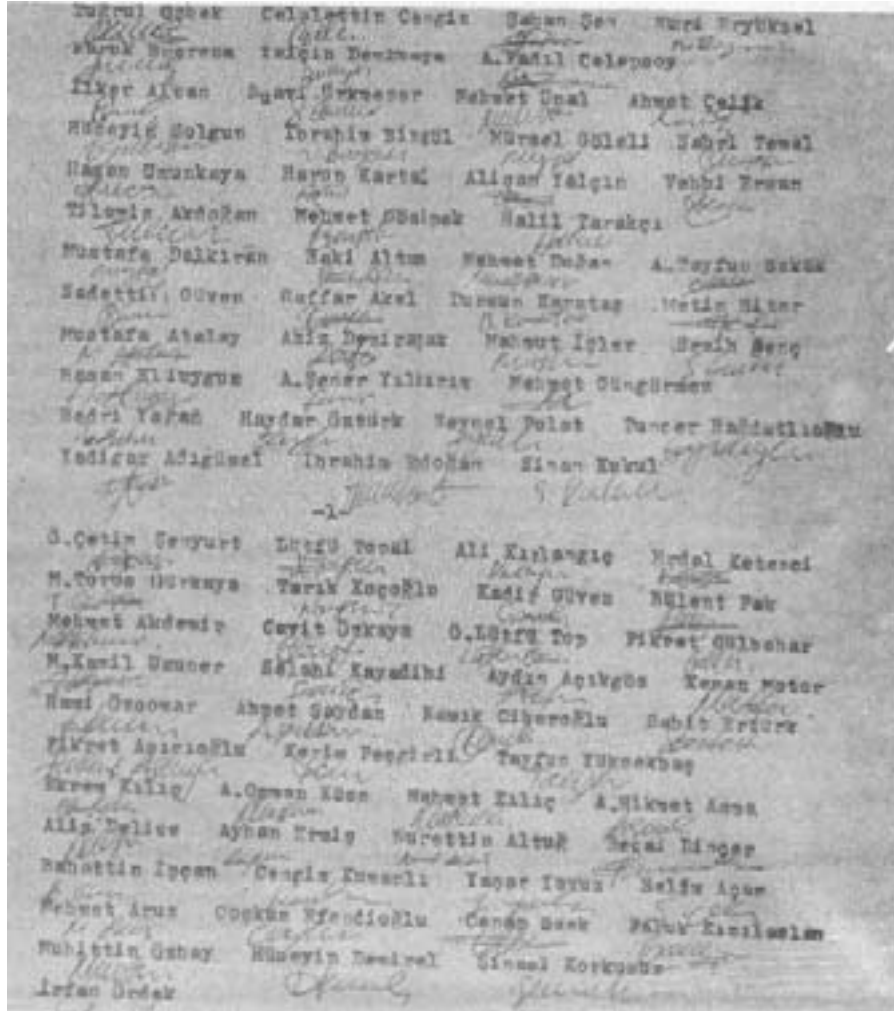
Devrimci ve yurtseverlerin "af" isteyecek bir suç islemediklerini belirtmek zorundayız. Ve bu anlamda onlar için "af" değil, ancak özgürlük istenir ve bunun için mücadele edilir...

Ayrica iskenceci fasistlerin affini istemek geçmisse sünger çekmek anlamına gelir ki, bu görüş ilerici devrimci demokratların değil, burjuvazinin talebi olur. Bugün görev, iskencecilerden ve halki katledenlerden hesap sorma olmalıdır.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERE ÖZGÜRLÜK!..

ISKENCECILERDEN HESAP SORULSUN!..

FASISTLER CEZALANDIRILSIN!..

ZINDANLARDAKI DIRENİS GELENEGI VE HAZİRAN-EYLÜL AÇLIK GREVLERİ

Haydar DEMİR

18 Temmuz'dan beri Türkiye kamuoyu cezaevlerindeki açlık direnisleri ile calkalanıyor.

8 Temmuz'da Sagmalcılar Cezaevi'ndeki siyasi tutukluların tek tip elbise ve sevk zincirinin kaldırılması, siyasi tutukluluk hakkının tanınması vb. taleplerle baslattıkları açlık grevi, kısa sürede Türkiye sathına yayılarak büyük destek ve ilgi gördü. Denilebilir ki, 12 Eylül'den bu yana cezaevleri gerçeği kamuoyunda ilk defa bu kadar güçlü yansıdı.

Kuskusuz demokrat-ilerici kamuoyu yabancı değildi olanlara. Ama ilerici-demokrat kamuoyunun cezaevleri gerçeğiyle yeterince ilgilendiğini ve tam yedi yıldır onbinlerce devrimci yurtseverin siyasal kimliklerini ve onurlarını yok etmek için uygulanagelen saldırılara karşı verdikleri özverili, acili mücadelelerin yeterince bilindiğini sanmıyoruz.

Son iki yıldır cezaevleri üzerine çok sey yazılıp çizildi. Ama bunlar çoğunlukla gerçeği olduğu gibi yansıtmaktan uzaktır. Ideolojik kaygılar, çeşitli önyargılar vb. nedenler gerçeğin olduğu gibi yansıtılmasını engelliyor. Kimileri zindanlarda şehitler pahasına mücadele verenleri, onların ailelerinin acili ama onurlu kavgalarını görmezden gelmeye çalışıyor. Buna karşılık statükocu çizgide mücadele edenleri, büyük direnislerin gerçekleştircileriyimisi gibi öne çıkarmaya çalışmalarını gördükçe, Türkiye aydini ve demokratları adına üzülüyor, acı duyuyoruz.

Türkiye geri bırakılmışlık olgusunu tüm izlerini üzerinde taşıyan bir ülkedir. Burjuvazimiz geridir. Halkımız

ise yüzyılların kaderci düşüncelerinin etkisi altındadır. Devletin gücünü yenilmez görür. Kuskusuz bunu doğal karşılamak gerek. Ama çağını yakalayan ve toplumu değiştirmek isteyen aydınların ülke gerçekleri karşısında gösterdiği ilgisizliğe, statükoyu ısrarla sürdürmek istemelerine ve statükoyu bozucu her girişimin karşısında egemen güçler adına telaslanmalarına ne demeli?

Kuskusuz son iki yıldır aydınlarımızda belirli bir kipirdanma var, ama bunun yeterli olduğunu söylemek güç. Son dönemde kimi aydınlarımızın cezaevleri gerçeğine az da olsa ilgi duymaları, haklı seslere kulak vermeleri, sevindirici bir gelişmedir.

Temmuz ayından Eylül ortalarına kadar devam eden açlık direnisleri sonucu (buna ailelerin çeşitli protestolarını da ekleyince) cezaevleri gerçeği en geniş biçimiyle kamuoyuna yansıdı. Bu direnisler tutuklu ve hükümlü ailelerinden başlayarak toplumun birçok kesiminin desteğini aldı... 12 Eylül'den bu yana cezaevlerinde nelerin olup bittiği, buradaki insanların düşünceleri ve onurlarıyla yaşamak için nelere katlandığı, teslim olmanın ve direnmenin ne anlama geldiği, bu direnisler sayesinde Türkiye ve dünya kamuoyu tarafından somut bir biçimde öğrenildi.

CEZAEVLERİNDEKİ DIRENİS YENİ BİR OLGU DEĞİLDİR!

Ülkemizde gelişmelerle ilgisi olan herkes bilir ki, cezaevlerinde ne bugün varolan sorunlar, ne de ileri sürülen talepler uğruna direnis yeni değildir. 12 Eylül'cülerin is basına gelmesiyle siya-

sal tutsakları düşüncelerinden vazgeçirmeyi, onları yoz, kisiliksiz unsurlar olarak düzenin birer parçası haline getirmeyi amaçlayan egemen sınıflar, genelde Türkiye halkına uyguladıkları zorbaca yöntemleri misliyle cezaevlerinde de uygulamışlardır. Yıllardır cezaevlerinde "rehabilitasyon programı" adı altında sistemleştirilen insanlık dışı iskence ve baskı politikası hayata geçirildi. Ancak bunlara karşı (bazı cezaevlerinde yurtsever devrimcilere boyun eğdirmeyi basarsalar da) en zor şartlarda ve en karanlık dönemlerde dahi basegmez, onurlu bir direnis gelenegi oluşturulmuş ve yasatılmıştır. Bu direnis geleneginin yaratılması ve yasatılmasında proleter devrimcilerin daima en ön saflarda yer aldığını belirtmeye sanırsanız gerek yok.

Oligarsinin zindanlara doldurduğu devrimci ve yurtseverlere yönelik baskı ve iskence politikasının odagina bir süre sonra tek tip elbise oturtuldu. Kuskusuz tek tip elbise, sorunun görünürdeki yönüydü. Bu o kadar açıktı ki, tek tip elbise giyilen cezaevlerinde, tutukluların direnis azmı zayıfladı umuduyula, daha da katmerli iskence ve baskı uygulamasına devam edildi.

Aslında tek tip elbise siyasi tutsakların onuru ve siyasi kimliğine yönelik doğrudan bir saldırıydı. Tek tip elbiseyle siyasi tutsaklar teslim alınmasa da topluma suçlu kisiler olarak lanse edilecek tüm toplumda uygulanmaya çalışılan tek tipleştirme politikasının bir simgesi olarak gösterilecektir.

Fakat tek tip elbisenin oynadığı bu si-

yasi rolü ve baski araci olma islevini tam olarak kavrayamayan birçok tut-sak, ona karsi direnisiñ önemini de kav-rayamadi, ya da bunun gerektirdigi ri-zikolari gögüsleyecek. gücü kendinde bulamadi. Bu nedenle bazi cezaevleri tek tip elbise giymeyi bastan kabul ederken Istanbul cezaevlerinde statü-kocu cephe ile giderek bir yol ayrimi ka-çinilmaz hale gelmeye basladi. Halkina ve devrime karsi sorumlulugundan bir sey kaybetmeyen proleter devrimciler, tek tip elbise ve egemenlerin cezaevle-ri politikasina karsi daha üst direnisi- lere hazirlanirken, statükocu cephe de gündün güne tereddüt ve tedirginlik ar-tiyor ve sonunda tek tip elbisenin giyil-mesi noktasina kadar variliyordu. Ama bütün bu olumsuz kosullara ragmen, Is-tanbul cezaevlerinde proleter devrim-cilerin kendi özgücüne güvenerek tek tip elbiseye karsi sürdürdükleri karar-

li direnisi sonucu egemen siniflarin ge-riletilebilecegi gösterilmistir. Bu gerile-yis, direnisciñlerin stratejik bir basari-sini simgeliyordu. Çünkü tek tip elbise sadece Metris'e iliskin bir sorun degil, egemenlerin tüm cezaevlerinde uygu-la-maya koydugu genel bir politikaydi. Ve dolayisiyla iflas eden bu politika oluyor-du. Buna ragmen mevcut durumun dog-ru analizini yaparak ve de Metris'teki durumu emsal kabul edip direnisiñleri yükselterek tek tip elbiseyi çikarip at-ma birçok yerde gösterilmedi. Tek tip elbise yaptirim olarak uygulanmaya de-vam etti. Denilebilir ki, tek tip elbiseye karsi direnisi yapma, giyilen yerlerde onu çikarma bilincinin gelistirilmesi savsaklandi, statükocu cephe bu dog-rultuda hemen hiç çaba göstermedi. Bu nedenle Türkiye cezaevlerinin en önemli sorunu tek tip elbise sorunu olarak kaldi.

PROLETER DEVRIMCILER TEK TIP ELBISEYE KARSI ONURLU BIR DIRENIS YÜRÜTTÜLER

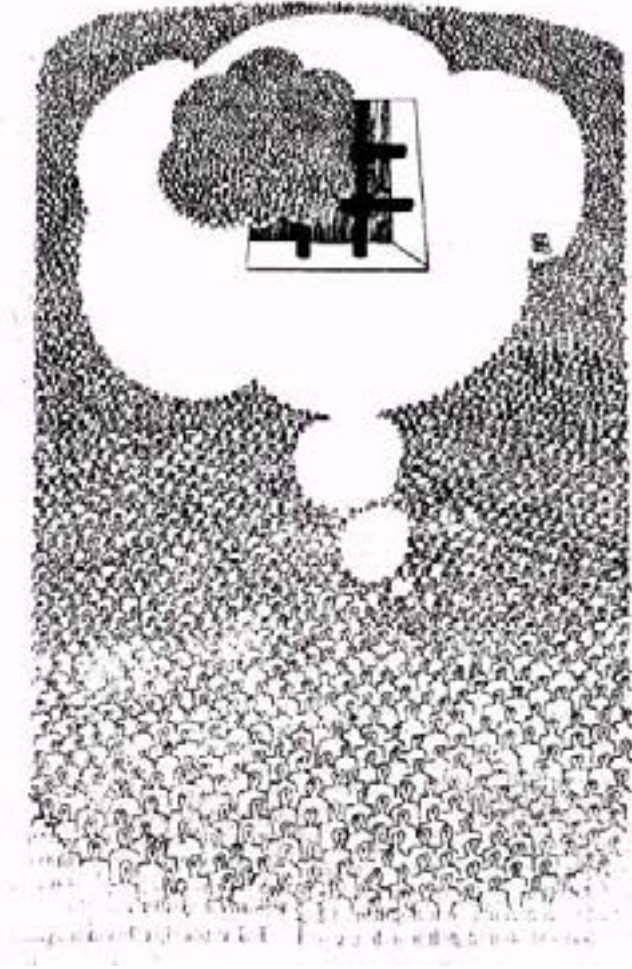
12 Eylül'cülerin sivil cezaevlerinde tek tip elbiseyi kurumlastirmalari üze-rine, ayni seyin askeri cezaevlerinde de gerçekleşmemesi için, proleter devrim-ciler 1983 baslarinda genel bir direnisi önerisinde bulundu. Ama bu öneri su-dan gerekçelerle reddedildi. 1983 ya-zinda Sagmalcilar Askeri Cezaevi'nin açilmasi ile tek tip elbise uygulamasi so-mut bir dayatma olarak gündeme gelin-ce proleter devrimcilerin ve bir yurtse-ver grubun önerisi kabul edilerek Istan-bul Askeri Cezaevlerinin tümünü kap-sayan süresiz açlik grevi baslatildi. An-cak bu direnisi zafere ulasmaya bir adim kalmisken statükocu blok tarafın-dan kirildi ve oligarsinin geri adim at-masi engellendi.

Tek tip elbise askeri cezaevlerinde de tutuklularin temel sorunu haline gelmistir. Tek tip elbise ile birlikte yeni saldirilarin gelecegi açikti. Nitekim ye-nilgi ile biten direnisiñ hemen ardından oligarsi saldiriya geçmekte tereddüt et-medi. Siyasi tutuklularin önder ve ileri konumda kabul edilenleri tecrite atil-maya, Sagmalcilar'a sevk edilmeye bas-landi. Metris'te saldirilar çok yönlü ola-rak (fiziki, psikolojik, ideolojik düzeyde) tirmandirildi. Tutuklu kitlesini saldiri-larla bunaltarak tek tip elbiseyi kabul etmeleri için elverisli bir ortam yarat-maya çalışiyorlardi. 12 Eylül'ün, üç stratejik cezaevinden biri olan Diyarba-kir'da tek tip elbise tutuklulara giydi-rilmis, ikincisi olan Mamak'ta ise hiç-bir sorunla karsilasilmamisti. Sorun Is-tanbul cezaevlerine (en basta Metris'e) tek tip elbiseyi kabul ettirme sorunu-ydu.

Baslangiçta tek tip elbiseyi kesinlik-le giymeyeceğini söyleyenler, zamanla bu görüşlerini terketmisler, hatta içle-rinde tek tip elbiseyi "mavi kefen" ola-rak isimlendirenler 180 derece dönü-s yapmislardi.

Diyarbakir Askeri Cezaevi'nde ölüm orucu iste bu kesitte basladi. Ve kamu-oyunda yanki buldu. Görev bu direnisi Türkiye genelinde yaymak, oligarsinin tek tip elbisede cisimlesen baski ve is-kence politikasini teshir etmek ve yeni saldirilarin önünü tikamakti.

Proleter devrimciler, mevcut kosulla-ri dogru sekilde analiz ederek üzerle-rine düşen görevleri yerine getirmeye çalıştilar. Tek tip elbiseyi geriletmek ve yeni saldirilarin önüne set olusturmak için bir yandan elbise giymeyerek fiili

direnisi sürdürürken, diğer yandan süresiz açlık direnisine baslanmasını önerdiler. Diyarbakir'in ardından açlık grevine baslayan Mamak'la birlikte, İstanbul cezaevlerinde, toplu ve uzun süreli bir açlık grevine baslarsa, alabilirdiğine etkili olma olanağı sağlanabilir. Böylece bir direnisi kamuoyunda yankı bulmaması olanaksızdı.

Bu direnis, ÖZAL iktidarının cezaevlerindeki baskıcı, iskenceci politikasını teshir etmede ve gündemde olan Pismanlık Yasası ile yeni İnfaz Yasasını etkisiz kılmada önemli rol oynayacaktı. Her şeyden önce de halka, direnisenin sesini en güçlü biçimde duyurarak 12 Eylül'cülerin suratına patlayan bir samar olacaktı. Onların tüm demagojilerini etkisiz kılacaktı. Ama statükocuları böylece bir direnis için ikna etmek olanaklı değildi.

12 Eylül'cülerin ideolojik yaygara, gözdağı ve baskı politikasının sonucu özgür iradeler körelmişti. "Hak alamayız, devlet taviz vermez" anlayışı kafalarda giderek büyüyor ve statükoculuğu kurumlastırıyordu.

Herseye rağmen proleter devrimciler uzun süreli bir direnis için statükocuları ikna çabalarını aylarca sürdürdüler. Ama bir sonuç alınamayacağı kesinleşince yurtsever bir grupla birlikte süresiz açlık grevi ve Ölüm Orucuna basladılar... Dört sehit, onlarca sakat verdiler. Oligarsinin saldırıları önüne, cesetleriyle barikat kurdular. Gerçi statükocuların tek tip elbise giymek isteyişinin oligarsi tarafından bilinmesi nedeniyle hemen sivil elbiseleri alamadılar ama siyasi tutukluların tek tip elbise, siyasi tutukluluk hakkı, infaz yasasının değiştirilmesi vb. gibi siyasi ve demokratik talepleri ilk kez ve güçlü biçimde bu direnisle kamuoyuna duyurulmuş oldu.

Devrimciler tek tip giymeme mevzisinde direndiler. Statükocular ise tek tip elbise giyerek rahata kavusacaklarını umdular, ama yanıldılar, hatta soke oldular. Tek tip elbise direnis mevzisi, onur mevzisine dönüştü. Direnisenin yankıları dalga dalga yayıldı. Oligarsi uzun süre dayanamazdı. Direnis destek güçlerini güçlendirerek daha yoğun şekilde harekete geçildi. Zafer artık yakındı.

Statükoculara, tek tip elbisenin çıkarılıp atılması ve Türkiye genelinde bir direnisenin örgütlenmesi için yeniden öneri yapıldı. Ama bu öneriyi de daha öncekiler gibi reddettiler.

Kısa süre sonra ise tek tip elbise direnisi zaferle noktalandı. Oligarsi, proleter devrimcilerin hiçbir koşulda tek

tip elbise giymeyeceğini görmüş, daha fazla teshir olmamak için geri adım atmak zorunda kalmıştır.

Artık tek tip elbise giymeyenler, giyenlerle aynı haklara sahiptiler.

1987'nin Haziran başlarında Eylül sonrasına kadar süren ve ülke sathına yayılan son direnisleri ve bu direnislerin taleplerini daha iyi kavrayabilmek için bu direnislerin yükseldiği geçmiş zemini de bilmek gerekiyor. Her yeni direnis, geçmiş deney ve tecrübelerin üzerinde yükselmek durumundadır.

Cezaevleri mücadelesinde onurlu bir yere sahip olan Metris'in son direnisindeki yerini ve tutumunu değerlendirirken Metris'te geçmisten bu yana varolan farklı çizgilerin ve bunların pratige, yansımaları gözardı etmemeliyiz. Çünkü sergilenen tavırlar onu sergileyenlerin ideolojik-politik çizgisinden ayrı ele alınamaz.

1987 SUBAT'INDA METRIS VE PROLETER DEVRİMCİLERİN GENEL DİRENİS KAMPANYASI ÖNERİSİ

1987 Subat'ında proleter devrimciler yurtsever bir grupla birlikte tüm siyasi yığınlara genel bir direnis kampanyası önerisinde bulundu. İçinde bulunulan ekonomik-siyasi koşulları analiz eden proleter devrimciler, koşulların her bakımdan elverişli olduğu tespitiyle hareketle basta tek tip elbise olmak üzere siyasi-demokratik talepler için içeride ve dışarda çok yönlü olarak sürdürülecek bir kampanya ile tek tip elbise uygulamasına yasal olarak son verilmesi sağlanabilir, siyasi tutukluluk talebinin kabul edilmesi için bir adım daha atılabilir birçok demokratik hak elde edilebilirdi.

Statükocuların bir kesimi tek tip elbisenin genel talep olmadığını, esas talebin baskı ve iskence olduğunu öne sürerek anlamsız bir tartışmanın başlatıcısı oldular.

Kimileri ise "cezaevlerinde siyasi talepler için direnis olmaz, gidin dışarıda (...) örgütünü bulun" gibi ciddiyetten yoksun yaklaşımlar sergileyebildiler. Genelde statükocu kesim, tek tip elbisenin çıkarılıp atılmasının merkezi karar altına alınmasına ısrarla karşı çıktı ve bu konudaki çabalara olumsuz yaklaştı.

Aylar geçiyor ama, somut bir sonuç varılmıyordu. Bitmez tükenmez tartışmalar sürer ve bir sonuca bağlanamazken, Sağmalcılar Cezaevi, proleter devrimcilerin önderliğinde ve bir kısım yurtseverlerin de katılımıyla, basta tek tip elbise ve sevk zincirinin kaldı-

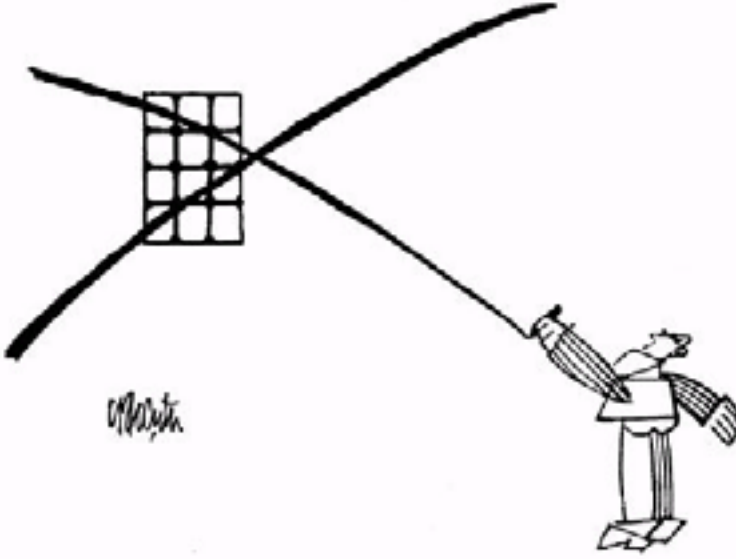
rilması olmak üzere çeşitli hakları için önce fiili direnise, ardından da süresiz açlık direnisine baslıyordu.

Sağmalcılar Cezaevi'nde baslayan açlık direnisi kısa sürede kamuoyunda yankılandı. Ailelerin destek eylemleri, aydınların ilgisi artarak sürdü. Bir süre sonra Malatya ve Antep cezaevleri de açlık grevine basladılar. Artık direnis dalgası yurt sathına yayılıyordu. Tü-tüklü yakınları bu haklı direnisleri kamuoyuna maletmek için çabalarını daha da yoğunlastırdı. Kendi demokratik örgütleri olan TAYAD aracılığıyla direniste olan siyasi tutukluları desteklediklerini ve onların yanında olduklarını açıkladılar. TAYAD üyeleri Sağmalcılar'daki direnisçileri desteklemek için cezaevi önünde oturup 3 günlük açlık grevine basladığında polislin saldırısına uğradılar, yerlerde sürüklendiler ve en nihayet tutuklandılar.

Tüm bu gelişmeler olurken Metris'te aylardır süren tartışmalar bir türlü bitmek bilmiyordu. Tek tip elbise talebi ülke genelinde kamuoyuna malolmuşken ve ailelerin direnisleriyle de kamuoyu, bu konuda hassas bir noktaya ulaşmışken hâlâ "tek tip elbise bas talep olamaz", "tek tip elbisenin çıkarılması için merkezi karar alınamaz" biçimindeki yaklaşımlar sürdürülebiliyordu.

Bu tartışma sürecinde en ilginç tavri başlangıçta kampanya önerisine kesin karşı çıkarak "gidin dışarıda (...) örgütünü bulun" diyebilecek kadar ciddi olmaktan uzak bir yaklaşım sergileyenler gösterdi. Ama bu anlayış sahipleri, dört aylık aradan sonra gökten vahiy gelmişçesine, eski yaklaşımlarını terk edip "siyasi koşulların değiştiği"(!) gerekçesine sığınarak "siyasi talepler için bir kampanya"nın örgütlenmesi gerektiğini söylediler. Herseye rağmen bu yaklaşım olumlu görülebilirdi. Tabii samimi olmaları koşuluyla... Ama samimi değildiler. Kampanya fikrine doğrudan karşı çıkarak onu engelleyemeyeceklerini anladıkları için bu kez ondan yana imis gibi görünerek, tek tip elbisenin hedeflenmesini önlemeye, örgütlenecek kampanyayı daha bastan dejenere etmeye yöneldiler. Zira tek tip elbiseyi hedefleyecek bir direnis, kendi elbise giyme vanislarım bir kez daha herkese gösterecek, proleter devrimcilerin istediği tavizsiz direnis çizgisinin haklılığını ispatlayacaktı.

Oportünizm bundan korkuyor, hatasını kabul etme yerine küçük hesaplarla kendi günahlarının üstünü örtmeyi çalışıyordu.

Bir anda kampanya yanlısı(!) kesilenler, referandum öncesi bir haftalık toplu açlık grevi yaptıktan sonra, gruplar halinde dönüşümlü olarak açlık grevine devam edilmesini öneriyorlardı. (Yani bir grup başlayıp bitirecek, ardından diğer grup devam edecekti.) Kisaca "dinlene dinlene" açlık grevi yapılacaktı.

Açlık grevinin etkili olabilmesi için iç tutarlılığının korunması gerektiği onlar için önem tasimiyordu. Önemli olan direnis(!) yapmış olmaktı. Üstüne üstlük bu yaklaşım sahipleri, sahibi kendileriymiş gibi "kampanyamız" demeyi de ihmal etmiyorlardı.

Metris geç kalmıştı. Sagmalcılar'ın ardından diğer cezaevleri pespeşe direnise baslamışlardı. Artık Metris odaklı bir kampanya örgütlenemezdi. Metris, Sagmalcılar'ın başlattığı açlık grevi ardından kendiliğinden bir kampanya haline dönüşen cezaevleri direnisine ivme kazandıma görevi ile karşı karşıyaydı.

Daha fazla gecikilmemeliydi. Hem çıkarmemeli, hem de tutuklu ve hükümlüler olarak Sagmalcılar önünde saldırıya uğrayan ailelere sahip çıkmalıydık. Ailelerin saldırıya uğraması ve tutuklanışı salt onlarla sınırlı bir olay değildi. Ailelerin nezdinde tüm topluma gözdağı vermek hedeflenmişti, bu yüzden onlara sahip çıkmak daha da önem kazanmıştı.

Onlar ki siyasi tutukluların haklarını savunmak için iskence görmüşler, tutuklanmışlardı. Yıllardır siyasi tutuklulara destek olmak için olmadık acılara, baskılara, horlanmalara göğüs germişler, yakınlarını bir an olsun yalnız bırakmamışlardı. Siyasal tutukluların direnislerini kendi direnisleri bilmişler, onların uğradığı saldırıları kendilerine yapılmış saymışlardı. Tutuklularla omuz omuza mücadele etmişlerdi. Bu kez onlar tutuklulara değil, tutuklular onlara sahip çıkmak durumundaydı. Ailelere yönelik baskı ve saldırılara karşı çıkmak, tutuklanmalarına tavir almak aynı zamanda sıradan bir demokrasinin bile göreviydi. Konu siyasi bir tavirden öte, ahlaki bir sorun niteliği de taşıyordu.

Ancak statükocular sasirtici bir tavir sergilediler. "Ailelerin serbest bırakılması" talebinin direnis talepleri içinde yer almasına ısrarla karşı çıktılar. Kimileri bu talep olursa "biz yokuz", "olursa yeniden düşünürüz" gibi tehditler savurabildiler.

Proleter devrimcilerin süresiz açlık grevi önerisine karşılık "bir hafta - on günlük" toplu açlık grevinin ardından dönüşümlü açlık grevi yapmak saçmalığını dayattılar, iç tutarlılıktan, ciddiyetten ve zorlayıcı olmaktan uzak "dönüşümlü" açlık grevi ile kamuoyunu aldatmaktan başka bir şey yapılamazdı. Kendi üzerine düşen fedakarlığı yerine getirmekten kaçınan statükoculara ne-

dense bu öneri cazip geliyordu. Cezaevinde "yıpranmamak" gerektiğine kendini inandıran statükocular, gelinen asamada, kolay kolay bir direnisten de kaçamayacaklarını anladıkları için, yapılacak direnisi mümkün olduğu kadar saga çekme manevralarına girişti.

Proleter devrimciler birliğin sağlanabileceği umuduyla alabildiğine tavizkar davrandılar. Cezaevinde iskence ve baskı talebi basat talep değilken bas talep içinde yer almasını kabul ettiler. Dönüşümlü açlık grevi saçmalığının etkisini aşgariye indirmek için değişik öneriler yaptılar, ama hiçbirini kabul edilmedi. Sonuçta sırf "birlik" bozulmasını diye dönüşümlü açlık grevi saçmalığını da kabul ettiler. Tek tip elbise konusunda merkezi karar alınmasına yanasilmayınca, bu konuda "tasviye kararı" alınmasına da "evet" dediler. Dayatan hep statükoculardı. Proleter devrimciler "birlik" adına sürekli geri adım atıyordu. Ama geri adım atmanın da bir sınırı vardı.

Zaman geçiyor, bir türlü açlık grevi karan alınamıyordu. En önemlisi "ailelerin serbest bırakılması" talebi statükocuları olduğundan fazla rahatsız ediyordu. Subjektivizm o denli egemen hale gelmişti ki, kimileri "ailelerin serbest bırakılmasına talepler arasında değil, basın bildirisinde yer verelim" diyebiliyordu. Burjuva diplomatlarına tas çıkaracak manevralar yapılıyordu.

Tüm ısrarlara, uzun tartışma ve ikna çabalarına rağmen statükoculara "ailelerin serbest bırakılması" talebinin direnis talepleri içinde yer alması gerektiği kabul ettirilemedi. Bir ara küçük bir farkla çoğunluk eğilim bu talebin, direnis talepleri içinde yer almasından yana oldu ama, kimilerinin kısa sürede yeniden görüş degistirmesiyle bu durum da ortadan kalktı.

Birlik sağlamak için gösterilen özveri subjektivizmle örülmüş kafa yapısını asanamamıştı.

Proleter devrimciler artık varlığı cezaevleriyle sınırlı üçbes grubun sorun-suz, ciddiyetsiz kararlarına ortak olamazdı. Tam yedi ay tartışmış, beklemiş ama sonuç alamamışlardı. Statükocu dönüşümlü açlık grevleri ve kendi aralarında oluşturdıkları kumpasları ile basbasa bırakarak programlarını hayata geçirme yolunu seçtiler.

Statükocular telasa kapılmıştı. Umdukları olmamış, dayatmaları kabul edilmemişti. Açlık grevine bir an önce başlaması gerektiğini söyleyen proleter devrimcilere "hazırlıklar bitmez" diyecek karşı çıkar ve direnise başlama tarihini hep geriye atarlarken bu kez ale-

lacele (4 (dört) saat içinde) direnis ka-
ran çıkardılar. Üstelik proleter devrim-
cilerin kampanya önerisindeki protokol
maddelerini degistirmeye bile ihtivaç
duymadan bunlari kendi aralarındaki
protokolün maddeleri haline getirerek
yaptilar bunu.

Her sey gün gibi açikti. Cezaevleri ta-
rihinde sahip çıkabilecekleri, övünebil-
dikleri bir kampanya örgütleyemeyen-
ler, bu kez treni kaçırarak istemiyordu.

Hırçın ve saldırganlardı. Onlar 15 si-
yaset, proleter devrimciler ise yalnız-
dılar. Nasıl olurdu yine tek baslarına
direnise geçebildiler. Ne yapıp edip
onların burnunu sürtmeliydiler. Onlar-
la yarıya girmeliydiler. Dönüşümlü aç-
lık grevleriyle de 41 gün açlık grevi yap-
tiklarını kamuoyuna duyuracak büyük

bir prestij toplayacaklardı(?)

Açlık direnislerini kamuoyuna duyur-
mak, proleter devrimcilerin yalnız oldu-
ğunu, kendilerinin çoğunluğu temsil et-
tığını gösterebilmek için hummalı bir fa-
aliyet içine girdiler.

Statükocular yasanmış deneylerden
ders almasını da bilmiyordu. Aynı sey-
leri daha önce de yapmışlar ama her
seferinde başarısızlığa uğramışlardı.
Her kosalda direnisi sürdürenleri, tec-
rit etmek öyle bir çirpida gerçekleştire-
bilecek sey değildi. Her seyden önce
pratik devrimcilerin direnis çizgisini
ve izledikleri taktiklerin doğruluğunu
ispatlamıştı. Statükoculuğun içine
sindiremediği gerçek buydu...

PROLETER DEVRİMCİLER KENDİ PROGRAMLARINI BASARI İLE UYGULADILAR VE DİRENİSİN ZAFERLE NOKTALANMASINI SAGLADILAR

13 Agustos sabahı açlık grevini bas-
latan proleter devrimciler, direnis pro-
gramlarına çeşitli fiili direnisleri de ek-
leyerek hayata geçirdiler. Havalandir-
manın gün boyu olması için her gün si-
cak demeden dirençlerinin düşük olma-
sına bakmadan sabah 10.00'dan 16.00'-
ya kadar havalandırmada beklediler.
Sakal ve biyik bıraktılar. Sayımları da-
ginik ve oturarak verdiler. Her gün di-
renisle ilgili düzenli olarak slogan atti-
lar, kapalı mazgalları açtılar...

Statükocular saskindi. Tüm olumsuz-
luklara ve farklı açlık grevleri progra-
mina sahip olmalarına rağmen proleter
devrimciler onlara fiili tavırlarla birlik-
te hareket edebileceğini söylediler. On-
larsa "bize sormadan nasıl yaparsınız"
diyorlardı. Onların olduğu gibi proleter
devrimcilerin de ayrı programları var-
dı. Ve kendi programlarına göre hare-
ket ettiler.

10

Belki yapılanlara onlar da hak veri-
yorlardı ama, "kuyruğa takılmak" fo-
bisi onları fiili tavırlara katılmaktan ali-
koyuyor ve eylemsizliğe sürüklüyordu.
Sayım vermektan sekiz gün sonra
vazgeçerek proleter devrimcilerin
tavrını benimseyebildiler.
Havalandırma fiili direnisini ortak
yapma önerisine de bu yüzden karşı
çıktilar. Gereğceleri ise "açlık
grevindeyiz, direncimiz zayıf" oldu.
Havalandırma boyunca kogos kapi-
larının açık tutulması da önerildi. "Za-
ten programımızda var(!) diye buna da
karşı çıktilar.

Proleter devrimciler aile ziyaretini fiili
olarak uzattılar, görüşmeleri bitmeden
kabinlerden ayrılmayarak görüşme
süresini 20 dakikaya çıkardılar. Ceza-
evi idaresi bunu kabul etmek zorunda
kaldı. Statükocular diğer direnislere
katılmazken nedense bunu çok sevdiler
ve hemen uydular.

Yine telefonlarla yasa disi olarak
dinlenen avukat görüşünün aynı
şekilde sürmesini engellemek için
görüş kabinlerindeki telefonların
kırılması önerildiğinde panik ve
heyecana kapıldılar. İsi devrimcileri
tehdit etmeye kadar götürdüler.
"Kırsanız kötü seyler olur, iyi
düşünün" mesajlarını ilettiler. Ziyaret
yasagi onlara ürkütücü gelmiş ola-
caktı.

Açlık direnisi proleter devrimcilerin
fiili tavırları ile içice yürüdü... 20. gü-
ne kadar toplu olarak devam ettirilen
açlık grevi, bu günden sonra 66 gönül-
lünün katılımıyla süresiz açlık direni-
sine dönüştürüldü.

Statükocular ise 15 gün toplu yaptık-
tan sonra dönüşümlü açlık grevi kome-
disini oynamaya başladılar, İstanbul
cezaevlerinde açlık direnisi silahi ilk,
defa bu denli hafife alınıyor ve salan-
dırılıyordu. Ne zaman kimin bırakıp ki-
min başlayacağını ve kaç gün devam
edeceğini önceden bilindiği bir açlık
grevinin doğal olarak etki ve yaptırım
gücü olamazdı. Nitekim dönüşümlü aç-
lık grevine gidenler, direnisleri boyun-
ca ciddiye bile alınmadılar.

Metris Cezaevi'ndeki açlık direnisi
ülke sathında süren direnislere eklenen
bir halka oldu ve kısa sürede diğer di-
renisler gibi kamuoyuna mal oldu. İki
ayrı program halinde yürütmesine kar-
sin proleter devrimciler bu direnise
haklı olarak kendi damgalarını vurdu-
lar. Gerek taleplerini, gerekse de
Met-ris'te geçmisten bugüne kadar
sehitler pahasına sürdükleri onurlu
direnislerini kamuoyuna duyurdular.
Metris'in bir direnisi odagi olarak ülke
cezaevleri içinde özel bir yere sahip
olduğu ger-

cegi bir kez daha gözler önüne serildi.

Proleter devrimcilerin başlattığı aç-
lık grevinin ilerleyen günlerinde ceza-
evi idaresi siyasi tutukluların temsilci-
lerini çağırarak görüşme masasına
oturdu. Açlık grevinin fiili tavırlarla bü-
tünleşmesi sonucu tutuklular geniş bir
inisiyatif ve manevra sahası ele geçir-
diler. Üstelik süren direninin kamuo-
yunda yankılanması ve ailelerin destek
eylemleri ile, direnis talepleri kamuo-
yuna mal olmuş, siyasi tutukluların hak-
liligi geniş kesimler tarafından kabul
edilir hale gelmiştir. Eylem genel hedef-
leri açısından amacına ulaşmıştır. Ge-
nis bir siyasi teshir sağlanmış, basta tek
tip elbise, siyasi tutukluluk hakkı olmak
üzere direnis taleplerinin propagandası
yapılmıştı. İdare açısından uzlaşmaya
varmak zorunluydu. Bunun ise tek yo-
lu vardı: Siyasi tutsakların istemlerini
kabul etmek, bu konuda somut adımlar
atmak...

Nitekim temsilcilerle yapılan
görüşmelerde idarenin izlediği tutum
tam da böyle oldu. Cezaevine ilişkin
taleplerin büyük çoğunluğu kabul
edilirken, geri kalanların da kısa süre
içinde adım adım çözüleceği sözü
verilmişti.

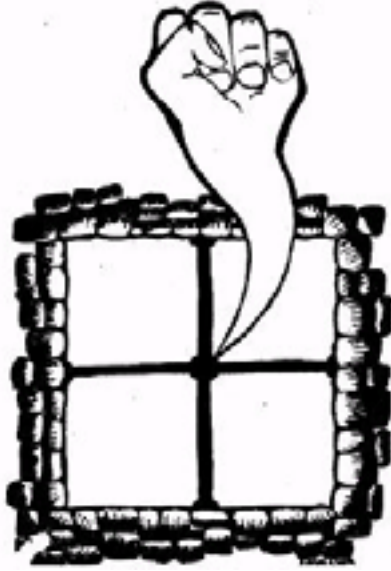
Bu noktada eylem son vermek
gere-kiyordu. Çünkü, direnis önüne
koyduğu hem genel, hem de özel
amaçlarına erişmiş durumdaydı.
Geriye yapılması gereken tek sey
kalyordu. Elde edilen hakları
mümkün olduğunca bir güvenceye
kavuşturmak...

Proleter devrimciler geçmiş direnis
deneylerinden ders almak zorundaydi-
lar. Söz verilen seyler direnislerin bi-
rakılmasından sonra unutulabiliyor,
yerine getirilemiyordu. Bu kez böyle
olmamalıydı.

Ve Türkiye cezaevlerinde belki ilk
kez olan bir sey gerçekleşti. Cezaevi
yetkilileri, siyasi tutukluların sözcüsü
ve tutuklu ailelerinin temsilcilerinin bir
araya gelmesi ile tutukluların kabul edi-
len istemleri somutlaştırıldı. Ailelerin
temsilcilerinin de hazır bulunmasıyla
hakları belli ölçüde güvenceye alındı.
Zaten bir kısmi direnis içinde uygula-
maya konmuş (havalandırma ve
kogos kapılarının açılması,
havalandırma süresinin uzatılması,
ziyaret süresinin uzatılması, aynı
davadan olanların bi-raraya
getirilmesi vb) fiilen gerçekleşmişti.

Direnisin 30. günü aksami gerçekle-
sen görüşme ile süresiz açlık grevine
son verildi(x). Geline anasama direnisi
sürdürmek amaçsız olurdu.

Ama rekabet duygusu statükocuların
içine öylesine işlemişti ki, proleter
devrimcilere inat dönüşümlü açlık grevi
ko-

medisini oynamaya devam etmek, içine düştükleri durumu hazmedememesinin ve ne pahasına olursa olsun Metris direnisini kendilerine maletmeye çalışmanın bir ürünüydü. Rekabet duygusu doruga tımanmıstı. Öyle ki, Metris'te direnisin anlasma ile sona erdiği haberlerini tekzip etmek için özel çaba gösterdiler. Bu tekzip eylemlerini bitirdiklerinde, bunu gazete ilanları ile duyurmaya kadar vardirdılar.

Kuskusuz her şey cezaevi kitlesinin gözleri önünde olup bitiyordu. Statükocular gerçekdurumu istedikleri kadar kabul etmeyeyanasımlar da, gerçek her zaman gerçektir. Proleter devrimcilerin izledikleri direnis taktığının doğruluğu pratik içinde bir kez daha doğrulanmıstı.

DIRENISIN KAZANIMLARI NELERDİR?

Türkiye zindanlarını bir bastan bir basa kaplayan direnisdalgası en başta ülkemizdeki zindan gelenegini encanlı biçimiilekamuoyunun gözleri önüne sermiştir. Siyasi tutukluların uğradığı baskılar, yasadıkları insanlık dışı koşullar tüm çıplaklığı ile ortaya çıkmış, iktidarın cezaevleri politikası geniş ölçüde teshir edilmiştir.

Ülkemizde demokrasinin olduğu iddiaları siyasi tutukluların bu direnisiyle bir kez daha çürütülmüş "demokrasi var" iddialarının bir demogoji olmaktan öteye gitmediği anlaşılmıştır. İktidarın geçmişe sünger çekme, baskı ve iskenceleri unutturma çabaları karşısında kamuoyu duyarlı kılınmıştır.

Kendiliginden gelisen ve kampanyaya bürünen son direnislerle cezaevlerinin siyasi mücadelenin bir alanı olduğu, burada yapılacak etkili direnislerle siyasi iktidarın teshir edilebileceği somut bir şekilde görülmüştür.

Siyasi tutsaklar direnis mesajlarını toplumun tüm kesimlerine yayarak, kitlenin düzene karşı politize olmalarında, kendi sorunlarına sahip çıkmalarında moral bir güç kaynağı oldular.

Bu direnisler boyunca tutuklu ve hükümlü ailelerinin toplumsal muhalefeti içindeki etkin rolü bir kez daha görülmüştür. 12 Eylül'ün en karanlık dönemlerinde cuntaya karşı ilk açık muhalefet bayrağı açan tutuklu ve hükümlü aileleri bu direnis boyunca da tüm güçleriyle siyasi tutukluların en önemli destek gücü olmaya devam ettiler.

Yine ilk kez bazı aydınlarımız siyasi tutuklularının direnisini desteklediğini açıklayarak geçmişe kıyasla görece olumlu tavir içine girmişlerdir.

Ve her şeyden önemlisi son direnis kampanyası, ülke genelinde tüm cezaevlerini kapsayacak genel bir direnisin ne denli etkili olabileceğini göstermiş, egerdaha koordineli, kararlı ve organize direnisler örgütlenirse siyasi tutsakların çok daha büyük kazanımlar elde edebileceğini ortaya koymuştur. Bu direnis kampanyası bir yönüyle siyasi tutsaklara kendi güçlerini neyi başarabileceğini de göstermiştir.

Yine bu direnis, eğer istenirse daha ileri boyutlarda birliklerin gerçekleştirilebileceğinin mesajlarını da vermiştir. Yeter ki bunu yapmaya niyetli olunsun.

Bu direniste alınması gereken başka bir ders de, statükocuların ağızlarından düstürmedikleri kitle edebiyatına karşın, az sayıdaki insanın kararlı ve özverili tutumları ile geniş yığınları harekete geçirebilecek kivilcimi yakabileceklerdir.

Son direnis Metris özelinde, somut kazanımların elde edilmesini de sağlamıştır. Diyebiliriz ki cezaevlerinde reform istemi Metris'te kısmen gerçekleşmiştir. Siyasi tutukluların villardır diye getirdiği talepleri büyük oranda kabul edilmiş, Metris açısından yeni bir dönem başlamıştır. Direnisin başarıyla son bulması, direnisci kitlenin moral ve coşkusunu artırmış, kendi özgücüne güvenini pekiştirmiştir. Bundan sonraki direnislerin olumlu etkileri elbette görülecektir.

Zafere giden yolun direnisten geçtiği gerçeği sadece siyasi tutsaklar için değil, hakkını arayan herkes için geçerlidir. Son direnisten alınması gereken en önemli ders bu olmalıdır.

Kendiliginden gelisen bu direnisin içinde çeşitli zaafırları ve eksiklikleri taşıması olagandır. Bu anlamda ülke cezaevlerini bir bastan bir basa kaplayan direnisin en önemli eksikliği organize bir direnis olarak gelişmemiş olmasıdır. Bunda tartışmaları aylarca sürüncemede bırakan, gereksiz yere uzatan statükoculuğun rolü büyüktür. Eger statükocular tek tip elbise ekşenini de bir kampanyayı daha basından kabul etmiş olsalar ve bu yönde iradi bir hazırlık yapılabilsen, belki bugün tek tip elbise uygulaması fiilen kalkmış olurdu.

Herşeyden ragmen tek tip elbise, geleceği olmayan bir uygulama olarak varolmaya devam edebilir. Siyasal tutsakların direnisi er ya da geç oligarsinin tüm baskı ve yıldırma araçlarını olduğu gibi tek tip elbiseyi de süpürüp atacaktır.

YASASIN TUTSAKLARIN SIYASI KİMLİK KAVGASI... YASASIN ZINDANLARDAKİ ONUR KAVGASI...

Dipnot:

Açlık grevine son veren sadece direnisteki tutsaklar olmadı. Bu görüşme ile birlikte aynı anda ıcerdekileri desteklemek için açlık grevinde olan tutuklu aileleri ile direnis içinde tahliye oluktan sonra disarida eylemlerini sürdüren 4 direnisci de eylemlerine son verdiler. İlk kez tutuklular ve aileleri, birlikte sürdürdükleri açlık grevine yine birlikte son verdiler. Bu yeni bir gelenegin yaratılmasının da ilk adımı sayılmalıdır. Kuskusuz bu direnis sırasında başka geleneklerinde ilk adımı atıldı, örneğin ilk kez, tahliye olan direnisciler cezaevinden ayrıldıktan sonra da eylemlerine devam edecekler, birlikte olduğu arkadaşları ile dayanışmalarını disarida da sürdürecektir.

TAYAD'IN SAYGIN VE ETKİLİ MÜCADELESİ TASFIYECİLERE KARSIN SÜRECEKTİR

12 Eylül'den bugüne kadar yedi yd geçti. 12 Eylül'le birlikte kimi sol gruplar ülke topraklarında mücadele etme ve kitlelere önderlik etme görevlerini unutarak siyasi arenayı ya doğrudan terkettiler, ya da kolay günlerin geleceğini beklemek üzere sindiler. Doğru devrimci çizgiyi savunanlar ise ağır bedeller ödemekle birlikte, her koşulda mücadeleyi sürdürerek hayatın her alanında direnme ve mücadele geleneği yarattılar. İşte bu geleneğin yarattığı etkilerdir ki, bir çok sol grup, doğru devrimci çizgi savunucularına karşı subjektivizm temelinde yapay düşmanlıklar oluşturma, ilkesiz, pragmatik birlikler kurma yolunu seçtiler. Bunlar, doğru devrimci çizgiyi savunanların hızla gelişmesi ve güç kazanmasını, ne pahasına olursa olsun' engellemeyi temel görevleri haline getirmiş gibidirler.

Yıllarca Türkiye toprakından uzak kalanların, mücadele etmeyenlerin, bugün siyasi arenada yeniden varolmak için çaba harcamaları olumludur. Ama bu çaba, kendi varlığını ispatlamak için saga-sola çamur atarak, ilkesiz-tutarsız ilişkiler ve birlikler yaratarak gerçekleştirmemelidir. Belki bu yolla kitlelere "bizde varız" mesajı iletebiliriz. Ama bu şekilde kendi varlığını ispat etmeye kalkmak, gelecek açısından hiç de olumlu sonuçlar yaratmayacaktır. Böylesi bir "varlık" yıkılmaya ve kendi kendini yadsımaya açıktır, geleceği yoktur.

"YENİ ÖNCÜ" dergisinin Eylül '87 tarihli 6. sayısında "Tutuklu Aileleri

Mücadeleleri Bölünmemelidir" başlıklı ve İsmail AGAN imzasıyla yayınlanan yazı, tam da sözünü ettiğimiz bu anlayışa uygun şekilde kaleme alınmıştır.

"Doğru devrimci çizgiyi savunanlar her türlü dayatma ve yaptırımı reddederek direnmek ve geleceğe olumlu bir miras bırakmak zorundaydılar. Bu savaşında görev; yaptırım ve dayatmalara uyanlarla 'birlik' olmak değil, onlardan ayrılmaktır."

Ailelerin yıllardır süren özverili mücadelesinden sözeden Yeni Öncü yazarı, ardi sıra sunları söylüyor:

"İçerdekiler, kendi bölünmüşlüklerini, çatışmalarını onlara da yansıtmazlar, yüce duyguların dürtüleriyle politiklesen yakınlarını ilkel, sekte, grupçu politikalarıyla etkilemeseler; mücadeleleri, çok daha aktif, çok daha güçlü olurdu. Tek basına 'direnis' kararı alıp, bu kararı destekleyenleri 'demokrat', desteklemeyenleri 'eylem kirici-hain' olarak niteleyen anlayışın cezaevlerini-

de gelenek haline getirdiği ayrılıkçı tavri duvarların ötesine, ailelere de sıçratmayı basarabilmesi cezaevleri içindeki ve dışındaki mücadeleye önemli zarar vermektedir." (Yeni Öncü, s.6, İsmail AGAN)

Yeni Öncü, Türkiye Sol'unda yaşanan gerçeği unutmusa benziyor. "İçerdekiler(in) kendi bölünmüşlükleri(nden)..." söz ediyor. Ama, İçerdekiler, içerde bölünmediler ki... Yıllardır ayrılar... Disardaki ayrılığın içeriye de yansımaları ve herkesin oligarsinin zindan gerçeği karşısında kendi anlayışına göre tavir almasından dogal ne olabilir ki? Örneğin, revizyonist-reformistler cezaevlerinde tüm baskı ve yaptırımlara boyun eğecek ve genelde direnisleri bastan terkedecekler, direnenlere ise "maceracı" diyeceklerdi. Diğer bir kesim ise, -zaman zaman farklılıklar gösterse de- esasta statükocu bir çizgi izleyecekti. Egemen güçlerle uzlaşma yolunu yegleyen ve cezaevindeki siniflar savaşını reddeden bu kesim, mücadeleyi sadece okuma-yazma eylemine indirgeyerek direnisleri yadsımis, her koşulda direnisi sürdürenleri sol sapma, maceracı ilan etmişti. Bu anlayışın basını çekenlerin kimler olduğunu, Yeni Öncü yazarına anlatmaya gerek yok sanırız.

Doğru devrimci çizgiyi savunanlar her türlü dayatma ve yaptırımı reddederek direnmek ve geleceğe olumlu bir miras bırakmak zorundaydılar. Bu savaşında görev; yaptırım ve dayatma-

lara uyanlarla "birlik" olmak değil, onlardan ayrılmaktır. Bu yüzden doğru devrimci çizgiyi savunular, statükoculardan ayrıldılar. Örneğin tek tip elbise giymediler, yıllarca haklarından yoksun kaldılar, iskence gördüler, şehitler verdiler.

Evet, devrimci çizgiyi savunular bu tür direnislere can verirken, onlara maceracı diyenler tek tip elbise giymek için ailelerini saga-sola kosturuyor ve "burjuvazi bize tek tip elbise giydirmek istemiyor, tek tip elbise giymek istiyoruz" diyebiliyorlardı. Ailelerini saga-sola kosturmanın yanında içerde kendileri de dilekçe üstüne dilekçe vererek, oportünist "birlik" platformları kurarak adeta tek tip elbise giyme "savası" veriyorlardı.

Statükocu çizgiyi savunuların bir kısmı, bununla da kalmadı. Metris cezaevinde "birlik" oluşturulan platformu da hiçe sayarak yalnız basına "tek tip elbisenin önünü ilikleyerek mahkemeye çıkma" karan aldı. Zira-yıllardır kimsenin bilmediği(!) ve ilk defa onların keşfettiği- "mahkemelerin kürsü olduğu" gerçeğini keşfetmişlerdi. Mahkeme zabıtlarına geçen bu tavrı sergileyenlerin, Yeni Öncü yazarının görüşlerine "yakınlığını" görmek için pek fazla dikkatli olmak gerekmiyor.

"Siyasi arenada bir güç olamayanlar, nedense her dönemde "birlik" demagojisine başvuruyor ama, sonra hep hüsrana oluyorum. Özlenen birlik bir türlü sağlanamıyor. Amaç, birliği sağlamak değil, "birlik" adına "varlık" ispatlama olduğu sürece bu hep böyle olacaktır."

Bu tür örnekler çoğaltılabilir, ama bunahic gerek yok. Anlatmak istediğimiz,"birlik" demagojisiyle, basit, ilkel ajitasyonlarla kitlelerin aldatılması gerçeğidir.Siyasi arenada bir güç olamayanlar,nedense her dönemde "birlik" demagojisine başvuruyor ama sonları hep hüsrana oluyor, özlenen birlik bir türlü sağlanamıyor. Amaç, birliği sağlamak değil, "birlik" adına "varlık" ispatlamaoldugu sürece bu hep böyle olacaktır.

Simdi Yeni Öncü'den dostlarımızı somamız gerekiyor: Devrimci çizgiyi

savunular birlik adına tek tip elbise mi giymeliydi? Tek tip elbise giydikten sonra, ön ilikleme yaptırımı da mi kabul etmeliydi? Slogan atma, kendi şehitlerini anma gibi gelenekleriyle "ibadet etme" diye alay mi etmeliydi? "Önemli olan, okumak-yazmak sağlıklı olarak dışarı çıkmaktır" mantığıyla hareket edip, bireysel kaygılara mi düşmeliydi? Evet, ne yapmalıydılar acaba?

Eğer bunları kabul edip "birlik" oluştursalardı sizin tarafınızdan sekter, bölücü ilan edilmezlerdi, ama o zaman ortada direnis değil, kopkoyu bir statükoculuk olurdu. İşte, devrimci çizgiyi sürdürenler böyle olmaması için tek basına direnis kararı aldılar ve her direnisten de alınlarının ayağına çıktılar. Ve onlar sayesinde ki, bugün sizin taraftarlarınız da tek tip elbise giymiyor, eskiye kıyasla daha rahat yaşıyorlar.

Bugün, devrimci çizginin etkin olduğu cezaevleri, birer direnis kalesi durumundadır. Bu gerçeği ne sizin, ne de bir baskasının degistirmeye gücü yetmez. Eğer siz **bölücülüğü** kimin yaptığını arayacaksanız, bunu öncelikle her kosulda direnenlerde değil, taraftarlarınızın tek tip elbise giymelerinde, çoğunluğa karşı ön ilikleyip mahkemeye çıkmalarında aramalısınız. Yani onları sorgulamalısınız önce...

Hem sunu da unutmayın!.. Devrimci çizgiyi savunular üç yıl öncesine kadar çok kez sizin taraftarlarınızla birlikte oldular. Ama 1983 sonu 1984 başından itibaren taraftarlarınızın cezaevi politikası yüzseksen derece degisti. Geleneksel revizyonistlerle aynı çizgiye düşerek, cezaevinde en sağ çizgiyi savunmaya başladılar.

Belki siz bilmiyorsunuzdur, ailelerinize ve içerdeki taraftarlarınıza sorun! Tek tip elbise direnisinde içerde ve dışarda neler oldu? Kimler direnmiyor, kimler ne yapıyordu? "Birlik" neyin etrafında sağlanıyordu?

Evet, Statükocu çizgi tek tip elbise giymeye niyetlendiği için, doğru devrimci çizgiyi savunular ve bir kısım yurtseverler ayrı hareket etmeye karar verdiler. Çünkü birlik, geline nokta geri tutumu, statükoculuğu simgeliyordu.

Ama, direnis her seye rağmen kendi rotasında zafere yürüyordu. Devrimci çizgi savunucuları iktidar güçlerinin saldırılan önüne cesetleriyle barikat kurdular ve zaferi kazandılar. İşte bu "tek basına" dediğiniz tavır sayesinde ki, bugün sizler cezaevi direnislerine sahip çıkma yarışına girebiliyorsunuz. Ama bilmelisiniz ki, tarihi degistirmek mümkün değil.

Hal böyle olunca, doğal olarak ailelerde ayrıldı. Çünkü, hedefler çok farklıydı. Taraftarlarınızdan 1-2'sinin ailesinin de bulunduğu "blok" tamamen sübjektif ve sorumsuz bir şekilde, içerdeki direnise, direnisçilere ve onların ailelerine hakaretler yağdırırken, başka türlü de olamazdı zaten.

"Ama ne yazık ki, yöneticilerinin sahip olduğu anlayıştan ötürü bu kuruluş kendinden beklenen işlevi yerine getirmekten çok uzaktır. Bizim eleştirimiz İHD'nin kuruluşuna değil, O'nun bir 'aydınlar kulübü' olmaktan öteye gidemeyişinedir."

Biz aileler, çocuklarımızı destekler, onların direnisine sahiplenirken sizin de belirttiğiniz "yüce duygularımızın" etkisiyle hareket ediyoruz. Ama bu gerçeğin yanında ikinci gerçeği unutmuyunuz. Bu yüce duygularımızın yanında'ogullarımızın, kızlarımızın direnis eylemlerinde haklı olduklarına inancımız bizleri motive ediyor. İşte bu noktada pratik kosullar, bizleri statükocu çizgiyi savunuların yakınlarından ayırıyor. Bir kısım aileler ogullarının tek tip elbise giymek istediğini açıklamak için çalmadık kapı bırakmazken, bizler, iç çamasını ile mahkemeye gidip gelmeyi, görüseye, avukata çıkmayı, kısaca tek tip elbise direnisini sürdüren ogullarımızın sivil elbise hakkını elde etme mücadelesine destek oluyorduk. Disariya zorunlu olarak yansıyan bu pratik farklılığın nedenlerini, öncelikle taraftarlarınızın statükocu tavrılarında ve bu tavrılarının sonucunu alabilmek için ailelerini saga sola kosturmalarında aramalısınız. En karanlık yıllarda taraftarlarınızın hemen hiçbirinin ailesi o çileli mücadelede yerini almadı, onlar yoktular.

Bugün TAYAD'ı oluşturan sıradan anneler, babalar, kardeşler yakınlarımızın insanca ve onurlu yaşamaları için, en karanlık yıllarda seslerimizi yükselterek Türkiye'de ilk açık muhalefet olma-

ya çalıştık ve başarılı da olduk. Gözaltına alındık, işkence gördük, tutuklandık. Ne yazık ki, o tarihlerde -bugün, burjuva milliyetçi, iğbarcı PDA'lılarla omuz omuza yürümekten çekinmeyen ne siz, ne de aileleriniz ortada vardı. Bugün, TAYAD'ı oluşturan aileler olarak, o karanlık yılların mücadele ve deneyim birikimiyle tutuklu ve hükümlülerin mücadelesini TAYAD'la daha bir örgütlü hale getirmeye çalışıyoruz. Bizler mücadele etmenin en zor olduğu koşullarda özveri ve cesaretle öne atılarak TAYAD'ın kuruluş uğrasını veren İHD'nin esamesi bile okunmuyor-du henüz.

TAYAD'ı bölücülükle suçlamaya gelince; insafsız ve tamamen subjektif olduğunuzu söylemek zorundayız. Yaptığınız bir zorlamayla yarattığınız -insan Hakları Demegi- TAYAD ikilemine değinmeden önce sunu belirtelim: Biz, bugün de böyle bir ikilemden uzak durmaya özen gösterdik. Ancak, disimizdaki anlayışların sürekli bu ikilemi körüklemesi nedeniyle, böyle bir değinmeyi zorunlu gördük. Bundan sonra da, bu konudaki polemiklerden uzak durma konusundaki hassaslığımızı sürdürüceğimizin bilinmesini isteriz.

Bizler, İnsan Hakları Demegi'nin kuruluşuna, çalışmalarına karşı çıkmadık. Ancak, çok geniş kapsamlı olan İnsan

Hakları Demegi'nin, özgün sorunları olan kesimlerden kimselerin, kendi sorunları çerçevesinde, farklı derneklerde örgütlenmeleri gereğini ortadan kaldımadığını söyledik. "Benzer amaçlarla kurulmuş ve neden ayrı oldukları dışarıdan bakanlarca anlaşılmayan iki demek ortaya çıktı. İnsan Hakları Demegi ve TAYAD..." diyorsunuz. Bir kez;

"Bugün, devrimci çizginin etkin olduğu cezaevleri, birer direniş kaleşi durumundadır. Bu gerçeği ne sizin, ne de bir başkasının değiştirmeye gücü yetmez."

İHD kuruluş çalışmalarının kiritisi bile ortada yokken, TAYAD "tutuklu ve hükümlülerin ve onların yakınlarının sorunları..." çerçevesinde çoktan örgütlenmişti. Bu süreçte sözünü ettiğimiz birkaç ailenin, TAYAD kuruluşunu baltalamak, provake etmekten öte bir çabaları yoktu. Bu örgütlenmeden bir süre sonra ortaya çıkan İnsan Hakları Demegi'nin kuruluş nedeni ise, salt tutukluve hükümlüleri özgün sorunları

değil, bu sorunları da içeren en genel "insan haklarının gaspı" idi. Bu durumda "neden ayrı oldukları(nin)" anlaşılamadığından nasıl söz edebiliyordunuz? Öneğin, 1402 sayılı yasa nedeniyle güç durumda bulunan kişilerin, neden İHD içinde bulunmakla yetinmeyip, ayrı bir örgütlenmeye sorunlarının çözümünü doğrultusunda uğras verdiklerini bu mantıkla nasıl çözeceksiniz. Benzer şekilde, 80 sonrası cezaevlerinde yaşanan gerçeklerin 8 yıla yaklaşan birikimiyle, cezaevlerindeki kişilerin, yakınlarının, gerek kendi çilelerini, gerekse de yakınlarının çilelerini kamuya, duyurmak ve sorunlarını çözmek için biraraya gelmelerini yaşam dayatıyordu.

Kuskuşuz İHD, çok daha kapsandı bir kuruluştur. Ama ne yazık ki, yöneticilerinin sahip olduğu anlayıştan ötürü bu kuruluş kendinden beklenen işlevi yerine getirmekten çok uzaktır. Bizim eleştirmemiz, İHD'nin kuruluşuna değil. O'nun bir "aydınlar klübü" olmaktan öte gidemeyişidir. Bu nedenle de "TAYAD-İnsan Hakları Demegi" ikilemini bir yana bırakıp, İHD'nin işlevsizliğini aşması için çaba harcamanın zamanı geldi de geçiyor. Yoksa İHD, bugünkü haliyle "demeçler vermekten" baska pek bir iş yapmayan yöneticileriyle, üzerine düşenlerin çok gerisinde kalmasını sürdürecektir.

Yeni öncü diyor ki: "İHD (...) insan

TAYAD Baskanı MUSTAFA ERYÜKSEL İle Söylesi

Y.ÇÖZÜM- Bildiğimiz kadariyle cezaevleri direnislerinin bitiminde verilen sözlerin daha sonra cezaevi yönetiminin yerine getirilmesi, basta tutuklular olmak üzere siz tutuklu yakınlarının da önemle üzerinde durduğunuz bir konu. Yine basına yansıdığı kadariyle bir kısım siyasi tutukluların Metris'te sürdürdüğü 30 günlük süresiz açlık grevinin bitirilmesinde tutuklu temsilcileri ile cezaevi yöneticilerinin görüşmesinde siz de tutuklu aileleri adına TAYAD olarak hazır bulundunuz. Bu görüşme ile ilgili olarak kısa da olsa bizleri aydınlatabilir misiniz?

M.ERYÜKSEL- Sizin de çok yerinde

değindiginiz gibi, yakınlarımızın yıllardır çeşitli taleplerle basvurdıkları direnisleri bir dönem sonra yeniden gündeme getirmek zorunda kalmaları, tamamen cezaevi yönetimlerinin tutumundan kaynaklanıyor. Verilen sözler ya yerine getirilmiyor, ya da bir dönem uygulanıp daha sonra keyfi olarak ortadan kaldırılıyor. Cezaevleri yönetimlerinin bilinçli bir politika olarak yürütülen bu anlayış, "cezaevlerinde hiçbir şey kalıcı değildir" gerçeğinde ifadesini buluyor. Bu politika, sürekli bir güvensizliğin temelini de oluşturmaktadır. Bu güvensizliği en geniş biçimiyle yıllardır yakınlarımızla birlikte yaşadıklarımız-

la bizzat gördük. Dahası, her geçen gün daha fazla duyarlı.bilinci ve sorumluluğuyla hareket etme, bir anlamda bugünkü tüzel kişiliğimizi kazanmamızın kendiliğinden bilincini oluşturdur dersem yanlış olmaz.

Yıllardır, gerek tüzel kişilik kazanmadan önceki uğraşlarımızda, gerekse de TAYAD olarak tüzel kişilik kazandıktan sonraki uğraşlarımızda, tüm engellemelere karşın yakınlarımızın güvencesi olma sorumluluğu ve bilinciyle hareket ettik.

İste son olarak 11 Eylül günü Metris'te 30 gün süren süresiz açlık grevine son verilmesi sırasında bizzat hazır bu-

haklarına saygı duyan herkese açikken TAYAD "en iyi mücadeleyi" verdiklerini iddia eden insanlarla sınırlı tuttu örgütlenme çerçevesini." (Yeni Öncü, sayı 6, İsmail Agan).

Türkiye solu zaman zaman insanları hayretler içerisinde bırakacak kadar gariplikler sergiliyor gerçekten... Sorumsuz bir tutumla, doğru olmayan şeyleri rahatlıkla söylüyor, yazabiliyor. Yukarıdaki paragrafta TAYAD İHD ile ilgili söylenenlerde bunun tipik bir örneğidir.

Ortada herkesin bildiği bir gerçek var; TAYAD, kuruluşundan bugüne kadar uğraşlarını karalamaya çalışan, spekülasyon ve provokatif tavrıyla tanınan 3-4 aile dışında herkese açık olmuş ve bu tavrını defalarca yinelemiştir. TAYAD demokratik bir kuruluştur ve tüzüğü çerçevesinde herkese açıktır. Sözü edilen olumsuz, sekte, grupçu tavrıyla tanınanları da, samimi özleştirme yapıp çatısı altına almaya hazır. Bu durum, TAYAD tarafından defalarca açıklanmıştır.

TAYAD'ın örgütlenme çevresi 3-5 aydır, siyasetlerin sıçrama tahtası olarak kullanmak istenen birkaç aile ve SHP'lerle sınırlı değildir. O'nun örgütlenme çevresi, Anadolu'nun en ücra köşesinde, zindanların önünde çile dolduran ailelerdir. Bu gerçeği kimse yadsıyamaz. Çünkü bu gerçek, Ankara'da, Eskişehir'de Sagmalcılar önünde, Taksim

alanlarında, Diyarbakır'da, Antep'te vb. yerlerde sürüklenmeleriyle tarihe malolmüştür. Eğer bugün bu platformda kararlı bir kavga varsa, bunu yaranlar, biz TAYAD'lıyız. Kuskusuz bizler, beyaz basörtülerimizde, kasketlerimizde, kırmızı karanfilleri (iskence ölenleri, idam edilenleri, kayıpları...) onurlu şekilde taşıyarak, bayrak yaparak, yürüyüşlerimize devam edeceğiz.

"TAYAD demokratik bir kuruluştur ve tüzüğü çerçevesinde herkese açıktır. Sözü edilen, olumsuz, sekte, grupçu tavrıyla tanınanları da, samimi özleştirme yapıp çatısı altına almaya hazırdır."

Yeni Öncü, İHD'nin herkese açık olduğunu söylüyor. Bu gerçek değil. İHD, Baris Derneği gibi sınırlı sayıda aydının arada bir, bir araya gelip oturduğu ve demec verdiği bir kuruluş olmak istiyor. Bunu saklamıyor da... Bu yüzden, herkese açık değildir... Kongre öncesi neler olduğunu, kimlerin üye dahi yapılmadığını, Yeni Öncü çok iyi bilir. Hele Yeni Öncü'nün, TAYAD'a

karsi dört elle sarıldığı ve övgüler düdüğü İHD'nin! ailelerin mücadelesine ilgi duymadığını, İHD üyesi olduğunu iddia eden ailelerle ilgilenmediğini bilmesi mümkün değil... İHD yönetiminin yaptığı ve becerdiği tek şey, ailelerin kararlı direnislerini etkisiz kılmak ve onların mücadelesini bir-iki basın bildirisi ile sınırlamaya davet etmekten öteye gitmiyor.

Tüm bunlar ortadayken (Yeni Öncü'nün yadsımadığı, zor da olsa kabul ettiği gibi) "TAYAD"ın cezaevleri direnisinde izlediği aktif politika (...) ilgi, destek (...)" görünken ve TAYAD herkese açıktır, sadece demec vermek ve direnisleri düzen statüsünde tutmak, tutuklu ve hükümlü ailelerini reformizmin pesine takmak isteyen İHD'yi, TAYAD'a alternatif gibi lanse etmenin anlamı ne olabilir?

İHD üyelerinin bir temsilcisinin TAYAD'ın düzenlediği toplantıya alınmaması iddiasına gelince; Yeni Öncü'nün de belirttiği gibi, TAYAD çeşitli kurullara çağrı yapmıştır. Çağrılı kurullardan biri de İHD'dir. Ama İHD çağrıya olumsuz yanıt vermiş ve kendi niteliğine uyan tavrını ortaya koymuştur. Bu noktada "biz İHD adına geldik" diyenlerin resmîyeti söz konusu olmayacağı gibi, İHD adına hareket edemeyecekleri de gerçektir.(1)

Durum bu kadar açıktır, Yeni Öncü'nün TAYAD'ı bölücü olarak nitele-

lunmamız da bu çabalarımızın bir aşaması sayılmalıdır.

TAYAD olarak ısrarla üzerinde durduğumuz noktalardan biri de, cezaevi yöneticileri ile tutuklular arasındaki uygarca bir diyalogun kurulmasıdır. Biz bu diyalogun oluşmasına katkıda bulunmak için hep çaba gösterdik. Bu çabalarımız çoğu kez kaygı ile karşılandı, ama bazen çabalarımızın olumlu sonuçlar doğurduğunu gördük. Burada Metris idaresinin son direnisin bitirilmesi sırasında gösterdiği olumlu tutumun, diğer cezaevi yönetimlerine de bir örnek olması dileğimizi belirtmek isterim.

Metris cezaevi idaresiyle gerek Adli Müsavirlik aracılığıyla, gerekse bizzat görüşmelerimiz -zaman zaman çeşitli nedenlerle engellense de- diğer birçok cezaevine göre nisbeten daha kolay oluyor. Yakınlarımızın baste çeşitli siyasi talepler olmak üzere yaşam koşullarının düzeltilmesi için köklü değişiklikler yapılması doğrultusunda baslattıkları direnisten ve bu direnisin 20. günlerinden sonra tutuklu temsilcileri ile cezaevi idaresi arasındaki görüşmelerden

haberdardık.

En son olarak 11 Eylül günü son görüşmenin yapılacağını -aynı gün avukat ziyareti vardı- avukatlardan öğrendiğimizde, tutuklu yakınlarımızın da istegi ve ricası doğrultusunda dernek yönetiminden iki kişi olarak bizzat yapılacak görüşmede bulunmak için TAYAD adına cezaevine gittik.

Cezaevi yöneticileri ve tutuklu temsilcilerinin görüşmesi sırasında, süresiz açlık grevinde bulunanların temsilcisi, ailelerden temsilcilerin de bulunması konusunda ısrarlı davranmış; o sıra biz de müraaatta bulunmştuk. Müraaatımız cezaevi idaresince kabul edilince süresiz açlık grevinin bitirilmesi görüşmelerinin sonunda biz de bulunmştuk.

Görüşmelerin bizim de hazır olduğumuz safhasında, cezaevinde diğer bir kısım tutuklunun 15 gün toplu ve daha sonra grup grup 7'er günlük dönüşümlü açlık grevleri programlarını bastan belirledikleri çerçevede devam ettirdiklerini öğrendik. 63 tutuklunun ise 30 gündür sürdürdüğü süresiz açlık grevine, siyasi taleplerinin kamuoyun-

da yeterince yankılandığı, gerekli duyarlılığın ve teshirin sağlandığı, bunun yanında cezaevi ile ilgili taleplerinin büyük oranda kabul edildiği noktasından hareketle, son verecekleri açıkladı. Açıklamayı, 63 tutukluyu temsil etme durumunda olan tutuklu temsilcisi yaptı.

Y.C- Tam bu noktada, özellikle yürekleri içindeki yakınlarıyla birlikte atan, baste sağlık durumları olmak üzere onlardan en ufak bir haber almanın sabbirsizliği ile yanıp tutusan aileler adına duygularınızı öğrenmek istesek neler söylersiniz?

ME-Gerçekten anlatılması kolay olmayan bir duygu. Yakınlarımızın canları pahasına sakat kalmaları, sağlıklarından çok şey yitirmeleri pahasına basvurmak zorunda kaldıkları direnisler, onları olduğu gibi bizleri de geçen sürede içinde, çelikleştirip birçok duyguyu içimize hapsetmek zorunda bıraktı. Özellikle böyleleri günlerde çoğunluk üyelerimizin adına sorumluluk yüklenmek ve de ilk defa böyle bir onuru yaşamak kolay değildir. Bizler çok iyi biliyorduk ki, nasıl içerdikler onurlu idi-

mesi kendi subjektivizmini sergilemekten öteye gitmiyor. Hem IHD'yi TAYAD'a alternatif olarak lanse edip aileler arasında rekabeti körükleyeceksiniz(2), hem de TAYAD'i IHD'ye çağrı yapıp olumsuz cevap alırken bu kez de "IHD üyelerinin temsilcisi" (ne demekse, Çözüm) diyerek, olmayan bir temsilcilik oluşturunca ve ardi sıra baskalarını bölücü ilan edeceksiniz. Bununla da kalmayıp, ihbara ve sol içinde olmayan burjuva-milliyetçi-ihbarcı Saçak, Gökyüzü ile birlik oluşturunca...

Yeni Öncü ve onun gibilerinin TAYAD'a karşı olmalarının, TAYAD yerine IHD'yi tercih etmelerinin, kimi ailelerin örgütsüz hareket etmesini yeglemelerinin nedeni tamamen subjektiftir. Bu tutum, siyasi arenada varolmak için ciddi bir güç sergileyemeyenlerin, birkaç aileyi "tranplen" olarak kullanıp "varolma" sevdasının ürünüdür. TAYAD'ın aktif ve onurlu mücadele çizgisi ve gücü onları korkutmaktadır. Bunun için ayrı olmayı yegliyorlar. Bunun için ailelerin spekülasyon, dedikodu ve daha da öteye giderek polise tavirlara girmesine (üç dört aile) göz yumuyorlar. Zindanlardaki tutukluların mücadelesine destek olacak güçleri geliştirmeye değil, varolanları bölmeye çalışıyorlar. Onların devrimci dinamiklerini üç-bes küçük burjuva aydının, SHP'li reformistlerin pesine takarak köreltiliyorlar.

Yeni Öncü'ye belirtmek zorundayız ki, artık siz de tevil yolu da olsa, IHD'nin tutuklu ailelerini temsil etmediğini, onlarla ilgilenmediğini kabul ediyorsunuz. Yine IHD kuruluşuna katkıda bulunan bir kısım ailelerin kongrede tasfiye edildiğinden de haberdar olmalısınız. Kuskusuz sıra diğerlerine de gelecek. Çünkü reformistler IHD'nin bir demokratik kuruluş değil, "klüp" olmasını istiyorlar.

"Doğru çizgide mücadele edenlerin, ne burjuvaziye hoş görünme çabalarına, ne de PDA'cı burjuva milliyetçi ihbarcılarla kolkola girmelerine ihtiyaçları olmadığına inanıyoruz."

TAYAD, tüm engelleme çabalarına karşın tutuklu ve hükümlülere destek olma ve cezaevlerinde insanca, onurlu bir yaşamın sürmesi için kararlı ve saygın mücadelesini sürdürmeye devam edecektir.

TAYAD öne sürülenlerin aksine, edilgen, pasif çizgideki mücadeleye aktif bir öz kazandırarak -devrimci güçlerin Nisan direnisinden sonra- herkese ak-

tif direnis örnekleri sunmaktır.

Umarız, siyasi ihtiraslar ve küçük hesaplar uğruna, mücadeleye engel olunmaya çalışılmaz. Doğru çizgide mücadele edenlerin, ne burjuvaziye hoş görünme çabalarına, ne de PDA'cı burjuva milliyetçi ihbarcılarla kolkola girmelerine ihtiyaçları olmadığına inanıyoruz.

Artık küçük hesaplar bir yana bira-kılmali, "küçük olsun ama benim olsun" anlayışları terkedilmelidir.

Cezaevleri alanına ilgi duyan herkesin, TAYAD demokratik çatısı altında toplanarak aktif direnislerde omuz omuza mücadele etmesi en samimi dilegimizdir.

TAYAD

Dipnot

- (1) Bu tartışmalar, TAYAD'ın çağrısı üzerine yapılan toplantıda, toplantıya katılan tüm dergi ve demokratik kuruluşlar yanında olduğundan, çarpıtma-ya yer yoktur.
- (2) Rekabet çok açıktır. Neredeyse TAYAD ne yapsa IHD'de çalıştığını iddia eden aileler de onu taklit eder olmuştur. Son örneği beyaz basörtü takma olayıdır.

lerse, bizler de onların onurları olabile bilinci ve fedakarlığıyla hareket etmeliydik. İşte bu bilinç bize neler yapabileceğimizi de göstermiştir. Her geçen gün adımlarımızı daha güçlü atmamıza neden olmuştur.

Baslangıçta, kimileri bizleri küçüm-sediler. Sadece duygularıyla hareket eden insanlar olarak gördüler. Yöneticiler, baslangıçta kaale almak istemediler bile. Yer yer sindirmeye, gözdağına basvurdular, hatta tartakladılar, hapse atılar. Yakınlarımız için asındırdığımız cezaevi ve mahkeme yollarını, kendimiz için de asındırmak zorunda kaldık... Özellikle tüzel kişiliğimizi kazanmamızı engellemek için her türlü engellemeye basvuruldu, ama sonunda haklı olan biz, ayakta kaldık. Ugraslarımızla bilinçlendik ve birbirimize kenetlenip önemli bir güç olduk.

Esdeğer düzeyde olmasa da küçüm-senemeyecek ilginç yaklaşımlar örneklerini baskaları da gösterdi bize. Bizler en ufak bir dilekçeyi vermenin cesaret gerektirdiği, siyah bir çelenk bırakmanın bedelinin bile gözaltına alınmak, tutuklanmak olduğu karamsarlık dönemle-

rinde, -bugün sağolsunlar ortalıkta dolanların bazıları dışında- kimseleri yanımızda bulamıyorduk. Küçümseniyorduk; öyle ya, kendilerinin savunması ve yapması gereken şeyleri, kendileri ortalıkta yokken, 50-60 yaşlarında insanlar mı basaracaktı. Ama zaman, bu gibilerin tavirlarını yadsırken, bizim tutumumuz birçoklarına moral kaynağı, onları harekete geçiren güç kaynağı oldu.

Tüm bunları sunun için anlatıyorum: Tek tek insanlar olarak yasadıklarımız, doğal olarak bizleri birer duygu seli haline getirmiştir. Ama bir bütün olarak tutuklu aileleri, yasadığımız ve halen içinde bulunduğumuz dönemin zorunlu bir sonucu ve gerçeği olarak; insan haklarının, insanlık onurunun, tutarlı bir demokratik savunucusu olmuştur. Böylesi bir görevimizin olduğunun bilincindeyiz.

Y.Ç- Somak istediğimiz bir konu daha var. Bildiğimiz kadarıyla tutukluların içerideki uğraşlarına gerek TAYAD olarak sizlerin, gerekse tek tek üyelerinizin çeşitli biçimlerde aktif destekleri oluyor. Son Temmuz-Eylül direnislerin-

de de basından sonuna kadar aktif destek içinde oldunuz. Hatta İstanbul'da (Metris'te) tutuklular açlık grevlerini bitirirken, bir kısım üyeleriniz de destek açlık grevinde idi. Hatta açlık grevinin içerideki yakınlarınızla birlikte bitirdiniz. Bu konuda söylemek istediğiniz bir şey var mı?

M.E-12 Eylül'ün en ağır faturası içerideki yakınlarımıza ödetilirken, bu badiyen bizler de nasibimizi aldık. Bugün geline nokta içeride ve dışarıda ödenilen bedelleri burada anlatmaya gerek yok sanırım. Sordunuz soruya iliskin olarak kısaca sunu söyleyebiliriz. İnsanlık onuru ve insan haklarının tutarlı bir savunucusu olarak demokrasi mücadelesinde güçlü bir şekilde yer almak istiyorsak; cezaevleri gerçeği etrafında kat kat, renk renk örülen sis perdelerini açmak, hatta söküp atmak istiyorsak, sesimizi kamuoyuna güçlü bir şekilde duyurmak zorundayız. İşte cezaevlerinde her yaprak kipirdanısına, her yürek çarpışma, her hücre eriyisine her yumruk sikilisine bizler ulaşmak istiyor ve gücümüzün, imkanlarımızın elverdiğince cezaevlerinin sesi,

kulagi, gözü olmaya çalışıyorsak, bunun nedeni baska bazı kaygılarımızın olduğundan değil, belirttiğim bu nedenden dolayıdır.

Baska kaygı diyorum, çünkü; şimdiye kadar gerek yakınlarımızda olanlar, gerekse karsımızdakiler hep çeşitli kaygılarla hareket ettiler. Yakistirmalarda bulundular. Bu halen de sürüyor. Bu konuda verilecek çok örnek var, ama bir-iki örnek vermekle yetmeyim.

TAYAD olarak demeklesmemizin hangi gerekçelerle engellendiği konuya duyarlı kamuoyu tarafından yakından bilinir. Bu engelleme gerekçelerinden birini, bizim haklarını aradığımız yakınlarımızın "devlete karşı suç işlemiş insanlar olmaları nedeniyle, onların haklarını aramamızla aynı şekilde bizim de devlete karşı suç işlemiş olacağımız" oluştuyordu. Hukuk devleti adına böyleli anlayışlarla karşılasabildik. Yine çocuklarımızın yargılandığı davalarda bizler de sanki sanıkımız gibi polis baskısıyla karşılaşıyoruz. Önümüze çeşitli engeller çıkartılıyor. Elbet bu engelleri de asacağız.

Biz her seye rağmen demegimizin aktif yasal mücadelesi ve yine üyelerimizin aktif destek ve katkıları sayesinde tüm engelleme ve çarpıtmaları geçersiz kıldık. Demegimiz demokratik bir kuruluş olarak herkese açık olmaya devam edecek, üyelerimizin katkılarıyla güçlenecektir. Aynı şekilde mesnetsiz ve subjektif çabalarla, aktif mücadelenin dışında, "ben de varım" sevdasından baska bir şey görmek, kabul etmek istemeyenlerin niyetlerini de bosa çıkarmaya devam edeceğiz.

Son Temmuz-Eylül aylarında siyasi tutukluların Türkiye çapında çok haklı talepleri için gerçekleştirdikleri açlık direnislerini basta Sagmalcılar olmak üzere, uzanabildiğimiz tüm cezaevleri kapsamında destekledik. Eskisehir'de, Ankara'da, Diyarbakır'da, Malatya'da, Çanakkale'de, Sinop'ta, Adana'da, İzmir'de ve İstanbul'da üyelerimiz yoğun

çaba gösterdiler. En geniş kamuoyu desteğini sağlamaya çalıştılar.

Sizin de dedığınız gibi, ömegin Metris'te süresiz açlık grevinin son günlerinde bir kısım üyelerimiz de destek açlık grevinde bulunuyordu. İlk gün 30 kişiyle başlayan açlık grevi, diğer ailelerimizin ve çeşitli kuruluşların-kisilerin desteğini gördü. Bu da tutuklu yakınlarının hangi cosku ve fedakarlık duygusu içerisinde bulunduğunu gösteriyor sanırım.

Bu arada özellikle İstanbul'da direnislerin son gününde tutuklu yakınlarını daha fazla coskuya iten bir olay da, açlık grevinin 23. gününde tahliye olan 4 tutuklunun içerideki arkadaşlarıyla dayanışma içinde olmak için disarida da direnise devam etmeleri olmuştur. Bu tutumları, tutuklu yakınları için yeni bir onur kaynağı olmuştur.

"Bizler çok iyi biliyorduk ki, nasıl içerdekiler onurlu idilerse, bizler de onların onuru olabilece bilinci ve fedakarlığıyla hareket etmeliydik. İşte bu bilinç, bize neler yapabileceğimizi de göstermistir.

Bizler cezaevindeki görüşmenin ardından disarida destek açlık grevinde olan ailelerin yanına geldik. İçeridekilerin haklarını almaları sonucu açlık grevini bitirdiklerim, ailelerin de açlık grevini bitirmelerini istediklerini, desteklerinden dolayı teşekkür ettiklerini açıkladığımızda, karanfillerle süslenmiş odada esen cosku rüzgarlarını, birbirine kenetlenen kucaklamaları, sevinç gözyaşlarını görmeliydiniz. Hele tutuklulara bizzat bizlerin geç saatte çorba ve patates temin edip cezaevi idaresine teslim ettiğimizi bildirince, anaların, kardeşlerin, eslerin yüzlerindeki gurur ve mutluluk ifadelerim görmeye değerdi. Salon dakikalarca alkışlara boguldu.

Y.Ç- Son olarak, 11 Eylül'de Metris'te bizzat sizlerin de hazır bulunduğu görüşmede tutukluların çözölen ve cezaevi yönetimince çözöleceğine ilişkin söz verilen talepleri hakkında bilgi verir misiniz?

M.E- Metris'teki tutukluların basına da yansıyan talepleri, diğer cezaevlerindeki tutukluların talepleriyle özde bir farklılık tasimiyordu. Siyasi tutuk-

luluk hakkının tanınması, TTE uygulamasının kaldırılması, tüm baskı ve yasağların kaldırılması yanında, özel olarak da tutuklu ailelerinin serbest bırakılması talebi temel taleplerim oluştuyordu. Infaz yasasında tutuklular lehine düzenleme yapılması vb. gibi diğer genel talepleri yanında cezaevi ile ilgili talepleri de vardı. Cezaevi taleplerine ilişkin açlık direnisi sırasında tutukluların fiili tutumları gündeme gelmiş, kimi taleplerim kendileri fiili uygulama durumuna gelmişlerdi. Bunun bir kısmı basına da yansıdı. Tutuklular adına konuşan tutuklu temsilcisi, cezaevi müdürü ve yardımcısı yanında cezaevi ile ilgili çözüme ulasan taleplerini söyle sıraladı:

—Havalandırma kapıları saat 10.00-16.00 arası açık kalacak, bu sürede kogus ve havalandırma kapıları açık tutulacak.

—Avukat ziyareti açık olacak, bunun için görüş yeri tadilatına cezaevi tarafından başlanacak, görüş süresi 20 dakika olacak.

—Aile ziyaretinin süresi 20 dakikaya çıkarılacak, telefonlar kaldırılacak, görüşmeler dinlenmeyecek.

—Tiyatro, kütüphane, müzik-resim odası gibi yerler, siyasi tutuklulara da açılacak. Bunun için cezaevi idaresi, gerekli düzenlemelere başlayacak.

—Hastalara disardan diyet olarak yiyecek alınacak.

—Kantinde yasak olan bant, unu, kırtasiye malzemeleri vb. gibi ihtiyaçlar temin edilecek.

—Teyp ve enstrümanlar içeri alınacak.

—Savunma için daktilo, karbon, pelur kâğıdı alınacak, savunma belgelerine el konulmayacak.

—Aile ziyaretinden getirilen terlik, valiz, vb. esyalar içeri verilecek.

—Askeri mahkemeye gidiste kelepçeler önden vurulacak, sivil mahkemelere gidis konusunda ise, cezaevi idaresi bilahare görüş bildirecek. Sevk arabalarına camlar ve saç kepenk getirilecek, sağlık kontrolü imkanı genişletilecek.

—Yemeklerin kalite ve miktarı düzeltililecek.

—Tüm bunlara ek olarak havalandırmanın tatil günleri de aynı saatlerde açık olması konusunda, (tutukluların ısrarla üzerinde durduğu bir konuydu bu), radyo ve ocak verilmesi konusunda da cezaevi idaresi en kısa zamanda olumlu bir cevap vermeye çalışacaktır. Bu konuda anlaşıldığı belirtildi.

Y.Ç- Teşekkür ederiz.

M.E- Ben teşekkür ederim.

----- CEZAEVLERİNDE DEVRİMCI ÇIZGIYI -----

HAYATA GEÇİREMEYENLER GERÇEKLERİ ÇARPITIYORLAR.

KÜÇÜK HESAPLAR,

SIYASAL KİMLİK VE ONUR MÜCADELESİNİ ENGELLEYEMEZ.

Namik AYDAN

Yaklaşık üç aydır cezaevleri konusu, Türkiye kamuoyunun gündeminden düşmedi. Yaygın açlık grevleri ve çeşitli direnislerle yeniden güncellenen cezaevleri konusu, kamuoyu gündeminin bellibasli konularından birini olustururken, siyasal tutsakların istemleri de ilk kez bu denli geniş sekilde tartisildi.

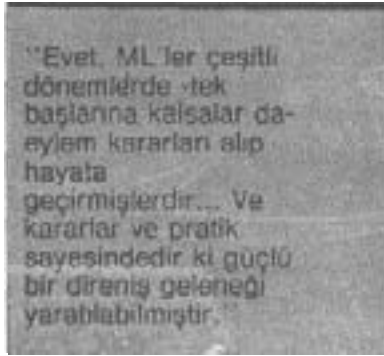
Basta "tek tip elbise uygulamasinin kaldırılması", "siyasi tutukluluk hakkinin taninmesi", "sevk zinciri uygulamasina son verilmesi" vb. gibi talepleri içeren açlık grevleri kısa sürede yayılarak, ülke zindanları bir bastan bir basadirenislerle çalkalandi.

Sagmalcılar Cezaevi'nde "tek tip elbisenin ve sevk zincirinin kaldırılması" için proleter devrimcilerin öncülüğünde başlayan fiili direnis, bir süre sonra süresiz açlık grevine dönüşecek ve 50 uzun gün sürecekti. Sagmalcılar direnisi diger cezaevlerinde direnislerin başlaması için bir kıvılcım olmuştur. Nitekim direninin ardından Türkiye'nin dört bir yanında direnisler direnisleri izledi.

İktidar, "demokrasi oyununa devam ediyordu. Bir yandan referandum ile demokrasi gösterileri yapılırken, diger yandan halka yönelik baskılar sürdürülüyor, bu baskıların bir parçası olarak zindanlarda siyasal kimliğin yokedümesi politikası çeşitli biçimlerde gündemde tutuluyordu.

Cezaevlerinde açlık direnisleri ve çeşitli fiili direnislerle sürdürülen mücadele, en karanlık yıllarda dahi şehitler verme pahasına devam etti. Kimi cezaevleri bu mücadelede basından itibaren onurlu bir yere sahip oldular. Örneğin Metris ve Diyarbakır'da insanlık onurunun ve siyasal kimlik mücadelesinin

destanının yazıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Buralarda dost düşman herkes veniden tanıdı devrimci ve yurtseverleri... Kuskusuz kimileri mücadele saflarını terkederek çürüme yolunu seçtiler. Kalanlar ise emekçi halka ve düşüncelerine olan inançlarını en zor koşullarda koruyarak kitlelere direnis mesajları tasidılar.

Cezaevlerinde siyasal kimliği koruma ve buraları sınıf mücadelesinin bir alanı olarak kabul edip her koşulda sınıf gerçeğini haykirmek, ağır bedeller ödemeyi de gerektiriyordu. Bu bedeli ödemeyi göze alamayanlar, ya doğrudan direnis hattını terkederek teslim oldular, ya da zaafli durumlarına teorik kıllıf bulmaya çalıştılar.

Cezaevlerinin sınıf mücadelesinin bir alan olduğu gerçeğini kavrayamayanların "ne pahasına olursa olsun bir an önce sağlıklı olarak dışarı çıkmak gerekir" diyenlerin bir kısmı, daha 12 Eylül'ün basından itibaren teslimiyetin

yolunu seçerek direnisçilere hakaret ve küfür yagdirdılar. Bunların basını TtP, TKP vb. çekti. Öyle ki cezaevi idareleri bunları ayrı blok ve koguslara verlestirdi. Aynı süreçte yoğun baskı, hak gaspları karşısında bir kısım zayıf unsurlar da direnis saflarını terkederek teslimiyet saflarına katıldılar.

İstanbul cezaevlerinin bütünü açısından bakıldığında, 1984 yılı basındaki tek tip elbise saldırısına kadar çeşitli siyasal grupların zaman zaman direnis kırıcılığı yapmasına ve direnisi saga çekme çabalarına karşın eksik ve zaafli da olsa genel bir direnis hattının korunabildiğini ve birlikteliğin sağlanabildiğini söyleyebiliriz.

Ancak bu durum 1984 basından itibaren değismeye başlamıştır. 1983 Temmuz'unda Sagmalcılar 2. Askeri Cezaevi'nin açılmasıyla gündeme getirilen tek tip elbise (TTE) uygulamasına karşı siyasal tutuklular süresiz açlık grevine gitmişler, ama bu açlık grevinin bazı gruplar tarafından kırılması sonucu yaşanan yenilginin ardından yoğun bir baskı ve iskence dönemi başlatılmıştır. Demokrasi hayalleriyle yaşayan ve saldırı gelmeyeceğini uman eyyamcılar soke olmuştur. Nitekim bu saskinlikleriyle beraber direnis dinamiklerini de büyük oranda yitirmeye, saldırılar karşısında her gün bir adım daha geri atmanın hesaplarıyla rahata kavusmanın teorisini yapmaya başladılar. ML'lerin direnis hattını koruma, direnis mevzi-sini elde tutma çabalarına destek verme yerine, direnis mevzisinden uzaklaşmayı kolaylaştıracak yapay birlikler oluşturmaya yeglediler. Maceracılık, sol sapma edebiyatı en çok bu dönemde re-vaç, buldu, saldırılar çok yönlü olarak

(fiziki, ideolojik, psikolojik) sürüyordu. Oligarsi devrimci-yurtseverleri bunaltmak istiyor, bunalimin doruk noktasında ise son darbeyi vurmaya hazırlanıyordu. Bu politikaya karşı statükocu sol, hemen hiçbir karşı politika üretmedi. Üstüne üstlük önerilen her türlü direnişe karşı çıkmaktan da geri durmadı.

Oligarsi, Sagmalcılar Askeri Cezaevi'ni açtıktan sonra, önder ve ileri militan gördüklerini, buraya sevk ederek Metris'e son darbeyi vurmaya hazırlanıyordu. 1984 Ocak'ında istediği ortamı oluşturdugunu düşünerek zorla tek tip elbise giydirmeye operasyonlarına ve yogan iskenceye başladı...

Statükocular çok kısa bir süre de olsa proleter devrimcilerin çabalarıyla TTE giymeyeceklerini söylediler ve giymediler. Ama bir çoğu TTE giymeye çoktan hazır aslında. Proleter devrimciler TTE'ye karşı SAG temelinde direniş önerisinde bulundular. Diyarbakır ve Mamak açlık grevleriyle cezaevleri yeniden kamuoyunun gündemine girmisti. Tüm bu elverişli koşullara karşın statükocular 12 Eylül'ün gözdağı ve baskı politikasının etkisi altında ileri direnislerden kaçıyor ve TTE'yi giyerek direniş mevsizinden geri çekilmevi savunuyordu. Bu yaklaşimini kabul ettirmek için akla hayale gelmedik saçmalıklarla dolu teoriler icat ediyordu. Neler icat edilmemisti ki? NEP ve Brests Litovsk örnekleri ile TTE giyme arasında diyalektik(i) bağlantılar kuruluyor,

cezaevine özgü yeni bir literatür yaratiliyordu.

Artık her yönüyle birbirinden ayrılan iki ayrı çizgi ve bu çizgilerin savunucusu iki kesim ortaya çıkmisti. Bir yanda TTE giymek için tüm enerjilerini harcaayanlar ve ilginç teoriler üretenler vardı; diğer yanda TTE'nin siyasal kimliğimize yönelik doğrudan bir saldırı aracı olduğunu ve giyilmemesi gerektiğini savunan proleter devrimciler ve yurtseverler vardı.

YENİ ÖNCÜ, GERÇEKLERİ AÇIKLAMIYOR!

Yeni Öncü dergisinin 6. sayısında SELİM YAKUP imzasıyla yayınlanan "Cezaevlerinin Mücadelesine Genel Bir Bakış" başlıklı yazıda ortaya konan görüşler, cezaevlerinde süren mücadeleyi doğru tahlil etmekten uzak olduğu kadar statükoculuğun günahlarını yok sayan bir anlayışın da ürünüdür.

Cezaevleri mücadelesinde ortaya çıkan yanlış eğilimleri(!) tahlil eden Yeni Öncü yazarı, statükoculuğu es geçmekte, ML'lerin her türlü teslimiyet ve uzlaşma eğilimlerine karşı çıkarak, hayata geçirdikleri direnisleri eleştirerek, ML'leri bölücü olmakla suçlamaktadır.

Bakin ne diyor Yeni Öncü yazarı."

"İkinci yanlış eğilim (...) Birlikte karar alıp eyleme birlikte geçmek yerine kendi aldığı eylem kararlarını kendi siyasal programına göre diğer grupların desteklemesini 'umarak' hayata geçirmektedir."

Evet, ML'ler çeşitli dönemlerde -tek

başlarına kalsalar da- eylem kararları alıp hayata geçirmişlerdir. Ama bu eylem kararları, statükocu çizginin direnisini yükseltme yerine uzlaşmaya, geri adım atmaya yöneldiği noktalarda gündeme gelmiştir. Ve bu kararlar ve pratik sayesinde ki güçlü bir direniş geleneği yaratılabilmistir.

"Birlik" kuskusuz güzel bir sözcüktür, ama "birlik" siyasal kimlik ve onun korunmasına hizmet ediyorsa, devrimci mücadelenin çıkarlarına dönük oluyorsa gereklidir. Eğer o ağızlara pelesenk edilen "birlik"le tek tip elbise giyerek rahat etmek düşünülüyorsa, tek tip elbise giymeyenler maceracı, sol sapma ve dislanması gereken bir güç ilan ediliyorsa ve onlara karşı en çirkin saldırılarda bulunuluyorsa, o birliğe katılmak değil, bilakis onu yıkmak devrimci görev haline gelir.

Yeni Öncü, cezaevlerinde ikinci yanlış eğilim olarak ilan ettiği devrimci çizgiyi mahkum etmek için gerçeğe dayanan iddialar öne sürüyor. O bilinen ve artık hiçbir inandırıcılığı olmayan nakarati tekrarlıyor!

"Disardaki mücadelede ugranılan yenilgi ve örgütsel dağınıklığın yarattığı panik içerisinde siyasal mücadelelerim cezaevlerinden sürdürmeye çalışmaktan, içeride sürdürülecek mücadelelerle disardaki kitleleri etkileyip harekete geçirmeyi amaçlamaktadırlar."

Bu sözler, direnisten kaçmanın, zaaf-ları örtbas etmenin kalkani haline getirildi artık... Devrimciler için kara mizah olmaktan öteye bir anlam tasimiyor.

'Kimlerin disarida dağınıklığa ve bozguna uğradığı, kimlerin Türkiye sathını terkedip uzak divarlarda villarca mücadeleden ayrı kaldığını bizim kadar

Yeni Öncü de çok iyi biliyor Kendisini ve halkı aldatarak politika yapmanın devrimci politika olmadığını söylemeye herhalde gerek yok.

Evet sayın Yeni Öncü yazarı! Proleter devrimciler, ve yurtseverler Oligarsinin saldırılarına ve teslim alma politikasına karşı yer yer ayrı tavırlar koydular, dört de sehit verdiler. Oligarsinin tek tip elbiselerini sırtlarına geçirip güle oynaya avukata, ziyarete ve havalandırmaya çıkmadılar.

"Burjuvazi bize tek tip elbise giydirmiyor. Tek tip elbise giymemek maceracılıktır" vb. saçmalıkları öne sürmediler. Onlar onurlarıyla, özveri-leriyle, direnisleriyle, özgüçleriyle isigın tasiyicisi oldular. Ve o isigi bugün hâlâ tasiyorlar.

Cezaevlerinde teslimiyetçi çizgiyi ve bu çizginin savunucularını tanımlarken

diyorsunuz ki: "Her türlü devrimci eylemi macera olarak değerlendiren bu anlayış, devrimci onura yönelen saldırılara karşı direnisleri de macera olarak değerlendirmektedir. Bu anlayış 12 Eylül'den başlayarak teslimiyet çizgisini sürdürmüş ve mücadele edenler tarafından tecrit edilmiş durumdadırlar."

Peki Sayın Yeni Öncü yazarı, sizin ideolojik-politik çizginizi savunanların bugünkü durumu nedir? 1984 basından itibaren-kısmi farklılıklar olmakla birlikte "devrimci eylemi macera olarak değerlendiren" kesimle özdeşleşmiş olduklarından haberinizi var mı acaba? Direnme geleneğinin önemini kavramayarak, 12 Eylül koşullarında direnmenin tarihsel önemini anlamayarak küçük hesaplar pesinde kosmaya başladıklarını biliyor musunuz? "Mücadele edenler tarafından tecrit edilmiş durumdadırlar" dediginiz TKP, TIP vb.'leri ile artık hiçbir farklarının kalmadığından haberinizi var mı? Bugün sizin çizginizin savunucuları ile reformist ve revizyonistlerin cezaevleri politikalarının özdeşleştiğini biliyor musunuz? Belki sizin olup bitenlerden haberinizi yok, bu yüzden cezaevlerine biraz daha yakından bakmanızda sayısız fayda görüyoruz. Bunu yaparsanız başka şeylere de tanık olacaksınız! Öneğin 2-3 yıldır "tecrit edilmiş" dediginiz kesimi bu durumdan kurtarmaya çalışanların sizin taraftarlarınız olduğunu göreceksiniz. (x)

"Bu sözler, direnişten kaçmanın, zaafı ortbas etmenin kalkını haline getirildi artık... Devrimciler için kara mizah olmaktan öteye bir anlam taşımıyor."

Yine "Bazı 'radikal' görünümli devrimciler" de, disarda mücadele bizi bekliyor, bir an önce çıkıp katilmalıyız gibi gerekçeler ileri sürerek teslimiyete dönmüşlerdir" diyorsunuz. Kimi kastettiğiniz belli ama, ne yazık ki taraftarlarınız da 84 basından beri harfi harfine aynı sözleri etmekte, bu sözleri dillerinden hiç düşürmemektedirler. Zaten cezaevleri "merkez mi" edebiyatı bu anlayışla üretildi ve direnişten kaçmanın teorisi olusturuldu...

Cezaevleri mücadelesinde devrimci çizginin savunuculuğu için ileri sürdü-

günüz bir iddianız da "en basit talep karsısında da, en önemli siyasi talep karsısında da aynı silahlı -açlık grevini- öne sürmesi"dir. (Agy)

Yeni Öncü yazarı bir şey kanıtlamıyor, sadece söylüyor ve buna inanıyor. Niçin inanalım Sayın Selim Yakup? Söyley misiniz, bu en basit ve önemli talepler nedir? ML'ler nerede ve nasıl açlık grevini öne sürdüler? Tüm bunları açıklamak zorundasınız.

Isterseniz biraz da biz anlatalım. Bilgi sahibi olursunuz...

Cezaevlerinde kapsamlı talepler için (ekonomik-demokratik-siyasi) olabildiği gibi yoğun iskence ve baskıya karşı da süresiz açlık grevleri olmuştur. Daha da olacaktır. İstanbul cezaevleri bir ölüm orucu olmak üzere bu tür bes büt yük süresiz açlık grevi yaşamıştır. Ayrıca 1-2, 3-5 günlük çeşitli protesto açlık grevleri yapılmıştır. Yeni öncü yazarı en basit talep ve önemli talep derken bir-iki örnek verirse kendisini daha çok aydınlatabiliriz. Eger bunu yapmazsa "camur at izi kalsın" anlayışı ile hareket edilmiş olur ki, bu da namuslu bir tavir olmasa gerekir. Hem Yeni Öncü yazarı bunu da bilmelidir. Kendi ideolojik-politik çizgisini savunanların ya da ona yakın düşünenlerin, 84 basından itibaren İstanbul cezaevlerinde ne açlık grevi, ne de baskı biçimde bir direnis önerisi olmamıştır. Aksine öne sürülen her türlü direnisi baltalamayı, eger bunu basaramazsa yapılacak direnisi en sağ çizgiye çekmeyi baslica görevleri saymışlardır.

Diyebiliriz ki Yeni Öncü taraftarlarının cezaevleri mücadelesi ve programı diye bir şeyleri olmamıştır. Eger var diyorsanız bu TKP ve TIP'lilerin anti-direnışçi programından farklı bir şey değildir.

Kaldı ki, bu durumu Yeni Öncü de itiraf etmektedir.

"Bu yanlış eğilimlerin etkili olabilmesi ve cezaevleri mücadelesine zarar vermesi, sosyalistlerin bu mücadeleye ilişkin programlara sahip olmamasından kaynaklanmaktadır." (Agy)

Aslında Yeni Öncü'nün bu sözleri söylemesi sevindiricidir. Ama Yeni Öncü bir gerçeği teslim etmekle beraber proleter devrimci çizginin cezaevleri programına ve eylem çizgisine saldırıktan da geri durmuyor. Dolayısıyla kendi deysilerini yadsınıs oluyor. Yeni Öncü su gerçeği asla unutmalidir: Eger proleter devrimci çizgi ve bir kısım yurtseverin direnişçi çizgisi olmasaydı, o bir programa sahip olmayan taraftarlarınızın anti-direnışçi tutumu sonucu bugün cezaevleri bambaska bir

görünümüne sahip olurdu. İşte Mamak ortada duruyor. Niçin hiç Mamak'tan söz edilmiyor? Oradaki teslimiyet politikasının birinci dereceden sorumlusu "bazı 'radikal' görünümli devrimciler" dediginiz kimse, en az onlar kadar taraftarlarınızın da sorumluluğu vardır. Açık yürekli olmak ve gerçekleri olduğu gibi ortaya koymak gerekir. Yeni Öncü neye sahip çıkmak gayretindedir? Bunu açıklamalıdır.

"Bedeli ödenmeden zaferin kazanılmayacağı sınıf mücadelesinin en basit gerçeklerinden biridir... Yeni Öncü ve onun yazarının yapması gereken şey, samimi bir özeleştiri ve ardından proleter çizgiyi olumlamak olmalıdır."

Yeni Öncü yazarına göre, "Dogru anlayışlar mücadele içinde gelişmeye, sağlıklı örgütlenme biçimleri süreç içinde ortaya çıkmaya başlamıştır. Deneme yanılma yöntemi hayli zaman (tam yedi yıl- Y. Çözüm) kaybedilmesine neden olmuştur." (Agy)

Nedir bu ortaya çıkan doğru anlayışlar. Nedir bu deneme-yanılma geçcen hayli zaman? Bunlar açıklanırsa daha somut tartışabiliriz. Bu sözler aslında Yeni Öncü yazarının cezaevleri üzerine ahkam kesmek yerine, daha mütevazı olmasını ve olup biteni öğrenmeye çalışmasını gerektirir. Yazarın bu kadar sözden sonra proleter devrimci çizgiyi karalamaya çalışması tüm inandırıcılığını yitimesine yol açıyor. Aslında Yeni Öncü ve onun yazarının yapması gereken şey, samimi bir özeleştiri ve ardından proleter çizgiyi olumlamak olmalıdır.

Yeni Öncü yazarı cezaevlerinde siyasi tutuklu ve hükümlülerin başlattığı direnislerin Özal iktidarının oyununu bozdugunu anlatıyor. İyi ama, yazıyı kaleme alan yazar, acaba cezaevlerinde bu satırları okuyan herkesin tebessüm etmekten kendini alamadığını biliyor mu? Zira cezaevinde yaşayan herkes Yeni Öncü taraftarları ya da aynı ideolojik-politik çizgiyi savunanların, 1987 yılının ilk aylarında ML'ler tarafından basta tek tip elbise ve siyasi tutukluluk hakkı olmak üzere çeşitli talepler için

ülke genelinde tüm cezaevlerinde süresiz açlık grevi temelinde bir direnis kampanyası önerdiklerinde, bu kampanyaya karşı nasıl bir yaklaşım içinde olduklarını çok iyi biliyorlar. "Cezaevlerinde siyasi talepler için mücadele edilmez, bizimle değil, gidin (...) örgütüyle konuşun," türünden apolitik bir tavir sergileyen Yeni Öncü'nün taraftarlarıydı.

HANGİSİ DOĞRU SAYIN YAZAR?

Yeni Öncü dergisinde cezaevi mücadelesine ilişkin yazıyı okuyunca birbirinden farklı iki anlayışın bir arada savunulabildiğini de görebiliyor insan. Aslında bu cezaevi mücadelesine bakışta sağlam bir perspektife sahip olmadığının da göstergesi niteliğindedir.

Yazının bir yerinde şöyle diyor Yeni Öncü yazarı:

"Sosyalistler referandumda karşı tavir alırken, bu gerçekleri açığa çıkartacak kampanyalar yürütemilmekteydiler. Bu disarida yapılmazken cezaevlerinde 'biz de varız' dediler." (Agy) (abç)

Bir başka yerinde de bu ifadelerin aksi dile getiriliyor:

"Cezaevi mücadelesi sınıf mücadelesine bağlı ve ona paralel gider." (Agy) (abç)

Simdi su soruyu sormamız gerek: Bu yaklaşımların hangisi doğrudur? Disarda hiçbir şey yapmazken, içerdekilerin biz de varız demesi mi? Yoksa cezaevi mücadelesinin sınıf mücadelesine bağlı ve ona paralel gideceği mi? Disarda bir şey yapmadığınız göre, cezaevi mücadelesini sınıf mücadelesinin basına geçirmis olduğunuzu söyleyebilir misiniz? Yoksa siz de mi cezaevlerini "merkez" görmeye başladınız?

Yeni Öncü yazarı bunu bilmelidir. Cezaevleri sınıf mücadelesinin bir alanıdır. Hem de savasın dışı ve açık olarak sürdürüldüğü bir alanıdır. Burada ki savasta disarda su kadar gücün var, su olanın var veya yok diyerek mücadele tatil edilmez. Mücadele biçimleri ve taktiklerini belirleyen, ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik koşullarının doğru analizidir.

Kuskuşuz disardaki devrimci güçlerin ve demokrat kamuoyunun önemi ve desteği çok büyüktür. Bu deneylerle de sabittir, ama iç dinamizmin olmadığı yerde dış destekleri harekete geçirebilmek zor olduğu gibi, demokrat kamuoyunun tepkisi de ciliz ve etkisiz olur. Mamak bunun en tipik örneğidir. Eger bugün, demokrat kamuoyu cezaevleri gerçeğini dile getiriyor ve direnenlerden söz ediyorsa, bu verilen özverili ve devrimci perspektife sahip kararlı mücadele sonucudur. Hem sağlıklı kalıp bir an önce disarı çıkmak, hem de cezaevlerinin sınıf mücadelesinin bir alanı olduğunu söylemek birbiriyle uyumsuz. Bedeli ödenmeden zaferin kazanılamayacağı sınıf mücadelesinin en basit gerçeklerinden biridir.

Son cezaevleri direnisinin yarattığı sonuçları değerlendiren Yeni Öncü yazarı eylem için: "Referandumun gerçek yüzünün açığa çıkmasına katkıda bulundu. Sosyalist hareketin yetersiz kaldığı bir alanda bir eksikliği hemen de kapatma anlamında başarılı oldu." (Agy) (abç) demektedir. Bu tesbit abartılı olduğu kadar Yeni Öncü'nün cezaevlerine ve ailelere nasıl baktığını ortaya koymakta, kendi sübjektif durumunu da açıkça sergilemektedir. Aslında bütün anlamazlıklar bu noktadan kaynaklanmak-

tadır. Esas sorun, siyasi arenada var olamama sorunudur. Özel kaygılar ve devrimci politikadan yoksunluk bölünmüslüğü ve subjektivizmi doğrulamaktadır. Soruna nesnel gözle bakılmasını engellemektedir.

SON BİR SÖZ

"... onlarca devrimci (...) hiç beklenmedik bir biçimde, direnisleriyle, açlık grevleriyle, mahkemelerde aldıkları devrimci tutumlarıyla süsün toplumun tek sözcüsü haline geldiler. En sessiz ve karanlık gecelerde aydınlıklar yaratıldılar, her koşulda devrimci mücadelenin nasıl sürdürülmesi gerektiğini ve sürdürebileceğini disardakilere bir kere daha öğretiler. Onlar verdikleri şehitlerle mücadelenin (...) sancaklarını zindanların disına tasımayla basladılar."

"(...) bu mücadele yavaş yavaş ailelerden başlayarak toplumun çeşitli kesimlerinde yeniden bir mücadele heyecanı yarattı..."

Biraz abartmak olsa da öz olarak doğru bir içerik taşıyan bu sözler acaba kimin?

Bu sözlerle bu sözü edenlerin cezaevi pratikleri hiç de birbirine uyusmuyor. İçerde farklı, disarda farklı şeyler dile getirmek hangi anlayışın ürünüdür? Yukarıdaki sözleri ML'ler getirmiş olsaydı, şimdiye kadar onlarca kez maceracı, sol sapma diye mahkum edilmiş olurlardı. Sayın Yeni Öncü yazarı... Bunu biliyor musunuz?

Cezaevi mücadelesi üzerine ahkam kesmek yerine, taraftarlarınızın cezaevinde izlediği çizgiye bir bakmanızı tavsiye ederiz size... O zaman bu kadar yüksekte konuşmak olanagi bulamayacaksınız! Bu kesin.

DİPNOTLAR

(x) Her şey bu kadarla da bitmiyor. Yıl-ginlaşmış, direniş saflarını terk etmiş unsurların cezaevlerinde karar mekanizmasına katılması gerektiği biçimindeki düşüncelerin sahibi YENİ ÖNCÜ ve onun ideolojik-politik çizgisini savunanlardır. Bu anlayış, mücadeleyi daha da saga çekme, bu unsurlara dayanarak sağ çizgiyi mesrulasştırma anlayışidir. Kuskuşuz devrimci bir hareket bu tür insanları da kazanmaya çalışmalıdır. Ama bunun yöntemi, onların geri eğilimlerine uygun bir çizgi izlemek olmaz. Devrimci bir hareket yılginların eğilimlerine angaje olmak yerine, kendi devrimci politikasını onlara götürmek anlayışıyla hareket etmelidir. Herkes katilsin, herkesin görüşü alınsın, birey çoğunluğuna göre karar alınsın gibi düşünceler örgütüllüğü tasfıve etme anlayışının tezahüründen başka bir şey değildir.

YÜREGİNİN, YÜREKLERİNİZİN KULAKLARI SAGIRKEN NERELERDEYDİN!..

TAYAD Baskani
Mustafa Eryüksel

Direnis-ölüm ve Yasam direnenlerin tarihinin aktarımıydı. Coskulu, inançlı, yasam dolu, zafere inanarak yükselen onurun anlatımıydı. Gerçeklerin aktarımıydı.

Kolkola, omuz omuzu olmanın, direnis türkülerini her yerde söyleyebilmenin umuduyla yazıldı.

Direnenlerce yazıldı, ama "Yeni Çözüm"de çıkan röportaja ve yazılara bile tahammül edilemedi...

NEDEN?

Cezaevlerinde yaptırım ve baskıların, yıldırici politikaların suursuzca uygulandığı ve çoğu cezaevlerinde "TTE giydirilecek" siarının yanında asker tutuklu statüsüne giren tüm keyfi uygulamalar kabul edildi diye mi? Bu gerçeklerin üzerine o zaman da gidilmisti. Bugün de getirildiğinde sesler yükseldi. Neden? Hangi yüzle? Hangi onurla? Biz de su kadar direndik, onurumuzu koruduk demek yetmiyor beyler. Son ana kadar, son nefesine kadar bu onuru taşıyorsan, ne âlâ... O vakit saygı duymalı tabii. Ama 2 yıl diren, sonra sinda direnmeyi, kiliflar ölçüsünde yaptırımlara karşı kayıtsızlığa dönüştürsen, 2 yıl öncesini değil, sonrasını da düşünmek gerekir, değil mi?

Ama isin felsefesini biz aileler yapamayız. Biz yasadığımız, gördüğümüz, duyduğumuzla yargılıyoruz sizi. Yoksa "kandırılan" aileler olarak değil, üstelik TAYAD, DKÖ'dür ve elestiri özelleştirme mekanizmasını, demokratik merkezileşimin bilimini bizden iyi bilirsiniz herhalde. Ama bizim için önemli olan laf yarısı değil, sonuç... Bugün bize, cezaevinde direnenlere destek verdiğimiz için değil de, cezaevi kapılarında örgü örmedik diye mi kandırıldınız diyorsunuz? Yoksa idareyle aynı agiz birliğini kullanarak, direnenlerin ailelerine küfredemedik diye mi? Ne dersin?

Kandırılan, olsa olsa sen olursun. Çünkü cezaevinde yasadıklarına olan tahammülsüzlüğünü ailelerinize vansıtlıyorsun.

Evet! Hangisi beyler?..

Neye, nelere güvenerek bu hakkı kendinizde görüyorsunuz? Aynı ağızları da ha düne kadar olaganüstü dönemin kol-

hik güçleri ve yargı mekanizması bize söylüyordu. Kâr etmediğini görünce "sizlere saygı duyuyoruz, ama çocuklarınız sizleri kısırtıyor" dediler.

Hangi çocuklarımız; yıllarca yazısamadığımız, görüşemediğimiz, seslerini duyamadıklarımız mı?

Bugün siyasi kimlikli biri olduğunu iddia eden zat! Acaba bu ağızların kimlerce kullanıldığını bilmiyor muydu?

Ama bilemeyebilirler de. Çünkü cezaevlerinde yükselen insanlık onuru ve insanca yaşam için verilen kavgada aileleri, esleri, yalanları yoktu. Onlar adli mahkumların yalanları kadar feodal bile olamadılar; görüş yasası olunca gelmediler bile. Para yatırmak, kantine almaktan başka görevleri olmadı.

Evet, bir de bizler İstanbul-Ankara arasında ilgili mercilere sorunları götürürken engelleyicilik görevini (!) fazlasıyla yapıyorlardı. Öyle ya "Doguda erler öldürülüyor, subaylar öldürülüyordu", "Bizler genelkurmayla gidersek polisçe tutuklanabilirdik." Evet bizler, o günlerde ne yazık ki gene direnenlerin aileleri olarak disarda da aynı yalnızlığı yasadık. Ama yılmadık, üzülmedik, umudumuzu yitirmedik ve evlatları TTE giyşe de, cezaevi koşullarında bir düzelme olmadığını, aileler olarak ugras vermeleri gerektiğini söyledik.

Ama, evlatlarına duygusal yönden bağlı, analık babalık görevlerini yapan ailelere evlatları engel oluyordu. "Biz AG'de değiliz. Sadece DS ve TİKB yapıyor" diyorlardı. Zaman ebeliği yaparak temize çıkaramazsın kendini dostum. Sana, size, siyasi kimlik ve onuruna düşkün cezaevlerinde direnenlere seslendığımız gibi seslenmiyoruz. Çünkü, bizim tanidiklarımız, senin kullandığın bu ağızları kullanmaz. Hele hele bizlerin kandırıldığını... Bizi kim kandıracak?

Taksim'e çelenk koyarken mi? Yoksa genelkurmaylık, Çankaya-Adli Müsavirlik kapılarında yılmadan, bıkmadan, kar-kis demeden aylarca, yıllarca ugrasan bizleri mi kandıracaklar? Kim ogul, kim?

Sen bizi tanımak istemiyorsun. Bizi tanır-san; evlatlarımızı, direnen yavrularımızı tanıyacaksın çünkü. Biz bunca yıldır onurlarını, onurumuzda tasidik. Biz, düne kadar ev işleri, analık-babalık görevinden başka dünya tanımiyorduk.

Evlatlarımız anlattığında, dinlemek istemiyorduk. Evlatlarımızın yaşadığı koşullarda acıyı, iskenceyi, küfredilişi, yalnız bırakılmayı gördük, tattık. Bunları yasadıkça, insanlık onurunu, insanlık için kavga vermenin zevkini birlikte tattık. Ne yaptırırsak, bilerek, isteyerek yaptık.

Evet! Biz ölüm orucu döneminde Taksim Meydanı'na çelenk bırakırken, sizin yakınlarınız "suç olduğunu bilmiyor muydunuz" dediler. Neden? Onlara yasami, savunmayı öğretmedin oglum. Öğretmediniz. Çünkü sen, zorlukları asgari noktaya indirirken, kavganın güzelliğini tadamadın, yansıtamadınız.

Bizim çocuklarımız, öğretmenimiz oldu. Direnmeyi öğrenmek, insanlık onurunu kavgasını vermek "kandırılmak" oluyorsa, varsin "kanmayanlar" düşünün deriz...

Kosullar, zaman öylesine hızla ilerliyor ki, dün basını kaldırarak bize bakamayanlar, bugün küfretme cesaretini kendinde buluyor.

Yok oglum yok...

Kavganın içinde yoksan, varsin diye-meyiz.

Ailene öğretmenlik yapmıyorsa, yasadıklarını bize kavrattın sagol diye-mem.

Zor günleri atlattıktan sonra "ölüm orucunda c.evinde olan bir..." diyebil-meyi, bu hakkı kendinde buluyorsan, ogul dün neredeydin? diye sorarım...

Üstelik sizin, hepinizin bildiği Muzaffer Binbasi'ya bir tokadı da biz atmadık mı 18 Aralık'larda? Ne çabuk unuttuysun, ama Muzaffer Binbasi unutmuyor, unutmayacak.

Çünkü bizler, gerçek insan hakları savunucusu olduk. Cezaevine 18-20-25 .yasında giren evlatlarımızla, genc-yash demeden aynı onuru, aynı yasami paylaşmak için omuz omuzayız. Ve bizler yasadıklarımızla gözettilerini, tutuklanmaları hiçe saydık, mapusu da yasadık, açlığı da. Ama sen, sizler buna bile saygı duymadınız.

O nedenle, var sen bizi kandırılmış olarak değerlendir. Bizi dost da bilir, düşman da.

Evet, kavganın önünde yalnız ben, biz varsak; bunu senin hatirin kırılmasını diye "hepimiz" diyemem. Karakterim izin vermez.

Ama geç kaldın sayılmazsın. Kavga devam ediyor ve yüregimiz de, kucagımız da açık sizlere, ailelerinize. Yeter ki siarımız; İNSANLIK ONURU İSKENCEYİ YENECEK! İSKENCECILERE - İNSANLIK DÜŞMANLARINA CEZA/EV-LATLARIMIZA ÖZGÜRLÜK! olsun...

CEZAEVİ TÜZÜĞÜNDE YAPILAN

SON DEĞİŞİKLİK ÜZERİNE

BİRKAÇ SÖZ...

Tayfun ÖZKÖK

Cezaevi tüzüğünde yeni değişikliklerle tutuklu ve hükümlüler aleyhine yeni uygulamalar devreye sokuldu. Kuskusuz bu uygulamaların en ilginç hükümlülerden sonra tutuklulara da tek tip elbise giyme zorunluluğunun getirilmesi.

Bu uygulama iki açıdan önem taşıyor:

Birincisi, bugüne kadar tutuklulara zorla tek tip elbise giydirilmesinin hiç bir yasal dayanağının olmadığı ortaya çıkmış ve bu durum iktidar yetkililerince de resmen teyid edilmiştir.

ikincisi, ülkemiz zindanları Temmuz-Eylül ayları boyunca -tam üç ay- direnislerle çalkalanırken ve bu direnislere hemen hepsinde tek tip elbise uygulamasına son verilmesi talebi en önemli taleplerden biriyken, bu talebe kulak verilmemiştir.

Siyasi tutuklu ve hükümlülerin cezaevi tüzüğünde yapılan bu değişikliklere sessiz kalacakları sanılmamalıdır.

Cezaevlerindeki sorunların çözümü, buralara doldurulan binlerce kişiye "siyasi tutuklu hakkının tanınmasında yatmaktadır. Bu gerçek görünmek istenmediği ve gerekli reformlar yapılmadığı sürece zindanlardaki direnisler bitmeyecektir.

İktidar, baskı ve zor uygulayarak, yasaklayıcı ve güdücü yönetmelikler, tüzükler çıkararak siyasi tutuklu ve hükümlülerini teslim alabileceğini sanıyor. 12 Eylül'ün en karanlık yıllarında bile bu başarısız, -her türlü baskı ve iskenceye karşı direnerek onurlarını, siyasi kimliklerini korumasını bilen siyasi tutuklu ve hükümlüler iktidarın yeni saldırılarına da göğüs germesini bileceklerdir.

Cezaevleri tüzüğünde bir değişiklik yapıldığı ve bunun Resmi Gazete'de yayınlanma sırası beklediğini daha önce Adalet Bakanı bizzat kendisi açıklamışti. Bu anlamda son değişiklik siyasi tutuklu ve hükümlüler tarafından beklenmeyen bir gelişme sayılmamalıdır.

Kuskusuz bu gelişme, siyasi tutukluların mücadelesi açısından yeni gelişmelere gebe. Proleter devrimciler daha Adalet Bakan ilk açıklamayı yaptığında bu durumu tespit etmiş, gün-

demde bir kampanya tartışması olmasına karşı iktidarın bir gövde gösterisine girebileceğinden hareketle sert bir tepki gösterilmesi gerektiğini belirtmişlerdi.

Ama önerileri Metris özelinde reddedildi. Statükocular yeni bir durumun ortaya çıktığını kabul etmediler.

Bugün iktidarın bunca direnisten ve bu direnislerin kamuoyunda geniş etkiler yaratmasından sonra bile, böyle bir adımı atmaktan çekinmemesi, bizlere bir gerçeği daha iyi hatırlatma'

"Cezaevlerindeki sorunların çözümü, buralara doldurulan binlerce kişiye "siyasi tutuklu" hakkının tanınmasında yatmaktadır. Bu gerçek, görülmek istenmediği ve gerekli reformlar yapılmadığı sürece zindanlardaki direnisler bitmeyecektir."

sidir. Bu gerçek, Türkiye cezaevlerini kapsayacak ve organize bir biçimde hayata geçirilecek genel bir direnis kampanyasının ne denli gerekli olduğu ve bu kampanyanın odakına TTE talebinin oturtulmasının tasidiği zorunluluktur. Elbet böyle organize bir direnis, ülke genelinde, tüm cezaevlerinde TTE'nin fiilen çıkarılıp atılmasını da zorunlu kılacaktır.

Eğer statükocu anlayış, TTE'nin ülke cezaevlerinde merkezi olarak çıkarılmasına yanasmış olsaydı, eğer TTE odaklı bir direnis kampanyasının örgütlenmesine aylar boyunca kayıtsız kalmasaydı, bugün gelinen nokta çok değişik olurdu. En azından iktidar bu denli cüretkar adımlar atamazdı. Bu anlamda statükocuların sorumlulukları büyüktür.

Onlar tek tip elbisenin ülkemiz cezaevlerinin halihazırdaki durumda en

önemli sorunu olduğunu görmek istemediler. Baska şeyler pesindeydiler. Adına dönüşümlü açlık grevi dedikleri, kendilerini ve kamuoyunu aldatmaktan başka bir anlamı olmayan eylemler (!) icat etmekte; gazetelere proleter devrimcilerin hakları elde ederek sona erdirdikleri direnislerin bir şey elde etmediğine dair tekzipler iletmekte; toplam 22 gün açlık grevi yapmalarına rağmen (o da 15 gün yaptıktan sonra ara verip 7 gün daha yapmak şeklinde) 41 gün yapmışmış gibi teşekkür ilanları vermekle (ve gazete ilanları yoluyla yeni direnis (!) biçimleri yaratmakla) kısaca proleter devrimcilere karşı subjektivizmle örülmüş bir siyasi hat izlemekte geçirdiler zamanlarını.

Onlar ülke genelinde TTE'nin çıkarılmasına yanasmadılar. Onlar kendilerinin TTE giyme ayıplarının bir kez daha yüzlerine vurulmasından, bu tavrının mahkum edilmesinden çekindiler.

Ama her şeye rağmen ülke zindanlarındaki direnisin TTE talebini öne çıkararak gelişmesini engelleyemediler. Türkiye kamuoyu TTE'nin cezaevlerindeki siyasi tutuklu ve hükümlülerin bas talebi olduğunu çok açık bir şekilde öğrenen son direnisler tüm eksikliklerine rağmen bu olguyu çarpıcı bir biçimde ortaya koymuştur.

Herseye ve her tüdü eksiklik ve olumsuzluğa rağmen, inanıyoruz ki siyasi tutuklu ve hükümlüler bundan sonra da onurlu ve baseğmez direnislerini aynı kararlilikla sürdürmeye devam edeceklerdir. Ne iktidarın yeni saldırılarına, ne de statükocuların direnisi saga çekme çabaları tek tip elbisenin sökülüp atılmasını engelleyemeyecektir.

Ülke zindanlarında halen tek tip elbise giymekte olan tüm devrimci, demokrat ve yurtseverleri, daha fazla beklemeyen bu elbiseleri çıkarıp atmaya çağırıyoruz. Siyasi tutsaklar, iktidarın kendilerine giydirmeye çalıştığı "suçlu" elbisesini değil, kendi siyasi kimliklerini ve onurlarını zedelemeyecek sivil elbiselerini giymelidirler!..

Yurtsever Demokrat Doktorlara Doktor Adaylarına Sesleniyoruz!

12 Eylül'ün bir avuç sömürücü, emperyalizmin isbirlikçisi asalak disinda toplumun hemen her kesimini baski ve iskence, yalan ve demagojiyle yildirma, susturma, depolitize etme politikasinin siyasi tutuklular üzerindeki katlamali uygulamasini ifade eden "rehabilitasyon" (= ehililestirme) programini bozmak için bir çok cezaevinde, özellikle Metris ve Diyarbakir'da sik sik açlık direnislerine, onun yetmedigi yerde ölüm oruçlarına basvurulmuştur.

'Açlık direnisleri 12 Eylül cezaevlerinde onurun, siyasi kimligin, insanligin zulme direnisinin ifadesidir; basegmezligin en özverili simgesidir.

Baski, zulüm programi 12 Eylül'den sonra da önemli bir degisiklige ugramadan günümüze kadar sürdürülmüştür ve hâlâ da sürdürülmeye çalışılmaktadır.

Ama 1984'de birbiri ardina gelen iç ve dis kamuoyunda cezaevlerindeki insanlik disi uygulamaları genis bir sekilde teshir eden açlık direnisleri ve ölüm oruçları sonucu iskence aba altına alınmıştır. Bu noktadan sonra Özal hükümeti, 12 Eylül cezaevleri programini Tek Tıp Elbise ekseninde, daha rafine taktiklerle, yer yer iskenceye de basvurarak baskılarla, yasaklarla, infaz yakma tehditleriyle sürdürmüştür.

Son aylarda özellikle sivil cezaevlerinde siyasi tutuklular üzerindeki bu baski ve yasaklar daha da tirmandirilmistir. Iste bu keyfi uygulamalara karsi Sagmalcılar Cezaevinde siyasi tutuklu hakkinin taninmasi, baskıların görünürdaki kaynagi TTE'nin kaldırılması ve bazı yasamsal haklar için baslatılan

süresiz açlık direnisi ülkedeki tüm cezaevlerine yayılmakta gecikmemistir.

Bu direnislere tutuklu yakınlarının aktif destegi de eklenince ister istemez cezaevleri gerçegine, süren açlık direnislerinin neden ve taleplerine kamuoyunun ilgisi daha da yoğunlasti. Basın basta olmak üzere, demokrasi güçlerinin dikkatleri cezaevleri üzerine toplandı.

Bu gelişmeler Metris Askeri Cezaevi'ndeki siyasi tutukluları da içine aldı. 13 Ağustos'ta Devrimci Sol davası tutukluları süresiz açlık direnisine basladılar.

Iste bu noktada TMMOB bile tavir belirlerken, biz Devrimci Sol davasından yargılanan doktor ve doktor adayları olarak kendimizi bir parçası say-, digimiz Türk Tabipler Birliği'nin bu onur, kisilik ve insanca yaşam direnisleri karsısında gereken ilgiyi göstermesine daha fazla suskun kalamazdik. Kalmadık ta!

Bir telgrafla cezaevlerinde yaşam ve Baglık koşullarının, düzeltilmesi için TTB'ni üzerine düşen görevleri yapmaya çağirdik. TTB'ni açıktan elestirdik.

"Binlerce siyasi tutuklu ve hükümlünün cezaevlerindeki insanlik disi yaşam koşullarına karsi baslattıkları açlık grevlerinde ve ölüm oruçlarında sakat kalmalarına, ölmelerine daha ne kadar suskun kalacaksınız" diye başlayan;

"Yine ne acidir ki, bugün devam eden açlık grevleri karsısında T.M.M.O.B., meslekteki konumuyla çok dolayli iliskisine ragmen tepki gösterir-

ken sizler hâlâ susmakta ısrar ediyorsunuz. Olagan karsılanması mümkün ol-mayan suskunlugunuzun son bulması umuduyla selamlar, saygılar" diye son bulan telgrafımıza .26.8.1987 tarihinde T.T.B. adına genel sekreter sifatiyla Dr. Ugur Cilasun'un verdiği yanıt bizleri hayal kırıkligina ugrattı.

Böyle bir yanıtın insanın en az sagligi kadar insanlik onurunu da korumayı en temel görevlerinden kabul eden T.T.B'den gelmesinden mesleki kurulusumuz adına, insan hak ve özgürlükleri, demokrasi güçleri adına üzüntü duyduk,

Bu yanıtında T.T.B. cezaevlerindeki yaşam ve saglik koşullarının düzeltilmesi konusunda bakanlıklara basvurma disinda bize sunacagi elle tutulur, kalici sonuçlar göstermezken bizzat içinde yer aldığımız bu onurlu direnisi kimak için çalışmamız önerilebilmekteydi.

Sayın Cilasun, yanıtında aynen şöyle diyordu:"

Zira Dünya Tabipler Birliği hekimler için açlık grevlerinin desteklenmesi tip meslek ahlak kurallarına uygun bulmamaktadır. **Bir hekim olarak sizin de açlık grevlerinde bulunan arkadaşlarınıza, Dünya Tabipler Birliği Tokyo Deklarasyonunun 5. maddesi uyarınca; "beslenmeyi reddetmesinin sonuçlarını" anlatmanız gereklidir."** (abç)

Aç kalma direnisini seçenler, seçmek zorunda kalanlar açlığın sonuçlarını bilecek kadar bilgili ve deneyimlidirler. Onlara bunları anlatmak saygisizlik olmaz mı? Hele hele bunun bizlere, 6 yılda 200 güne varan açlık direnisi yapan insanlara anlatılması çok daha büyük hakaret olmaz mı?

Dogal olarak bu biçimde karsimiza çıkarılan bu kararı protesto ettik, bize böyle bir öneri yapılmasından meslegimiz ve insanlığımız adına utanç duyduk.

Bunun üzerine cezaevlerindeki uygulamalarla 5-6 yıldır yüzyüze olan bizler bu kararın ne ölçüde tutarsız olduğunu göstermeyi vazgeçilmez bir görev olarak önümüze koyduk.

İnsanlık onurunu korumanın, moral, değerlerimizi savunmanın açlık grevin-den baska yolu yoksa bu karar bizi nasıl bağlayabilir? Bu karar insanlık onurunun üzerinde midir?

Tokyo Deklarasyonuna imza koyanlar, tutukluların eri temel insanlık niteliklerinde tahribat yaratmak, kendilerine olan güven ve saygılarını yoketmek için her türlü alçakça, ahlaksızca saldırılara başvurduğu, en basitinden çirliçiplak soyundurulup teshir edildiği, fospetik çukuruna atılıp, diskı yemeye zorlandığı kosullari düşünmüş müdürler?

İnsanlar cezaevlerinde psikolojik-moral olarak yıkıma uğratılmaya, kişilik değestirmeye zorlanırken, buna karsi en etkili karsi çıkis olan açlık grevlerine mutlak insan sagligi öne sürülerek karsi çıkabilir mi?

Çoktan terk edilmiş ilkel bir anlayis-la fiziki sagligın dar sinirlari içine kendini hapsedmeyen bir doktor; moral değerleri yıkıma uğramis, onuru kırılmış bir insanın sagligından tam olarak söz edebilir mi?

Ne olursa olsun, her kosul altında aç-

lık grevlerini desteklememe kararı, genel, ayakları havada bir karardır. Bir direnis biçimini zorunlu kılan somut kosullar gözetildiğinde "mesleki ahlak" perdesi ardına sigınarak "mesleki ahlaka" en büyük darbelerden birinin vurulduğunu görmek zor olmaya çaktır.

Kaldı ki, biz T.T.B.ni bir meslek örgütü olarak görmekten öte, insan hak ve özgürlüklerine sahip çıkan, insan sagligi kadar onuru da koruyan bir örgüt olarak görüyor ve görmek istiyoruz. Elestirimizi bunlari düşünerek, bütün samimiyetimizle dostça yaptık.

Ayrıca telgrafımız okundugunda açık olarak görülecektir. Biz T.T.B.'den süren açlık grevlerini desteklenmesini de istemedik.

Ama bizler üyesi olmak sifatiyla ülkemizde üstlendiği islevleri gözönüne alarak, T.T.B.'den açlık grevlerine yol ağan cezaevlerindeki insanlık disi kosullara karsi çıkmasını istedik. Bu konuda daha aktif tavrı takinmasını istedik.

Bizlere olsun, adli hükümlü ve tutuklulara olsun gerek askeri, gerekse de sivil cezaevlerinde yapılan baskı ve iskencelerde, 12 Eylül ve onun uzantısı Özal hükümeti dönemi boyunca görev alan beyaz önlüklü iskencecilerin tes-bit edilerek birlikte atılmasını, meslekten çıkarılmasını ve kamuoyu önünde teshir edilmesini istedik. "Bizzat bizler bu iskencelere katılan doktor kisveli iskencecilerin yasayan tanikariyiz" dedik, kendi yasadiklarımızı sizlere delil olarak sunduk. (Bu ko-

nuda 2 nolu İstanbul Sikiyönetim Mahkemesi'ne bir kısım dava sanıklarının verdiği 42 sayfalık dilekçe kanitimizdir.1

Metris'te kisiliksizlestirmeye karsi çıktığı için menenjit teshisi konan Adil Can adli tutukluya hiçbir müdahale yapmayarak ölüme mahkum eden cellatların hâlâ doktor olarak görev yapmasından duyduğumuz öfkeyi dile getirdik.

Doktorluğunu iskence-dayak seanslarında tutuklulara kaç cop vurulacağını belirlemek, dayaktan bayılan tutukluları ayılıp tekrar iskenceye hazırlamak için kullanan doktor müsvevvelerine duyduğumuz nefreti haykirdik.

Eğer bugün kosullari hiç dikkate almadan bu karara bağlı kalırsak; insanca yaşamak, baskılara göğüs germek, 12 Eylül'ün adaletsizliklerine, zulüm mekanizmalarına karsi demokratik hak ve özgürlükleri elde etme yolunda basvurulan tüm haksizliğa uğramis toplum kesimlerine yayılmış açlık direnislerine de karsi çıkmak zorunda kalırız. Pe ki o zaman en hafif deyişle demokratlığımız nerede kalır?

Bugün önümüzde iki yol var. Ya bu karara bağlı kalıp objektif olarak eylem kirici konumuna düşecegiz, ya da demokratik özlü, ilerici, haklı direnislerden yana tavrı belirleyerek bu kararın yasadığımız kosullarda kâğıt üzerinde bırakacağiz.

Bunun ortası yoktur. 'Ya bu direnis biçimine basvurmak zorunda kalan demokrasi güçlerinden yanayızdır, ya da değil.

Biz T.T.B.nin, bu karara rağmen ikinci yolu seçip, demokrasi güçleriyle birlikte yürütmesini sürdüreceğini umuyoruz.

Yanlis anlasilmasin! Biz Tokyo Deklarasyonu'nun 5. maddesinde yazılanlari tümünden reddetmiyoruz. Biz bu kararın her kosul altında mutlaka uygulanacagina karsi çıkıyoruz.

Bu kararın T.T.B.nin yaptığı gibi, onurlu hak ve özgürlük arama direnislerini kimada kullanilmasını yanlis buluyoruz.

Tüm doktorlari ve doktor adaylarini, saglik kuruluslarini bu karara, bu temelde karsi çıkmaya, ülkemiz kosullari gözönünde bulundurulup meslek ahlakina uygun bir biçimde yeniden düzenlenmesi için tartışmaya ve mücadeleye çağiriyoruz...

Dr. I.Tuncer Bagdatlioglu
St.Dr. Faruk Ereren.
St.Dr. Celalettin Cengiz.

SLOGANLI UGURLAMA

1 Eylül sabahı... Ülkede "kaynayan kazan" cezaevlerinde direnisler açlık grevlerine dönüşmüş birbiri ardısira sürüyor. Tutuklu hükümlü aileleri direnislerin vazgeçilmez destekçileri; İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de birarada ve sorunlara çözüm arayisi içindeler.

Cezaevlerini yıllardır farklı cepheden de olsa yakından yasadi, tutuklu hükümlü yakınları. Yasadıklarına günler yeni acılar da katsa yılmadılar. Acılarını yüreklerine gömüp 'bir kez daha yaşamamın' uğrasına girdiler. Gün geldi sube, gün geldi cezaevi, gün geldi Meclis önlerini mekan tuttular. Dilekçelerine dilekçe eklediler. İkisi-üçü bir merci ile görüşürken, üçü-besi baska bir kapı önünü tuttu. İlgisizlik duvarını asamadığında protesto etmesini de bildi, tutuklu hükümlü yakınları.

Çelenk koyarken gözaltına alındı. Oturma eylemi polisçe dağıtıldı. Açlık grevlerinde üstlerine saldırdı, yerlerde sürüklendi, yetmedi, gözaltına alındı, hakarete uğradı ve de TUTUKLANDI.

İnsanca yaşam mücadelesi baskı-iskenceyle sindirilmeye çalışıldıkça, insan haklarının yürekli savunucuları durmadı. Cezaevlerinde-disarda omuz omuza verdi. Temmuz-Agustos '87 cezaevlerinde birinden diğerine sıçrayarak yaygınlaşan açlık grevleri ayları oldu. Eylül'e giren direnisler sürüyor. Yakınları ise direnisler ortasında dörtbir yana yetisme uğrasında.

Bir açlık direnisçisi olmasalar da güçlerini cezaevlerinin insanca koşullara ulaşması için harcıyor, Ankara yürüyüşçüleri 31 Ağustos'ta yola çıkıyorlar, Meclis'in açılışına yetisecekler. İlk durakları Çanakkale, Bursa, ardından Eskişehir'deler. Ankara'ya Meclis'e gidiyorlar, sorunlarını dile getirecekler. Sorunları; Türkiye cezaevlerinin sorunları, ülkedeki baskı ve iskenceler. Açlık direnisçilerinin taleplerinin Ankara'da dile getirilmesiyle sorumlu görüyorlar kendilerini. Duyarsızlığın karşısına duyarlılıklarını çıkıyorlar.

1 Eylül sabahı, Ankara'ya giriyor, Ankara yürüyüşçüleri. Ama baskı ve iskenceleri protesto içinse baskente giris,

diğer girişlere benzemez. Önce hipodrom yakınlarında durduruluyor 108 tutuklu ve hükümlü yakınıni taşıyan üç otobüs. Giriş engellenmek isteniyor. Aileler tartaklanıyor. Bu durumu görün-tülemeye çalışan gazeteciler de saldırıya uğruyor, dövülüyor. Fotoğraf makinelerine, filmlerine el konuyor. Yasananlar filmlere el konularak gizlenmeye çalışılıyor, zihinlere kazınan görüntüleri de silebilirmişcesine... Yaklaşık 60 yürüyüşçü gözaltına alınarak Emniyet Müdürlüğüne götürülüyor.

Saldırdan sonra taksi tutarak Meclis önüne ulaşabilen aileler, oturma eylemine başladılar. Meclis'teki güvenlik güçlerinin dağıtmaya çalışmasına karşı çıktılar. Tartaklanışlarını anlatıp izlerini göstererek gözaltına alınanların serbest bırakılmasını istediler. Bu sırada ailelerden biri fenalasiyor, Meclis'ten anında müdahale edilmek üzere doktor gönderilmiyordu.

Fenalasan Didar SENSOY, Hacettepe Acil Servisine kaldırıldığında seker komasında. Ve saat 16.00'da ölüm haberi ulaşıyor yürüyüşçülere. Hastahane raporunda, geçirdiği kalp krizi sonucu solunum yetersizliğinden öldüğü belirtiliyor ve de vücudunda çiziklerin görüldüğü ilave ediliyordu, Adli Tiptaki otopsiye ise, hastahane polisi yerine sivil bir komiser "yasalara aykırı" olarak katiliyordu.

17.30 sıralarında gözaltına alınanlar bırakılınca, Meclis önünde Didar Sensoy için saygı durusu yapan aileler oturma eylemini sona erdiriyorlardı. Tüm bunlarla birlikte 40 yürüyüşçü hakkında soruşturma açılıyordu.

Soruşturma, tartaklanan, küfredilen, yerlerde sürüklenen ve de ölümün esigine getirilenlereydi. TBMM'ye başvuru için gelenlere yapılanların sorumlusu araştırılmıyordu. Soruşturma başvuru yapacaklaraydı.

Ankara DGM Savcısı Nusret DEMİRAL, Ankara Güvenpark'taki açlık grevi ile ilgili olarak da soruşturma açtıklarını ifade ederken, ardından "Eger Güvenpark olayına da katılmışlarsa, peslerini bırakmam" diye ekliyordu. Zaten ailelerin pesleri hiç bırakılmamıştı ki, yıllardır çıktıkları yetmiyor-mucasına Meclis önünde Didar SENSOY'u da yitiriyorlardı şimdi.

İstanbul'a dönen aileler Metris önünde yaptıkları basın toplantısıyla Didar SENSOY'un ölüm olayını kınıyorlardı. Didar SENSOY'un üyesi olduğu İnsan Hakları Demegi Genel Başkanı Nevzat HELVACI, açıklamasında, "Tutuklu ve Hükümlü yakınlarına yapılan bu muamele, hak arama özgürlüğüne doğrudan bir saldırıdır" diyordu.

Referandum heyecanının tüm ülkeyi sarmasının uğraşı içindeki Başbakan Özal da Didar SENSOY'un ölümüyle ilgili "Herhalde tartaklanan insanlar arasında değildir, biraz heyecanlı insanların bu tür toplantılara getirmemek lazım" diyerek tartaklamayı onaylamaya devam ediyordu. "Polis fazla tartaklama mıstır? Dikkatlidir. Bu meseleyi lüzumundan fazla itenler var, geride. Ya-

ni bir nevi mesele haline getirmek isteyenler var. Mahkum ailelerini kullanıyorlar." Evet her zamanki duyarlılık(!) nedenleri, niçinleri sormayan suçlayıcılık. "Kullanıyorlar" kolaycılığıyla, sorumluluktan sıyrılma. Tutuklu-hükümlü ailelerinin yıllardır yasadıklarında hiç sorumluluğu olmayan Başbakan Özal, bunca çektiklerine rağmen ailelerden sağlıklı kalmalarını, heyecanlı olmamalarını bekleyebiliyor. Ne demeli! Bu tür toplantılara katılmamaya çözüm bulunuyormuşçasına ailelere tercih hakkı sunuyordu. "Biraz heyecanlı insanların bu tür toplantılara getirmemek gerek..." Nasıl dayandınız, bu günlere kadar ayakta kalabildiniz, tutuklu ve hükümlü aileleri...

5 Eylül'de Didar SENSOY, düzenle-

nen törenle Feriköy Mezarlığı'nda toprağa veriliyordu. Camiden 500 m. uzaklığa kadar yürümelerine izin verilmesine karşı çıkan cenazeye katılan 5 bin kişi mezarlığa kadar yürütmekte diretince çevik kuvvet önlemleri altında kaldırımdan yürüyordu. Y.Çözüm okurları da güçlü bir şekilde cenazede yerlerini aldı.

5 saatlik tören mezar başında, "Didarlar Ölmez", "İnsanlık Onuru İskenceyi Yenecek", "Kahrolsun Fasizm" sloganlarıyla bitiyordu.

Tutuklu ve hükümlü yakınları basegmez mücadelelerinde yitirdikleri Didar SENSOY'u kitlesel gösteriyle toprağa uğurluyorlardı. Geride bıraktıkları günlerde yitirdikleri tüm onurlu bağımsızlık mücadeleleriyle birlikte...

MAMAKTA DİRENENLERE

Cezaevlerinde 80'den beri uygulanan iskence ve baskılar, zorbalıklar tutuklularca direniserle göğüslenmeye çalışıldı, çalışılıyor. Kimi cezaevlerinde uygulanan Tredman politikası kırıldı, kimilerinde durduruldu. Siyasi kimlik ve insanlık onurunu koruma mücadelesi durmadı, durdurulmadı.

Mamak askeri cezaevi de politik anlamda ve tutuklu sayısıyla ülkenin önemli cezaevlerinden biri. Ne yazık ki suskunluğu yıllar var ki sürdü.

Öneminin tersine hakim politikanın başarısıyla uygulandığı örnekleme yeri olarak islendi kamuoyunda.

Son olarak Askeri cezaevleri basın mensuplarına açıldığında tutuklular "Askerlik yapmaktan usandık" diye sesleniyordu kamuoyuna. Ve uygulamalar anlatılıyordu basında.

..."Günde toplam iki saatlik havalandırma elleri coplu askerlerin dizildiği avluda konuşmadan sürekli yürüyerek yapılıyor... Sayında çavuş gelip bastan saay! diyor.Bizde, 'bir, iki, üç'-diye sayıyoruz... (26 Ağustos 87 Cumhuriyet) "...duvarlara hiçbir resim yapılmamış, tek tip elbise gibi, tek tip bir, duvar panosu var. İki Türk bayrağı, Atatürk fotoğrafı ve 10. Yıl Nutku, Gençliğe Hitabe'nin yer aldığı bu panodan tüm kogosularda birer tane asılı...", "... gaze-teler sansürlü okunuyor. Dergilerin başlıkları veriliyor, bazıları verilmeyebili-

SELAM OLSUN!

yor. Piyasada satılan kitaplardan bazıları içeri alınmıyor..." (27 Ağ. 87 Cumhuriyet)

Evet, ülkenin her bir köşesinde açlık grevleri yaygınlaşıyor. Cezaevlerinde yaşananlar gündemde ve de basın cezaevlerinde. Mamak düzelmiş kosullarda direnissiz karsılıyor basım. Tutuklular son altı yılın en iyi dönemini yaşadıklarını söylüyorlar. Altı sene 2 sağ, 2 sol görüşlü olmak üzere 4 kişilik hücrelerde kalanlar 8-9 ay önce koguslara alınmış. Yani, gözlenenler Mamak'ın geçmişe göre daha düzelmiş kosulları.

Mamak'ın sessizliği 87 Eylül'ünde 4

Değistir, bu senin elinde, kaderini değistir. Ahninin karasini umudun isigiyla sil. Unutma, hayati dövüserek yatistirman gerekir. Ugrunda dövüsülmeven umut da çare degil.

NIHAT BEHRAM

siyasi tutuklu tarafından seslenise dönüşüyor. Kosullara uyan Mamak tavrı değistirilmeve çalışılıyor; Zafer KOC, Sezai EKİNCİ, Haydar YILMAZ, Muzaffer HOLTA açlık grevine baslıyor. 347 tutuklunun içinden direnise giden 4 siyasi tutuklu eylem içinde, TTE giymeyi reddettikleri için, avukatlarıyla görüstürülmüyorlar. Açlık grevi 20'li günleri astığında direniscilerden haber alinamıyor. Yakınları ve bizler saglik durumlarından ediseliyiz.

Mamak'ta direnise baslayan, olumsuzluklari değistirmeyi kendilerine görev bilen direnisci Haydar YILMAZ, Sezai EKİNCİ, Zafer KOÇ, Muzaffer HOLTA'yi coskuyla selamlıyoruz.

—Mamak'ta tutuklular askerlik yapıyor.

PROLETARYANIN ÜÇ BÜYÜK ZAFERİ VE ERNESTO CHE

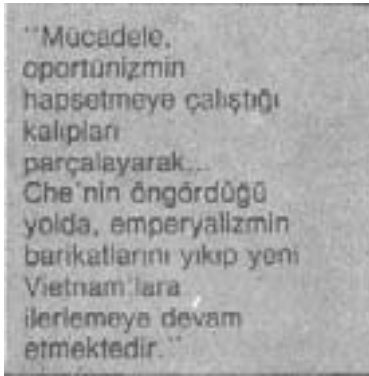
*"Somut siyasal amaçlar, somut koşullar içerisinde belirlenmelidir, her şey akip gider, herseydegi-sir(...) Soyut gerçek diye bir şey yoktur."
(Lenin, İki Taktik)*

Proletaryanın egemen sömürücü sınıfların son temsilcisi burjuvaziye karşı yürüttüğü kavga, ardında keskin dönemeçler, büyük deneyler, kahramanlar bırakarak ve her gün hayatın canlı pratiği içinde gelişip yetkinleşerek devam ediyor.

Geride bırakılan yıllar bu mücadele-ye Ekim ayında özel bir yer kazandırır, mistir. Proletarya, nice zaferler arasında en büyük iki zaferini bu ay içerisinde kazanmış, nice kayıplar arasında büyük önderlerinden birini bu ay içerisinde kaybetmiştir. 25 Ekim 1917'de emperyalist-kapitalist cephe yanılıp ilk gedik açılacak, dünya halklarına sosyalizm çağının geldiği müjdelenirken, bundan 32 yıl sonra, 1 Ekim 1949'da, sömürge ülke halklarına gerçek kurtuluş yolunu gösteren Çin Devrimini gerçekleştirmiştir. Ama kan ve ateş pahasına sürdürülen bu onurlu kavga, doğaldır ki zaferler kadar acılar ve kayıplarla da birlikte yürümek zorundaydı. İşte, 1967 yılında ve yine bu görkemli zaferler ayının 9. gününde, bu defa bir devrim önderi, bir büyük enternasyonalist militan, destansı yasamını destansı bir ölümle noktalıyordu. Bu, proletarya mücadelesinde Sovyet ve Çin devrimlerinden sonra üçüncü büyük dönemci oluşturan Küba Devrimi'nin önderlerinden ve emperyalizmin III. Bunalım döneminin ML Kuramcılarında Ernesto Che Guevara'ydı...

Proletaryanın bu devrimci deneylerle, oynadıkları tarihsel misyon nedeniyle, aynı zamanda, oportünizmin en çok çarpıtmalarına uğrayan deneylerdir. Özellikle oportünist "Sol" da adeta kurumsallaşmış olan 'sablunculuk' bunun en yaygın biçimidir. Proletaryanın bu canlı devrim deneylerinden, Ekim Devrimi, oportünizm tarafından sablonlaştırılarak canlı-tarihsel-nesnel koşullarından soyutlanıp içeriği boşaltılırken, diğer iki devrim deneyi ya görmezden

gelmekte, ya da "tesadüf", "çok özel bir durum" vb. gibi anti-Marksist açıklamalarla doğrudan reddedilmektedir. Esasen bu nokta, oportünizm ve burjuvazinin proletarya hareketine karşı yürüttükleri saldırının kesime noktasının ta kendisidir. Bir farkla ki, oportünizm bunu, ML adına ve ML teorisini canlı pratikten koparıp dondurarak, dolayısıyla proletarya hareketini yeni zaferlere götürecektir teori ve pratik gelişimin önüne set çekerek yaparken, burjuvaziye açıkta ve doğrudan müdahalelerle yapar. Ama her şeye karşın nesnel gelişimi durdurmak kimsenin elinde değildir.

Mücadele, oportünizmin hapsedmeye çalıştığı kalıpları parçalayarak, "Amaçım iki, üç daha fazla Vietnam'lar yaratmaktır" sloganıyla günümüzün somut görevini ortaya koyan Che'nin öngördüğü yolda, emperyalizmin barikatlarını yıkıp yeni Vietnam'lar yaratarak ilerlemeye devam etmektedir.

"Teori" diyor Stalin, "Çesitli ülkelerdeki işçi hareketinden elde edilen tecrübelerin genel bir tarzda ele alınmasından başka bir şey değildir" (Leninizm İlkeleri). O halde, dünyadaki işçi hareketlerinin hiçbirini sablonlaştırmayacağımız gibi gözardı edemeyiz. Ak-

sine her ülkenin proletarya hareketini büyük bir dikkatle gözlemek, seçici bir şekilde incelemek, onun genel yönünü alıp ayrıntılarını atmak ve somut pratikte yeniden hayat vermek gerekir. Salt kendi pratiğiyle yetinmek, bilinç ögesini dar sınırlara hapsedmek, hareketin gelişimini engellemenin bir başka biçimi olur. Hareketin teorik-pratik gelişimini ne öncesi ve sonrasında, ne de genel ve özel biçiminden bağımsız ele alamayız.

Bu yazımızda, özellikle üç devrimin genel dersleri üzerinde duracak ve sonuçta bir senteze varmaya çalışacağız. Enternasyonalist dayanışma diye bir şeyden hemen hemen söz etme olanağının kalmadığı günümüzde, Che'nin enternasyonalist ruhunu yasadının önemi üzerinde duracağız.

DOGMATİZME KARŞI ML'NİN ZAFERİ OLARAK ÜÇ DEVREM

Sovyet, Çin ve Küba devrimleri sadece burjuvaziye karşı kazanılan büyük zaferlerden değildir. Çünkü bu devrimler, önderliğini yapan teori ve taktiklerini belirleyenlerce, Marksizmin Ortodoks savunucuları arasında da diğer devrimlerle kıyaslanmayacak ölçüde şiddetli mücadelelere de sahne oldu. Bu nedenledir ki özellikle bu devrimler aynı zamanda dogmatizme, mekanik kavrayışa ve oportünizme karşı Marksizmi yasayan ruhunu, zaferini de simgeliyorlar...

Anarsizm, narodnizm, maceracılık... vb. çığlıkları arasında, onların kafasına vura vura ML yolda adım adım ilerleyerek, oportünist dogmaları yerle bir ederek hedeflerine ulaşan bu devrimlerden, çıkartılacak ilk ve en temel ders, iste bu olmalıdır. Çünkü bu Marksizmin özüdür.

"Marks ve Engels bizim teorimiz bir dogma değildir, eylem için bir klavuzdur, demeyi adet edinmişlerdi. Kari Kautsky, Otto Bauer vb.(...) en büyük yan-

lisi, en ağır suç bu anlamamaları, proletarya devriminin en önemli anlarında bu teoriyi kullanmaya güç yetirememeleridir." (Lenin, Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı)

Bu ağır suçun oportünist yolun yolları tarafından isnemeye devam edildiği, hem de bu defa Lenin'e karşı olma noktasında değil, onun adının da paravan olarak kullanılarak yapıldığı bir gerçektir.

Marksizmi kendilerinden başka bilenin olmadığı proleter devrimcilerin ortalığı karıştırmaktan başka bir şey yapmayan huzur bozucu bilgi fukaraları oldukları, anarsist, blanquist, bir yol tutturdukları ve bu yüzden işçi sınıfı mücadelesinden tecrit edilmesi, yok edilmesi gereken zararlı unsurlar oldukları... vb., bu kibirli, bu burunları havada, çok bilmiş akıl hocalarının değişmeyen iddialarıdır. Bugüne kadar bu iddialar ve ateşli Marksizm savunuculu-

ğu(!) değişmeden tekrarlanıp durulmuştur, proleter devrimciler için bu saldırılar adeta bir yazgı halini almıştır.

"Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek" gerekir. Mücadeleden kopukluk ve entelektüel tatmin onlara bazen soyut bilgiler edinme fırsatını bolca verir. Ama bu baylar her şeyi öğrenirler de, her nedense kitabı bilgilerle Marksist olunamayacağını; Marksist olmanın her şeyden önce dogmalardan kurtulmakla, Marksizmin yasayan ruhunun yine yasayan bir şeyle, somut sınıf mücadelesiyle birleştirilmesiyle ve devrim yapmak için yolumuzu aydınlatacak teoriyi bu pratikten çıkardığı, bu pratikte sinayarak sağlamlastırmakta ve pratikte sinanan teorisini aydınlattığı yolda büyük bir kararlılıkla yürümekle olduğunu bir türlü öğrenmemişlerdir. Bütün ustalara bu gerçeği biktirasiya tekrar ettirmek zorunda bırakanlar yine kendileridir. Ama biktirasiya tekrar ettir-

dikleri bu gerçeği, yapıtlarını ve kendilerini yaldızlı sözlerle anmaktan pek mutlu oldukları ustalardan öğrenememişlerdir.

Garip gibi görünen bu durum esasında kavrayış eksikliğinde değil, bir başka noktada devrim yapmak için yola çıkmış olup olunmamasında ya da devrim yapmak için yola çıkma cesareti gösterip göstermeme noktasında düğümlenmektedir. Bu nedenle Marksist-Leninistler lafızlar yerine, Marksizmin özünü alarak içinde yaşadıkları tarihsel sürecin nesnel koşullarını diyalektik-Matervalist bir bakış açisi ile analiz ederler. Marksist ilkelerin temeli üzerinde ve sınıflar mücadelesinin canlı pratiği içerisinde kendilerine hep "nasıl ve nereden başlamalı" sorularını sorarak mücadelenin dayattığı pratik sorunlara çözüm ararlar ve devrimin rotasını tespitiye çalışırlar. Bütün bunlar oportünistlerin pek ilgisini çekmemiştir. Onlar marksizm adına "hu" çeken dervisler gibi kendilerinden geçerek ibadet için gerekli huzuru bozan devrimcilere dis bilemekten başka bir şey yapmamışlardır. Kimileri de hayal aleminden su veya bu nedenle çıkıp çevrelerine baktıklarında gerçeklerle yüzyüze gelmenin saskinlığı içinde yeni tanımlar keşfederek asıllarına dönmüşlerdir. Bu sonuncular 1900'lere doğru Bernstein'la Marksizm'den ilk büyük kopuşu gerçekleştirdiler. Ama bunu, asil büyük kopuş, II. Enternasyonal oportünistlerinin kopuşu takip edecekti. Bu ikincileri esasen konumuzu ilgilendiren kesindir.

Bir yanda "kosullar değişti, Marksizmin yanlışları ortaya çıktı" diye onun özünü değistiren, sınıf mücadelesi yerine sınıf uzlaşmasını koyan Bernstein, diğer yanda ise sözde Bernstein'e ates püskürürken, Marksizm! bir başka açıdan tahrif eden II. Enternasyonal oportünizmi ve türevleri; Ekim Devrimi öncesinde proletaryanın mücadelesi önüne dikilen baslıca engellerdi. Açıkta açığa Marksizmi reddeden Bernstein'in ve onun Rusya'daki kolu legal Marksistlerin saflardan tecrit edilmesi pek zor olmamıştı. 1902'lere gelindiğinde 2-3 yıllık bir mücadele süreci bunlar için yetmişti. Ama Marksizmin dogmatik tahrifçileri (Mensevikler, II. Enternasyonalciler vb.lerin), daha yıllarca Marksizm paravanası altında varlıklarını koruyacaklardı. Keza bu tip sapmalar proletarya saflarında görülen en yaygın, tecriti en zor ve dolayısıyla en tehlikeli olan, bu nedenle de sürekli ve dikkatli bir mücadele gerektiren akımlardı.

Lenin, 1900'lerden itibaren değişen

sartları ve sınıf mücadelesinin gerek Rusya'da gerekse dünya ölçüsündeki seyrini dikkatle inceleyerek Marksizm! somut koşullara yaratıcı bir biçimde uyularken, Marks ve Engels'in sözlerine kölece bağlanmadan eleştireci bir gözle yaklaşarak, Marksizmi yeni koşullarda derinleştirip zenginleştirirken, oportünizm, onu Marksizm'den uzaklaştırmakla suçluyordu. Çünkü Lenin, onlar gibi dogmalara tapınmıyor, aksine onları yitkiyordu.

Marks ve Engels, tek tek ülkelerde proletar devriminin olanaksız olduğunu, kapitalizmin dünya ölçüsünde bir bunalıma girmesiyle zamandas dünya devrimi olarak patlak vereceğini, ilk proleter devriminin ise Almanya-İngiltere gibi üretici güçlerin en çok gelişmiş olduğu, proletaryanın kültür seviyesinin en yüksek olduğu ülkelere birinde patlak vereceğini söylemişti bir kez. Artık oportünizm başka bir teori tanımiyordu. Ama Marks ve Engels'in bu sadık kullarının (!) onlardan ayrıldığı ufak bir ayrıntı vardı. Marks ve Engels'in bir kısım sözlerinden hiç "taviz" verilmezken, çok istisnai şartlar için söylediği "barışçıl geçiş" tezi, koşullar değişti diye bir çırpıda önplana çıkarılıyordu. Marksist devrim teorisinin özünü oluşturan "zor"la dayalı devrim tezi, oportünizm için kabul edilemezdi. O

"Lenin, (...) Marks ve Engels'in sözlerine kölece bağlanmadan eleştireci bir gözle yaklaşarak, Marksizmi yeni koşullarda derinleştirip zenginleştirirken, oportünizm, onu Marksizm'den uzaklaştırmakla suçluyordu."

isine geleni alıyor, bunlara karşı gelenleri afazoz ediyor, isine gelmeyeni ise elinin tersiyle itiyordu. Bu nokta, hemen bütün dogmatiklerde tanık olduğumuz, onların en tipik karakteristik özelliklerinden biridir. Onlar zor olandan, devrimci olandan daima kaçınmışlardır. Zaten yaptıkları, en basta Marksizm dogmaları üzerine gevezelik edip devrimcilere saldırmak, ikinci olarak ise, devrimci görevlerden kaçmak için teoriler üretmektir...

20. yüzyılın başlarında kapitalizm ye-

ni bir evreye girmisti. Serbest rekabetçi kapitalizm döneminde, Marks ve Engels'in öngördüğü her şey bu asamada geçerli olamazdı. Artık kapitalizm çöküş aşamasına gelmiş ve dünya ölçüsünde devrimin objektif şartları olgunlaşmıştı. A veya B ülkesinde üretici güçlerin gelişim seviyesine de bakmaya gerek yoktu. Çünkü, emperyalizm tek tek özel kapitalist ekonomileri yıkmış, onları, dünya ekonomisi denilen bir zincirin halkaları durumuna getirmisti. Ancak Marks ve Engels döneminde belirgin olarak ortaya çıkmamış olan kapitalizmin "politik ve ekonomik gelişim yasa-sı" nedeniyle dünya devrimi zamandas olmayacak, önce bir ya da birkaç ülkede olacaktı... Emperyalistler arasında paylasımı tamamlanan dünyanın yendi-den paylasımı zorunluluğu tek tek ülkelere devrimin olabileceğini ve yasaya-bileceğini gösteriyordu. İlk proleter devrim -sartlar dünya ölçüsünde oluştugundan dolayı- üretici güçlerin en çok geliştiği ülkede değil, emperyalist zincirin en zayıf olduğu ülkede olacaktı. Bu yüzden her ülkenin proletaryası, üretici güçlerin gelişmesi gibi bos beklentiler içine girmeden, kendi sınırları içinde asamalı ve kesintisiz mücadele vermeli, uygun koşulları yakaladığında devrimini yapmalıydı. Burjuvazi bu dönemde devrimci niteliğini yitirdiğinden, Burjuva Demokratik Devrimi'ni (BDD) yapamamış geri ülkelerde proletarya bu devrimin görevlerini de üstlenmeli iki devrimin görevlerini tek bir süreçte bütünleştirmeliydi. Ve bürokrasi ve militarizmin olağanüstü geliştigi bu asamada barışçıl geçiş tezleriyle uğraşmak ahlaklara özgü bir tutum olabiliirdi ancak...

Bu nedenledir ki, o dönemin dogmatikleri hâlâ İngiltere ya da Amerika'da patlak verecek ilk devrimi beklerken, Lenin, 1902'de ünlü eseri "Ne Yapmalı"da, Rus proletaryasına, tarihin onları dünya proletaryasının öncüsü olma gibi şerefli bir görevle, karşı karşıya bıraktığını müjdeliyordu.

Ama bu tespite karşı oportünizmin her tonu koro halinde sesini yükseltmeye başladı. Üretici güçlerin henüz yeterince gelişmediği geri kalmış Rusya'da devrim istemek anti-Marksistlikti. Anarsizmdi, narodnizmdi... vb. Üstelik burjuvazinin devrimi proletaryayı ilgilendimezdi. Burjuvazi kendi devrimini yapmalı, proletarya sadece demokratik kazanımlarını genişletme mücadelesiyle yetinmeliydi. Burjuva devrimi için proletaryadan kan dökmesini isteyen Lenin ne yapmak istiyordu?!

Bunlarla burjuvazinin öncülüğüne

dokunulmaması gerektiğini savunan oportünizmin söyledikleri içindeki yal-dizli sözler açıklandığında, tam da burjuvazinin çıkarlarını savunduğu, burjuvazi adına proletaryanın kan dökmesini isteyen bizzat kendileri olduğu açıkça ortaya çıkmaktaydı. Yani oportünizm, sübjektif niyeti ne olursa olsun, objektif olarak burjuvaziye hizmet ediyor, onun ömrünü uzatmaya çalışıyordu. Lenin bunlar için şöyle diyordu:

"...Bürokrasi ve militarizmin olağanüstü geliştigi bu (emperyalist) aşamada barışçıl geçiş tezleriyle uğraşmak ahlaklara özgü bir tutum olabiliirdi ancak..."

"Bu adamlar bu gevezeliklerle devrime sırt çevirdiklerini ve burjuvazinin yanına geçtiklerini sezmıyorlar." (Aktaran Stalin, Sag-Sol Sapmalar)

Uzun süre geçmeden, somut pratik Marksizmin dogmatik kavrayışlarına karşı, Lenin'in zaferini kesinleştirdi. Ama oportünizm öylesine kin ve ihtirasla doluydu ki, gerçeği kabul etmek yerine, Sovyet Devrimi'nin yıkılacağı günü dört gözle bekleyerek doğrudan karşı-devrimci saflarda yerini almakta tereddüt etmemisti. Uluslararası platformda ise "kanlı bıçaklı" gibi görüldüğü "düşman" kardeşleriyle birleşerek (Bemsteinçilik) bugün tekeli burjuvazinin reformist tercihi olan "sosyal demokrat" partileri oluşacak ve tarihsel yerlerini alacaklardı. Ancak bu proletarya hareketinin oportünizmden vakasını siyirdiği anlamına gelmezdi. Oportünizmin bir biçimi gerçek yerini alırken, diğerleri yeni koşullara uyarak ve daha ustaca gizlenerek öncekinin bıraktığı boşluğu dolduruyor ve her dönem Marksizm adına son derece renkli tablolar ortaya çıkıyordu. Çin Devriminde Mao, Küba Devriminde Fidel Castro ve Che'nin karsısına çıkanlar, aynı oportünist dogmatizmin koşullara uyum sağlamış haliyken; bu defa Mao ve Castro'ya karşı, Lenin'i savunma adına, Lenin'in sözlerine siki sarılarak ve asıllarını (yani Kautsky'yi, Bemstein'i, Mensevikleri) "yerden yere vurup" inkâr ederek ortaya çıkıyorlardı. Ortada somut bir gerçek olarak duran Sovyet Devrimi'ni inkâr etmek demek o dönem proletarya saflarında tamamen

tecrit olmak demektir. Bu nedenle dogmatizm Sovyet Devriminden sonra kendini esas olarak sablonculuk biçiminde göstermiştir demek yanlış olmayacaktır. Bundan sonra her gelişen yeni devrim ya bazılarında çok özel bir devrim olarak hiç üzerinde dummaya değmez görülmüş, ya da yeni sabloncular yaratmıştır.

Doğmatizme göre Ekim Devrimi nasıl gelişmişse Çin Devrimi de öyle gelişecek, koşullar hazır olduğunda proleterya ayaklanarak iktidarı ele geçirecektir. Devrimin rotası, hedefi, kuvvetleri ve kuvvetlerin düzenlemesi planı, savaşım yöntemleri, her şey hazır, belirlenmişti?!

"Marksizm, savaşım biçimleri sorununun kesinlikle tarihsel bir incelenmesini ister. Somut tarihsel durumdan uzak bir sorunla uğraşmak diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir... (Lenin)"

Mao şöyle dediği ve hayata geçirdiği için anti-Leninist, anti-Marksistti:

"Çin Devrimci savaşının kendi ayırıcı özellikleri olduğunu kabul etmeyen, bilmeyen ya da bilmek istemeyen kimseler, Kızıl Ordu'nun Koumintang kuvvetlerine karşı verdiği savaşı, genel olarak savaşla ya da Sovyetler Birliği'ndeki iç savaşla bir tutuyorlar. Sovyetler Birliği'nde Lenin ve Stalin'in yönettiği iç savaş deneyiminin dünya ölçüsünde bir önemi vardır. Çin Komünist Partisi de dahil, bütün Komünist Partiler bu deneye ve Lenin'le Stalin'in savaş ile ilgili teorik yorumlarına, klavuzları olarak saygı duyarlar. Ama bu onu kendi saflarımıza mekanik olarak uygulamamız değildir. Çin'in devrimci savaşını Sovyetler Birliği'ndeki iç savastan ayıran pek çok özellikler vardır. Bu ayrı özellikleri hesaba katmamak ya da onların varlığını inkâr etmek, hiç kuskusuz yanlıştır." (Çin Devrimci Savaşın-da Strateji Sorunları]

Her şeyden önce Çin Sömürge bir ülke olduğundan sürekli Milli Kriz (olgunlaşmamış da olsa) vardı. Bu ise sürekli

devrim durumunun varlığı, yani devrim için gerekli nesnel şartların varlığı demektir. Bir başka deyişle iktidarı ele geçirmenin koşulları vardı. Sürekli Milli Krizin varlığı, aynı zamanda karşı-devriminde sürekli zora basvurması demektir. Devrimci hareket ister istemez daha bastan silahlı mücadele temelinde hareket etmek zorundaydı. Yani silaha (zor'a) basvurmak, iktidar mücadelesi için gerekli olduğu gibi zorunluydu da... Bu şartlarda önce hazırlık, sonra ayaklanma ile bir anda iktidarı almak gibi bir strateji izlenemezdi. Bunu savunmak, özünde zor'a dayalı devrimi reddetmekten başka hiçbir anlama gelmezdi. Bu Marksizmin en evrensel ilkelerinden birini tahrif etmek olurdu. Zaten dogmatizmin Marksizmi revize edis yöntemi budur. Böyle bir ülkede devrimci süreç, evrim ve devrim dönemlerinin iç içe geçtiği tek bir süreç olarak karanilmalıydı.

O halde devrimci zor nasıl örgütlenecekti? İşte bu nokta Sovyet Devrimi'nden bu yana dogmalarla ML'ler arasındaki mücadelenin düğüm noktalarından birisi olagelmıştır. Gerek Çin, gerekse Küba Devrimi'nde de aynı durum söz konusudur. Doğmatizm sunu asla kavramamış ya da kavramak istememiştir:

"Marksizm, savaşım biçimleri sorununun kesinlikle tarihsel bir incelenmesini ister. Somut tarihsel durumdan uzak bir sorunla uğraşmak diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir (...) Bir savaşım yöntemi ya da biçimi ancak belli bir somut durumun istemlerini tümüyle karşıladığı, uyguladığı koşullara tam uygun düştüğü, devrimci ve ilerici güçlerin cesaretini yükselttiği, onları eyleme geçirttiği, düşmanın zayıflıklarından tam olarak yararlanmaya olanak verdiği, bütün bu nedenlerden dolayı o anın geçerli güçler dengesinde mümkün en büyük üstünlüğü sağlayabildiği zaman en iyi, en uygun yöntem ya da biçimdir." (Lenin, İki Taktik, abç)

İşte bunun için doğru savaşım biçimlerinin tesbiti yüksek bir devrimci yaratıcılık ister ve Marksizm'de savaşım biçimleri son derece çeşitlidir. Sasalı devrim programları çıkarmak, tüzük maddeleri sıralayıp örgüt kurmak ve sonra Komünistlikten dem vurup, meydanlarda nutuk atmak maharet değildir. Asıl sorun doğru savaşım biçimini tespitte gösterilecek yaratıcılık ve ML kavrayıştır. Yaratıcılık gibi tatsız işlerin oportünizmin hiç hosuna gitmediği bilinen bir şeydir. Onlar için nasılsa daha önce birileri bu ise katlanıp birta-

kim yöntemler tespit etmiştir. Yeni şeyler aramanın ne anlamı var? Müridliğini yapar "hu" çeker, yeni şeyler arayanlar varsa ya birkaç kılıç darbesiyle pesinde hizaya sokarsın, ya da afaroz edip dergahtan atarsın olur biter!.. Gerçekten bu noktada oportünizm tam bir acizlik içindedir. Bugüne kadar onlarca devrim, çeşitli savaşım yöntemleriyle basariya ulaşmış olmasına rağmen, hâlâ Sovyetik ayaklanmayı tek model gören ve her şeyi onun kalıbına sokmaya çalışan zavallılar vardır. Bu Marksizmin karikatürü değildir de nedir? Bu belki henüz başka bir devrim deneyi yaşamamış 1920'lerin Çin Marksistleri için yanlış olarak hoşgörülebilir (ki doğru yolu çok kısa sürede anlamış ve bu konuda olaganüstü yaratıcılık göstermişlerdi.) Ama bugün için yanlışından çok daha öte bir şeydir.

Çin'de somut durumun gerektirdiği savaşın biçimi ne olabilirdi? Güçlü bir düşmana karşı zayıf bir güçle nasıl savaşılacak, hangi güçler temel alınacaktı? Doğmatizm toplu ayaklanmadan başka bir şey düşünmezken, Çin Devrimi acı deneylere mal olsa da bu sorunun yanıtını bulacak, dogmatizmin engellerini yıkacak ve 1 Ekim 1949'da zafere ulaşacaktı. Ve ML devrim, örgüt anlayışı ve çalışma tarzını derinleştirip zenginleştirecekti.

Gerek şehirlerde proletaryanın nicel ve nitel olarak güçsüzlüğü, gerekse de emperyalizm ve işbirlikçilerinin politik

ve askeri güçlerini bu merkezlerde yoğunlaştırmaması, bu alanlarda örgütlenecek düşmanı zorlamayı ve giderek bir ayaklanmaya hazırlanmayı olanaksız kiliyordu. Ama proletaryanın yarı-fedöal,

"...Proletaryanın öncülüğünün esasını ideolojik öncülük oluşturmaktadır. Esas olanın bu olması, fiili öncülük olmadan da proletaryanın, köylü kitlelerini partisi aracılığıyla yönetmesini olanaklı kılmaktadır."

vari-sömürge olan bu ülkede demokratik devrimde sonuna kadar kesin bir tutum takınmaya yetenekli güçlü bir müttefiki vardı: Köylülük... Keza Leninist kesintisiz devrim anlayışı da proletaryanın köylülüğe önderlik ederek, onunla sağlam bir ittifak temeli üzerinde iki devrimin görevlerini tek bir devrimci süreçte tamamlamaya dayanıyordu. Proletarya, savaş sürecinde kendisi için sınıf bilincine vardıkça yeni toplumun örgütlenmesine daha aktif ve güçlü olarak katılarak tarihsel misyonunu yerine getirir. Yine proletarya güçsüz de olsa partisi aracılığıyla köylü kitleleri yönetebilir, onlara önderlik edebilir ve onların devrimci potansiyelini harekete geçirerek demokratik devrimi tamam-

layabilir ve kesintisiz bir şekilde sosyalizme götürebilirdi. Çünkü proletaryanın öncülüğünün esasını ideolojik öncülük oluşturmaktadır. Esas olanın bu olması, fiili öncülük olmadan da proletaryanın, köylü kitlelerini partisi aracılığıyla yönetmesini olanaklı kılmaktadır.

Köylülerin bu engin devrimci potansiyelini pratikte gören Mao, 1927'de Kanton Ayaklanması yenilgisinin hemen ardından şöyle diyordu:

"Çin Devrimi bir köylü devrimi olacak ya da hiç olmayacak" (Hunan'daki Köylü Hareketine İlişkin Rapor, 1927)

Acı bir deney sonucu da olsa Çin Devrimi bu noktadan itibaren kendi yolunu çizmeye başlamıştı. Ve dogmatizme karşı mücadele içinde gelişmişti. Devrim sağlam bir işçi-köylü ittifaki üzerinde, emperyalizme ve feodalizme, karşı olan tüm sınıf ve tabakaların birleştirilmesiyle yükseltilirdi.

Çin Devrimi güçlü bir düşman karşısında zayıf bir güçle yola çıkmak zorundaydı.

"Gerici güçler çok kuvvetli olduğu için, devrimci güçler ancak yavaş yavaş gelişir. Ve bu olgu savaşımızın rotasını tayin etmektedir..." Devrimci bir savaşımı bizim yaptığımız, gibi 10 yıl sürdürmek başka ülkelerde hayret uyandırabilir. Ama bizim için 8 aylık dönemdeki bir başlangıç kesimi gibidir." (Mao, Askeri Yazılar)

Kim olursa olsun, eğer biri, böyle bir pozisyonda düşmanına karşı savaşmak istiyorsa bu savaşın biçimi düşmanın zayıflıklarından azami ölçüde yararlanmayı sağlayacak olan eldeki sınırlı güç-

leri en iyi şekilde değerlendirmeyi sağlayacak olan gerilla savaşı olmak zorundadır. Elbette bu savaş adım adım güçlenerek düşmanı altedecek bir güce ulaşmak uğruna devrimci politik amaçlarla verildiğinde başka bir nitelik kazanacaktır. Bu savaş politik askeri bir savaştır. Bir başka deyişle, düşmanın yumuşak karnı olan kırların² temel alınarak, kırlardan şehirlerin kusatılması, iktidarın parça parça alınması stratejisidir. Kızıl siyasi üslerin kurulduğu bölgelerde, bunların daralıp genişleyen, çoğunlukla da toptan yer değiştiren esnek bir yapısı olmasına rağmen; bir yandan MDD'nin görevleri yerine getiriliyor, diğer yandan ise nihai hedef için (tüm ülkede iktidarı ele geçirmek için) bir basamak, bir atlama tahtası islevi görüyordu.

"Lenin'de veya bir başka ustada herhangi bir mücadele yönteminin olmamasının, ondan sonra olamayacağını sanmak bir saçmalaktır ve bunun tartışılacak bir yanı da yoktur."

Mao'nun 1927'de Kiangsi'de kurduğu ve 7 yıl dayanan ilk Kızıl siyasi üs, CKP içerisinde bir yandan sempati toplarken bir yandan büyük eleştirilerle karşılaşmıştır. Dogmatizme göre Lenin'de böyle bir tesbit yoktur. Hazır olunmadan isyan bayrağı açmak intihar demektir vb... Lenin'de veya bir başka ustada herhangi bir mücadele yönteminin olmamasının, ondan sonra olamayacağını sanmak bir saçmalaktır ve bunun tartışılacak bir yanı da yoktur. "Lenin'in büyüklüğü, özellikle Marksizmin sözlerine tutsak olmaması, Marksizmin özünü kavramak, onun özünden hareket ederek Marks'ın ve Engels'in öğretilerini geliştirmeye devam etmek gerektiğini anlamasıdır" (Stalin, Sağ-Sol Sapmalar)

Mao'nun ve devrimini gerçekleştiren bütün önderlerin büyüklüğü de bunu anlamış olmalarında değil midir? Böyle olmasaydı, proletaryanın mücadelesi yerinde sayardı. Oysa Çin Devrimi, Marksizmi özünden kavrayışı ve önderliğinin yaratıcı dehasıyla, sömürge bir ülkede proletarya devriminin yolunu çiziyor ve köşe taşlarını yerine oturtuyordu. Leninist devrim anlayışı, Çin Devrimi'yle yeni bir boyut kazanıyor, tabuları yıkarak teoriyi zenginleştiriyor,

proletarya ve ezilen ulus mücadelesini aynı ve tek potada birleştirerek, Lenin'in devrim odasının doguya kaydığı tespiti ve "dünya proletaryası ve ezilen halkları birlesin" sloganı en canlı ifadesini buluyordu.

Küba Devrimi de Sovyetik ayaklanmanın sablonculugunu yapan KP'lerle mücadele içinde gelişmiştir. 1925'te kurulan KKP'si aynı mekanik kavrayışla, ayaklanma günlerinin hayaliyle yasıyor, yıllardır devam eden ve özellikle kırsal kesimlerde etkinlik gösteren kendiliginden ve bölgesel ayaklanmalara ve bütün ülkede hiç eksilmeyen politik

“(Küba’da) Gerilla hareketleri halkı ajite edip harekete geçiriyor, onlara cesaret veriyor, kitlesel politik mücadelenin diğer biçimlerini geliştiriyor, bütün bunlar da gerilla hareketlerini destekleyip güçlendiriyordu.”

çalkantılara müdahale edemiyor, egemen sınıfların ardına takılarak hayatta kalmaya çalışıyordu. Esasen bu özellikle bütün L. Amerika ülkelerinde aynı yıllarda kurulan KP'lerin ortak özellikleriydi. Halkın ihtilalci potansiyelime müdahale edip devrimi omuzlayacaklarına, burjuva fraksiyonların kanatlan altında rahat yaşam arayan bu partiler, ÇKP gibi sürecin çözümünü kendi içinde üretecek dinamizmden yoksun olmaları sonucu, ya kendiliginden yok ol: muslar ya egemen sınıflarca yok edilmişler, ya da onların icazetleri altına girmişlerdir. Ama ne olursa olsun ortak bir şey varsa, o da uzlaşmaya doğru atılan her adımda halkın sempatisini kaybedip nefretini kazanmalaridir. Çin Devrimi ile olduğu kadar kendi ülkelerindeki somut sınıf mücadelesinin durumu ile de pek ilgilenmeyen kendi dislarında gelisen silahlı mücadeleyi anlamaya çalışıp gerekli müdahaleyi yapacaklarına ona bir tepki ile yaklaşan silahlı mücadeleye karşı hastalık derecesinde: alerji duyan bu KP'ler 1950'lere gelindiginde tam bir çıkmaz içindedir. Yeni sömürgeci devletin ortaya çıkışı, peşpeşe gelen darbelerle, yer yer halk hareketinin bir ürünü olarak ortaya çıkmış bulunan demokratik hareketlerin yıkılıp, diktatörlüklerin

yaygınlaşması sonucu eski yasam olanaklarını bulamamış, aksine yoğun bir baskı ve kovuşturmayla ugramışlardır. Küba Devrimi, iste bu atmosferde, KP'lerin disında gelecektir.

1953'te Fidel Castro ve 170 arkadaş, Batista diktatörlüğüne karşı tek yolun silahlı mücadele olduğunu ilan ederek pasifizmin dogmalarını parçalayarak Moncada kışlasına saldırır. Amaç; hiçbir mesruluğu olmayan diktatörlüğe karşı, nefret duyan halkın bu memnuniyetsizliğini ayaklanmaya çevirmek için ona cesaret vermek ve kışladan ele geçirilecek silahları halka dağıtarak ayaklanmayı gerçekleştirmektir. Bu hareket istenen amaca ulaşamamış ve yenilmisti. Ama iki şeyi ortaya koymusti: 1. Tutulacak yolun kesin olarak silahlı mücadele yolu olacağı: Çünkü bu silahlı girişim, halkı harekete geçirmese de, dikkatleri üzerinde toplamış, geniş yanki ve sempati uyandırmisti. O halde az bir güçle savaşa başlayan öncü giderek halkın güven ve desteğini kazanabilir ve kitleleri pesinden sürükleyerek iktidarı alabilirdi. 2- Silahlı mücadelenin şehirleri temel almasının yanlışlığı: Halkın diktatörlüğe karşı birden ayaklandırılmasının mümkün olmaması, şehirlerdeki gücün ve halkın ruh halinin buna uygun düşmemesi uzun süreli bir savaş stratejisi izlemenin zorunlu olması, hareketin gerilla mücadelesi temelinde kirlardan şehirlere bir rota izlemesini zorunlu kiliyordu. Bu deney sömürge bir ülkede devrimin izleyeceği rotayı bir kez daha ortaya koyuyordu. Nitekim 1956'da Gránma çıkarması sırasında Frank Pais'in önderliğinde Saniago'da yapılan ayaklanma girişiminin başarısızlığı, şehirli kitlelerden umulan desteğin alınamayışı Küba'da bu düşüncüyü hiçbir kuskuya yer bırakmayacak şekilde doğrulamış oluyordu.

Böylece Küba Devrimi de kendi somut deneyleriyle, dogmaları asıyor ve kendi yolunu çiziyordu. 1956 yılında Che de içlerinde olmak üzere Fidel Castro ve 87 arkadaşının tekrar Küba'ya dönmeleri -87 kişinin çoğu çıkarma sırasında ölüp tutuklansa da- Siera Maestra ya varan küçük bir grubun, kirlardan şehirlerin kusatılması stratejisi ile ilk kıvılcımı yakmaları bir anda bütün ülkeyi saran bir hareketin gelişmelerinin başlangıcı olmuştı. Gerilla hareketleri halkı ajite edip harekete geçiriyor, onlara cesaret veriyor, kitlesel politik mücadelenin diğer biçimlerini geliştiriyor, bütün bunlar da gerilla hareketlerini destekleyip güçlendiriyordu.

1956 Aralığında başlayan hareket, 1958 başlarında, yani yaklaşık bir yıl sonra, Batista'nın on bin kişilik kuvvetle

saldirisına karşı direniyor ve Batista'yı kuvvetlerini Sieralardan çekmek zorunda bırakıyordu. Bu nokta Küba Devrimi'nde kesin bir dönüm noktası, mevcut konjonktürde öncüye yüklenen görevlerin en acil ve en önemli olanının tamamlanmış bulunmasıydı. Küba halkının ruh hali bir çarpismadan sonra süratle değişmiş ve kitleler aynı süratle mücadeleye katılmaya başlamışlardı. Çünkü gerilla savaşının yenilmezliği, düşmanın üstün gücüne halkın silahlı mücadeleye karşı koyabileceği ve onu yenebileceği kesin bir şekilde ortaya çıkmisti. Batista diktatörlüğünden nefret eden, ama eyleme geçmekte tereddütlü Küba halkı, bütünüyle silahlı mücadeleyi desteklemeye başlamisti, Artık bu devrimin önünü hiçbir güç alamazdı. Nitekim kısa bir süre sonra kurulan "26 Temmuz Hareketi" isimli cephe, kurulusu üzerinden bir yıl geçmeden 1 Ocak 1959'da iktidarı ele geçirmisti.

Küba Devrimi her ne kadar -tıpkı Çin Devrimi'nde olduğu gibi- Sovyetik tip ayaklanmayı sablonlastıranlara karşı mücadele içinde gelişmiş ve bunları yıkarak zafere ulaşmış olsa da, biz onun uluslararası önemi nedeni ile bu yönü üzerinde durmayacağız. Sovyetik tip ayaklanma ile sömürge ülkelerde zor yoluyla devrimin örgütlenişini maddi koşullarıyla birlikte daha önce anlatık. Bu nedenle sömürge ülkeler için, tek örnek olarak Çin Devrimi'ni sablonlastırıp, empryalizmin istismar biçimindeki değişiklikleri ve bu değişikliklerin ülkenin sosyo-ekonomik ve politik koşullarına yansımalarını dikkate almayan ve dolayısıyla devrim,örgüt anlayışı ve çalışma tarzının da bu değişiklikleri yansit-

ması gerektiğini reddedenlerle, Küba Devrimi'nin ortaya koyduğu gerekçelere kısaca değineceğiz. Sablonculuğun bu biçimi ile diğeri arasında özünde hiçbir fark yoktur. Netice olarak her ikisi de Marksizmin yasayan ruhu ve sınıf mücadelesinin gerçeklerinden habersiz hareket, etmekte mücadeleyi yanlış ve başarısızlığa mahkûm bir yola sürüklemektedirler.

"...Küba Devrimi, dogmatizme karşı yeni bir zafer olduğu gibi III. Bunalım döneminin yeni-sömürge ülkelerinde ML çizginin köşe taşlarını yerine koyan bir devrimdir."

Çin ve Küba Devrimi, sömürge ülkelere özgü uzun süreli halk savası stratejisini izlemiş olmakla beraber gerçekleştikleri koşullardan karakterini alan önemli farklılıklar gösterirler. Tarihsel olarak sömürge ülkelerde, emperyalist sömürü metodlarının değişiminin sonucu olarak ortaya çıkan değişimin kalın çizgilerle ayırıcı özellikleri sunlardır:

a) Emperyalist işgalin biçimi değişmiş açık işgal yerini gizli işgale bırakmıştır.

b) Sömürge ülkede emperyalizmle doğrudan bağımlı işbirlikçi tekeli burjuvazi geliştirilerek, feodalizm yukarıdan aşağıya kısmen tasfiye edilmiştir.

c) Çarpık kapitalist gelişim nedeniyle güçsüz olan tekeli burjuvazi, diğer gerici sınıflarla ittifaka girmiş, oligarşik yönetim ülkenin kaderine hakim olmuştur. Güçlü merkezi devleti elinde tu-

tan bu sınıflar ülkeyi sürekli fasizim ile yönetmektedirler.

d) Gerek çarpık kapitalist gelişim, gerekse güçlü merkezi otoritelerin varlığı, diğer unsurlarla birlikte halk kitlelerinin ruh halinde ve davranışlarında önemli değişimler yaratmıştır. Derin memnuniyetsizliğe rağmen bu ülkelerde, Çin gibi sürekli kendiliğinden köylü isyanları yerini politik pasifliğe ve kadenci bir anlayışın gelişimine bırakmıştır.

Bu durumda gerçek anlamda ulusal nitelikli bir burjuvaziden söz edilemeyeceği için devrimin sınıfsal kapsamının MDD'ye nazaran daha daralacağı açıktı. Yine feodalizmin kısmen tasfiye edilmiş olması, anti-feodal ağırlıklı devrim programının anti-fasist, anti-emperyalist yönünün önplana çıkmasına neden olmuştur. Aynı şekilde devrim kapsamında değişiklikler olduğu gibi, halk kitlelerini devrim safına çekmek ve örgütlendirmekte daha farklı olmak zorundaydı. Burada Çin gibi spontane ayaklanmalar içindeki kitleleri örgütleyip, zayıf merkezi otoritenin zaaflarından yararlanıp, daha bastan kızıl siyasi iktidarlar kurmak söz konusu olamazdı. Bunun koşullarının oluşması için halk kitlelerinin ruh halinin değiştirilmesi ve bunu olanaklı kılacak bir mücadele hattının izlenmesi şarttı. Bu ise silahlı propaganda temelinde yürütülecek bir öncü savası aşamasından geçilmesi zorunluluğu demektir. Bu gerçeği yadsımak mevcut değişiklikleri görmemek ve klasik halk savaşını dogmalastırmak, özünde onu savunmamak anlamına gelir.

Bu özellikleriyle Küba Devrimi, dogmatizme karşı yeni bir zafer olduğu gibi III. Bunalım döneminin yeni-sömürge ülkelerinde ML çizginin köşe taşlarını yerine koyan bir devrimdir.

Bugün bu konuda da sabloncular tu-

remis olmakla beraber oportünist saf-larda Küba Devrimi'ne yaklaşımın en yaygın biçimi, onun bir "tesadüf" olduğu, normal kurallara uymadığıdır. Onun özünü gizlemek, yaşamla olan canlı bağlarını inkâr etmek, oportünizmin yıllardır baslıca uğrasını oluşturun. Küba Devrimi'nin sabloncuları da (Bunlara Sol yorumcuları da diyebiliriz) bu oportünist saldırılara büyük kolaylık sağlamışlardır.

Bunlara "Küba bir istisna mı, yoksa emperyalizme karşı savaşın öncüsü mü?" adlı makalesiyle 1961 yılında gerekli yanıtı Che veriyor:

"Biçim ve görünüşü itibarıyla son derece değişik ve çeşitli olan bu hareket, buna rağmen, sömürgeciğe karşı savaşın ve sosyalizme geçişin çevrelediği büyük tarihi olayların genel çizgilerini izlemistir ve esasen baska türlü olmasına da imkân yoktur."

Yine Che'nin "Askeri Yazılar"ında Küba Devrimi'nin en karakteristik yönünü yansıtan şu satırlarını aktarmakta yarar var:

"Devrimci durumun bütünüyle olgunlaşmasını beklemek şart değildir. Çünkü yüreklilik, dövüşme, sevk ve kararlılık, çoğu kez eksik olan nesnel şartların yerini tutabilir. Ama asgari miktarda da olsa nesnel şartların varlığı gereklidir."

"...Üç devrimde ayrı ayrı tanık olduğumuz gibi oportünizmi her zaman en çok rahatsız eden devrimci inisiyatifin rolüdür. O her zaman statükoyu bozan ML'lerin bu karakterine şiddetle saldırmıştır."

Bu nokta Küba Devrimi'nin en evrensel dersidir. Ve esasen oportünizmin simseklerini üzerine çekmesinin de nedeni onun bu özelliğidir. Çünkü basta da belirttiğimiz üç devrimde ayrı ayrı tanık olduğumuz gibi oportünizmi her zaman en çok rahatsız eden devrimci inisiyatifin rolüdür. O her zaman statükoyu bozan ML'lerin bu karakterine şiddetle saldırmıştır. Bütün anarşizm, 'Sol'culuk.. vb. teranelerinin altında, onun bu korkusu yatar. Zaten sablonculuk da onun bu statükoculuğunun bir baska yansımasıdır.

Bu nedenle emperyalizm döneminde devrimin objektif koşullarının olustugu-

nü ilan ederek, devrimci inisiyatifin rolünü önplana çıkaran ve "bize bir savaş örgütü verin Rusya'yi altüst edelim" diyen Lenin'e karşı yükselen bu sesler, devrimin odagi sömürge ülkelere kaydıkça ve dolayısıyla devrimci inisiyatifin rolü arttıkça daha da yükselmıştır. Küba Devrimi ise bu inisiyatifin rolünün en yüksek olduğu devrimdir.

"Küba Devrimi'nin yanlış yorumlanmasının sonucu ortaya çıkan militan sol çizgi fokocu görüş şehir-kır ilişkilerini, SP ve öteki mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün olarak görmeyen tek bütün olarak kırları ve SP'yi temel alan, şehirlerin ve öteki mücadele biçimlerinin tali rolünü önemsemeyen bir görüştür. (M.Çayan)"

Günümüz devrimleri de bu özelliği taşımaktadır. İşte oportünist çizgilerin artmasının, bu ve diğer güncel devrimci deneyleri karalayıp çarpıtmak için yüksek bir enerji harcamasının hemen tek nedeni budur.

Elbette sablonculuğun çeşitleri arasına Küba Devrimi'nden sonra, onun sablonculuğu da eklenmiştir. Bu yanlış ve mekanik kavrayış, özellikle Latin Amerika'da birçok ihtilalci girişimin yenilgisiyle sonuçlanmış fokocu bir çizgi ortaya çıkarmıştır.

M.Çayan bu konuda şöyle demektedir:

"Küba Devrimi'nin yanlış yorumlanmasının sonucu ortaya çıkan militan sol çizgi, fokocu görüş şehir-kır ilişkilerini, SP ve öteki mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün olarak görmeyen tek bütün olarak kırları ve SP'yi temel alan şehirlerin ve öteki mücadele biçimlerinin tali rolünü önemsemeyen bir görüştür. Bu görüşün temelinde geri bırakılmış ülkelerdeki milli krizin en olgun sekiyle değerlendirilmesi, öncünün mücadelesiyle köylülerin derhal silaha sarılarak savaşın kısa zamanda halk savasına dönüşeceği düşüncesi yatmaktadır." (M.Çayan, Bütün Yazılar)

Günümüz açısından Küba Devrimi ili. Bunalım dönemi yeni-sömürge ülkelerde devrimci stratejinin ana hatlarını belirlemiştir. Ancak, onun sadece, Küba'nın yerel koşullarından kaynaklanan özellikleri yanında, konjonktürel özellikleri de dikkate alınmasa yine oportünist bir anlayışa düşmek kaçınılmaz olur. Bu açıdan bakıldığında, Küba Devrimi'nin henüz yeni-sömürgecilik ilişkilerinin oluşmaya başladığı bir evrede gerçekleşmiş olmasının, ona önemli özellikler kazandırdığı görülecektir. Mahir Çayan'ın da dediği gibi, bu, milli krizin olgunluğunda ifadesini bulur.

Görüldüğü gibi üç devrim bir yandan tabuları yıkarken, diğer yandan yeni tabular "yaratmıştır". ML'i hayatın canlı pratiğinden kopmadan devrim yolunda ilerleyenler, Lenin'e karşı Marks-Engels adına Mao'ya karşı Lenin adına Castro-Che'ye karşı Mao adına ve hatta bugünün ML'lerine karşı Castro-Che adına yapılan saldırılarla mücadele içinde varolmuş ve onları asarak zafere ulaşmıştır / ulaşacaktır!

Elbette ne ML'in gelişip zenginleşmesi ve yeni zaferlere doğru yürümesi, ne de oportünizmin saldırıları son bulacaktır. Özünü gizlemede ve şartlara uyum sağlamada gösterdiği olaganüstü yetenekle oportünizm sınıf zemini yok olana kadar proletaryanın sınıf mücadelesinin sirtından geçinen bir asalak olarak yaşamını sürdürecektir, ortamı bulandırmaya, ML'ere, anarsizm, narodnizm, küçük burjuva maceracıları... vb. teraneleriyle saldırmaya devam edecektir. Ve tabii ki "hu" çeken dervişler gibi Marksizmin dogmalarını tekrarlayarak işçi sınıfı savunuculuğunu ağızlarından düstürmeyerek yapacaklardır bunu.

PROLETARYA ZAFERLERİNİ YASATACAK OLAN, OPORTÜNİST SABLONCULUK DEĞİL, ML YAKLAŞIMDIR

Marksizm-Leninizm bir bilimdir. Sınıflar mücadelesinin yeni görüngüleri ile ve bu görüngülerin Marksist metod açısından incelenmesiyle gelişir ve zenginleşir. ML'erin görevi, proletaryanın sınıf mücadelesini ne öncesinden, ne bugünden ve ne de gelecekte soyutlamadan onun evrensel derslerine sahip çıkmak, ML'in doğrultusunu degistirmeden, yeni görüngüler dikkate alarak, eski formülleri düzeltmek ve zenginleş-

"Eşitsiz gelişim nedeniyle devrim tek tek ülkelerde gerçekleşecektir ve devrimin yaşaması mümkündür. Bu noktada ihtilalci inisiyatif önem kazanmıştır."

timek ve mücadelenin öne çıkardığı sorunları çözümlenip doğru bir mücadeleyi gerçekleştirebilecektir. Bunun yerine, ML'in parça parça formülleri, ayrı ayrı tezler, bir dönemler işlevini görmüş lafızlar alınırsa, bu ancak oportünizm olur.

Marksizmi böyle kavramanın olsa olsa Marksizmin bir karikatürünü ortaya çıkaracağını belirten Stalin, bunun Marksizmi revize etmenin bir başka biçimi olduğunu vurgular. Kuskusuz bu, Marksizmi revize etmenin en sinsi yöntemidir. Çünkü ona her şeyiyle sahip çıkıyor kisvesi altında yapılan bir revizyondur. Stalin şöyle diyor:

"Marks'i revizyonist tarzda anlamak ne demektir? Marks'in belirli bir çağın somut şartlarından çıkarılmış, onlarla ilintili ayrı ayrı tezlerden metinlere basılarak bozmak demektir." (Stalin, Sağ ve Sol Sapmalar)

Bu elbette, proletaryanın devrimci deneylerinin evrensel düzeyde gerçek bilgiye dönüştürdüğü formülasyonları reddetmek anlamına gelmez. Bu da revizyonizmdir, oportünizmin bir başka çeşidi olur. Önemli olan onların özünü oluşturan bu dersleri kavramak ve yeni şartlarda zenginleştirip bir deney olarak değerlendirmektir. Marksistlik, Marksizmin devamını sağlamaktır. Onu bir noktada kesintiye uğratıp durdurmakla değil.

"Marks ve Engels'in yapıtlarının sürdürücüsü olarak Lenin'in büyüklüğü" diyen Stalin; "Marksizmin sözlerine hiçbir zaman kölece bağlı kalmamasından ibarettir. Araştırmalarında Marks'ın su talimatını izledi. Marksizm bir dogma değildir, eylem için bir yol göstericidir. Lenin (...) Marksizmin sözleri ile özünü kesinlikle ayırdı. Marksizmi asla bir dogma olarak almadı ve Marksizmi temel yöntem olarak kapitalist gelişmenin yeni ilişkilerini uygulamaya çalıştı, (age)

Kuskuşuz devrimini gerçekleştiren ve dolayısıyla tespit ettiği teorik görüşleri gerçek bilgi düzeyine ulaşan bütün önderlerin büyüklüğü de buradadır.

Oportünizm.bir yandan bu deneylerden kimini sablonlaştırırken, kimini de hepten yadsırmaktadır. Proletaryanın büyük devrimci deneylerinden her birini diğerinden koparan, Sovyet, Çin ya da Küba Devrimi taklitçiliği almış basını gitmektedir. Mücadeleyi ve mücadelenin ortaya koyduğu gerçekleri yanlış yorumlayarak ya da inkâr ederek gerçeklerden yakayı kurtarmaya çalışan ve her şeyi "ben bilirim" hava-

kadar bile Lenin'in öğüdünü tutmamaktadır. Bugüne kadar onlarca ülke, çok çeşitli yöntemlerle devrimini gerçekleştirmiş, Marksist devrim teorisine önemli katkılarda bulunmuştur. Ama opor-

"Devrimin olabilmesi için, devrimci milli krizin varlığı, öncünün varlığı ve kitlelerin bilinçli ve örgütlü olarak savaşa katılması şarttır. Devrim ancak zor yoluyla mümkün olabilir."

tünizmin en iflah olmaz büyük bir kesimi için hâlâ tek deney vardır: Ekim Devrimi... 1917'den bugüne köprünün altından hiç su akmamış, adeta yaşam o gün durmuştur oportünizm için...

Üç devrimin değiştirilemez evrensel ilkeleri nelerdir? Bunları toplu bir sentez olarak koymaya çalışalım:

lamdaki bu baylar aslında sadece kendi çaplarını ortaya koymaktan başka bir şey yapmazlar.

"Lenin her zaman komünistlerden, yalnızca kendi ülkelerindeki durumu değil, aynı zamanda uluslararası politikanın ve ekonominin bütün öğelerini, kendi ülkeleri ve dünyadaki bütün sınıf güçleri arasındaki ilişkiyi de en büyük nesnellikle; dikkatle incelemelerini ve değerlendirmelerini istedi." (Vietnam İşçi Partisi Tarihi)

Birakalım böyle dikkatli bir incelemeyi, oportünizm, proletaryanın zafere erismiş deneylerini lütfen inceleyecek

a) Emperyalizm döneminde devrimin objektif şartları dünya ölçüsünde vardır. Bu nedenle en az gelişmiş sömürgeci en gelişmiş emperyalist metropollere kadar devrimin koşulları mevcuttur. Esitsiz gelişim nedeniyle devrim tek tek ülkelerde gerçekleşecektir ve devrimin yaşaması mümkündür. Bu noktada ihtilalci inisiyatif önem kazanmıştır.

Devrim emperyalist zincirin en zayıf halkalarında gerçekleşecektir. Geri kalmış, burjuva devrimini tamamlamamış ülkelerde proletarya diğer sınıf ve tabakalara önderlik ederek iki devrimin görev-

lerini tek bir süreçte toplayabilir. Can- alıcı noktanın, demokratik devrimde kesin bir tavır takınmaya yetenekli sınıfların (özelde köylülüğün) devrimci potansiyelinin en iyi şekilde değerlendirilmesidir/Proletaryanın öncülük fonksiyonlarını yerine getirmesi için fiili öncülük şart değildir. Proletarya partisi aracılığı ile ideolojik öncülük yaparak da bu fonksiyonunu yerine getirebilir, esas olan da budur.

Devrimin olabilmesi için, devrimci milli krizin varlığı, öncünün varlığı ve kitlelerin bilinçli ve örgütlü olarak savaşa katılması şarttır. Devrim ancak zor yoluyla mümkün olabilir.

Proletaryanın nicel ve nitel güçsüz olduğu yarı-sömürge ülkelerde temel savaş alanı kırlar, temel güçte köylülerdir.³ Bu ülkelerde sürekli milli krizden dolayı devrim süreci evrim-devrim diye iki aşamaya ayrılmaz. Bu iki aşama iç içe geçmiştir. Güçlü düşman karşısında uzun süreli bir savaş stratejisi zorunludur. Devrimci güçler, güçlü düşmana karşı silahlı mücadele içinde adım adım gelişerek düşmanı yenebilir. Devrimci silahlı bir savaşa atılmak için devrimci durumun su veya bu oranda varlığı gereklidir ama bütünü ile olgunlaşmasını beklemek şart değildir. Bunu devrimci müdahale ile derinleştirebilmek mümkündür.

Kitleleri eğitmenin, devrim safına çekilmenin ve zor yoluyla iktidari ele geçirmenin çeşitli yollar vardır. Günümüz yeni-sömürge ülkelerinde bunun yolu, silahlı propaganda temelinde yürütülecek bir öncü savaşı aşamasından geçecek bir halk savaşidir.

b) Proletaryanın siyasi partisi olmadan proletarya devrimi olanaksızdır. Parti, savaşçı ve öncü bir müfreze olarak örgütlenmesi gerekir. Proletarya partisi sınıflar mücadelenin üç cephesinde de mücadeleyi yürüten, diyalektik materyalizmin temelleri üzerinde kurulan bir partidir. İdeolojik, politik ve örgütsel birliği olmayan sekilsiz bir yapı proletaryanın öncü müfrezesi olamaz.

Sömürge ülkelerde, proletaryanın halk ordusuna (veya cephe) da ihtiyacı vardır. Bu birinci olarak partinin denetimindeki ordu (veya cephe) ikinci olarak çeşitli sınıf ve güçlerle asgari bir program etrafında oluşturulması gereken bir cepheci. Devrimin geleceğini garanti altına almak için cephenin önderliği proletarya partisince yapılmalıdır (özgün durumda olabilir). Bu ülkelerde parti, politik ve askeri liderliğin birliği ilkesine göre örgütlenir ve iki liderliğin tek bir merkezde birleştirilmesi gerekir.

c) Devlet aygiti bir bütün olarak bürokrasi ve militarizmi ile egemen sınıfların baskı aygıtıdır. Bu aygıtın son amacı ile aşağıdan yukarı parçalanıp yıkılması ve proletaryanın kendi zor aracını, proletarya diktatörlüğünü kurması gerekli ve zorunludur. Hem aşağıdan yukarı zor yoluyla devleti yıkmak, hem de proletarya diktatörlüğü çeşitli biçimler alabilir. Bu, somut koşullar tarafından tayin edilir. Proletarya diktatörlüğü için, proletaryanın devlet aygıtına tümüyle egemen olması şart ve zorunlu değildir, süreç için de buna doğru gelişmesi kaçınılmaz olan, proletaryanın insiyatifindeki, demokratik halk diktatörlükleri de öz olarak proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir. Ve özellikle sömürge ülkelerde devrimin sosyal muhtevası ilk aşamada, bu tür diktatörlükleri gerekli kılar. Proletarya ancak bunun sağlayacağı zeminde güçlenebilir ve giderek kesintisiz bir şekilde sosyalizme geçebilir.

"...ülkemiz devriminin teorisi kendi devrimci pratiğinin ürünü olacaktır ve kendi pratiği içinde yetkinleşerek ML hazinesine yeni katkılarda bulunacaktır."

Iste üç devrimin Marksizm-Leninizm hazinesine katkıları ve bugünkü koşullarda köklü değişiklikler olmadığı sürece değiştirilemez dersleri bunlardır (ki bunların çoğunu geçersiz kılacak değişiklik, emperyalizmin yok olmasıdır). Bu koşullar değişmediği sürece bunlar değiştirilemez, reddedilemez. Ancak somut pratik içinde daha da zenginleşebilir. Her kim bunu yapıyorsa (dikkate almıyarak, değiştirerek vb.) bir revizyonistten başka bir şey değildir. Bunu yapan Marksizmi-Leninizmi revize ediyor demektir.

Bunların dışında kalanlar ise, ML'ler için deneyimleri arttıran, karşılığı pratik sorunları çözmede yaratıcılığını geliştiren şeyler olduktan öte bir anlam ifade etmez. Ama salt bu açıdan bile olsa, elbette son derece zengin olan her devrimci deney ayrıntılarına kadar irdelenmeli ve kavranmalıdır. Önemli olan onları nesnel koşullarından koparıp mekanik olarak günümüze tasıma-mak, yani dogmaleştirerek Marksizm-

Leninizmi bir başka açıdan revize etmektir. Yukarıdaki genel olgular dışında ülkemiz devriminin teorisi kendi devrimci pratiğinin ürünü olacaktır ve kendi pratiği içinde yetkinleşerek ML hazinesine yeni katkılarda bulunacaktır.

Bunun için gerek kendi gerekse dünya proletaryasının devrimci deneylerine yaklaşımımız ve pratiğin önümüze çıkardığı sorunları çözmede yöntemimiz su olmalıdır:

Birincisi; teoriyi, proletaryanın devrimci deneylerini asla dondurmamalıdır. Dogmatizmi reddedip, teoriyle pratik arasındaki ayrılığı birliğe çevirmek, Onu pratiğin canlı akisi içinde yeniden ve yeniden sinayarak ise yaramayan yönlerini ayıklayarak geliştirmek.

İkincisi; teorimizin her şeyden önce pratiğimizin ürünü olacağını bilmek. Teoriyi pratiğin ileri sürdüğü sorunları çözümü, pratiğe hizmet edici tarzda ele almak. Marksizmin devrimci hareketin pratiği içinde yasayacağını ve zenginleşeceğini bir an bile gözden uzak tutmamak.

Üçüncüsü; hiçbir mücadele biçimini reddetmeden proletaryanın mücadele yöntem ve araçlarını hayatın içinde zenginleştirmek, kitlelerin yaratıcı ruhundan yararlanmak.

Dördüncüsü; hataların ve eksikliklerin üzerine cesaretle gitmek, özeleştirilmesini elden bırakmamak, sürekli kendini yenilemek ve asmak. Hata ve eksiklikleri örtmek, saklamak yerine açıkça gözler önüne sermek.

Eğer gerçek ML'ler isek, sablonculuk yerine devrimci deneylerin özünü kavrayarak, kendi pratiğinde onları ete kemiğe büründürmek istiyorsak, izlememiz gereken yöntem bu Leninist yöntemdir. Bu yoldan sasmak oportünizm bacağına sapmak demektir. Bu yoldan ayrılmak Marksizmin yasayan ruhunu bosalıtmak, onu bir kadavraya çevirmek demektir.

Mark-Engels-Lenin-Mao-Castro-Che ve diğer tüm önderlerin tuttuğu yol bu olduğu içindir ki, bir bilim olarak ML'i geliştirmişlerdir. Bu yöntem dışında istendiği kadar Marksizm adına vaaz verilsin pratiğe hizmet etmeyen, sınıf mücadelesinin sorunlarına çözüm getirmeyen, metelik etmez bir laf kalabalığı olmaktan başka anlam tasımayacaktır.

Proletaryanın bu büyük zaferine de ancak böyle sahip çıkabilir ve hayatın canlı pratiğinde yasamaları sağlanabilir. Onlara hayat veren bu yöntem dışında ele alıp sablonlaştıran oportünizm, hangisine olursa olsun düzduğu övgüler ikiyüzlü sahtekârlıktan başka bir şey değildir.

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİNİN SIMGESİ CHE

Emperyalizmin anti-terör stratejisi ile tüm dünya halklarına açık savaş ilan ettiği, dünya sosyalist cephesinde oportünist ve pasifist etkinliğin boyutlarının hayli geniş olduğu ve emperyalist saldırganlık karşısında edilgen bir tutum izlendiği, parsacı, dar bölgeci çıkarlara enternasyonalist görevlerin kurban edildiği günümüzde, bu büyük devrimci militanın enternasyonalist ruhunu yasatmak ve ona sahip çıkmak özel bir önem kazanıyor.

"Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır" diyen Arjantinli Che, 1953'de Guetamal'da devrimci Arbenz hükümeti yönetiminde dağ köylerinde gönüllü doktorluk yapıyordu. Arbenz hükümeti, işbirlikçi bir darbeye devrince darbeye karşı direniş örgütlemeye çalışan bir militan oluyordu Che. Oradan sürgün edilince Castro'nun ilk grubuna katılarak Küba devriminin önderlerinden biri oldu. 1966 yılına kadar Küba devrimine çeşitli kademelerde hizmet ettikten sonra, Bolivya'da küçük bir gerilla Komutanı olarak yeni bir devrim odasını tutuşturmaya çalışıyordu. Devrimci mücadelede yer aldığı 1953'ten, kahramanca şehit düştüğü 1967'nin Ekim ayına kadar, Che, elde silahıyla dünya halkaları için savaştı.

Gençliğinde tüm kitayı dolayarak Latin Amerika halklarını yakından tanıyan Che, Küba devrimi en zor günlerini anlattıktan sonra, 1965 Eylül'ünde bütün görevlerinden istifa ediyor ve ünlü veda mektubunu Castro'ya bırakarak 1966'da gizlice Bolivya'ya geçiyordu.

Bu mektubunda şöyle diyordu Che: "(...) Sanırım benî, Küba'nın kendi sınırları, içindeki Devrimine bağlayan ödevden payıma düşeni yerine getirdim. Şimdi, senden, arkadaşlardan ve artık benim de halkım olan halkından izin istiyorum (...) Dünyanın başka köşeleri var, benim karınca karınca yardımına muhtaç."

4 ay sonra Bolivya'dan Havana'da toplanan üç kита konferansına gönderdiği demeçte ise şöyle sesleniyordu:

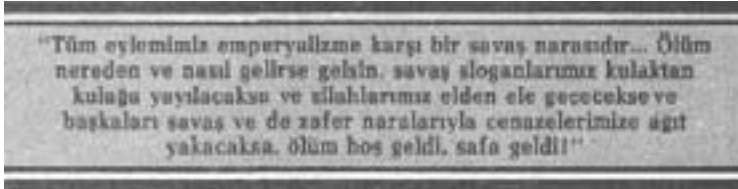
"Amacım, iki, üç... (daha) fazla Vietnam yaratmak."

Che, günümüzün görevlerini en çarpıcı şekilde ortaya koyuyordu bu sloganla. Ve o bir enternasyonalist proleter devrimci olarak kendini bu göreve adamıştı. Söz konusu demeci su satırlarla sona eriyordu:

"Ölüm nereden ve nasıl gelirse gelsin... Savaş sloganlarımız kulaktan kulaga yayılacaksa ve silahlarımız elden ele geçecekse ve baskaları mitralyöz sesleriyle, savaş ve zafer naralarıyla cenazelerimize ağıt yakacaksa, ölüm hoş geldi safa geldi!"

Che Guevara böylesine büyük bir devrimci cosku, bilinç ve kararlılıkla yeni mücadelelere atılırken, Krusçev revizyonizmi ve onun peykleri olan Latin Amerika KP'leri, Küba devrimine ve gerilla mücadelesine saldırılarını sürdürüyor. II. Enternasyonal oportünizmini yeniden hortlatarak, barışa geçiş gibi tatlı bir hülyalar aleminde yaşıyorlardı. Dünya Sosyalist hareketi tarihin en büyük ayırmasını yaşıyor, iki büyük kampa ayrılarak birbirine savaş ilan ediyor, Enternasyonalizm diye bir şey kalmıyor, du. Bugün de devam eden bu durum, parçalanmışlık yanında, oportünist-revizyonist politikalarla zaafı daha da derinleştirerek devam ediyor.

Oportünizmin ve revizyonizmin proleterya hareketinde önemli mevziler tutması, her türden sapmanın yasama sansi bulacağı, boy verip geleceği bir zemin oluşturuşu dünya sosyalist hareketinde.

Konumuzla ilintisi olan su basit gerçek bile, herşeyin kavranması için yeterli örnek oluşturmaktadır!

Sovyet devrimini Marksizmin gerek revizyonist tahrifim (Bernstein vb.), gerekse oportünist tahrifini (II. Enternasyonalciler, Menşevizm vb.) yapanları tarihsel konjonktürde yerli yerine oturtmuş, Marksist saflardan kesin şekilde tecrit etmişti. Çünkü Lenin'in savundukları artık yalnızca teori değil, pratikte gerçekleşmiş, yani doğruluğu kesinleşmiş bir bilgiydi. Henüz pratikte ispatlanmamış teori üzerinde bulanıklık ve kuskusu

yaratmak, reddetmek nispeten daha kolaydı. Fakat teori pratikte sinandığı ve gerçekleştirdiği zaman bunlar için iki şey vardır, ya marksizm dışına çıkıp karşı-devrim saflarında yer almak, ya da görüşlerini terk etmek. Bu gerçek ortadayken, sağlam bir devrimci önderlik (en baste III. Enternasyonal) varken baska türlü olamazdı.

Bu nedenle oportünizm marksist saflardan tamamen kopup tecrit oldu ama, onun yerini daha önce de söz ettiğimiz gibi dogmatizmin yeni biçimi sablonculuk aldı. Bugüne kadar onlarca kez teoride ve pratikte bu anlayışta mahkum edildi. Ama ne yazık ki özellikle Çin, Küba devrimiyle ilgili pazara çıkarılan, kesin bir şekilde mahkum edilen, oportünizmin yeni temsilcilerini marksist saflardan kovmak gerçekleşmedi. Gözünün içine batan gerçekleri, devrimci deneylerin ortaya koyduğu kesin doğruları bu denli pervasızca reddetmesine rağmen, Leninizmin bu tahrifatı ömrünü devam ettirmekte, bugün de proleterya hareketinde önemli bir yer tutmakta, ona en büyük zararı vemeve ve burjuvaziye hizmete devam etmektedir.

Kuskuş revizyonizmin ve oportünizmin tuttuğu güçlü mevziler nedeniyle bunların yasamını devam ettiren verimli bir topragin bulunması yanında eksik olan bir şeyler de var. Ne olursa olsun Çin, Küba-Vietnam... vb.leri gibi onlarca pratik örneğe rağmen, oportünizmin önemli bir kesimi hâlâ bunları gömezden gelebiliyor, pervasızca ve utanmazca tahrif edebiliyor, "kural dışı" gibi saçmalıklar ortaya sürebiliyorsa, demek ki eksik bırakılan bir şeyler var... Bunlardan en önemlisi; M.L.'lerin pro-

leterya hareketinde güçlü mevziler tutan bu sapmalara karşı dünya ölçüsünde. Örgütlü ve kararlı bir mücadele yürütememeleri veya bunun olanaklarının yaratılamamasıdır. Uluslararası düzeyde örgütlü olan ve bu sapmalara karşı mücadele ancak tek tek ülkeler bazında, bölük pörçük yürütülmekte, uluslararası bir platformda karsılarına toptekün olarak çıkılamamaktadır.

İşte bu noktada proleter enternasyonalizminin, büyük militanı Che'nin geleceğinin yasatılmasının önemli bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Not: Bu yazı "Tutsaklık Kosullarında Mücadele" dergisinden alınmış olup, aynen aktarılmıştır.

DIPNOTLAR

¹ Ekim Devrimi bugün kullanılan takvime göre 7 Kasım gününe denk düşse de, bu olay için eski takvimin temel alınması gelenekselleşmiştir.

² Bazı sol anlayışlar tarafından salt askeri açıdan ele alınan bu tespit, aslında hem politik, hem askerdir. Esas olan da politik zayıflıktır. Ege men sınıfların gerek iletisim-ulusi mi örgütlenme bakımından yeter siz olduğu, gerekse feodal emperyalist çifte sömürü altında bulunan köylü kitlelerin düzenle çelişkileri nin çok derin olduğu bu alanlarda düşmanın politik ve askeri denetim kurma olanakları zayıftır. Köylülerin kendiliğinden ayaklanmalarla gitmeleri ve MDD'de kesin bir tutum takmabilen temel bir sınıf olmaları nedeniyle, kırsal kesim ege men sınıfların yumusak karni devrimci hareketin kalesi olur.

Bu konuda yapılan bir spekülasyon da, burjuvazinin her ülkede şehirlerde güçlü denetim kurduğu. Bunun bir orijinalite olmadığıdır. Buradan hareketle ulaşım olanaklarının varlığı vb. nedenlerle günümüzde kırların yumusak karın olmaktan çıktığı vb. tespiti yapılmaktadır. Kırların yumusak karın olmasının görece bir durum olduğu doğrudur. Biraz askeri bir bakış açisi koken bu tahlil, salt su açıdan düşünüldüğünde bile toplumsal güçler arasındaki kuvvet ilişkisi ile değil, sadece burjuvazinin gücünü nerede yoğunlaştırdığıyla açıklanan, kötü bir oportünist çarpıtmadır. Evet metropollerde de burjuvazinin gücü şehirlerde yoğunlaşmıştır. Ama buralarda onu dengeleyen bir gücün daha olduğunu, proleterya ve demokrasi güçleri olduğunu unutmayalım. Asla unutulmaması gereken ise metropollerin köylülüğün sınıf olarak kesin tunun takinacağı DD aşamasını çoktan geçmiş olmasıdır.

³ Köylülüğün temel olması işçi sınıfı ve küçük burjuvazinin temel güçler arasında olmasını dışlamaz: Devrimin temel gücü esprisi, işçi sınıfı, küçük-burjuvazi ve köylülüğün oluşturdugu temel güçler için de köylülüğün itici bir rol üstlenmesi olarak ele alınmalıdır. Yine bizim gibi ülkelerde şehir-kir diyalektik bütünlüğü-birleşik devrimci savaş çerçevesinde bu güçlerin mevzilenmesi çeşitli aşamalarda özgün biçimler kazanabilir.

HO CHI MINH'IN MÜCADELESİ

HALK SAVASÇILARINA

ISIK TUTUYOR

Ho Chi Minh, 19 Mayıs 1890'da Vietnam'ın Nghe Tinh eyaletinde doğdu. Çocukluğu, Fransız işgalinde bulunan Vietnam'ın köylü ayaklanmalarıyla dolu, çalkantılı günlerinde geçti. Ancak bu ayaklanmalar, genellikle kanla bastırılan ayaklanmalar oluyordu ve devrim yularını yasayan çoğu Vietnam'lı gibi, Ho da bu yenilgilerden çıkan derslerle, deneyim, birikim sahibi oluyordu.

Savaş sonrası, "Yurtsever Nguyen" anlamına gelen Nguyen Ali Quac adıyla kullanarak bir süre Fransa'da kalan Ho Chi Minh, Versailles konferansı sırasında dünya kamuoyunun dikkatini Vietnam üzerinde toplayabilmek için yoğun çaba harcadı. İşte bu yıllarda, ülkesinde Vietnam'lı yurtseverler arasında tanınmaya başladı.

1930'lu yıllarda, Fransız askerleri tarafından kanla bastırılan köylü ayaklanmaları peşpeşe sürerken, 1940 yılında bu kez Japonlar Vietnam'ı işgal ettiler. Nazi Almanyası ile işbirliği halindeki Fransız genel Valisi, Vichy hükümetinden aldığı emirle, Vietnam'ı Japonlara teslim etti. Fransız bürokratların ayıklanmasıyla geçen bir süreç sonrası, Japonlar kendi taraftarları olan Bao Dai isimli bir aristokrat Vietnam'lıyı Vietnam imparatoru ilan ettiler.

Japon işgali sırasında Vietnam'ın bağımsızlığı için mücadele eden tüm gruplar, Ho Chi Minh'in önderliğinde birleşerek, "Vietminh" olarak andan "bağımsızlık cephesi"ni kurdular.

Vietnam Kurtuluş mücadelesinin başarıya ulaşmasında katkısı olabilecek her ilişkiyi değerlendiren Vietnamlı devrimciler, Çin'deki yurtseverler ile de ilişki halindeydi. İşte bu ilişkiler içinde bulunan Ho, 1942 yılında Çin sınırında yakalanarak Hong Kong cezaevinde yattı. Bu süreçte kadarki devrimci mücadele içindeki deneyim ve birikimlerini, cezaevinde geçirdiği yularda daha bir yoğunlaştıran Ho Chi Minh cezaevinde geçen üç yıl kadar süre sonunda, mücadeleye daha bir bilenmiş, çelikleşmiş olarak katiliyordu.

Ho Chi Minh, 15 Ağustos 1945'te Japonya'nın teslim olmasının ardından, genel ayaklanma çağrısında bulundu. General Vo Nguyen Giap komutasında-

ki Viatminh birliklerinin Hanoi'ye girmesi üzerine Bao Dai yönetimindeki kukla hükümet, yönetimi "Demokratik Cumhuriyet Hükümeti"ne bırakmayı çaresiz kabul etmek zorunda kaldı.

Emperyalist ülke işgallerini peşpeşe yasayan Vietnam tarihinde bu kez sıra İngiliz Emperyalistlerinin işgaline gelmişti. Japonları teslim almaya gelen İngiliz ordusu Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'ni tanımadı. İngilizler, Japonlarla işbirliği yaptıkları için tutuklanan Fransızları serbest bırakıyor ve eskiden çalıştıkları bürokratik kademelere yeniden yerleştiriyordu.

23 Kasım'da Haig Hang Limani Fransızlarca bombalandı. 1947 yılında Hanoi, Fransızlar tarafından işgal edildi. Ho Chi Minh, bu dönemde Vietnam halkına bağımsızlığın korunması için silaha sarılmaya çağırdı.

Fransızlar, 1949'da Çin devriminin yükselmesi üzerine Vietnam'a daha çok güç yığmaya başladılar. Bu döneme kadar, Fransız, İngiliz ve Japon emperyalizmi ile bogusan Vietnam halkı, bu dönemden itibaren ABD emperyalizmi ile

yüzyüze geldi. ABD, kurduğu askeri dayanışmanlıklarla Fransa ile işbirliği yapıyor, asil olarak da Çin Hindi'nde uzun vadeli, sömürü planları yürütüyordu. Tüm bu zorlu yularda, Ho Chi Minh'in halka ordusu askerlerine yönelik "12 öğüt" adı verilen örgütlenme anlayışı çerçevesinde yürütülen Direnme savaşı, dostta, düşmanda hayret uyandıran biçimde sürdürülüyordu. Vietnam halk ordusu, köylü halkın içinde yürüttüğü sağlıklı çalışma ile büyük bir güven yaratmıştı. Hedeflerin, herkesin anlayacağı bir mesaj iletecek biçimde doğru tesbit edilmesi ve bu hedeflerin vurulmasındaki titiz tutum, savaşın amaçlarını, tüm halk kesimlerinin gözünde beraklastırıyordu. Özellikle de, silahlı mücadelenin taktikleri, hedefleri ve yürütülüşü sırasında; "savasta olur böyle vakalar" türünden mantıkla, halka zarar vermeyi kesin olarak mahkum ederek, işgalci düşmana propaganda malzemesi vermeye özen gösteren Vietnam Halk Savaşçıları'nın başarılarında bu anlayışın payı büyüktür.

1954 baharında, Dien Bien Phu'da Fransız gamizonu, halk ordusu tarafından kusatılarak düşürüldü. Vietnam Halkı'nın güçlü direnişi, başarı isitilmesini görmeye başlamıştı.

1954 yılında Cenevre'de toplanan konferans, Çin Hindi'nde işgalin sona ermesi ardından çıkan sorunları görüşerek Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'ni tanıyor ve Kuzey ve Güney Vietnam'ı birbirinden ayırıyordu.

Vietnam'ın ikiye ayrılmasının ardından, Güney Vietnam'ı sahiplenen ABD, kendi çıkarlarını yeterince savunamayan Bao Dai'yi görevden uzaklaştırıp 'Ngo Dinh Diem'i Başkanlığa, Başbakanlığa ve Savunma Bakanlığına getirdi.

1960 Aralık'ında kurulan "Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi", "Vietkong" adıyla anılıyor ve iki yıl içinde ülkenin yüzde seksenini kapsayan, "kuratılmış bölgeler" yaratıyordu. ABD emperyalizminin işgali altındaki yular, Vietnam için kan ve gözyası ile dolu olduğu kadar, direnme efsanelerinin yazıldığı onurlu yıllardı.

3 Eylül 1969'da yasama veda eden Ho Chi Minh'in ölümünden yaklaşık yedi yıl sonra (2 Temmuz 1976'da) Kuzey ve Güney Vietnam, "Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti" adı altında birleşiyordu, ömrünü bu büyük başarı uğrunda mücadeleye adanmış Vietnam'ın ve tüm dünya ezilen halklarının ve devrimcilerinin HO AMCA'si, savaşçılığı, insançillikle, bilgelikle donatan kişiliğiyle Vietnam devriminin simgesi olarak ölümsüzleşti.

KÜLTÜR VE SANATTA

DEVRIMCI BAKIS

Sükran DERELİ

"Darbenin zararlarını anlatmaktansa, devrimin zararlarını anlatmak daha iyidir..." (B. Brecht)

Öyle sanılır ama, ülkemizde garipliklerin çoğu yalnızca siyaset alanında olmuyor. En yaygını ve yazılı-belgeli olanı sanatsal düzlemde yasaniyor.

Gariplik, nesnel gerçekliği yadsımının veya çarpıtmanın ya da bir başka deyişle gerçeklikten uzaklaşmanın kaçınılmaz sonucu oluyor. Her alanda kendini gösteren bütün gariplikler, bu noktaya gelip düğümleniyor. Bu nedenle "genelde, yaşamda gerçekçi olmayanlar, sanatta da gerçekçi olamazlar." diyor, devrimci sanatçı B.Brecht.

Ülkemiz, sağından soluna, kültüründen sanatına, hatta günlük yaşamına değin, gerçeğe ve gerçekliğe darbelerin revaç bulduğu bir ülkedir.

Bu bir karamsarlık değil, somut bir olgunun ifade edilmesidir. Yine sadece ülkemize ait bir özgünlük de değildir. Nesnel temeller nedeniyle tüm yeni sömürge ülkelerde varlığını sürdüren yaygın bir davranış şeklidir.

Özellikle sınıflar mücadelesinin, doğru devrimci bir önderliğin sürükleyiciliğinde gelişip, ileri mevzilef kazanmadığı süreçlerde, bu davranış şekli en hafif biçimiyle; iflah olmaz devrim düşmanlığının "sol", "ilerici", "demokrat" sahneserler(l) olarak yutturulmaya çalışılması, ya da sömürücü egemen sınıfların çürümüş, voz düzeninde, en ileri "özgürlük" biçimlerinin, en ileri sosyal ilişkiler olarak modellendirilmesi şeklinde karsımıza çıkmaktadır. Oligarsinin ekonomik, sosyal ve siyasal krizinin giderek derinleşmesi ise, ortada karamsarlık, korku, ahlaki yozluktan başka bir şey bırakmamaktadır.

Bu bize, egemen sınıfların krizinin, onlarla göbek bağını kesemeyen küçük burjuva aydın (yazarlarının bunalımının da kaynağı olduğunu gösterir.

Bunalım dönemlerinde niteliğini en açık biçimde gözler önüne seren bu sanatın:

— Ortak bir doğrultusu vardır: Bu nalım.

— Ortak bir mesajı vardır: Tekben cilik (ve türevleri)

— Ortak bir tinselliği vardır: Karam sarlık batagında bogulma duygusu ve güçsüzlük...

Ayrıca, yaratıcılıktan yoksunluk nedeniyle taklitçilik ve ilkel biçim bozmaları da önemli yönlerden biri olarak sayılmalıdır. Bu nedenle ortaya sürülen ürünlerin hemen hepsi, sözkonusu tarihsel aşamaları daha önce yaşamış-yasayan metropollerdeki burjuva sanat ürünlerinin bayagi birer taklidi olmaktan öteye gidememektedir. Örneğin, aşağıdaki su sözler, 12 Eylül sonrası günlerde değil, Hitler iktidarı öncesi günlerde, fasizm iktidara timanırken söylenmiştir.

"Bana öyle geliyor ki, korkusuz bir insanın çıkıp diğer insanlara su yalın geçeceği öğretmesi kadar devrimci ve saygıdeğer bir davranış olamaz: Sen, ney-sen O'sun ve hiçbir zaman başka varlık olmayacaksın, senin hayatın budur, hep buydu, bu olacaktır. Parası olan çok yasar sözünü hayata geçirebilen hiç yanlış yapmaz, güçlü olan doğrunun ne olduğuna karar verir. Tarih budur. Ecce historia! Gün bugün, yakala arkasından, ye ve öl..." (G.Benn'deh aktaran Lukacs)

Görüldüğü gibi insani alçaltan, kö-tümserliği göklere çıkaran en asagilik davranış biçimleri, bir çirpıda devrimci ve saygıdeğer bir şeyler olup çıkiveriyor. Devrimci tip korkak (daha önce devrim yapanlar da korkaktı!) özgür girişimsi bireyler güçlü ve haklı!

Bu ve buna benzer soysuzlukların çeşitli ton ve biçimlerde 12 Eylül sonrası ortalığı kaplaması, basınının, yayın dünyamızın liste başlarıüdan inmemesi (indirilmemesi), fuhus, rüşvetçilik, yolsuzluk vb. gibi her türlü ahlaki-sosyal ve siyasal yozlukların varolması rastlantı olmasa gerek!

İnsanın manevi kapsamını konu alarak, insanın tüm yetilerini modellendirmesi gereken sanat, insani insan yapan özelliklerin geliştirilmesine hizmet etmesi gereken Sanat, yıllardan beri tam tersine, insanın ruhunu karartıkça karartan bir araca dönüştürülmüştür. Burjuvazinin sömürü çıkarları için insani alçaltmaktan, emegine ve insani özelliklerine yabancılaştırmaktan ade-ta sadistçe haz duyan garip yaratıklar boy göstermeye başlamıştır, sanat-edebiyat dünyasında...

Şimdi bu çürümüşlüğün tarihsel ve sosyal köklerine kısaca değinmeye çalışalım.

A) Burjuva Sanat ya da Geraekâilikten Kaşisin Tarihi.

Gerçekçilik, insanların dünyayı ayık gözlerle gömeye başladığı ve doğa üstü güçleri reddederek, nesnel dünyayı anlamaya yöneldiği yıllarda filizlenip i gelisti. Bu yıllar, bireyin feodal ideolojinin köleliğine baskaldığı bireyin özgürlüğü anlayışının filizlendiği, bir başka deyişle burjuvazinin tarih sahnesine çıktığı yıllardı. Bu nedenle gerçekçilik; öncesi olmakla birlikte, esasen burjuvazi ile birlikte tarih sahnesindeki yerini aldı. Sosyal değişimin çeşitli evrelerinde bu değişime kosut biçim ve içerikler kazanarak gelişimini sürdürdü.

Rönesansla tohumları atılan ve klasisizmle doruguna ulasan ideolojik, kültürel oluşumlar, burjuvazinin romantik, coskulu çıkışıyla sürüyor ve sanatsal düzlemde burjuva gerçekçiliğinde ifadesini buluyordu. Bu yıllar, tüm insanlar için "esitlik, özgürlük, kardeşlik" vb. sloganlar ortaya atılan, burjuvazinin dogusu ve yükselisini betimleyen burjuva gerçekçiliğin altın dönemi idi.

Fakat, burjuvazinin iktidarı ele alması, tüm ikiyüzlülüğünü de açıkça ortaya serdi: "Esitlik, özgürlük" yemini, burjuvazinin egemenliği ve sömürü çıkarlarıyla bir olmuş, gerçekçilik sınıf çıkarlarıyla uyusmadığı için red edilmiş, sanat ticari bir meta olmaktan başka bir anlam ifade etmez olmuştur.

Gerçekçiliğin özü, toplumu analiz et mesiydi. Birey ile toplum arasındaki ilişkinin ve toplumun yapısının incelenmesi ve tasvir edilmesiydi. Bu kaçınıl

maz olarak su veya bu biçimde burjuva toplumunun pisliklerinin de ortaya serilmesi demektir. Bu nedenle burjuvazi gerçekçiliği reddetti; gerçekçilik ise burjuva toplumun eleştirisine yöneldi... Eleştirici gerçekçiliğin toplumcu gerçekçiliğe öncülük etmesi; kuskusuz onun burjuva içerisinin değiştiği anlamına gelmemektedir. Eleştirel gerçekçiliğin asıl yanılgısı, toplumsal gelişimi, tarihsel bağlan içinde ele almasıdır. Egemen sınıflarla alay eder; eleştirilerinde acımasızdır ama, yeni doğan ve gelişen sınıfların geleceğini müjdeleyemez. Tolstoy'un köylücülüğü bile döner doladır, 8-9 yüzyıllık İsa'cilikte noktalanır. Baska bir deyişle eleştirel gerçekçilik, burjuva idealizminin bir baska biçimine umut bağlama ve herşeye karşın bireyde çözüm aramaktan vazgeçmemesiyle ifadesini bulur. Nitekim, kapitalizmde, burjuvazinin reddettiği gerçekçiliğin burjuvazi adına tasıycısı; yine burjuvazinin alt kesimleri ve özellikle küçük burjuva aydınları olmuştur.

Kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizm dönemi, ekonomide ve siyasette olduğu kadar kültür ve sanatta da çöküşün, çürümenin doruğuna açıldı. Tekellerin ve militarizmin dövr gelişimi, küçük burjuva bireycisinin "özgün" ve "güçlü" insanını un-ufak ederek, ruhunu ezdi. Gittikçe yok olduğunu hisseden ve kendine güvenini vitiren küçük burjuva bireycisi, korkularıyla büyüyerek (aslında küçülerek) Kafka'da tipikleşti. Küçük burjuva bireycisi, sanatta süreçteki küçük karakterine uygun bireyi "yeniden" üretti. Tekel öncesi dönemin özgür, güçlü, yaratıcı, demokrat bireyi, yerini giderek geleceğinden korkan, güçsüz, edilgen bireye bıraktı. Idealizmin ve bireyciliğin binbir biçim altında yeniden keşfi, "yeni" akımlar olarak ortaya sürülme-ye baslandı. Artık burjuva anlamda gerçekçilik, yaşam savaşını sürdürse de miadını doldurmuş, disavurumculuk, gerçeküstücülük, varoluşçuluk, yapısal-cilik vb. gibi bunalım akımları ortalığı kaplamıştı.

Bu ortamda sanat, tersi bir işlevsizlikle yüklenerek, kendi kendine tamamen yabancılaştı, soysuzlaşma ve yozlaşmaya doğru hızla yelken açtı. Yozlaşma, bunalımın derinleştiği dönemlerde, özellikle fasizm ve yenilgi dönemlerinde had safhaya ulaştı.

Fasizm, içi bosaltilmiş, Tobotlaşmış emek gücü istiyordu. Sanat ve edebiyat da bunu yapmaya koşullandırıldı. Kelimenin tam anlamıyla hayvanlaştırılmış insan tipi, sanat yapıtlarının kahramanları arasında bas köseye oturtul-

du. İnsanın iradesi yerine, Führer'in iradesini tanıyan, parasal (maddi) değerler dışında tüm değerleri yadsıyan, düşünmeye ve üretime düşman olan, yaşamına emirlerin ve güdülerin yön verdiği hastalıklı bir tiptir bu. G.Benn'ler, Nietzsche'ler yeteneklerini fasizme, bu insan tipini üretmek için seferber ediyorlardı.

Elbette, bu madalyonun bir yüzüdür. Emperyalizmin beslediği bunalımlı, idealist akımların etki alanını daraltmak, sanat-kültürün üreticileri olan aydınlar üzerinde demokrat eğilimler yaratabilmek, emekçi sınıfların mücadelesiyle doğrudan ilintili bir olaydır. Bu nedenle sınıf çelişkilerinin ve mücadelenin daha keskin olduğu, küçük burjuvazinin devrimci bir rol de oynayabildiği sömürge ülkelerde, burjuva demokrat sanat, yaşam sansi bulabilmektedir. Bugün eleştirel gerçekçilik, bu ülkeleri kendine yurt edinmiştir. Emperyalist ülkelerde ise, fasizme karşı direnislerin yarattığı, geçici olumlu yönelimlerin dışında, böyle bir sürekliliğe rastlayamayız. Sınıflar mücadelesindeki duraklık, böyle bir dinamizmin gelişmesine olanak vermemektedir.

Eleştirel gerçekçiliğin asıl yanılgısı, toplumsal gelişimi, tarihsel bağlan içinde ele almasıdır. Egemen sınıflarla alay eder; eleştirilerinde acımasızdır ama, yeni doğan ve gelişen sınıfların geleceğini müjdeleyemez.

Bilim ve teknige olduğu kadar kültür, sanat ve ideolojik olusumlara da uzun yıllar yataklık eden Avrupa'nın emperyalist-kapitalist ülkelerinde günümüzde dumsaksızın idealizm, bunalımlı akımlarla beslenen karamsarlık üretilmesi, sınıflar mücadelesinin ifade ettiğimiz durumuyla doğrudan ilintilidir. Avrupa sınıf mücadelesi tarihi, olumlu örneklerin yanında, yenilgilerin ve son paylaşım savaşından beri de devrimci dönüşümsüzlüğün tarihidir. Bu durumu, duralcı (satükocu) felsefi akımları alabilmesine beslemiş, tipki "Avrupa Komünizmi" gibi, Avrupalı aydın-yazarlar da "gerekiyorsa işbirliği yapalım" mantığıyla emperyalist düze-

ne entegre olmuştur.

İnsanlar ne işe o olmalı deniyordu. Bu değismezdi. Üstelik huzur bozulmamalı, demokrasi korunmalıydı. "Yeni bir Hitler'e hayır" di ama, toplumsal "barış" ve "huzur"u bozacak, "demokrasiyi" yıkmayı hedefleyen dinamizme de "hayır" di. O halde sanatçı-aydına bir is kalıyordu; burjuva düzeninin çök-müşlüğü, kokusmuşluğunu, zalimliğini gözlerden saklayarak, unutturacak yalanlar üretmek...

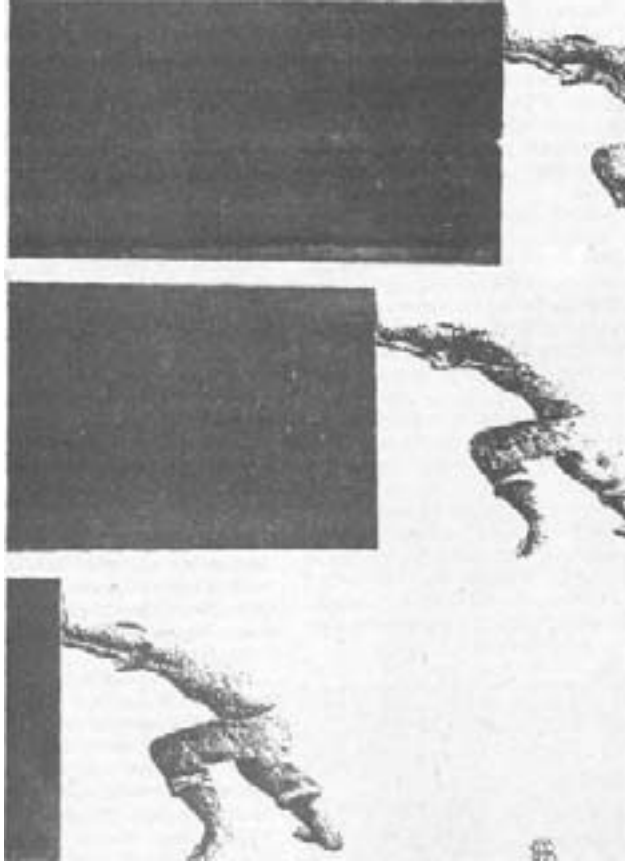
Ama, bunu biçimsel olarak öyle yapacağsın ki, öyle ustaca cilalayacağsın ki, cellatin surati ile doktorun surati, işçinin düşüncesi ile burjuvazinin düşüncesi birbirinden ayırdedilemez olsun. Bu kaçınılmaz olarak gerçeklikten kaçış, güçsüzlük, inançsızlık, cinsellik, korku(tu)culuk, mistisizm, nihilizm gibi biçimleriyle karikatürize edilen çöküş edebiyatına sığınıştır.

"Yeni edebiyat" adıyla ünlünen bu sanatsal çöküş, tipki, "yeni sol'culukta olduğu gibi, doğrudan doğruya biçimsel ayıklama ilkelerine dayanmakla, insanın dogasının parçalanmasına yol açar.

İnsanın doğal bir niteliği, onun bütününe çıkarılır ki, bu, insani bozan hayvanlaşmaya kadar götürür. Henry Miller, cinsel yasanti ile ilgili olmayan yaşamın tüm öğelerini, gerçekliği vansıtırken dışarıda bırakır ya da kibrit çöpünden sözedekse bile, onu cinselliğe bir yerinden bulastırır. Bu durumda, karsımızda agzından sürekli salya akan, gözü karamis, dünyaya erotizmin gözüyle bakan, insana benzeyen, ama insan olmayan bir yaratık çıkar. Bu, yozlaşmanın özgün bir tipidir. Bunun yerine günlük yaşamda gördüğü telgraf telerini bile bogazına geçecek ilmkil olarak gören, sürekli kaçan, sığınacak bir dal (sınıf) bulamayınca da yine kendine sığınan, gözleri cansız, sünepe bir tip de çıkabilir. (G.Orwell ve Kafka'nın bazı tipleri)

Burjuvazinin 300 yıllık tarihinde dö-nüp-dolasıp geldiği yer, daha bogulmuş biçimleriyle kendisidir. Burjuvazinin sanattaki bu perspektifi, azgın emperyalist düzenlerinin bekaası için tepkisiz, ruhsuz insan yaratılmasına hizmet eder. Günümüzde, burjuvazinin bilim ve teknolojiyi kullanan amaç ve sınırlarını görmezden gelirsek, sunu söyleyebiliriz ki; kendi karsiti proletaryayı yaratmaktan baska bir yeteneğe ve güce sahip değildir.

Emperyalist metropollerde burjuva sanatın durumu özetle budur: Agriş hiç dinmeyen ağır bir yaralının yankıları ve

yankılanisi... Kuskusuz bu, yeni sömürge ülkelerde kozmopolit bir kültür ve sanat dünyasının da ana kaynağını oluşturmaktadır. Daha da çarpıtılmış ve yozlaşmış sekliyle bu ülkelerde de ifadesini bulmaktadır. Özellikle yenilgi ve gericilik yıllarında, olabildiğine yaygın bir karakter göstermektedir. Çünkü, yenilginin küçük burjuva saflarda yarattığı yilginlik ve karamsarlık, bu ülkelerde demokratik sanat (burjuva gerçekçiliği)'in sürdürücüsü olan küçük burjuva aydınlar da gerçeklikten kaçışı ve soysuzlaşmayı hızla körükler. Emperyalist merkezlerde üretilen sanat anlayışı ve ürünlerinin kötü taklitleri, piyasayı doldurmaya baslar. 12 Eylül sonrası ülkemizde yaşananlar, bu gerçeği tüm açıklığıyla gözler önüne sermiştir.

B- Devrimci-Sosyalist Sanat:

Devrimci sanat, emekçi halkın sanatıdır ve halkların içerisinde bulunduğu tarihsel-toplumsal aşamaya, toplumsal konumuna, kültürel mirasına göre içe-

rik kazanır ve biçimlenir. Perspektifi, emekçi sınıfın kurtuluşudur.

"Edebiyat, genel proletarya davasının bir parçası olmalıdır." (Lenin)

Toplumcu, gerçekçi sanattan, proletarya davasına hizmet eden, onun yürüttüğü mücadelenin bir parçası olarak savaşçı proletarya sanatını anlıyoruz. Ama, tanımlamaların dogma olarak alınmasını değil, tarihsel-toplumsal özgünlüğe bilimsel-sanatsal olarak uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Proletarya sınıfsız topluma ulaşma ereğinde farklı tarihsel aşamalarda, farklı sınıfsal kombinasyonlarını gözetenek mücadelesini sürdürür, bağlaşıklarını seçer. Genel ideolojik mücadelenin bir cephesi olan kültür ve sanat cephesi de, proletaryanın izlemekte olduğu yol ve bağlaşıklarının izleyeceği yol ve yöntemlerden doğrudan (bire bir olmasa da) etkilenir.

"Toplumcu gerçekçiliğin belirgin özelliği de, yeni bir toplum düzenini kurmak için gerekli olan insan nitelikleri-

ni bulup çıkarma amacını gütmesidir. Eski düzene baskaldırı -eleştirici gerçeklikle toplumcu perspektifin birbirine yakistığı nokta- bu çok daha köklü yönetim içinde ikinci dereceden bir önem tasir." (G.Lucacs, Çağdas gerçekliğin anlamı)

Yeni bir toplum düzenini kurmak için gerekli olan insan niteliklerini bulup çıkarma sorunu; demokratik ya da sosyalist devrim öncesini yasayan tüm ülkelerdeki proletarya sanatının bir sorunudur. Toplumcu-gerçekçi sanatın temel izlegi budur. Burjuvazi ve oligarsik diktalar, kurulu düzenin ikamesi için nasıl ruhsuz, irade gücünden yoksun, doğa ve gerçeküstü güçlere inanan, korkak, cahil kitlelere gereksinim duyuyorsa; ezilen sınıflarda, kendi gücüne güvenen, kararlı, inançlı, etkin, coşkulu ve bilinçli kitlelere verili düzeni alacağı etmek için gereksinim duyuyorlar.

Devrimci sanatın gücü; insanların duygu ve düşüncelerini yakalayan, onların enerjisini körükleyen, iradesini yetkinleştiren ve onları emekçi insan için, özgürlük ve insanlığın kardeşliği için, emperyalist barbarlığına karşı mücadeleye çağırarak coşkulu söylemlerde yatar.

Devrimci sanatın gücü; insanların duygu ve düşüncelerini yakalayan, onların enerjisini körükleyen, iradesini yetkinleştiren ve onları emekçi insan için, özgürlük ve insanlığın kardeşliği için, emperyalist barbarlığına karşı mücadeleye çağırarak coşkulu söylemlerde yatar. Bu söylemlere ideolojik yön veren partidir. Özellikle demokratik ya da sosyalist devrim aşamasındaki ülkelerde partisiz (örgütsüz) mücadele, dipsiz bir kuyuya tas atmaya benzer, öyleyse, devrimci sanatçılığın kriterlerinden biri, emekçi insanları örgütlü mücadeleye yöneltme, bunun bilincini vermedir.

Devrimci sanatın konusu, soyut bir sınıflar üstü "sevgi", "kardeşlik" olmaz.

"İnsanlık için!" sloganı, "burjuva milliyetçi ilişkilerle son!" sloganıyla ta-

mamlanmadığı sürece, edebiyatın halka dönüklüğünden söz edilemez." (B.Brecht)

Elbette, burjuva milliyetçi ilişkilerine son verecek devrimi gerçekleştirecek olan, proletarya partisidir. Sanatin devrimi yapamadığını söylemek bile gereksizdir. Hatta, tek basına sanat, in-

mak istenen devrimci yoldaslık ilişkilerini modellestirir.

Toplumcu gerçekçi sanat, savaşçı sanattır. Sınıflı toplumlarda ezenle ezilen, sömüren ile sömürülen, haklı olan ile haksız olan, ideal olan ile gerçek olan, çirkin olan ile güzel olan, bayagi olan ile yüce olan çelişkileri ortaya koyar:

sani devrimci bile yapamaz. Ama, proletarya davasına ve proletaryanın kısa ve uzun vadeli programı uğrunda mücadele edecek insanların yaratılması çabasına önemli katkılarda bulunabilir, onlara savaşım gücü tasiyabilir. Çünkü her şeyden önce devrimci sanat, devrimci mücadelenin binbir çeşit karmaşıklığı ve ayrıntılılığı içerisinde gereksiz olanları atarak, yaşanan somut gerçeklikten yola çıkarak, özlenen, varıl-

Olumlu olanın yanında saf tutarak, olumsuz, düşmanca olanla savaşıyor. Tüm çelişkilerin kaynaklandığı toplumsal çelişkiyi göstererek, olaylar karmaşasını olayların diyalektiği ile işleyerek gelişmenin yolunu aydınlatır. Çürüyen, gerici olana, dural (statik) olana karşı savaşıyor. Tüm bunları içinde bulunan tarihsel asamadaki devrimin, devrimci mücadelenin perspektifiyle ele alır.

Toplumcu-gerçekçi sanat emekçisi, insanların sömürücü sınıflara karşı yalnızca düşüncelerini değiştirmelerini değil; emekçi sınıfın duygularının, moral değerlerinin de değiştirilmesini amaçlar. Yeni (sosyalist) insan tipi, salt devrim için düşünülen insan değil, devrim mücadelesi etrafında ortak duygu, moral ve ahlaki değerler yaratılması işlevselliğini de vermektedir.

Bu ruhi şekillenmeyi yaratacak olan, emekçi sınıfların nihai amaçlarına kadar yürüttükleri, ortak mücadelenin kendisinden başka bir şey değildir. Proletarya sanatı, bu ruhbirligini pekiştirecek işlevselliğe sahip bir sanattır.

Toplumcu gerçekçi sanat, kuru, soyut bir slogancılığa, dogmacılığa değil, diyalektik materyalizmin bilimsel bakışma sahip olmalıdır. Tekdüze ve soyut olarak sosyalizm ve sadece işçi sınıfı sloganı, komünizm edebiyatı vb. ile sınıf çatışmasının kızgın pratikinden uzak betimlemelere saptırılamaz. Geleceğe uzanan yol; somuttan hareket eden sınıf mücadelesinin somut gereksinmelerini dikkate alan ve ona hizmeti amaçlayan bir anlayışla hareket etmelidir.

Toplumcu sanatta nitelik ve nicelik arasındaki diyalektik bağ yadsınamaz. Ne hitap ettiği emekçi kitlelerin kültürel gelişme düzeyini yadsıyan ve niteliğe asin önem veren entellektüelizme varabilir; ne de "nicelik her şey" diyerek, estetik niteliği olmayan ürünlerle halkın sanatsal algısını körelten basitliğe izin verir. Nitelik ve nicelik birlikte gelişmelidir, anlayış ve ilke olarak biri diğerine yeglenemez.

Devrimci sanat, emegin yabancılaşmasıyla başlayan insanın insani niteliklerine yabancılaşmasına, yozlaşmaya karşı mücadele eden, onu tekrar insanlastıran sanattır.

C- Türkiye'de Devrimci Sanat:

Türkiye emekçi halklarının sanatı (toplumcu gerçekçi) sanattır.²

Devrimci-demokrat sanat ifadesini en geniş anlamda anti-emperyalist, anti-oligarsik kültürde bulur. Anti-emperyalist, anti-oligarsik halk devrimi aşamasında olan ülkemizde, bugün devrimci kültür ve sanat, emperyalizme ve oligarsiyeye karşı savaşıyor tüm halk güçlerinin kültür ve sanatıdır. Bugün M-L bir proletarya partisine sahip olmamızın; devrimci sanat ve kültürün proletarya önderliğinde biçimlenmesini yadsıyan bir olgu değil, ama bu sürecin oluşumunu daha da etkinleştirmekten alıkoyan bir eksiklikler.

Devrimci sanat ve kültürümüzün ulusallığını iki temel etken belirler.³

İlki, anti-emperyalist, anti-oligarsik halk devrimi sürecinde, M-L ideolojinin yönlendirdiği, sınıf mücadelesi tarihinde somutlanan, yani enternasyonalist proletarya ideolojisinin halkımızca özümserenek, bir yaşam ve mücadele tarzı olarak biriktirdiği, biriktireceği kültürel, sanatsal değerlerin tümüdür. Bu savaşçı sanat; ML'in Türkiye toprağında özümleli zenginleşmesiyle, emperyalizme ve işbirlikçileri oligarsiyeye karşı savaşında biçimlenen mücadele ve yaşam tarzıyla ulusaldır. Fakat, anti-emperyalist, anti-oligarsik sınıf savaşımında proletarya tek güç değil, bağlaşıkları vardır, olacaktır, iste, emperyalizme ve işbirlikçilerine yönelmiş proletaryanın bağlaşığı sınıfların kültür ve sanatı da ulusal karakterdedir. Aynı anlama gelmek üzere; proletarya; bağlaşığı sınıfların ancak ve ancak emperyalizme ve fasizme karşı yönelmiş kültür ve sanatlarına sahip çıkar, destekler ve geliştirir. Bir bütün olarak bu nedenle anti-emperyalist, anti-oligarsik devrim aşamasında Türkiye halklarının kültür ve sanatı, hem demokratik ve devrimci, hem de ulusal ve (proletaryanın öncülüğünden ve devri-

mi kesintisiz süreçte sosyalizme götürme ereğinden ötürü) sınıfsaldır. Proletarya sanatına ve kültürüne perspektifi veren ML ideolojinin enternasyonalist niteliğinden ötürü, devrimci sanat evrenselidir.

Bir devrimci sanatçının devrime hizmet edebilmesi için bunun bilincinde olması yetmez. Sanatsal faaliyette devrimci bir sanatçının öncelikler sırası, içerisinde bulunduğu aşamalara göre, yani gündem sorununa mutlaka olmalıdır.

İkinci temel etken, Türkiye halklarının sınıflar mücadelesi tarihinde biriktirdiği demokratik, savaşçı kültür mirasıdır. Emekçi sınıflarımızın I. paylaşım savaşında emperyalizme karşı verdikleri kurtuluş savaşındaki anti-emperyalist kültür mirası; Osmanlı devleti dönemi, hatta daha öncesindeki kültürel ve sanatsal değerler ve de Kürt halkının tarihindeki ilerici-millîci öz taşıyan isyanları, kültürü, tarihindeki tüm

olumlu değerler, bilimsel analize tabi tutulmalı; mistik, idealist öğeler atılarak, dinamik, demokratik, devrimci özü zenginleştirilerek geliştirilmeli, sahip çıkılmalıdır. Her şeyi reddeden, hemen her şeyi proletarya ile baslayıp biten şeker anlayışlar mahkûm edilmelidir. Örneğin "devlet baba", "yıkılmaz devlet" imajının, emekçi halklarımız üzerindeki derin değişim etkileri ve bu etkinin de, Sınıf mücadelesinde halkın katılımında ne kadar önemli olduğu bilinen bir gerçektir; Bu olgular halkımızın "kendi öz gücüne güvenme" ve savaşım ruhunu körelten, savasılması gereken önemli bir olgudur. Dinsel-mezhepsel, ideolojik sekillenme, tarihsel koşullanmışlığı içerisinde kavranarak mistik biçimler yırtılıp atılmalı, özdeki "daha adil bir düzen" talepleri görül-meli, egemen güçlere karşı ayaklanılabileceği, ayaklanıldığı, bunu bizzat halkın kendi içinden çıkardığı önderleri aracılığıyla örgütlenerek, gerçekleştirdiği bilince çıkarılmalıdır. Halkımızın kavgaya gelenegi, sanatsal düzlemde tekrar yaratılarak, halkın "sanıldığı" gibi hiç de her koşulda kendini ezenden korkmadığı, kendi özgücüne güvenerek büyük gelişmeler neden olduğu -ya da neden olamadığı - yansıtılmalıdır.

' Ulusal kültür' kavramını; proletarya kültürü ile uzlaşmayan ve milliyetçi, söven, dinsel vb. gericilikleri içeren bir kavram olarak değil, tersine, her toplumsal-tarihsel gelişme merkezinde, egemen sınıflara karşı olan emekçi sınıfların kültürü olarak, günümüzde emperyalizme ve oligarsiyeye karşı olan halkı oluşturan sınıf ve tabakaların kültürü anlamında kullanıyoruz.

Proletarya, niteliğini belirlediğimiz çerçevede ulusların kültürüne sahip çıkar ve destekler, geliştirir. Fakat bu aynı zamanda proletaryanın bağımsız sınıf kültürü ve sanatını geliştirmesini, bunun mücadelesini vermesini distalayan bir politika değil, aksine onu da kapsayan bir politikadır. Çünkü, proletarya en basta kendi bağımsız sınıf kültür ve sanatını geliştirmeden, ulusal-demokratik kültürü de geliştiremez, onu toplumsal gelişmeye bağlı olarak tedricen özümleyemez. Türkiye proletaryası, ML'i bir eylem kılavuzu olarak ele alıp giderek yaşam tarzını dönüştürecektir. ML'in Türkiye ölçeğinde vücut bulması, kültür ve sanatımızın ülkemize özgü yanını (ulusal kültür ve sanatı); Türkiye özgülüğünden çıkan zengin deneyimlerle, uluslararası devrimci hareketlere ve sosyalist halklara da hizmeti ölçüsünde evrensellerecektir.

Kültür ve sanatın ulusallık, evrensel-

lik bağlamına değinmisen, bu niteliklerin, Türkiye devriminin, dünya ulusal kurtuluş-sosyalist devriminin bir parçası olması gerçeğinden temellendiğini önemle vurgulanmalıyız.

Ulusal (demokratik) kültür için; emperyalizme ve oligarsiye karşı olan sınıf ve tabakaların tümünün kültürüdür dedik. Burada proletaryanın anti-emperyalist, anti-oligarsik halk devrimindeki bağlaşıkları olan ulusal köylülük, şehir-kir küçük burjuvazisi ve bazı orta sınıfların mücadele platformunda yer alması gerçeği ile, demokratik kültürün aynı zamanda bağlaşıklı sınıf ve katmanların kültürlerini - sanatlarını da olduğu gibi kabul edeceği sonucuna varılmamalıdır. Proletarya politik cephede örneğin dinciliği savunan, özel mülkiyeti savunan bu gruplarla anti-emperyalist, anti-oligarsik faaliyet gösterirken; ideolojik mücadelenin bir parçası olan kültür ve sanatta da aynı birlikteliği göstermeyecek, aksine bağlaşıklı bu sınıflara karşı da kültür-sanat cephesinde mücadeleyi sürdürülecektir.

Politik-askeri bağlaşıklar ile proletaryanın nihai amacına varma yolunda sahip olduğu program birbirine karıştırılmamalıdır. Biz, ulusal-demokratik sanat dedikimizde; proletaryanın bağlaşıklı olan sınıf ve katmanların emperyalizme ve oligarsiye karşı olan eğilimlerini (kültürel ve sınıfsal düzlemde) anlıyoruz. Burada ortak payda, bağımsızlık-demokrasi olgusu ve bunlar için gerekli insanların (savaşanların) eğitilmesi, kültür ve sanatın insanlarımızı bu uğurda savaşmaya yönetmesidir. Diğer taraftan, devrimin ileri doğru mesafe katetmesiyle, bağlaşıklı sınıfların bazı kesimleri; çıkarlarını karşı devrimde görüp devrimi terketmeye çabalarken: veya proletaryanın kolektif yaşamına uyumda zorluk çekerken; proletarya ideolojik mücadele ve eğitimle bunları kazanmaya çalışarak, kendi yolunda yürüyecektir. Devrimci-demokratik sanatımız bu perspektifle ele alınmadıkça, sağcıya ya da sol sekterizme düşülmesi tehlikesi gündemde olacaktır. Ideolojik platformda amansız ve sürekli savaş, ortak düşman alt edilmeye kadar cephe bağlaşıklığı ve dostluk... Proletaryanın perspektifi budur.

Devrimci sanatın önemi konusunda birkaç noktaya daha değinmek istiyoruz.

Bir devrimci sanatçının devrime hizmet edebilmesi için bunun bilincinde olması yetmez. Sanatsal faaliyette devrimci bir sanatçının öncelikler sırası, (içerisinde bulunulan asamalara göre) yani gündem sorunu mutlaka olmalıdır.

Bugün Türkiye'de kendisine "devrimci sanatçiyim" diyen yüzlerce insan var. Ama gerçekte bunların büyük çoğunluğunun devrime gereği gibi hizmet ettiklerini söyleyebilir miyiz? Elbette hayır! Bunun birçok özel nedenleri yanında, önemli bir nedeni de, öncelikler sırası yapmamları (hos, bunu siyasal alanda yapmayanlar da var! Gündemlerinden Avrupa ithal mali konuları hiç indirmeyenlerin, kültür ve sanat alanındaki faaliyetlerine bu durumun yansımalarından doğal bir şey olamaz...) Bunun nedeni, siyasal görevlerden uzak durma anlayışı, kültür ve sanat faaliyetlerinde de nesnel gerçeklikten uzaklaşmayı beraberinde getiriyor diyebiliriz. Ya da ilişkiler ağını biraz kaydırarak konuşursak; bu bir sonuçtur ve asıl

Unutulmamalıdır ki cephe, halk savaşçılarınin atış gücünü, kaslarını besler; politik eğitim beyinlerini besler; devrimci sanat ise savaşçıların yüreğini besler.

neden mücadeleden kopustur. Daha 15-16 Haziran direnislerinin, Kızıldereli Direnisinin, iskencede direnislerin, 6 Mayıs'ın (ki bunu konu alan "tüccar" aydınların, nasıl rezilce gerçeği çarpıttığı kamuoyunca malum) 1980 öncesi devrimci pratigin, 1980 sonrası en zor koşullarda sürdürülen direnis mücadelelerinin, toplumcu gerçekçiliğin konuları arasına gereği gibi girmedikleri, ama cinselliğin, inançsızlığın, dönekliliğin, kısacası yoz sanatın örneklerinden geçilmediği bir süreç yaşıyoruz hâlâ.

Unutulmamalıdır ki cephe, halk savaşçılarınin atış gücünü, kaslarını besler; politik eğitim beyinlerini besler; devrimci sanat ise savaşçıların yüreğini besler.

Mao, "kültürsüz bir ordu ruhsuz bir ordudur, ruhsuz bir ordu ise düşmanı altedemez" diyor. Bundan su anlam çıkar; Proletaryanın öncüsü olduğunu savlayan savaşçılar, proletarya ideolojisi ile olduğu kadar, proletarya kültürü ile de donanmalıdır. Yeni insan tipi, salt proletaryanın çıkarları doğrultusunda düşünen insan değildir, bununla birlikte proletaryanın sınıf duygularını da duyan, geliştiren insandır. Emekçi halkların psikolojik duygularını kavrayamayan bir profesyonel devrimci, emekçi sınıfların duygularını da degistirip gelistirmesine yardımcı ola-

maz. Bunu sağlamanın etkin yollarından birisi de hiç kuskusuz devrimci sanatla olan alışı veristir. Lenin'in "Rus köylüsünü gerçek anlamda Tolstoy'la tanıdım" demesinin anlamı budur.

Devrimci sanatçı, halkın ve mücade- lenin içinde olan sanatçıdır. Disaridan gözlemler gerçeğin - çok etkin bir gözlem yeteneği olan bile - ancak yetkin bir betimlemesi yapılabilir. Oysa, halkı anlamak, onunla konuşmaktan, yaşamaktan, mücadelesi içinde olmaktan geçer. Çoğu zaman, devrimci sanatçılar dil konusunda yakınlar. Oysa, dilde anlaşabilmek için önce duygu ve düşüncede anlamak gerektiği, bunun için de emekçi halkın örgütlü mücadelesi içinde bulunmak gerektiği unutulmamalıdır.

Örgütlü olmayan devrimci sanatçı, mücadeleye yetkin biçimde yararlı olamaz. Örgütlü olmak, partinin emirleri ile sanatsal yaratımda bulunmak demek değildir. Sınıfın üyesi olan devrimci bir sanatçının sanatsal yaratım özgürlükleri sınıfın çıkarlarının belirlendiği gereklilikle kısıtlanmıştır. Zaten sınıflar üstü bir özgürlük söz konusu ise, devrimci sanatçılığı tartışmanın anlamı yoktur.

Toplumcu - gerçekçi sanatçı, her şart altında Mayakovski gibi haykıran sanatçıdır:

"Diyorlar ki Mayakovski bir ozandı. Viz gelir bana ozanlık!.. Ozan değilim ben, kalemimi, yaşadığımız çağın, şimdi varolan gerçekliğin ve onun kılavuzu olan Sovyet Yönetimi'nin ve partinin hizmetine koymuş bir adamım, herseyden önce..." (Aktaran Anverziss, Estetik)

Bu sesi duymak için Sovyet-Yönetimi altında bir ülkede yaşıyor olmak da şart değildir. Proletaryanın ve partisinin davasıyla özdeşleşmek en zor koşullarda bu haykırışı daha gür sesle tekrarlama- yı gerektirir.

DIPNOTLAR

¹ Burada üzerinde durulan devrimci sanatın esas işlevidir. Yoksa devrimci sanat sadece öğrenen ve öğrenenle, idealle kendini sınırlamak. Bu işlevini gerçekleştirirken doğal olarak her türlü olumsuzluğu da konu edinmek durumunda kalır.

² Özdes kavramlar olmamakla beraber, vazi boyunca "devrimci sanat" ve "toplumcu gerçekçi sanat" kavramların aynı anlamda kullandığımızı belirtelim.

³ Ulusallık derken, halkın ulus kültürünü tek basına almıyoruz.

"YASAKLARA RAGMEN YASİYOR!.."

"...yazılarım otuz-kırk dilde basılır,
Türkiyemde Türkçemle yasak..."
(N.Hikmet)

Ülkemiz, yapıtları kendi dillerini konuşanlardan gizlenen "yasaklı" aydınların sayılarının giderek arttığı bir ülke. Ve bu "yasaklı"ların içinde Yılmaz Güney'in adı da ilk sıralarda yer alıyor.

Yılmaz Güney'in Adana'da başlayıp, Fransa'da noktalanmış kısa ama üretken yaşam öyküsünün sinema ile ilgili yanı, "Çirkin Krallık" ile başlıyor. 40'li, 50'li yıllarda dünyaya gelen kuşak içinde, çocukluk ve ilk gençlik günlerinde, bol vurdulu-kirdili, "ata, avrada, silaha" vurğun, ille de haklıdan yana, haksızlığa karşı gelen, esmer, "çirkin", "harbi delikanlıyı" izlemeyenler azdır sanırız.

Bugün "arabesk sanatçıların" işgal ettiği film-müzik-gösteri piyasasına kendi dönemine özgü özelliklerle birlikte girmiş, sıradan olmaktan öte bir yanı olmadığı söylenebilir. Ancak bu "sıradan"lığın asılması, toplumsal gerçekle-

re duyarlılığı, giderek o gerçeklere siki siki sarılması ve yine o gerçekleri sinemasına yansıtma çabası ile başlıyor.

"Çocukluğuma ait iki şeyi çok iyi hatırlıyorum. Birincisi, Kürt olmam ve bu nedenle gördüğümüz baskılar. İkincisi de, fakirliğimiz ve bunun getirdiği eziklik, yoksulluk. Bu iki şey, hayatım boyunca beni etkilemiştir, yol göstermiştir."

Evet, başlangıçta Yılmaz Güney'in filmlerindeki baskaldırıyı şekillendiren bu dört bası mamur Adana yoksulluğudur. Giderek ülkede sınıflar mücadelesinin gelişmesi ve her kesimden duyarlı insanı sarıp sarmalaması ile birlikte Yılmaz Güney'in filmlerindeki baskaldırı da politik içerik kazanmaya başlar. Yoksulluğa, çaresizliğe, haksızlığa bireysel baskaldırının yerini, sınıfsal çözüm arama yaklaşımları almıştır.

Dürüst, toplumsal gerçeklikten kopmamaya, o gerçeklerden bir şeyler kapıp sanatını bununla yoğunlamaya çalışan bir sanatçı olarak; bir yandan kendisi gelişen mücadeleden etkilenirken, diğer yandan da filmleri ile kitleleri etkilemektedir.

Bir zamanlar, bol bol kovboyluğa öykünme ile dolu filmlerini izleyip onlardan etkilenen 40'li, 50'li kuşak (tabii belli bir kesimi), bu kez "Ağır"ı, "Umutu", "Endişe"yi izleyerek etkilenmektedir.

Ülkede yükselen devrimci mücadelenin ve örgütlenmelerin Yılmaz Güney'i etkilemesi salt filmlerinin içerik değişmesiyle sınırlı kalmayıp, dönemin devrimci örgütlenmeleri ve kişileriyle ilişkiye kadar uzanır. THKP-C Davasında yargılanması da bu dönemdedir.

Cezaevinde geçen üç yıla yakın süre sonrasında ise, gerek gördüğü baskıların, gerekse de ülkede yaygınlaşan yilginlik, karamsarlık ortamının, Yılmaz

Güney'in kişiliğini ve buna bağlı olarak da sanatını olumsuz anlamda etkilemediğini görüyoruz. Hatta, bundan sonraki döneme, "sanat yaşamında olgunluk dönemi" demek, abartı olmayacaktır sanırız. "Arkadas" filminin çekimi iste bu dönemin başında gerçekleşmiştir. Adana-Yumurtalık hakiminin öldürülmesi olayına adının karışmasından sonra girdiği cezaevinde de gerek sinema uğrasi, gerekse de politika ile ilişkisi sürüyor Yılmaz Güney'in. Bu do-

nemde tüm olanaklarını, üretkenliğini sinema için kullanıyor. "Sürü" ve "Düşman" filmleri bu üretkenliğin simgesi oluyor. Cezaevinden film yöneten tek yönetmen olarak belleklere geçerken, bir yandan da, dışarıdaki meslek arkadaşlarına deneyimlerini aktararak, içerden yol göstererek, yöntem önererek sanatçı-aydın olgunluğunu ve kolektif düşünmenin örneklerini veriyor. Yılmaz Güney sineması, teknik açıdan değerlendirilmek istense, olumlu-olumsuz çok şey söylenebilir belki... Ne var ki, bu yazıda amacımız, Güney'in

Bizim asıl üzerinde dumat istediğimiz yan, Yılmaz Güney'in sanat yaşamında toplumsu gerçekçiliğe yönelişinden itibaren, Devrimci mücadeleye ve bu mücadeleyi yürütenlere saygısını, dürüstlüğünü yitirmeyip, bu saygısını yalın ve açık bir dille sanatına yansıtmasıdır. "Çagma tanıklık etme kaygısını taşıyan her aydının, her sanatçının yapması gereken en doğal şeyler bunlar..." şeklinde düşünülebilir. Ne var ki, aydınların çoğunluğunun icazet çemberini kıramadığı, belli bir çizgide istikrarını koruyamadığı, değişen politik orta-

gösteriminin tümünden yasaklanması bir yana, negatiflerinin akıbeti bile bilinmezken, posterleri, afisleri yasaklanırken, tüm ilerici-demokrat basının hismini üzerine çeken "gerçekçi" sanatçıların Tercüman Gazetesi tarafından övgüye değer bulunmasının hikmeti de burada yatıyor.

Diğer yandan, "Kürt Sorunu"na değinmenin korkulu bir rüya olduğu, pek çok aydının kıyısından, kösesinden bile değinmediği ülkemizde, Kürt sorununa duyarlılığını gerek sanatında, gerekse de diğer uğraşlarında somutlaması, Yılmaz Güney'in ülkemiz sanatçıları-aydınları içinde özel bir yer edinmesini sağlıyor bizce.

Yurt dışında, ölümüne kadarki sürede ise, yine Türkiye'de yaşanan sorunları, iskenceyi, özellikle de Kürt halkı üzerindeki baskıyı dünya kamuoyuna duyurma çabaları içinde yer alırken, sanatsal üretkenliğini de Uluslararası festivallerde ödül alan "Yol" filmi ile sürdürüyor Yılmaz Güney.

Sanat yaşamındaki tutarlı çizgisi, dürüstlüğü, duyarlılığı, Yılmaz Güney'in politik yaşamında "siyasetler üstü" bir kişi olarak kalmaya özen göstermiş olmasını gömmemize engel oluşturmamalı. Devrimci sanatçının, örgütlü mücadele içinde yer aldığı oranda, kitlelere vermek istediği mesajın hedefini en iyi şekilde bulabileceği, üretkenliğinin yoğunlaşabileceği gerçeğini yeterince özümsememiş olmasındandır ki, Yılmaz Güney'in gerek cezaevinde, gerek dışarıda, gerekse de yurt dışında olduğu dönemde bu "siyasetler üstü" özelliğini ısrarla diyebileceğimiz biçimde sürdürdüğünü görüyoruz. Yılmaz Güney'in bu özelliğinde, kendine güvenen, popüler, sanatı ön plana çıkaran yanının etkisi olmakla birlikte, bunları tek etken olarak görmemek gerekiyor. Sınıf mücadelesinin ülkemiz özgünlüğündeki gelişimine denk düşecek biçimde, devrimci sanatın yeterince olgunlaşmamış olmasının da bu durumda payı büyüktür kanisindayız.

Politik yaşamındaki bu eksikliğe karşın Türk Sineması'nda, aydınlar arasında özel bir sayfaya sahip olan Yılmaz Güney'in haklı olarak edindiği bu yere, bundan böyle nice aydının, sanatçının ulaşabilmesi, hatta o yeri asabilmesi umudunu, inancını taşıyoruz. Ülkemizde ilerici, demokrat, devrimci sanat-kültür eserlerinin tümü üzerinde sürmekte olan baskı ve yasakları, Yılmaz Güney üzerindeki yasaklarla birlikte, bir utanç kaynağı olarak kınıyor, tüm demokrat, devrimci basını bu yasakların kaldırılması için uğrasa çağırıyoruz.

filmlerini teknik açıdan değerlendirmek değil... Ancak, sağduyulu bir yaklaşımla, özellikle de Yesilçam'ın sorunları ile birlikte düşünülürse -maddi sorunlar, zengin sinema birikimi olan sanatçıların yok denebilecek kadar sınırlı olması, vb.- Güney'in filmlerinin, teknik açıdan da Türk sinemasında önemli bir basamak olduğu bir gerçek. Varolan sansür asılabilirdiği oranda Güney filmleri bu yani ile de tartışılabilir ve inanıyoruz ki gelecek kusak sinemacıları çok şey öğrenebilecektir Yılmaz Güney'den...

ma göre kilik değiştirdiği bir ülkede yaşıyoruz. Hele de, '80 sonrası yıllarda olduğu gibi, devrimci örgütlenmelerin yediği darbelerden yararlanarak, meydana boş bulduğu sanısına kapılıp "gerçekçi sanata" soyunan, yilginlik, karamsarlık kampanyasına katılarak, geçmişe çamur atarak, cuntanın ekmeğine yağ süren "prenses"çilerin türedigi ülkemizde Yılmaz Güney gibi sanatçı ve aydınlar, kendisim bu olumsuzlukların dışında tutma başarısını gösteren az sayıda sanatçılardan biri oluyor. Zaten, Yılmaz Güney'in filmlerinin

ARAMIZDAN AYRILISININ 2. YILINDA

RUHI SU'YU ANARKEN

Ruhi Su'yu 2 yıl önce 20 Eylül 85 günü yitirmistik. Mezarı basında andığımız Ruhi Su'yu dergimizin sayfalarına da kendi dilinden getirmeyi düştük.

Nisan 1980'de TAVIR dergisinde Ruhi Su ile yapılan röportajın -yer darlığı nedeniyle- bazı bölümlerini yayınlıyoruz.

Gür sesiyle kulagımızda, yüreğimizde yaşayacak Ruhi Hoca'yi anarken istedik ki bugün aynı uğrasi sürdürenlere mesajlar olsun.

• Devrimci Müziğin kaynağı ne olmalıdır?

• Devrimci müziğin kaynağını düşünürken yine sanatları tümüyle beraber düşünmek söz konusu- Bütün sanatları geliştiren esaslı unsur neyse, devrimci müziğin gelişmesi için kaynak da odur diyebiliriz. Burada halkın özelemlerini bilmek, devrimci müziğimizin gelişmesine çok yardımcı olur. Bu özelemleri ne-

reden öğrenebiliriz? Türkülerinden; türkülerde çoğunlukla halkın ne istediği yatmaktadır. Yani ekmekten aska kadar neyin özlemini çekmekteyse onu türkülerıyla anlatmaktadır halk. Devrimci müziğimizde bu bir kaynak olabilir. Bir de, bugün mevcut müziğimize göre, devrimci müzik, sofosu çıkabilir burada. Bugünkü varolan müziğimize göre, devrimci müzik, bizim için, bizim toplumumuz için çok sesli müziktir... çok sesliliğin kendisi devrimi yaratmaya yetmeyebilir. Bugün batıdaki kapitalist toplumların tümü hemen hemen çok sesli müziğe sahiptir, ama oradaki toplumların hepsi devrimci koşullara gelmiş değildir. Kapitalist düzenden daha ileri bir devrim düşünüyorsak, demek ki çok seslilik orada yetmiyor. Ama sosyalist düzende çok sesli müzik mutlaka devrimci müzik niteliğini tasir. O açıdan bizim bugünkü müziğimize göre devrimci müzik, çok sesli müziktir de-

nilebilir, daha ileri bir adım olduğundan.

Halk müziğimiz tok seslidir. Büyüklüğü halkın bütün sorunları yüklenen bir müzik olmasındadır. Klasik sanat müziğimiz gibi, bir konuyu işlememekte yani yalnız ask konusunu işlememektedir. Halkın korkularını, sevinçlerini, kahramanlıklarını, neyin özlemini çekiyor, neden şikayet ediyorsa onların tümünü içeren bir müziktir. Bundan dolayı devrimci müzik niteliğini taşımak

"Halk müziğimiz tok seslidir. Büyüklüğü halkın bütün sorunlarını yüklenen bir müzik olmasındadır. Halkın korkularını, sevinçlerini, kahramanlıklarını, neyin özlemini çekiyor neden şikayet ediyorsa onların tümünü içeren bir müziktir. Bundan dolayı devrimci bir müzik niteliği taşımaktadır."

tadır.

• Müzik açısından neler söyleyebiliriz? Öneğin sizin yorumlayarak söylediklerinizin otantik olandan farklılıklar var. Daha doğrusu bir ileri olma durumu var. Bunu yaparken neye dikkat edilmelidir?

• Bir türküyü, bir sarkiyi rahat yorumlayabilmek için, müziğin ve sözü kurallarını bilmek gerektiği gibi, sesi de o yorumu yapabilecek nitelikte olması gerekir. Yani herkes bir yorum yapmak ister, fakat sesi buna yetmeye-

lir. Konusmada bile böyledir. Nasıl konusulmak gerektiğini duyar, fakat sesiyle o şeyi yapamaz. Sarki söyleyen insan için de bu böyle. Anladığı şeyi sesiyle verebilmek için, sesinin o şeyi verebilmeye uygun bir nitelikte olması gerekir...

...Ben türkülerini yorumlarken, türkünün ana çizgisini, karakterini bozmadan ve sözün istediğini vermeye çalışarak söylüyorum. Türküleri en iyi halkımız söyler diye kesin bir kural yok. Çogu zaman halkımızın kendisi de bazı türkülerini bozabilir. Yani, halkın içinden bazı söyleyiciler, türkülerini doğru söylemeyebilir. Ezgilerde de bozulmuş olarak yayılmış olabilir. Zaten gelenek bu. Hep, bozularak yeniden yapılır, halk müziği dediğimiz müzik. Otantik de donmuşluk anlamına gelmez biliyorsunuz. Otantik de, daima değişen koşullarla değişen, yaşamaya devam eden bir gerçek. Yani bugün giysilerinden tutun, diline kadar, türkülerini söylevisine kadar, söyle bir iddiada bulunamayız. Bugünkü söylenen türküler, bundan bin yıl önce de böyle söyleniyordu. Halkımızın dili de

O halde otantiklik denilen şey de ancak değişerek yaşamasını sürdürebilir.

• Bir türküyü yozlaşmış diyebilmemizin ölçütü nedir?

• Söylediğim anlamda bir türkü içi-riklere ve ezgi yapısına uygun biçim de söylenmiyorsa, ona yozlaşmış diye biliriz. Bu yozlaşma, halkın kendisi ta-

rafından yapılabilir, ya da bugün bildiğimiz bazı sanatçılar tarafından da yapılabilir. Bir agidi düşünün. Buna çıkıp oyun oynarlar. Kimbilir ne kadar zaman geçmiş üzerinden. Simdi bir oyun havası gibi söylenir halk arasında. İşte bu bir yozlaşmadır. Hafif Türk Müziği sanatçıları da alır, hiç içeriğine uymayan bir biçimde söyleyebilirler. Bu da yozlaşmadır. Yozlaşmanın bir başka sanatı, daha güzel bir sanatı meydana getirmesi de olanaklı. Bir türküyü alıp, onu bozar, onun üzerinde çok yeni bir sanat kurabilirsiniz. Bu anlamda da bir yozlaşma olabilir. Ama bu, olumlu bir yozlaşmadır.

• Devrimci müzimizizin kaynağı, halk müziği olmalıdır dedik. Bir ezgiyi alıp, ona günümüz koşullarını, mücadeleyi anlatan sözler yazarak ya da varolan sözlerinin bu yönde değiştirilmesi biçiminde yapılan çalışmalar hakkındaki düşünceleriniz?

• Yani, devrimci içerikli sözleri varolan türkülerden birine bağlayarak söylüyorlar. Simdi, bu yalnız bizde değil, bütün halklarda oluyor. Bu türkülerin geleneğinde var aslında. Türk ezgileri, ezgi kalıpları ortanın mali, halk da. Bu ezgiler kurulmuş, konuşmuş ortaya. Her gelen kusak ya da sonradan gelen halk ozanları (ister ismi belli olsun, ister belli olmasın), yeni bir söz söyleyen insan (kosullar nasıl bir sözü gerektiriyorsa), bunu müziklendirmek istediği zaman, bu ezgilerden birisinden yararlanılır... Eğer söz ezgiyle bir uyum içindeyse pe kala olur. Bu geleneği yürütelim.

• Bugün devrimci ozanlarımızın şiirlerini müziklendirme konusunda yaygın çalışmalar var. Örneğin, Nazım Hikmet'i alalım; herkes onun şiirlerini müziklendirme peşinde, Sizce bu çalışmalarda neye dikkat etmek gerekir?

• ...Aslında bu bir kompozitörün işidir. Buna belki kompozitörler bu sorunun üzerine gitmediği için herkes bas vuruyor... Bunların bir kısmı çok uydurma oluyor kuskusuz... bunların da basarıları kenara atılıp gidecektir. Başarıları varsa, o zaten sürer gider. Ama ister kompozitör olsun, ister olmasın, devrimci ozanların şiirini, yalnız devrimci ozanların değil, bütün ozanların şiirini müziklendirecek insanın biraz söz tadını ve şiirin ne olduğunu bilmesi gerekiyor... Birçok halk ozanı, doğru dürüst türküyü söylemek varken, onu biraktılar, slogan söylemeye, nutuk çekmeye başladılar. Sonra birer birer sahne neden çekildiler. Neden? Herkes dinlemez bir hale geldi, baktı.

—Ruhi Su, devrimci sanatı müzik alanında değişmiş, giysileri de, zevki de değişmiş.

KADININ KURTULUSU SORUNU

VE

SAPMALAR

Ilknur GÜLER

Türkiye'de son yıllarda -özellikle 12 Eylül sonrası- küçük burjuva aydın ve "sol" çevrelerde sıkça tartışılmaya başlayan bir konuda "kadin sorunu" ve "feminizm" İlk bakışta toplumsal özellikler taşıyan ve devrimci mücadeleyi ilgilendiren her sorun gibi, bunun da gündeme gelmesi doğal bir izlenim uyandırıyor. Ancak Batı'da ve sosyalist çevrelerde tartışılmasının yaklaşık 200 yıllık bir geçmişi bulunan ve genel olarak sınırları belirlenmiş, ne olup olmadığı ortaya konmuş bir sorunun, Türkiye'de birdenbire güncellik kazanmasının bir anlamı olmalı... Öyle ya, sınıf mücadelesinin ivmesinin daha yüksek olduğu, simdikinden daha canlı bir siyasal-kültürel yaşamın, tartışma olanaklarının bulunduğu geçmiş dönemde (1965-71 / 1974-1986), feminizmi Türkiye'de de canlandırmak kimsenin aklına gelmedi mi? Kimse için önem taşıyor muydu? (Tek tük istisnalar genel durumu degistiremeyeceğinden üzerinde durmuyoruz.)

Kisacasi sorunun, 12 Eylül döneminin yarattığı sonuçlarla ve adı geçen çevrelerin içine düştükleri durumla yakından ilgisi var. 12 Eylül "ün genelde tüm toplum kesimlerinde yarattığı ideolojik, siyasal-kültürel tahribatin etkileri hâlâ belirgin biçimde yasanıyor. Ve bu ortamda, kendi ideolojik, siyasal açmazları içinde bocalayan küçük burjuva aydın ve bir kısım "sol" çevrelerle, basat önemde bir sorunmuşçasına feminizm gündeme getiriliyor. Hem de geç kalmışlığı telafi etmenin aceleciliği içinde!..

Burada küçük burjuva "sol" ve aydın çevreleri anlamak zor değil; peki M-L (Marksist-Leninist)'liği elden hiç bırakmayan "sosyalist"lerimize ne oluyor? Eger bu sorun M-L'ler için, onların attığı boyutta ve önemde bir sorun ise, "simdiye kadar neredeydiniz, sosyalizmin görevlerinden niye bu kadar uzak kaldınız" diye sormazlar mı adama? Yada, "böylesi önemli M-L gö-

revlere sahip çıkma 'onuru'; Avrupa komünizmi rüzgârlarının, burjuva hümanizmasının, 'bireyin özgürlüğü' idealist felsefesinin etkisinde kalarak, pesine takılarak mı kazanılacak?" diye sormak hakkımız...

Kisacasi çarpık anlayışların M-L bir ambalajda sunulmaya çalışıldığı bu noktada; üzerine gitmek ve doğruları-yanlısları birbirinden ayıklamak, yanlışları teshir etmek önem kazanıyor. M-L bir yaklaşımın ve nesnel gerçekliğin ifadesi olmayan, tersine, temelinde küçük burjuva esitçiliği, varoluşçuluk,

"M-L bir yaklaşımın ve nesnel gerçekliğin ifadesi olmayan, tersine, temelinde küçük burjuva esitçiliği, varoluşçuluk, Freud'culuk ve Fromm'culuk gibi burjuva hümanist akımların, sosyal bunalım felsefelerinin etkileri yatan "sol"daki bu yönelis, ideolojik-siyasal mücadelenin görevleri kapsamında üzerine gidilmesi gereken ciddi bir olumsuzluktur."

Freud'culuk ve Fromm'culuk gibi burjuva hümanist akımların, sosyal bunalım felsefelerinin etkileri yatan "sol"daki bu yönelis, ideolojik-siyasal mücadelenin görevleri kapsamında üzerine gidilmesi gereken ciddi bir olumsuzluktur. Bu tür sapmalara karşı tutarlı eleştiri ve doğru alternatifler sunabilmek

için, "kadin sorunu"nın tarihsel temelerine ve gelişimine değinmek gerekiyoi

Kadin Cinsinin Ezilmsligi Sorununda Tarihçe

Köleci toplumun başlangıcında şekil-lenmeye başlayan kadının ezilmsligi v toplumsal rolünün ikincil plana düşme-si; her alanda esitlik ve özgürlüğe de yali ilkel komünal toplumun, üretim ilis kilerinin gelişmesine paralel bir evrir geçirmesiyle ortaya çıkar. İlk komünal toplumlarda gerçekleşen "dogal is bölümü"ne ragmen kisilerin yas ve cin siyet farklılığı gibi nedenlerle birbirlerine üstünlüğü sözkonusu degildi. Bu tür topraga bagli olmayan göçebe ilkel toplumlarda, üretim vetüketimin ortak lasa gerçekleştirilisi, tüm üyeleri he anlamda esit kiliyordu. Tüm bireyleri her türlü toplumsal iliskide esit kılan b kosullar, kadınlara-erkek arasındaki te ayırım olan cinsellikte de aynı ortam yaratıyordu. Yani her iki cinste, cins< iliskiler konusunda sınırsız özgürlüğe sahipti.

Ilkel komünal yasanti içinde, insanların göçebelikten yerlesik topluma geçişi, topragi islemeye baslamalarıyla o du. Adım adım gelişen bir tarihsel uğ-ras alanı dogdu. Maddi üretimdeki b gelişme, beslenme kaynaklarındaki rastlantısallığı azalttı, sürekli yiyecek kaynaklarına sahip olma olanaklara yarattı. Aynı anda, üretici güçlerin hiz-la gelişmeye başlaması, insanlar ara: iliskileri de etkilemeye başladı.

Ilkel komünal toplumda, yasa ve cin-siyete göre gerçekleştirilen dogal isbölümünde kadınlar, dogum yaptıkları \ çocuk yetistirdikleri dönemlerde, zorun-lu olarak üretimden uzak kalmaktaydi-lar. Bu durum, daha çok ev islerini ve ev çevresinde yapılan bahçe tanzimini yüklenmelerine neden oluyordu. Ancak esas olarak ev isleri ve çocukların ba kimi, kabiledaki tüm kadınların ortak sorumluluk duydukları bir kamu göre-vi olarak yapılmaktaydi. Ev islerinin bu-

günkü bireysel niteliği yoktu. Bu yüzden ev işlerinin kadınlar tarafından yüklenilmesi, onları toplumda ikincil konuma itiyordu.

Yerleşik ilkel toplum yaşamına geçişle birlikte, daha önceki sınırsız cinsel ilişki özgürlüğüne de belirli sınırlamalar getirilmeye başlandı. İlk kusaklar arası cinsel ilişki yasaklandı. Sonra topluluk içinde akrabalık ilişkilerine dayanan klanlar-genz'ler oluştu. Artık yalnız değişik klanlardan kadınlarla-erkeklerin cinsel ilişkisi geçerli olup, klan içindeki cinsel ilişki kesinlikle yasaklanmıyordu. Bu nedenle klan içinde doğan çocukların yalnız annesi biliniyordu ve çocuk annesinin yanında kalıyordu. Toplumdaki ilişkileri belirleyen soy-sop (akrabalık) ilişkileriydi ve toplumda anaya göre beliren soy zinciri geçerliydi. Bu şekilde analık hukukunun (ana-erkek toplumu) egemen oluşu, bazı konularda kadınların erkeklerden daha fazla söz sahibi olmasının nedeniydi. Kadının toplumdaki saygınlığı daha fazlaydı.

Üretici güçlerin hızla gelişimi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ürün fazlası, toplumsal ilişkileri sarsıcı önemli sonuçlara yol açtı. Sürekli artı-ürün elde edilebilmesi, geçmisteki esit bölüştürme temellerini yok edip, ortak çalışmaya ve üretim zorunluluğunu ortadan kaldırdı. Özel mülkiyetin doğmaya başlamasıyla da, ilkel komünal toplum hızla çözülme sürecine girdi. Zorlu bir uğras olan avcılığın geliştirdiği vücut yapıları ve üretim sürecindeki daha etkin yerleri sayesinde avantajlı durumda bulunan erkeklerin, tarımda ve avcılıkta kullanılan aletlerin sahibi olmalarına yol açtı. Kadınlara ise, üretimde hiçbir değeri olmayan ev eşyaları kaldı.

Savas tutsaklarının köle olarak çalıştırılması da bu döneme rastladı. Geçmisteki klanın ortak mülkiyetinde olan mallar ve köleler, artık erkeklerin mülkiyetindeydi. Ancak burada bir sorun ortaya çıkıyor ve soy zincirinin analık hukukuna göre hesaplanmakta oluşu, babanın mirasını çocuklarına bırakmasını engelliyordu. Çünkü doğan çocukların ananın klanında kalırken, baba farklı bir klanla aitti. Erkeğin mülk edindiği malların çocuklarına kalabilmesi için, soy-sop zincirinin analık hukukuna göre belirlenmesi ortadan kaldırılmamalı, "babalık hukuku" öne geçmeliydi. Ve üretim ilişkilerindeki değişimlere bağlı olarak, üst yapı kurumları da yeni duruma ayak uydurmakta gecikmedi. Analık hukukunun yerine babalık hukuku geçti ve giderek topluma egemen oldu. Bu da, kadının daha fazla üretim dışına itilmesi ve kaçınılmaz olarak top-

lumda ikincil bir konuma düşmesi sürecini hızlandırdı. Disi cins, erkek cins tarafından baskı altına alınmaya başladı.

"Tarihte kendini gösteren ilk sınıf çatışması, erkeklerle kadın arasındaki uzaklaşma ve ilk sınıf baskısı da, disinin erkek cins tarafından baskı altına alınmasıyla aynı zamana rastlar." (Ailenin, Devletin, Özel Mülkiyetin Kökeni - Engels.)

"Tarihte kendini gösteren ilk sınıf çatışması, erkeklerle kadın arasındaki uzaklaşma ve ilk sınıf baskısı da, disinin erkek cins tarafından baskı altına alınmasıyla aynı zamana rastlar."

İlk sınıflı toplum olan ve özel mülkiyetin yasallaştığı köleci toplumda, erkeğin üretim sürecinde egemenliği kadın erkek ilişkilerine de yansıdı ve tek esli evlilik ortaya çıktı. Erkeğin egemenliği altında, kadın ve çocuklardan oluşan aile kurumu meydana çıktı. Temelinde mülkiyet bulunan ve çıkar ilişkilerinin belirleyici olduğu aile; esler arasındaki yasal bağın kolayca çözümlenemediği bir kurum özelliği taşıyordu. Ancak, toplumun farklı sınıflarına göre aile kurumu da farklı görünümler kazanacaktır. Örneğin, birçok kölenin sahibi olan bir efendi için kadın ve çocukları, malların bırakacağı ve gücünü simgeleyecek öğeydiler. Bunun için kendilerini tek kadınla cinsel ilişkiyle sınırlamadılar. Ve bu durum, tüm sınıflı toplumlarda, kadının cins ayrimına dayalı ezilmesinin en önemli unsurlarından birisi oldu. Oysa üretimden uzaklaşan, salt ev işleri ve çocuk bakımından zorunlu tutulan kadınlar, tamamen çocuklarına bağımlı olmak zorundaydı. Ve tek eslilik, sadece kadın için geçerliydi.

Bu durum, kadınların aşağılanmasının en somut biçimlerinden olan **zina** ve fuhuşun da temellerini oluşturdur. Egemen sınıflar her dönemde tek kişilik aileyi savunurgözünen ahlaki yüceltmelerine rağmen, zina ve fuhuş her zaman kendileriyle varoldu. Mülkiyet ilişkile-

rine göre yasallaştırılan bu evliliğin tamamlayıcısı her zaman zina ve fuhuş oldu. Köleci toplumda -geçmişte grup halinde evliliğin kalintısı olarak- ilk önceleri saygın bir meslek durumunda olan, kilise ve devlet tarafından da desteklenen fuhuş, sonradan siddetli cezalandırılmalarla karsılaşmaya başladı. Örneğin, kapitalizmde çift ahlak standardına dayalı cezalandırmanın nedeni, burjuva ailesinin yapısından ileri gelmektedir. Mirasın bırakılacağı çocukların belirlenmesi için kadından siki sadakat beklenirken, erkekler dilediğince özgürdüler.

Feodal toplumda da kadının çok yönlü ezilmesliği ve 2. sınıf toplumsal statüsü artarak sürerken, kapitalist toplumda bu durum daha karakteristik bir hal alır. Kapitalist sistemin her şeyi mesrulaştıran işleyişi, tüm insan ilişkilerine, kadın-erkek ilişkilerine de yansır. Düşünce ve duygular, cinsellik, çiplaklık vb. kapitalizmde alınıp-satılır mal haline dönüşür. Özellikle kadınlar tüm yönleriyle metalaştırılırlar.

Kapitalizmde tarafların görünüşte özgürce oynadıkları, yasal bağa dayandırılan ve zenginlerinde bu yasal nikâh bağına girmek zorunda kaldıkları tek esli aile evlilikleri, kadınların ezilmesini gizlemeye yarayan hukuki örtüden başka bir şey değildir.

Bu durumu Engels de açık şekilde vurgulamaktadır: "...Modem uygarlığın yasama sistemleri, ilk olarak evliliğin geçerli olabilmesi için, tarafların özgürce onayladıkları bir sözleşme olması gerektiğini, ikinci olarak da, evlilik süresince tarafların birbirlerine karşı aynı hak ve görevlere sahip olmaları gerektiğini kabul etmektedirler. Eğer bu iki şart mantıklı bir biçimde gerçekleşmiş olsaydı, kadınlar bütün istediklerine sahip olabilirlerdi.

Özgül bir şekilde hukuki bir nitelik taşıyan bu kanıtlanma cumhuriyetçi burjuvanın, proleterlerin hakkını reddetmek ve onun azzını kapatmak için kullandığı kanıtlamanın ta kendisidir.(...) Evlilik içinde erkeklerle kadının hukuki eşitliğinde de durum bundan daha iyi değildir." (age. Engels)

Kapitalizmin ideolojisine ve mantığına uygun olarak tek esli ateşkeil aile, sisteme uyum sağlayan insanların yetisttirilmesi ve egemen değer yargılarının zihinlere işlenmesi işlevini de yüklenir. Toplumda, insanların cinsiyetlerine göre davranış biçimleri saptanmış ve bunların dışına çıkılması çeşitli yaptırımlarla engellenmeye çalışılmaktadır.

Yine kapitalizmde kadın ve aile, bir tüketim birimi isleviyle donatılmıştır. Toplumsal faaliyetlerde geri konuma itilmiş olan kadınlar, hem sürekli tüketime alıştırılmışlar (moda, süslenme, beğenilme duygularının yapay olarak köriklenmesi, reklamlar vb.), hem de cinsellikleri, yaygın tüketimin en önemli

kitlesel biçimde yer almaya başlamaları olgusudur. Kadına, toplumsal statüde ve oynayacağı rollerde ilerleme kazandıran bu gelişme, kapitalist sanayileşmenin özgür ve ucuz emeğe olan ihtiyacının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle daha ileri teknoloji kullanımıyla işlerin kolaylaşması, makineleş-

metası haline dönüştürülmüştür. Bu zeminde fuhusa itilme ve kadının her türlü asagılanması, yaygın biçimde gündemdedir. En önemlisi de cinsellik konusunda erkeklerle aynı konumda bulunmayışları; bu konudaki doğal istekleri ni, duyguların sürekli baskı altında tutmak zorunda kalışlarıdır. Toplumda egemen olan çifte ahlâk standardı, erkekler ve kadınlar için farklı yaptırımları ortaya çıkarmaktadır. Tek esli evlilik ahlâkı, pratikte sadece kadınları bağlayıcı ve onlar için geçerli olan bir islevedir.

Kapitalizmde, kadınların durumunu geçmişe oranla olumlu yönde etkileyen gelişme, doğrudan üretim süreci içinde,

me, işbölümü ve uzmanlaşmanın artması, ucuz-vasıfsız işgücüne olan talebi artırmış, erkeklerin yanısıra kadın ve çocukları da, kitleler halinde sanayiye çekmiştir. Evliliğin kapitalizmde de "kutsal"laştırılması gerekli ve "doğal" bir birim olduğu propagandasından beklenen bir amaçta kapitalistlerin bir kısım ekonomik yükümlülüklerinden daha kurtulmak istemişlerdir. Aile kurumu, kapitalistleri, işçilerin refahi için gerekli bütün toplumsal sorumluluklarından büyük ölçüde kurtardı. Ve yoksullara, aile yükümlülükleri biçimi altında ağır ekonomik yükler bindirdi. Kadınların bu şekilde üretim sürecinde yer. almaları, özgür-ucuz emek ve

azami kâr pesinde kusan burjuvazisinin -genelde bayraklastırdığı "esitlik", "özgürlük" düşüncelerinin de etkisiyle- kadınların bir kısım haklarına sahip çıkmasına yol açar. Kadının toplumdaki ezilmesine ve asagılanmasının engellenmesi talebine sahip çıkar görünür. İşte bu olgu, süreç içinde gelişecek olan feminist akımların filizleneceği ideolojik-siyasal zemini oluşturur. Burjuva demokratik karakterde ortaya çıkan feminist hareketler, sosyalist kuram ve pratiğin her alanda kendini kabul ettirmeye başlamasıyla, yeni sürece ayak uydurmak ve sosyalist düşünceyle daha yakından bağ kurma ihtiyacı duymaya baslar.

"Kadınların bu şekilde üretim sürecinde yer almaları, özgür-ucuz emek ve azami kâr pesinde kusan burjuvazinin -genelde bayraklastırdığı 'esitlik', 'özgürlük' düşüncelerinin de etkisiyle- kadınların bir kısım haklarına sahip çıkmasına yol açar."

Kadın hakları konusunda, feministlerin ve genelde sosyalistlerin yükselttiği çok boyutlu mücadele, kadınların sorunlarına yönelik ilgiyi gittikçe artırır. Çeşitli ülkelerde gelişen bu mücadele ve çözüm arayışları, kadınların örgütlenmesi çabalarını da gündeme getirir. Tek tek ülkelerde atılan adımlar, uluslararası platforma da yansıtılır. Ve **uluslararası kadın kongresi** kurulur. (Washington, 1888) Özellikle bu örgütlenmenin sağladığı yararlarla, dünya çapında kadın haklarına olan ilgi artırılır, çeşitli ilerlemeler sağlanır. 1909'da Danimarka'da (Kopenhag), II. Enternasyonal çizgisine bağlı kadınların yaptığı bir konferansta, her yılın **8 Mart** gününün **Uluslararası Kadınlar Günü** olarak kutlanması kararlaştırılır ve gelenekleştirilir. (Bu öneriyi, Amerika'da grev sırasında ölen kadınların anısına Clara Zetkin yapmıştır.)

Bu şekilde 1900'lerin ilk yıllarında yükselen ilk feminist dalga, iki paylaşımlı savası yaşanması ardından, 1960'li yıllarda tekrar yükselir. 1970'li yıllarda ise, "sosyalist feminizm" ön plana çıkmaya baslar.

Bu gelişimin Türkiye'ye yansımaları

ise, toplumsal özelliklere ve burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin cilizliğine paralel biçimde, çok geri düzeyde oldu. Varolan kadın hakları da, daha çok resmi politikanın sonuçları olarak ortaya çıktı. Dolayısıyla ne burjuva demokratik, ne de radikal-feminist anlamda bir kadın hareketi yaşanmadı. Bugün Türkiye'de çarpık kapitalist kurumlaşma ve üst-yapısının yanısıra, feodal üst-yapının kalıntıları (ahlâk, değer yargıları, toplumsal bağlar...) da büyük ölçüde etkinliklerini sürdürmektedir. Özellikle İslam dininin kâti ideolojik ve ahlâki ölçüleri, burjuva ve feodal karakterini birlikte yansıtan ataerkil değer yargıları, ülkemiz kadınlarını iyice kısıtlayıcı almaktadır. Bu nesnel durum nedeniyle, düzenli ücretli çalışma yaşamına girmeleri de, kadınların durumlarında somut bir değişikliğe yol açmamaktadır. Ücretli çalışma yaşamına girmek, kadının özgürleşmesinin ön koşulu olmakla birlikte, Türkiye'deki sınıfla toplum yapısının özellikleri, kadınların kurtuluşu yolundaki çözümleri olanaksız kılıyor.

Feminizm Nedir?

Feminizmin ortaya çıkış koşulları ve sosyal karakteri gözönüne alındığında, hareketin tanımlanması konusunda da çeşitli farklı yaklaşımları ve talepleri içeren bir sürecin yaşanmasını açıklamak kolaylaşmaktadır. Bu farklılıkların da, ortak noktaları netleştirmeye doğru yansıyan evrim içinde, günümüzdeki genel tanımlamalar yapılabilir duruma geldi. İlk defa Fransızca kullanılmaya başlanan (1837) "feminizm" sözcüğü; genel olarak "kadınların toplum içindeki rolünü ve haklarını genişletmeyi öngören bir doktrin" biçiminde tanımlanmaktadır. Bu tanımlama, yer yer pratik eylemleri de içeren anlayışlarla zenginleştirilmiş, örneğin "sosyalist feminizm" gibi tanımlara ulaşılmıştır.

Feminizm konusunda ilk olarak, burjuva demokratik karakterde ortaya çıkışına ve bu temelde gelişimine dikkati çekmek gerekir. Sosyalistler de bu süreçte, kadınların gerçek kurtuluşu talebini dile getirerek savunmuş, ama bunun, ancak sınıfsız toplum koşullarında gerçekleşebileceğini vurgulamışlardır. Ne Marks, ne Engels ve ne de sonraki M-L ustalar, "kadınların bağımsız kurtuluş hareketi"ni onaylamamış, sorunun gerçek çözümünü sosyalist iktidar zeminindeki bilinçli çabalara bağlamışlardır. Ve bu yaklaşım kadınların kurtuluşu sorunundaki M-L düşüncesinin ana eksenini oluşturagelmıştır. Feminizm çözümlemesi yapılmaya çalışıldı-

ğında, genelde su sonuçlara ulaşılabilir:

— Ideolojik-siyasi özellikleri itibarıyla, en genelde burjuva-demokratik karakterli bir harekettir.

— Feminizm, tüm ezilen-sömürülen insanların kurtuluşunu değil, kadın cinsinin kurtuluşunu öne çıkarır. Dolayısıyla cins ayrimına dayalı bir anlayışı savunur. Feministlere göre, tüm kadınların -ulusu, sınıfı vb. ne olursa olsun- sadece kadın olmaktan ileri gelen sorunları vardır. Tüm kadınlar, erkeklerin egemen olduğu bir dünyada ezilmek, cinsel baskı altında tutulmaktadır. Pratikte bu durum, öz olarak erkekleri hedef seçme, onların sorunlarını kendilerinden uzak görürler ve onlara göre, feministlerce, "kadınların kurtuluşu ancak kadınlarca sağlanabilir." Hatta bazı feministlerce "kadınların kurtuluşu erkeklerin de kurtuluşunu sağlayacaktır" görüşü savunuldu. (Fransız feministi Avril De Sainte Croix, 1888.)

— Feministler, kadınların sorunlarını toplumsal koşullardan ve gerçek temellerinden soyutlarlar. Savundukları, kadınların gerçek kurtuluşundan çok, yüzeysel görüntüyü değiştirmeye çalışsan reformist bir bakış açisidir. Kapitalizm koşullarında gerçekleşmesi olanaksız, "özgürlük" ve "esitlik" amacı pesinde kosulur.

"Feministlerin, kadınların ezilmişliğinin nedenlerinden çok, sonuçlarıyla ilgilenmelerine ve gerçekte kadının durumunun yüzeysel görüntüsünü değiştirmeyi amaçlamanın ilerisine gidememeleri ve de nesnel olarak 'erkek düşmanlığı'na varmaları; bunların mahkum edilmelerini kolaylaştırmaktadır."

— Feminizm, sınıf mücadelesi perspektifiyle hareket etmediği için de, tarihsel gelişimin ve toplum bilimlerinin yasalarına temelden ters düşer.

— Feminizm, sosyal niteliği itibarıyla ikili bir karakter taşır. Genelde baskı ve ezilmişliğe karşı oluşundan kay-

naklanan "demokrat" yan ve "cins ayırımı"ni temel alısından dolayı da "gerici" yan. Burada, en genelde burjuva demokratik değerlendirilmesi, Sözü edilen "demokrat" yanından kaynaklanmaktadır.

Feminizm, "Sosyalist Bir Anlayışla Olanaklı mı?

İdeolojik ve sınıfsal tutarsızlıkları sınıf mücadelelerinin, sosyalizmin teorik-pratik gelişiminin yarattığı sonuçlar, feminist akımların kendilerine daha fazla çeki düzen vermeleri ihtiyacını ortaya çıkarmış ve sosyalizm mücadelesi ile daha sıkı bağlar kurulması çabaları başlatılmıştır. Bu gelişimin sonucu bazı kesimleri iyice radikalleşen feminist hareketler, kendini "Sosyalist Feminist" olarak lanse etmeye başlamıştır. Kisaca bugün feminizm, bilinen "burjuva demokratik" kabuğunu parçalama çabaları içinde anti-kapitalist perspektifi benimsemekte ve genel toplumsal muhalefet yelpazesi içinde kendine yer bulabilmektedir. Feministlerin, kadınların ezilmişliğinin nedenlerinden çok, sonuçlarıyla ilgilenmelerine ve gerçekte kadının durumunun yüzeysel görüntüsünü değiştirmeyi amaçlamanın ilerisine gidememeleri ve de nesnel olarak "erkek düşmanlığı"na varmaları; bunların mahkum edilmelerini kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla bu çerçevedeki feminist hareketler, üzerinde fazla durulacak bir önem taşımamaktadır. Bizi ilgilendiren, esas olarak feminizmin sosyalist saflarda yer tutmaya ve "sosyalist" bir ambalaja sunulmaya çalışılması...

Genel olarak "Sol" feministlerin hareket noktası ve Marksistlere yönelik eleştirileri kadınların kurtuluşunun ekonomik altyapının belirleyiciliğine bağlandığı, bunun da ayrıca cinsel baskı altında tutulan kadının tam kurtuluşunu sağlayamayacağı... şeklindedir.

"Örneğin kurtuluşu, sosyalist bir devrimden ye onu yapan erkeklerden bekleyen feministlerin pek tutarlı oldukları söylenemez." (Feminizm, Andre Michel. "Kadın Çevresi" Yayınları. s.152.) Feministlerin sosyalizme umut bağlamamaları gerektiğini belirten bu alıntı da görüldüğü gibi, sosyalizmin de kadının erkek egemenliğinin kalıntısı olan cinsel vb. bağlardan tümüyle kurtuluşu sağlayamadığı için, ayrıca "sosyalist feminist" bir hareketin örgütlenmesi gerektiği savunulmaktadır.

Gerçekten sosyalizmde, iddia edildiği gibi, kadınların gerçek özgürlüğüne

ulasmaları olanaklı değil mi?

"Marksistlerin her şeyi ekonominin belirleyiciliğine indirgedikleri, halbuki kadınların ekonomik (sınıfsal) baskı ve sömürülmeyle birlikte, cinsel baskı ve ayrıma da uğradıkları..." eleştirisini ele alalım. Alt-yapının son çözümlemeye üst-yapıyı belirlediği, diyalektik materyalizmin evrensel yasasıdır. Ve bilimselliği tartışma götürmez. Kadınların ezilmesliği sorunu da, sınıflı toplumların ortaya çıkışıyla birlikte ve onun sonucu olarak doğmuştur. Yani, erkeklerin üretim sürecindeki yerleri dolayısıyla tek-esli aile tipi ortaya çıkmış, alt-yapı üst-yapıyı şekillendirmiştir. Kısacası sorunun ortaya çıkışında alt-yapının belirleyiciliğini kabul ediyorsak, sosyalist toplum alt-yapının da nihai olarak belirleyiciliğini kabul etmek zorundayız. Sözü edilen "kadının ayrıca cinsel baskı altında bulunması" olgusu da sosyalist üretim ilişkilerinin belirleyiciliği dışında tutulacak bir sorun değildir.

Engels'in söyledikleri son derece açık. Kadının, cinsel baskı da dahil -karşılaştığı eşitsizlik ve baskılar- ekonomik alt-yapının ürünüdür. Ve ortadan kaldırılması da ekonomik alt-yapının dönüşümüne (sosyalizme) bağlıdır. "

"Kadın-erkek arasında, daha önceki toplumsal durumlardan bize miras kalmış bulunan eşitsizlik, asla kadının ekonomik baskı altında oluşunun sebebi değil, sonucudur." (Ailenin Özel Mülkiyeti ve Devletin Kökeni) Engels'in söyledikleri son derece açık kadının cinsel baskı da dahil -karşılaştığı eşitsizlik ve baskılar-, ekonomik alt-yapının ürünüdür. Ve ortadan kaldırılması da ekonomik alt-yapının dönüşümüne (sosyalizme) bağlıdır.

Bu mantık sahipleri, bilinçli ya da bilinçsizce sosyalizmin nasıl bir düzen olduğunu da görmezlikten geliyor; onu salt ekonomik dönüşümlerle sınırlıymış gibi yansıtıyor. Halbuki sosyalizm, yeni sınıfsız ekonomik ilişkilerle birlikte ve M-L politikanın yönlendiriciliğinde, adım adım üst-yapının da dönüşüme uğratılacağı, yüce değerlere sahip yeni bir insanın ve yeni bir toplumun tüm bo-

yutlarıyla yaratılması sürecidir. Bu anlamda kadının ezilmesliğini tümünden gidermek ve erkeklerle her koşulda (fiziki, entelektüel ve moral açılarından gelişebilme olanakları, girisimcilik ve yaratım özgürlüğü...) gerçek eşitliği sağlamak, sosyalizmin görevleri arasındadır. Ancak surası da açıktır ki, alt-yapıdaki sosyalist insanın üst-yapıyı da dönüşüme uğratması anında ve bire bir gerçekleştirebilecek bir olgu değildir. Sınıflı toplumların damgasını taşıyan ve yüzyılların birikiminden kalan ahlaki kültürel miras, toplumsal bilinçlenmede derin izler bırakmış köklü ön varlıklar bir anda giderilemez. Bunların giderilmesi, uzun yılları kapsayacak sosyalist inşaat sürecindeki bilinçli iradi çabaların ürünü olacaktır. "Sosyalist-feministlerin" anlamak istemedikleri ve çarpıttıkları nokta budur.

Öte yandan, böylesi bir perspektife sahip bulunmayan ve kafalarında kurdukları idealize edilmiş sosyalizm anlayışıyla "reel sosyalizm"e (ya da varolan sosyalizm'e!) veryansın eden bazı çevreler, kadın sorununun da niye hâlâ tam çözülmemişliğine eleştiri yağdırmaktadırlar. Bugün sosyalist ülkelerde ulaşılan gelişme düzeyine ve izlenen politikalarla ilgili olarak, çeşitli sorunların varlığını koruması çok sasirtici bir olgu değildir. Bu tür sorunların varlığı, genel olarak "sosyalizmin kusurları" değil, izlenen yanlış politikalarla ilgili sonuçlardır. Ve tümünden ortadan kalkmaları da, sınıfsız topluma doğru ilerlemeye paralel bir seyir izleyecektir.

Kısacası kadınların gerçek kurtuluşu, sosyalist toplumda yaratılacak ortamla olanaklı hale gelecektir. Kadınların yaygın biçimde üretime ve kamu hayatına katılması, toplumsal yaşamın her düzeyinde ve her aşamasında söz sahibi olmaları, onları erkeklerle gerçekten eşit kılacaktır. Ayrıca ev işleri ve çocuk bakımının da kamu görevine dönüştürülerek uzman kişilerce yürütülmeye başlaması, bu sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır. Bu koşullar altında, maddi çıkar ilişkilerini yansıtan ve belirleyici yani ekonomik bir birim özelliği taşıyan burjuva ailesi tasfiye sürecine girecektir. Bunun yerini ise, hiçbir maddi çıkar ilişkisine dayananmayan, dinsel ve ataerkil değerlerin sınırlanmalarından, çeşitli yasaklar ve önyargılardan, gayri mesru çocuk sorunundan arınmış, eşlerin özgür seçimi ve karşılıklı içten sevgi ve saygısı üzerine kurulmuş beraberlikler olacaktır. Sosyalizm koşulları altında yürütülecek bilinçli-iradi çabalar, insanın özgürleşme-

si önündeki üst-yapıda varolan her türlü kalıntıyı silip süpürecek, sınıfsız topluma doğru ilerlenecektir.

Değinilmesi gereken bir başka nokta da şu: Kendilerine "sosyalist-feminist" diyenlerde de, cins ayrımlarını temel alan mantık aynen korunmaktadır ve "tarihi bir .de her anlamıyla kadınların gözüyle ele almak gerekir" yaklaşımının ürünü sakat bakış açisi sürdürülmek-

"Kadınların kurtuluşunu, proletaryanın gerçekleştireceği toplumsal durumdan ayrı görmüyorsak; o zaman tüm çaba enerjimizi, proletarya ve müttefiklerinin kurtuluş mücadelesi ekseninde yoğunlaştırmamız zorunluluk halini alır."

tedir. Bu ise doğaldır ki, sosyalistlerin temel görevini -ezilen sınıfların ve proletaryanın kurtuluşu davasını- bulanıklastırmakta, hedef sasirtici rol oynamaktadır. Kadınların kurtuluşunu, proletaryanın gerçekleştireceği toplumsal durumdan ayrı görmüyorsak; o zaman tüm çaba ve enerjimizi, proletarya ve müttefiklerinin kurtuluş mücadelesi ekseninde yoğunlaştırmamız zorunluluk halini alır. Tersine sözde proletaryanın mücadelesine hak vermek ve desteklemekle birlikte "kadınların bağımsız kurtuluş mücadelesi" olgusunu öne çıkarmak, proletaryanın kurtuluş görevleriyle ve davasının niteliğiyle de çelişir. Eğer "sosyalist-feminizm" sosyalizmin gerçekleştiremeyeceği bir işlevi gerçekleştirecekse ve bu, sosyalist inşaat programının dışında kalacak bir şeyse ne olduğu açıkça ortaya konulmalıdır. Ama çok açık bir gerçek var ki, sosyalizm salt alt-yapının dönüşümü değil, yepyeni bir toplumun ve insanın yaratılması sürecidir. Bu durumda da, feminizme ne gerek var diye sorma hakkımız doğuyor. Feministlerin sıraladıkları kadın cinsinin özgürlüğüne ilişkin bir takım amaçlar, zaten sosyalist inşaat süreci içinde gerçekleştirilecektir. Yok bunlar feministlerce "kendi baslarına" gerçekleştirilebilecekse, o zaman diğ sosyalizme, "sosyal feminizm" demeye ne gerek var diye sormak hakkımız... Ki, feministlerin sınıf mücadelesi pratiği

içinde yer alma diye bir sorunlarının olmadığı da biliniyor. Sosyalizmin, kadın özgürlüğünü de gerçekleştirecek program ve perspektifte, elverişli nesnel zemine sahip olmadığını düşünmek ve savunmak, Marksist dünya görüşünden çok uzaklarda seyretmenin ifadesidir.

"Feminist pratik bu yeni çözümlemelerden çok şey kazanacaktır. Gelismis toplumların işletmelerine ait bir özellik olan devleşme ve birikim mantigina karşılık, üçüncü dünya kadınlarıyla birlikte hareket eden feministler, insani boyutlarda işletme alternatifini, rekabet ve acımasız yarışma yerine işbirliği ve dayanışma alternatifini koyacaklardır. Zenginliğin kuzey yarı kürede yoğunlaşması ve güney yarı küredeki pek çok ülkenin giderek yoksullaşmasına karşılık, feministler, dünya kaynaklarının ve üretimin uluslararası düzeyde hakça paylaşılması alternatifini talep edeceklerdir." (Feminizm, Andre Michel, s.166.)

Bu alıntı, feministlerin sosyalizmden ne anladıklarını, sosyalizmle ne derece ilgilerinin olduğunu güzelce ortaya koyuyor. Görülüyor ki sosyalizmin olduğu yerde, sosyalizm için mücadele safalarında, devrimciler arasında, feminizmin gereği ve hiçbir anlamı yoktur. Feminizm, sosyalizmle, Devrimci mücadeleyle bağdaşmaz. İkisini bağdaştırma iddiasında olanlar, sınıf mücadelesinin gerçeklerinden uzakta, kendi küçük

burjuva siyasal fantazileriyle tatmin oluyorlar. Baska bir şey değil...

Öte yandan sosyalist ülkelerde de çeşitli kadın örgütleri, hareketleri bulunabilecektir. Ancak bunlar, "bağımsız kadın özgürlüğü" savunucusu (feminist) hareketler değil, tersine M-L önderliği benimsemiş, sosyalist inşaa programının

"Sınıf mücadelesinin acil görevlerinin değil de, kadın sorununa feministçe çözümlerin pesinde kusanlar, bu gidisleriyle "bireyin özgürlüğü felsefesi" ve "burjuva hümanizmi"ne daha fazla yakınlaşma dışında bir sonuç elde edemeyeceklerdir."

daha iyi hayata geçmesi isleviyle donanmışlardır. Türkiye gibi devrimini yapmamış ülkelerdeki kadın örgütleri ise, temel göreve -iktidarın alınmasına- hizmet edecek ve ona tabi olacak biçimde, kendi özgül sorunlarını gündeme getirecek faaliyetler yürütürler.

Ancak devrimci-sosyalist kadınların faaliyetlerinde, hiçbir zaman feministçe bir yaklaşım gündeme gelmez. M-

L'lerin sorunlara bakışı her zaman sınıfsaldır; cinsel vb. ayrımlara yer yoktur. Bundan, M-L'lerin cins ayrimından kaynaklanan vb. sorunları hiç dikkate almadığı, yok saydığı ve her şeyi alt-yapının belirleyiciliğine bıraktığı anlamı da çıkmaz. Yapılması gereken, devrimci mücadelenin her aşamasında, her düzeyinde, kadınların da eşit rol ve sorumluluk üstlenmesinin koşullarını yaratmak, genelde kadınların sorunlarına ilişkin propaganda ve ajitasyon, ideolojik biçimlendirme faaliyetini kararlıca sürdürmektir.

Bir diğer boyutuyla ele aldığımızda, "sosyalist feminist"lerin sınıfsal bakış açısıyla hareket etmediklerini ve sınıf mücadelesinin görevlerini çok yönlü omuzlama diye bir sorunlarının olmadığını görürüz. "Yasasın bağımsız kadın özgürlüğü" sloganına sıkı sıkıya sarılan ve ayakları yere basmadığı için, sosyalizmin prestijinden yararlanmaya çalışan "sosyalist feminist"ler, sosyalizmle feminizmi bağdaştırma teorileri üretmektedirler. Sosyalizmin, feminizm gibi kendi varlığına ve felsefesine aykırı bir unsurla bağdaşması, kaynaşması olanaklı değildir. Hem devrimci saflarda yer alıp, hem de feminizm olabilir diyenler ise, kadın sorununa devrimci çözümler üretmeye değil, kendi sorunlarına çözüm arayışı içinde olmaları... Sınıf mücadelesinin acil görevlerinin değil de, kadın sorununa feministçe çözümlerin pesinde kusanlar, bu gidisleriyle "bireyin özgürlüğü felsefesi" ve "burjuva hümanizmi"ne daha fazla yakınlaşma dışında bir sonuç elde edemeyeceklerdir.

Feministlerin M-L'lere yönelik bir baskı'tavri da "her şeyi ekonomiye indirgedikleri için, kadın özgürlüğüne ilişkin taleplere hiç sahip çıkmadıkları, savunmadıkları..." şeklinde imaj yaratmaya çalışmalarıdır. Acaba M-L'ler, feminist "dostlarımızın" dediği gibi bu talepleri hiç savunmuyorlar mı? Sınıf mücadelesi ve M-L ile az çok ilgisi bulunan herkesin de görebileceği gibi, bu tespitin gerçeğe ilgisi yoktur. Çünkü en basit yaklaşımla ele alındığında bile kadınlarının özgül sorunlarının, kendilerinin de daha duyarlı ve özel çabalarını gerektirdiği kabul edilir. Hiçbir hak mücadele edilmeden alınmaz. Ama bu mücadele ancak devrimci saflarda yer alınarak başarıya ulaştırılabilir ve anlam kazanır. Dolayısıyla, devrimcilerin önlere koydukları sınıf mücadelesinin çok yönlü görevleri içinde, kadın sorunları da yer alır. Ve devrimciler bu sorunlara gerçek çözüm yolları üretme noktasında, feministlerden farklarını

net bir biçimde ortaya koyarlar. Bu konuda ortaya çıkabilecek istisna olumsuz örnekler de, kuskusuz genel devrimci yaklaşımları gölgelemez. Tersine, devrimci bakış açısı içindeki çözüm arayışlarına daha sıkı sarılmalarını gerekli kılar.

Kuskusuz bugün devrimci saflarda da kadınları küçümseme, feodal değer yargılarıyla bakma, onları hep ikinci sınıf işlere layık görme gibi anlayışların tamamen asıldığını söylemek zordur. Ancak bu böyledir diye, kimilerinin yaptığı gibi her şeyin önüne kadın sorunu çıkartılamaz. Yanlış ve devrimci olmayan anlayışlarla mücadele etme ve kadın haklarını savunma, M-L'lerin görevidir. Ama bu görevler, hiçbir zaman emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadelede basat soruna dönüşmez. Basat sorun derecesinde ele alanlar, yıllardır "kadın" sorununu dillerine pelesenk edenler; saga sola akıl vereceklerine, önce kendi ilişkileri içindeki ve en yakın kadınları "çocuk doğuran", "hamur yoguran" niteliklerinden kurtarsalar, çok daha yararlı bir iş yapmış olacaktı, üstelik daha dürüstçe davranılmış olurdu.

Kısacası kadın hakları feministlerin değil, sınıf mücadelesi programımıza uygun olarak bizim savunacağımız talepler olmalıdır. Bu konuda kitlelerin örgütlenme ve bilinçlendirilmesi faaliyetleri içinde gerekli, eğitici, perspektif sonucu çalışmaları, ajitasyon ve propaganda faaliyetleri sürdürülmelidir.

Somutlarsak, her türlü ekonomik sömürü bağlarından kurtulma talebi, kürtaj, doğum kontrolü ve bosanma gibi hakların güvenceye alınması, her türlü ataerkilli önyargılardan, kadına toplumca yüklenmiş geleneksel rollerden, geleneksel değer yargıları ve feodal burjuva ahlâkın özgür gelişimi engelleyici bağlarından kurtulma talebi, kadınlara yönelik hukuki ve siyasi eşitsizliklerin ortadan kaldırılması; insanlığı yemden üreten (doğuran) niteliğiyle, uğradığı biyolojik yipranmanın asgariye indirilmesi talebi; aile kurumunun kadını bir çeşit "ücretli ev köleliği"ne tutsak eden toplumsal işlevinin, özgür gelişimi engelleyici rolünün vurgulanması, ev işleri ve çocuk bakımının kamu hizmetine dönüştürülmesi (kres vb. sosyal hizmetlerin azami ölçüde gerçekleştirilmesi...) talebi ve kültürel gelişim, eğitim ve bilinçlenme olanakları, çok yönlü yeteneklerini geliştirebilme ve esit olanaklara sahip olma... gibi talepler, devrimcilerin sınıf mücadelesinin çok yönlü görevleri arasında sahip çıkacağı taleplerdir. Feministlerin, bu ta-

lepler yalnızca kendi sorunlanymış gibi imaj yaratmaları engellenmelidir.

Bir başka açıdan ele aldığımızda, sözlerden çok, yapılan işlerin anlam ifade ettiği sınıf mücadelesi içinde, kadınlara nasıl bir çözüm yolu-kurtuluş önerileceği de önem kazanıyor. Bugün için en genelinde, emekçi kadınları örgütlenme-bilinçlendirme ve devrimci mücadele saflarına katma sorunu, görev olarak önümüzde durmaktadır. Bu tür faaliyetlerin, feministlerin, küçük burjuva aydın çevrelerin ve burjuva sosyalistlerinin "entel bar"lardaki, okuyucusu sinirli dergi köşelerindeki akademik fan-tezileri dışında bir işlevi olacaksa, bunun pratikte nasıl sekilleneceği, ne anlam taşıyacağı somutlanmalıdır.

Öyle ya, ülkemizde kadın, nüfus içinde en büyük orana sahip ve büyük çoğunluğu okuma-yazma bilmeyen; baskı altında kadın olmayı, insan olarak bile değeri verilmeyen köylü kadınlarına, hangi somut "feminist program"la gidilecek? "Sınıfsal" olarak sömürülüyor-sunuz ama, sömürülüşünüzün asıl nedeni kadın olduğunuz için "çift baskı" altında tutulmanızdır. Bu nedenle önce erkek egemenliğine -kocalarınıza-! "karşı örgütlenmelisiniz..." mi diyeceğiz? Ekonomik yoksulluk ve sefalet koşulları içinde bocalayan, emperyalizmin sürekli siringa ettiği yoz ve tüketim toplumu kültürüyle, kendi değerlerine gittikçe yabancılaşan emekçi kadınlarımızla; pahalılığı, ıssızlığı, yoksulluğu, baskı, terör ve iskenceleri, grevleri, düzene karşı mücadeleyi konuşmayıp da, "erkek egemenliğinin kötülüklerini" mi tartışacağız?

Görülüyor ki feminizm, yasadığımız gerçeklik içinde proletarya ve müttefiklerinin, aydınlık, özgür ve sömürsüz bir gelecek pesinde kovanların sorunu değildir. Geriye bir avuç burjuva hümanistinin, küçük burjuva aydın-entellektüelinin, Türkiye'yi Avrupa sanıp teoriler ürettiği ve kendilerini tatmin ettiği "sosyalist ugraslar" kalıyor. Ki bunların gerçekte emekçi kitleleri örgütlemeye bir sorunu da yoktur. Onları fantazileriyle basbasa bırakmak devrimciler için pek sorun yaratmaz ama, sosyalizmin emekçi kitleler nezdinde ahlâki yozluk olarak gösterilmeye çalışılmasına da kararlıca mücadele etmeliyiz. Sosyalistlerin ahlâk alanında da olumlu bir geleneğe sahip olması gerektiği açıktır.

Devrimcilerin Kadın Sorununa Yaklaşımı Nasıl Olmalıdır?

Devrimcilerin, bu talepleri de prog-

ramlarına alınırken, feministler gibi "kadınların erkekler karşısındaki ortak ezilimsizliği" perspektifiyle hareket etmeyecekleri ortadadır. Sınıfsal yaklaşımın gereği olarak sorunu, ezilen emekçi-proleter kadınların sorunlarının çözümü, onların örgütlenmesi ve bilinçlendirilmesi temeline oturturlar. Sorunu, sınıfsal yaklaşımın dışında "cins ayrımı" temelinde ele alarak, "tüm kadınların kurtuluşu" gibi bir hedefi önümüze koyarsak, feminizmin çıkmaz sokakına dalmış oluruz. Çünkü kapitalist

"Yapılması gereken; emekçi kadınların sorunları ekseninde faaliyet yürütürken, genelde de kadınlara uygulanan cins ayrımına dayalı politikaları teshire yönelik ajitasyon-propaganda faaliyeti yürütmektir."

toplumda çeşitli sınıf ve kategorilerden kadınların -dolayısıyla farklı ezilimsizlik düzeylerinin-, varlığı dikkate alındığında, bunları birleştirebilecek tek ortak olan, kadın cinsine/cinselliğe ilişkin sorunlar olmaktadır (ki feminizmin faaliyet alanı da, gerçekte bu ortak bileşen olmaktadır). Örneğin emekçi kadınlar için en önemli sorun olan ekonomik kölelik, varlıklı burjuva kadınları için geçerli değildir. Kısacası devrimcilerin, tüm kadınların taleplerini kucaklayacak bir perspektifle hareket etmeleri savunulamaz. Yapılması gereken; emekçi kadınların sorunları ekseninde faaliyet yürütürken, genelde de kadınlara uygulanan cins ayrımına dayalı politikaları teshire yönelik ajitasyon-propaganda faaliyeti yürütmektir.

Bizzat devrimci saflarda yer alan ve ideolojik-siyasi tercihini bu yönde netleştirmiş kadınların durumunu ele aldığımızda, gerçekte feminizm diye bir sorun yoktur. "Sosyalist-feminizm" adı altında, böyle bir olguyu genel devrimci hareket saflarında yerleştirmek isteyenlerin bulunması da bu gerçeği değiştirmez. Feminizm sorununu, devrimci hareketin en önemli sorunları arasında göstermeye çalışanların da, sübjektif konuları, niyetleri, hareket noktaları, çapları ve yukarıda sıralanan genel ideolojik-siyasi tutarsızlıkları dikkate alındığında, sorunun fazla bir önem ta-

simadigi daha açık görülür. Ancak bu durum, yaratabilecekleri olumsuz sonuçlara karşı duyarlı olmamızı ve mücadele etmemizi engellememelidir.

Devrimci saflardaki kadınlar için tartışılacak sorun feminizm değil, olsa olsa "mücadelede kadının yeri ve kadın-erkek ilişkileri" kapsamında olabilir. Devrimci saflarda yer alan kadınlar, genelde halkın ortalama düzeyinin üzerinde bilinç ve kültür düzeyine sahiptir. Ayrıca örgütlü ilişkiler içinde bulunmaları, kendilerini sürekli geliştirebilmesi ve sorunların çözümünde önemli bir avantaj oluşturmaktadır. Aynı amaçlar etrafında birarada bulunduğu erkek arkadaşlarının yaklaşımları da içtenliğe, dürüstlüğe, karşılıklı sevgi ve saygıya yoldaşça bağlılığa dayanır. Kadın olmalarından kaynaklanan farklı bir yaklaşım, 2. sınıf rol yüklemesi vb. anlayışlar söz konusu değildir. İki erkek arasındaki mücadele arkadaşlığının gerekleri, aynı şekilde kadın erkek arasında da geçerlidir. Hiçbir çıkar hesabı güdülmeyen, içte sevgi ve saygıya dayalı karşılıklı ilişkiler, mücadelenin her aşamasında esit sorumluluk ve rol üstlendirilmesi, ortak bir ideolojik-siyasi hedef peşinde koşulması, devrimci saflardaki kadın-erkek eşitliğinin -dolayısıyla feminizm diye bir sorun olmayışının- maddi temellerini oluşturur. Kadınların, dünya devrimci hareketleri tarihinde oynadıkları roller ve mücadelelerine ilişkin sayısız örnek bulunabilir. Bu örnekler, kadınların mücadeledeki yerleri ve sorunlarına yaklaşım konusunda da perspektifimizi zenginleştirici özellikler taşımaktadır. Örneklersek, batılı feministlerin ekonomik, siyasal ve demokratik haklarını elde etmek için didindikleri dönemde Rus kadınları proleter hareketin yol göstericiliğinde -yogun biçimde, kendilerine bu hakları sağlayacak 1917 Ekim devriminin hazırlıklarına, erkeklerle omuz omuza katılmaktaydılar. Yine Rus emekçi kadınlarının 1917 Subat'ındaki Duma'ya yürüyüşleri, devrimi başlatan kıvılcım oldu. Nazi saldırısına uğrayan ve kusatmanın 900 gün sürdüğü ünlü Stalingrad direnişinde Sovyet kadınları akıl almaz cesaret, kahramanlık ve özveri örnekleri sergilediler. Yine ikinci paylaşımlı savaş döneminde, topraklarında anti-faşist savaşımı sürdüren tek düzenli Avrupa ordusu olan Tito'nun "Partizanlar Cephesi" ve "Kurtuluş Ordusu"nda 160.000'den fazla kadın vardı. Vietnamlı kadınlar, Afrikalı, Latin Amerikalı (Arjantin'de "1 Mayıs alanının anaları", Nikaragua'da Halk Kurtuluş Cephesi'nin 1/3'ünü oluşturan "Sandino'nun kızla-

ri", Bolivya'da madenci esleri...) kadınlar, Filistin'in 24 saati bomba sesleri ve barut kokusu içinde geçen yigit, özverili kadınları; yeraltı direnişlerinde, işkencehanelerde ve toplama kampların-

sorunu, sadece saflarımızdaki kadınları kapsamadığı için, mücadelenin genel programı ve hedefleri içinde emekçi kadınları örgütlenme, bilinçlendirme faaliyetlerine de gereken ağırlığı vermeli-

da, idam mangalarının önüne diziliste erkekleriyle omuz omuza yer alan birlerce, milyonlarca kadının varlığı; sınıf mücadelesindeki rolleri ve erkekler karşısındaki konumları açısından yeterince aydınlatıcıdır. Ve bunların hiçbirinin feminizm diye bir sorunları da yoktur...

Saflarımızda, kadınların katılmadığı bir devrim mücadelesinin başarıya ulaşamayacağını bilincinde hareket ederek, esit sorumluluk ve rol üstlenme anlayışına dayalı mücadele arkadaşlığı esas olmalıdır. Bu anlayış, devrimci saflardaki evlilik ilişkilerinde de özel bir önem kazanarak, damgasını vurmak zorundadır. Mücadele arkadaşlığının damgasını tasımayan, salt duygusal ve cinsel bağların küçük burjuva çıkarıcılığının öne çıkarıldığı evlilik ilişkilerinin, devrimci anlayışla bağdaştırılması olanaklı değildir.

Devrimci mücadele açısından kadın

yız. Kitle mücadelesi kadınlara yaklaşım, onları mücadeleye ikna etme, daha etkin ve bilinçli şekilde kitlesel katilim içine çekmek...biçiminde somutlaşmalıdır. Yoksa soyut ve sınıf mücadelesinin -Türkiye'nin- gerçeklerinden uzak şekilde, "kadın özgürlüğü-esitliği" i çığlıkları atmak, bir kısım küçük burjuva duyguların tatmini ve akademik uğrassalar olmaktan öte anlam tasımayacaktır. Sabırlı, özverili ve her türlü güçlüğü ragmen kararlı olmayı gerektiren sınıflar, mücadelesinin görevlerinden kaçabilmenin kılıfı olma işlevi gören bu "ugras"lar, akademik bir fantazi olmaktan öteye gidemeyecektir.

Devrimci saflarda kadın sorununa yaklaşımda genel olarak ideal olanı, doğru olanı ve egemen durumdaki anlayışı ortaya koymaya çalıştık. Ancak bu, yanlış ve zaaflı yaklaşımların, olumsuz örneklerin hiç yaşanmayacağı anlamına gelmiyor. Devrimci mücadelenin

kitlesel niteliği, her unsurun su veya bu düzeyde kapitalist kültürün izlerini taşıması, ideolojik eğitim ve bilinç düzeyindeki gerilik, yanlış-çarpık bakış açıları, tümünden giderilemeyisi, sınıfına ve davasına bağlılıkta zayıflık, özveri yoksunluğu, düzen bağları ve bireycilik gibi... bir sürü etkene bağlı olarak, çeşitli olumsuz örnekler yaşanabilir. Sorun, genel devrimci perspektifi koruyarak eğitim ve bilinç düzeyini yükseltmek, olumsuzlukların üzerine ilkel ve kararlıca gitmek ve mücadelenin asli görevlerine paralel olarak bu sorunları çözmeye çalışmaktır. Mücadelenin dışında ve devrimci anlayıştan yoksun çözüm arayışları gerçek sağlıklı çözümleri değil, olsa olsa feminizm gibi, "kadının cinsel özgürlüğü" gibi, mevcut durumu kabullenmekten ve sakat küçük

" Devrimciler için her zaman esas olan, iktidar sorunudur. Diğer tüm sorunlar, buna hizmet edecek perspektifle ele alınmalıdır. Kadın sorunu da bu anlamda mücadele programımızın çeşitli alt başlıklarından bir tanesidir. .

burjuva anlayışlardan doğan "teorik" çözümler üretilebilir.

Burada sözünü etmiskende, feminist çevrelerin en çok ağırlık verdikleri konu olan "cinsel özgürlük" kavramına da kısaca değinelim. Kadının kendi fiziki varlığı üzerinde özgürce ve tam denetim hakkı olarak açıklayabileceğimiz bu kavram, gerçekte en çok dejenere edilen ve bu nedenle haklı savunulabilir taleplerinin de bulanıklaştırıldığı bir özellik tasımaktadır. Çünkü kapitalizmde, kadın her şeyiyle metalaştırılmıştır. Ve dahil olduğu sömürü ilişkileri içinde kendini kurtarabilmesi, kendi bedenini üzerinde gerçek anlamda denetim hakkını elde edebilmesi olanaksızdır. Doğal olarak "cinsel özgürlük" diye sunulan şeyde emperyalizmin yoz-kozmopolit kültürünün, insanın kendi değerlerine yabancılaşmasının ve her türlü asagılanmasının ifadesi olan dejenere ilişkilerdir. Kadın özgürleşmemekte, tersine -özgürlük adına!- her türlü fuhus, porno, iğrenç sapık ilişkiler ve anlayışlar gündeme getirilmektedir.

58

Emperyalizmin bunalımının da etkisiyle, bunalım ve yoz ilişkiler cinsellik alanına da yansımış, sevgi ve cinsellik alabildiğine metalaştırılmıştır.

Ne yazık ki, bu yoz kozmopolit "bunalım kültürü"nin ürünü olan "cinsel özgürlük" anlayışı, "kadınların özgürlüğü" adına "sol" çevrelerde bile tartışar bulabilmektedir. Bu bağlarımızın "sosyalist-feminist" bir anlayışa oturtmaya çalıştığı bu ilişkilerin, yoz, dejenere ve devrimci olmayan biçimlerden kurtulamayacağı, sosyalizmde gerçekleşecek "kadının cinsel özgürlüğü" ile hiçbir ortak yanının bulunmayacağı açıktır. Çünkü kapitalizmdeki insan ilişkileri, -dolayısıyla kadınların cinsel özgürlüğü- sosyalizmdeki gibi her türlü ekonomik, sosyal-kültürel bağlardan arınmış durumda değildir. Dolayısıyla kapitalizm koşullarında, "kadının cinsel özgürlüğü" gibi küçük burjuva dünyasının fantazileri pesinde kosmak, -üstelik kimileri bunu "sosyalistlik" adına savunuyor!(*)- kapitalizmin yozlaşmış dejenere değerlerine, çarpık kültürüne ayak uydurmaktan başka bir şey değildir. Üstelik Türkiye gibi çarpık kapitalist ülkelerin kültürü metropol kapitalistlerin kültüründen de farklıdır. Avrupa'nın yaşam tarzı ve kültürel değerleri ölçü alınarak Türkiye için kıyaslama yapılamaz. Elma ve armutları bir arada toplamaya kalkmaktır bu. Devrimcilerin yapacağı önerilerde, bu nedenle Türkiye gerçekleri üstünde ayakları yere basacak şekilde olmalıdır. Freudculuğun da etkisi altında kalarak, her şeyi cinsel içgüdüler ve cinsel haz etrafında yorumlamak, gerçek insan ilişkilerini her türlü kaygıdan arınmış gerçek sevgi ve saygıyı bir kenara atmaktır.

Artık son sözümüzü de söyleyerek yazımızı noktalayabiliriz. Devrimciler için her zaman esas olan, iktidar sorunudur. Diğer tüm sorunlar buna hizmet edecek perspektifle ele alınmalıdır. Kadın sorunu da bu anlamda mücadele programımızın çeşitli alt başlıklarından bir tanesidir. Devrimci mücadele içinde, kadınlarda eşit sorumluluk ve rol üstlenme temelinde gereken yerlerini almak zorundadır. Kadınların karşı karşıya bulunduğu hem ekonomik, hem de cins ayrımına dayalı ezilmişlik ve sömürü, bugünden yarına ortadan kaldırılacak bir olgu değildir. Yüzyılların birikimi olan ahlaki, kültürel değer yargılarını, kadınlara yüklenen 2. sınıf statüyü ortadan kaldırmak, tam eşitlik ve özgürlüğünü sağlamak, sosyalizmin son dönemlerine kadar sürecek bilinçli-iradi çabaları gerektirecektir. Bugün

devrimciler için kadın sorununa yaklaşımlar ve ortaya çıkardığı görevler, esas olarak **ideolojik, siyasi, kültürel, eğitim ve bilinçlenme faaliyetleri** biçiminde somutlaşmaktadır. Bu doğrultuda kadınların çeşitli sorunlarına demokratik mücadele platformunda sahip çıkılıp, propaganda ve ajitasyon faaliyeti sürdürülür.

"Demokrat, ilerici, yurtsever ve devrimci olmanın yolu, 'feminizm' gibi burjuva etiketli sapmaların pesine takılmaktan geçmiyor. Gerçekten halkını ve ülkesini sevmenin, tüm insanlığın kurtuluşunu benimsemenin yolu, sorumlu davranmaktan, halkının kurtuluşu için bilinçlice ve M-L'nin rehberliğinde savaştan geçiyor."

Ve son söz olarak da diyoruz ki; demokrat, ilerici, yurtsever ve devrimci olmanın yolu, "feminizm" gibi burjuva etiketli sapmaların pesine takılmaktan geçmiyor. Gerçekten halkını ve ülkesini sevmenin, tüm insanlığın kurtuluşunu benimsemenin yolu, sorumlu davranmaktan, halkının kurtuluşu için bilinçlice ve M-L'nin rehberliğinde savaştan geçiyor. Bunun için tüm feminist çevreleri, "sosyalist feminist"ce düşünenleri, içine düştükleri yanlışları terketmeye ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm kavgasında, emekçi halkımızın yanında yer almaya çağırıyoruz.

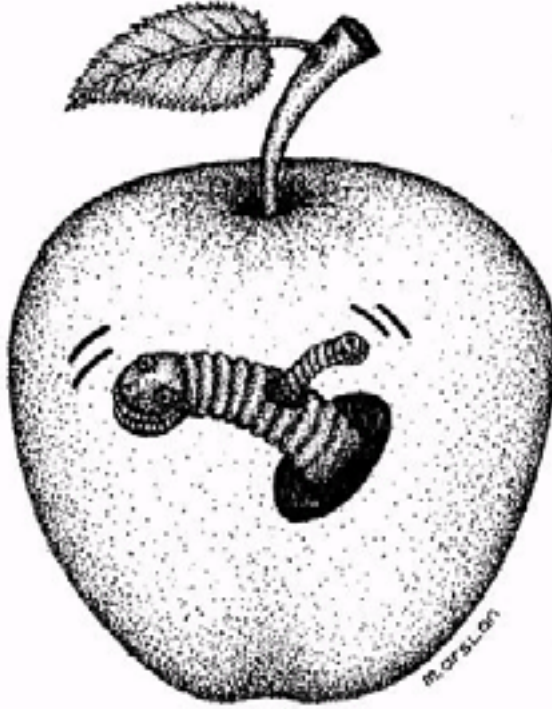
(*) Bu anlayışta olanlar, kadın erkek ilişkilerini sadece cinselliğe indirgediğinden, acıları ve sevinçleri, mücadelenin zorluklarını paylaşma diye bir sorun, doğal olarak gündemden çıkıyor. 12 Eylül gibi dönemlerde bu anlayışta olan kadınlar ve erkekler, çok kısa sürede eserlerini terkederek "özgürlük"lerine kavuştular... Devrimciliğe yabancı, burjuvazinin kültüründen bile yoksun bu unsurlar, Türkiye topraklarında yetisti. Tohumlarını burjuvazi attı; bir kısım -sol- çevreler de, bu burjuva teorileri cilalayarak "solculuk" adına piyasaya sürdüler. Sonunda öylesine çok "sözofrenik bölünme"ye uğradılar ki, kendilerine bir şey kalmadı!.

AYDINLIK ÇEVRESİ (SAÇAK-GÖKYÜZÜ) VE SOL REFORMIZM

12 Eylül'ün toplumumuzun isleyisini birçok yönden etkilediği hatta değiştirdiği artık sir degil. Son iki yıllık süreçte söylenenlerin, yazılanların hemen hemen tamamı bu değişimin "sey"lerine kadar değiştirdiği ve değiştirilen "sey"lerin nasıl yeniden düzene sokulacağı üzerine oluyor zaten.

Saçak ve Gökyüzü çevresiyle birlikte hareket etmeye uzanan bir çizgiye getirdi sosyalistlerimizi.

Bu yazımızda birlik'in ne olduğu, hangi koşullarda ve nasıl birlikler oluşturabileceğimizi anlatmayacağız. Altıncı sayımızda kimlerle nasıl birlikler oluşturulması gerektiğini anlatmaya ça-

12 Eylül sürecinde en fazla etkilenenlerin basında, daha önce de belirttiğimiz gibi sosyalist geçinen reformistler gelmektedir. Geçmiş yanlışların bugün nasıl ve hangi biçimde savunulacağının arayışı içinde olan sosyalistlerimiz ne yazık ki hâlâ bir rotaya girememenin dengesizliği ile kiminle nasıl birlikte hareket edeceklerinin arayışı içinde sürdürüyorlar yaşamlarını.

Çesitli kereler değişik biçimlerde gündeme gelen ortak davranış belirlemlerde şimdiye değin çıkan ufak tefek ayrılıklar artık büyüdü. Son olarak da

listik.

Yıllardan beri sürdürülen, son birkaç ayda ise TAYAD'ın örnek çabaları sonucu tüm Türkiye kamuoyunun gündeminde canlı olarak kalan cezaevleri direnislerini desteklemek için nihayet kendilerinin de bir şeyler yapmaları gerektiğini gören sosyalistlerimiz, bu çabalarını dahi kısır çekismelerden çekip çıkaramadılar. Sonucunda da her yerde teslimiyetçiliği savunan, devrimcileri ihbar etmeyi görev sayan burjuva milliyetçileri (Saçak-Gökyüzü) ile aynı saflarda yer almanın onurunu yasadılar.

Anlayamadığımız; Aydınlik çevresine yıllardan beri karşı-devrimci nitelikleri yakistiranların ve bu konuda mangalda kül bırakmayanların nasıl olup ta daha düne kadar düşman olarak gördükleriyle bir araya geldikleri oldu.

Söylediklerimizi açıklığa kavuşturmak için olayların kısaca gelişmelerini açmak gerekiyor.

Metris Askeri Cezaevi'nde başlayan ve tüm Türkiye'de yankisini bulan direnisi desteklemek için içinde dergilerin de bulunacağı bir birlik oluşturulmaya çalışıldı. Ne yazık ki, bu birlik içinde yer alması gereken TAYAD (küçük hesaplar pesinde kosulduğu için) toplantıya çağrılmamış, ancak karşı devrimci olarak nitelenen (biz burjuva milliyetçileri diyelim) Saçak ve Gökyüzü çevresi bu toplantıya çağrılmıştı. Biz Çözüm olarak böyle bir birlikte yer almayacağımızı, ne için olursa olsun, böylesi bir birlikte Saçak, Gökyüzü çevresinin olmaması gerektiğini belirttik. Ne var ki, artık kiminle yanyana olabilecekleri değil zevahiri kırtarmak onlar için önemli hale geldiginden söylediklerimizin haklılığı onaylanarak, gene de (hem ağlarım, hem giderim örneği) Saçak ve Gökyüzü ile birlikte bugünlerde hâlâ sürdürülmeye çalışılan bir birliktelin temelleri atıldı.

Bir yanda sürdürülmeye çalışılan birliktelik, öte yandan da dergi sayfalarında sürdürülen birlik çığırkanlıkları ve en hazini Saçak-Gökyüzü'nün ne menem bir çevre olduklarını anlatır çarsaf çarsaf yazılar.

Herhalde biz onların ne olduğunu biliyoruz ve birlikteliklerimizde kendimizi koruyabiliyoruz. Ancak sizin onlardan uzak durmanız gerek demek istiyor okurlarına.

Kendileriyle tek tek konuşmalarımızda bu olayın demokrasi gereği olduğunu vurgulayan arkadaşlar, Saçak ve Gökyüzü çevresinin dislanmış oldukları sol içine girmelerinin kendiliginden destekleyicileri durumuna düştüklerinin farkında değiller sanıyoruz.

Sorunumuz yeniden bir birlik yazısı yazmak olmadığı için, sadece anlayışın yanlış olduğunu vurgulamakla yetinelim. Sadece birlik olmak için birlikler kurulmaz hatta birlikte hareket edilemez.

DERGİMİZE YÖNELİK

BASKILAR

BİZLERİ YILDIRAMAZ

Eylül 87 sayımız İstanbul DGM savcısının kararıyla toplatıldı. Gerekçe olarak "Siyasi Tutsaklık ve Sınıf Mücadelesi" yazımız gösterilmisti.

Ancak Yazışları Müdürümüz Çelik Malkoç ile görülen DGM savcısı dergimizi eline aldığında her bir sayfasında çizilecek bir yer bulmuyor. Ve de sübjektif yorumlarla birlikte, dergimize yaklaşım dile gelmiştir, karsımızda.

Dergimizdeki yazılar sadece toplatılmayı gerektirendirmek islevi görüncesine ele alınıyordu. Basınımızda sıkça geçen tümceler dahi isaretlenerek imalarda bulunduğu getiriliyor, "su anlama gelir" şeklinde iddia edilebiliyordu. Türk-İs'in dahi kullandığı "sınıf ve kitle sendikacılığı" biz kullandığımızda suç unsuru olabiliyordu. Zaten bu sayımız daha matbaada iken defalarca polis tarafından aranıp matbaadan çıkıp-çıkmadığı soruluyordu.

Günümüzde, basın üzerindeki yasak ve sansür tehdidi 12 Eylül sonrası anti-demokratik basın yasası ile yasallaştırılmıştı. Basın ve düşünce özgürlüğünün ülkemizde tehdit altında olması bir dönem oto-sansürü de beraberinde ge-

tirmiş ve bir kısım basın çevrelerince de döneme uyumun yolu olarak uygulanagelmistir.

Daha sonraları da yayın çevresine yeni giren süreli yayınlar, alisilagelmis çerçeveyi zorlamış ülkedeki demokratik mücadeleye omuz vermeye çalışmışlardır.

Yeni Çözüm çıkarken; "Türkiye'miz gittikçe belirginlesen bir netlesme sürecine girdi. Çözüm, dünyanın Türkiye'nin değiştirilmesinde belirleyici bir göreve sahip olmasa bile toplumsal muhalefet kanadında yükselmenin sağlanmasına ve benaklaşmaya yardımcı olacaktır. Okurlarıyla birlikte gelişmeleri izleyecek, bilimin süzgecinden yeniden geçirecek, somut tutumlara doğru yönelecektir." (Y.Çözüm, sayı-1, Aralık 86, sayfa 3) demisti. İlk sayımızda belirttiğimiz anlayışımıza uygun bir yayın çıkarmaya çalıştık bugüne kadar ve bunu da sürdüreceğiz. Okuyucularımızdan da aldığımız güçle bu uğraşı sürdürme kararlılığımızdayız. Zaman zaman toplatılmayla karşı karşıya da kalsak, söyleyeceklerimizi dile getirme uğrasın-

dan vazgeçmemek . düşüncesindeyiz. Böylesi bir tavır ve anlayışın ülkemizde yayın hayatını sürdürmesinin güçlüğü de hepimizce bilinmekte. Yedi sayımızdan üç sayımız (1., 2., 7. sayılarımız) toplatıldı. Tabii toplatılmaların getirdiği maddi yük de isin ayrı bir güçlüğü.

Yeni Çözüm'le yönelik baskılar salt toplatmalar biçiminde sürmüyor. Diğer yandan, dergimiz yasak yayın ve bir sol örgütün yayın organı imiscesine TRT ve günlük basında teshir edilmektedir.

Yıllardır, emniyet TRT ve günlük basının işbirliği içinde yasal olarak yayınlanan sol yayınlar (kitap dergi vs.) yasak yayınlar olarak lanse etme politikasının en son örneği 10 Eylül Cuma akşamı TRT'de haberlerde dergimiz Yeni Çözüm ve Toplumsal Kurtuluş'un yasak yayınlar olarak teshiridir.

Dergimize yönelik baskı zinciri toplatma ve "yasak yayın" teshiriyle kalmamış İstanbul ve Ankara'da gözaltına alınan bir grup insana da dergimizin bir sol örgütün legal yayın organı olduğu ithamı, baskı ve iskence altında zorla sözlü veya yazılı olarak kabul ettirilmeye çalışılmıştır.

Bu baskılar zinciri, dergimize yönelik bir komplo hazırlığını ister istemez akla getiriyor. Bu konuda tüm demokrat devrimci kamuoyunu duyarlı olma ya dergimiz üzerindeki baskıları protes to etmeye çağırıyoruz.

AÇIKLIK GETİRİLMESİ GEREKEN BİR KONU

5 Eylül 1987 günü Cumhuriyet gazetesinde Didar Sensoy'un ölüm ilanıyla birlikte cenaze törenine çağırımız çıkmıştı. Aynı gün, aynı sayfadaki ilanlarda, 15 derginin ilanında bizim de ismimiz vardı. Adı geçen dergi temsilcilerine, aramızdaki -ilan öncesi- tartışmalarda bu ilana imza atmayacağımızı gerekçeleriyle birlikte belirtmiştik. Buna rağmen imzamız kullanıldı. Ve sonradan da ne yazık ki bu tavır hiçbir tarafından açıklanmadı.(*) Gerekçelerimizi kısaca belirtmeden önce, bile bile imzamızın izinsiz kullanılmasını kınıyor ve ahlaki çerçeveye dahi sığdıramayacağımız bu tavrın tekrarlanmamasını bekliyoruz.

İlandaki Gökyüzü-Saçak vb. dergilerle ortak tavrımız bugüne kadar olmadı ve olmaz da.

İzledikleri oportünist çizgilerinin mantıksal sonucu olan burjuva-milliyetçi görüşleri, geçmiste yükselen sınıf

mücadelesi dalgasında yaptığı ihbarlarla kendi kendilerini soldan tecrit edip, yeni limanlara sığınan Saçak-Gökyüzü çizgisi; bir bütün olarak olumsuzluklar dizgesi olan geçmişleri hakkında en ufak bir özeleştiriyi yapmadan, birakin özeleştiriyi -kendisi içinde gerçekten bir "mantık tutarlılığıyla"- yaptıklarını aynen savunan, gerekli olursa aynı şeyleri yeniden yapacağını liderlerinin ağızından söyleyen bu çizginin bugün sol içi platformlarda boy göstermek istemesinin altında yatan nedenleri çok iyi anlıyoruz. Bizim asıl anlamakta güçlük çektiğimiz; Yarin'dan-Yeni Demokrasi'ye kadar geçmiste aralarındaki ilişkileri en "keskin" bir şekilde ifade edenlerin bugünkü tavrı. Üstelik bu tavrılarını hiçbir resmî açıklama yapmadan sessizce yapmaktadırlar.

Sonuç olarak su bilinmelidir: Kisaca yukardaki nedenlerle, biz, bugün Saçak-Gökyüzü vb. şeklinde biçimlenen

Politik çizgiyi savunanlarla hiçbir ortak platformda yer almayacağız. Bundan böyle solun herhangi bir konuda gerektiğinde oluşturulacak ortak platformda yet alacaklar da geçmişle bugünkü tavrıları arasındaki çelişkiyi açıkça açmalılar.

Oluşturulacak platformlarda "mevlana tipi" anlayışlar varsa biz yokuz.

(*)21 Eylül 1987 günü "Çözüm Dergisinden Açıklama" başlığı ile Cumhuriyet gazetesinde çıkan duyurumuzda, Cumhuriyet gazetesi çalışanlarınca değiştirilerek yayınlandığından eksik çıkmıştır. Dergimizde ilanın tam metnini yayınlıyoruz. Cumhuriyet gazetesinin de ticari ahlaka dahi sığmayan bu tavrını kınıyoruz.

5.9.1987 tarihli Cumhuriyet gazetesinde 12 derginin verdiği ilanda (Didar Sensoy'un cenazeyle ilgili) dergimizin adı da çıkmıştır. Tüm uyarılarımıza rağmen dergimizin adının da kullanılması sorumluluktan uzak bir davranış olarak değerlendiriyor ve bu durumu kınıyoruz.

DEMİRYOL-İSTE ALDATMACA

Çok genel tanımıyla sendikalar; emekçi kesimlerin, varolan düzende; ekonomik-demokratik haklarının mücadelesini verdikleri, tavrı belirledikleri yerlerdir. Ve sinifinin gerçek kurtuluşunun basamağı olduğu, serptiği mü-

si de eklenerek-diye lanse edilen ve işçilerin tüm haklarını yüzde 56'lık bir artışla alındı gösteren bu anlaşma, sözleşme töreninde yüzde 39 olarak açıklanıyordu. Aldatmacanın bundan açık göstergesi olamazdı. İşçiler aldatılmı-

cadele alanlarından biridir, sendikalar... Sendika tanımlamasına uymayan ama 40 bin işçinin sorumluluğunu taşıyor diyen bir sendika yönetiminin akıl almaz tavrına tanık olduk geçtiğimiz günlerde. Bu tavrı, Demiryol-İs Sendikası Genel Merkezindendi. Görüşmeler, Demiryol-İs Sendikası ile işveren temsilcisi TÜHİS arasında 30 Mart 1987'de başlamıştı. Görüşmeler sürmüş ve uysmazlık sonucu 1 Temmuz 1987 tarihinde grev kararı alınmıştı. Grev; 11.8.1987'de başlayacaktı. 0 günün aksam gazetelerinde, grev kararını asmaya yürüyen Demiryolu işçilerinin boy boy fotoğrafları vardı. İşçiler, coskulu, kararlı görünüyorlardı. Hatta bunların hemen ardından alınan lokavt kararı da vildiramamıştı işçileri. Ama genel merkezin kararsız-ıkcıklı, işçilerin coskusunu paylaşamaz hali gözden kaçmıyordu. Ve bu Genel Merkez, tabanın ve subelerin tüm karşı çıkışlarına rağmen 11 Ağustos 1987'de grev kararı kaldırıyor ve Genel Başkan iki yıllık sözleşmeyi imzalıyordu. Basında ve TV'de süper anlaşma - günümüz süperlerine bir yeni-

40 bin emekçi satılmıştı. Bu satış yüzdelere, rakamlara vurularak utanmazca açıklanmıştı. Yapılan sözleşmeye başkanları hemen istifalarını veriyorlardı. İşçiler geniş protestolara yöneliyorlardı. Yemek boykotunu gündeme getirirken, protesto telgrafları çekiyorlardı. İşçileri satmakla kalmayan Genel Merkez, subelerde kulak çekiyor ve de grev kararında öncü rol oynayan

işyeri temsilcisi ve sendika görevlilerine Kars, Diyarbakır gibi nakiller çıkıyordu. Yönetim kurulu üyesi olduklarından, yönetmeliklere tamamen aykırı olan bu nakiller bazı işyerlerinde işverenle yapılan ittifaklarla iş akdi feshine kadar gidiyordu, İstanbul Haydarpasa subesinde de bu uygulamayla karşı karşıya kalan işçiler ve sendika yöneticileri vardı. Haydarpasa Sube Başkanı Mahmut Kiliç, Mehmet Bati, Yusuf Ovacık ve Bekir Pekdura bu uygulamaları protesto için 21 Eylül'de 3 günlük bir açlık grevine basıyorlardı. Mehmet Bati Kars'a, Yönetim Kurulu üyesi Bekir Bolat Diyarbakır'a, Bekir Pekdura Tatvan'a sürülüyordu. Ayrıca Yusuf Ovacık'ın iş akdi de fesh ediliyordu. Bunlar yalnızca Haydarpasa subesindeki uygulamalar. Daha pek çok subede bu olaylar söz konusudur. Demiryol-İs Sendikası Genel Merkezin tavrılarına uymayan sendikacıları engellemek için sürgün yöntemini seçiyordu, yönetmeliklere ters düşmesine rağmen. Bunlar da yetmiyordu Genel Merkeze, işverenle anlaşma iş akdi feshlelerini yönlendiriyordu. Demiryol-İs Sendikası Genel Merkezinin tavrı, yaptıkları sendikacılık adı-na utanç vericiydi. Yapılan anlaşmaya imza atmakla, sendika, işçilerin değil, işverenin yanında yer almıştı ve sonraki uygulamalarla da tavrını pekiştirmişti. 40 bin Demiryolu işçisi, 40 bin emekçi, rayların emekçisi, demiryoluna adını kazıyan 40 bin insan. Yaşamın insanca kilmaya çalışan ve hakça bir düzenin mücadelesini veren 40 bin işçi. Demiryolu işçilerinde ve pekçok subede içten içe bir kipirdanma var şu günlerde. Demiryolu işçileri dört bir yanda süren direnme dalgasında yer alırlarsa, kipirdanmalarına sağlam bir öz kazandıracaklardır ancak...

DÜZELTME
Direniş-Ölüm-Yaşam kitabının 150. sayfasının 9. satırındaki,
"Gece A.Z. 'ye annesinin isteği üzerine tıbbi müdahalede bulundular"
cümlesinin yerine,
"A.Z. 'nin bilinci yerinde değil, annesinin isteği üzerine tıbbi müdahalede bulundular" olacak.
495. sayfada üstten 4. satırda,
"A.Z. 'yi hayata döndürmeye çalışıyorlar, herhalde başaracaklar"
olacak. Düzeltiriz, özür dileriz.

HAZİRAN YAYINEVİ
D.Karataş - M.Gölelli - S.Aktaş - A.Turan - A.Şener Yıldırım -
Ş.Şen - T.Öçök

YAŞASIN

MİGROS İŞÇİLERİNİN ONURLU MÜCADELESİ

- 12 Eylül 1980 sonrasında ilk kez yapılan "Grevlerin Genel Bir Değerlendirmesi" panelini Migros Grevi'ni yürüten şube başkanı Aynur Karaaslan yönetti.

Migros grevinin 30. gününde düzenlenen GREVLERİN GENEL BİR DEĞERLENDİRMESİ paneli Tek-Gıda-İş Eğitim Salonunda 19 Eylül 1987 Cumartesi günü yapıldı.

Migros grevini yürüten ve aynı zamanda Tez-Koop-İş İstanbul 3 no'lu Şube Başkanı Aynur Karaaslan'ı yönettiği panele konuşmacı olarak Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, Deri-İş Genel Başkanı Yener Kaya, Basın-İş Genel Başkanı Ali Ekber Güvenc, Kristal-İş Genel Başkanı Hasan Basri Babalı ve Cumhuriyet Gazetesi'nden Yavuz Şim-

şek katıldılar.

Bu yasalarla değil, bu yasalara rağmen grev yapıyoruz.

Paneli yöneten Aynur Karaaslan böyle diyordu.

Çünkü, "yasalar grev yapmak için değil, grev yapmamak için hazırlanmıştır" diyordu.

Tüm anti-demokratik içeriğine ve tamamen sermayeden yana olmasına rağmen yasaları çiğneyen yine Migros işvereni olmuştu.

Türkey Kibrit Fabrikası'nda yapılan yasadışı korsan üretim ve satış daha grevin ilk günü başlamıştı.

İşverene göre, grev işçilerin değil "birkaç sendikacının" kaptırımlarından dolayı başlamıştı. Yasadışı da olsa, korsan satış da olsa toptan servis çalışacak bu arada basın ve işçilere göndereceği mektuplar vasıtasıyla işçilerle sendikayı karşı karşıya getirip bir taşla çok kuş vurmaya hedefliyordu.

Grevin üçüncü günü tespit edilen yasadışı üretim ve satış bir türlü engellenemiyordu. Savcılıklara, Bölge Çalışma Müdürlüğüne, Vilayete, Sendikalar Masasına yapılan tüm başvurular sonuçsuz kalıyor, ortada yasal olmayan bu uygulamaya dur diyecek idari merci bulunamıyordu. Ufak tefek, kayıtsız bir işyeri olsa belki ama, koca Koç Holding'e bağlı bir kuruluşun üretim ve satışı engellemek kimin haddine düşmüş. Her idari kurum "benim yetkim dışında" diyerek işin altından sıyrılıyordu.

Ama bu Migros işçisiydi, devrimci bir mücadele geleneğine sahipti. Kendi göbeğini kendisi kesmeliydi ve öyle yaptı. Bir hafta süreyle Türkey Kibrit Fabrikası önünde oturma eylemi yapan Migros işçileri, idari kurumları da ağır aksak harekete geçirmeyi başardılar.

Türkey Kibrit Fabrikası'ndaki yasadışı üretim ve satış, işçiler tarafından engellenmişti. Ama bu kez hal mafyasıyla işbirliği yapan işveren, Belgrad ormanlarında korsanlık yapmaya başlamıştı. İşveren tavşan, Migros işçileri tazi misali bu yasadışı hareketlerin peşini bırakmamış kalabalık bir grup Migros işçisi tüm hal kapılarını tutarak haklarına sahip çıkmıştı. Nitekim mahkeme kararıyla ihtiyat-ı tedbir kararı çıkmış, korsan satışlar engellenmiştir.

Şube Başkanı Aynur Karaaslan'ın dediği gibi, "Bu yasalarla değil, bu yasalara rağmen" grev yapan Migros işçisi grevi bir okul haline getirmiş, emek, sermaye, sınıf mücadelesi gibi terimleri bizzat pratikte öğrenmişti.

Dört ayrı bölgede her gün özel, haftada bir kez genel toplantılarla periyodik olarak bir araya gelip, grevi değerlendiren Migros işçileri, günlük ve haftalık raporlarını bölge temsilcileri vasıtasıyla şube başkanı ve yönetim kuruluna sunarak daha büyük bir coşkuyla haklı mücadelelerine devam etmektedirler.

12 Eylül 1980 sonrasında ilk kez yapılan "Grevlerin Genel Bir Değerlendirmesi" toplantısı hınca hınç dolu salonda yapılırken Migros grevinin yalnızca Tez-Koop-İş için değil, ama aynı zamanda diğer tüm sendika ve işçiler için dersler çıkarılması gereken bir grev olduğu, işçi sınıfı mücadelesinde önemli bir adım olduğu dost, düşman

- Migros Genel Müdür Muavini ve Pazarlama Müdürü Oktay İrsüder'in yolu Türkey kibrit fabrikasında işçiler tarafından kesildi ve korsan satışa izin verilmedi.

herkes tarafından kabul ediliyordu

Pazar günü yapılan "Lokavtları Protesto, Grevlerle Dayanışma Mitinginde" Migros işçileri en kalabalık grup olarak ön saflardaki yerlerini alıyorlardı.

Mitingte konuşan Sube Başkanı Aynur Karaaslan, "12 Eylül sonrasında toplumun her alanında olduğu gibi, çalışma alanında da uygulanmaya çalışılan toplumun robotlaştırılması politikası iflas etmiştir, edecektir" diyordu.

Sorunun Migros işçilerinin, Deri işçilerinin, Metal işçilerinin sorunu olmadığını, sorunun Türkiye işçi sınıfının sorunu olduğunu söyleyen Karaaslan,

"Durmayın öyle ürkek ve tedirgin, sıklastırm safları, kenetlenin kolkola, omuz omuza yürüyalim zalimin üstüne, yürüyalim sömürüye, haksızlığa, baskıya ve iskenceye karşı. Hep birlikte ve hep beraber yirtalım karanlığı, aydınlığa aikalım. Bu davet Migros işçilerinin davetidir. Bu davet Türkiye işçi sınıfının davetidir. Bu davet bizim da vet imizdir" diyerek bitiriyordu konuşmasını.

İkinci ayda Migros grevi ilk günkü coskusıyla devam ediyor.

Grev, kades sendikaların, devrimci gençliğin, demokratik kitle örgütlerinin ve İstanbul halkının sempati ve deste-

gini almış ve ilk günkü coskusıyla devam ederken TAN Gazetesi vasıtasıyla İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'ı arabuluculuk yapmak üzere ikna etmeye çalışan Migros İşvereni, son kozlarını oynamaktadır.

Parasal gücünü kullanarak basın aracılığı ile greve karşı kamuoyu toplamaya çalışan işverenin tüm oyunları bosa çıkacaktır.

Migros grevinin başarısı, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri teminde önderlik eden doğru sendikal anlayışta yatmaktadır.

Unutmayalım ki, devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz.

"Lokavtları Protesto ve Grevlerle Dayanışma" mitingine en fazla katılımı sağlayan Migros işçileri.

Migros grevini ziyaret eden (TAYAD) yönetici ve üyeleri Sube Başkanı Aynur Karaaslan'la birlikte.

Tez-Koop-İs Başkanlar Kurulu'nda Dergimiz Tartisildi

7 Ekim 1987 günü, yani Migros grevinin 49. günü ancak bir araya gelip toplanabilen Tez-Koop-İs Başkanlar Kurulu'nda dergimiz tartisildi. Mersin'de sendika üyesi işçilerin Çözüm dergisini okumalarını eleştiren sendika başkanı Kenan Gürbüz'ün eleştirisine neden olan, dergimizin 5. sayısında, İstanbul 3 No'lu Sube Başkanı Aynur Karaaslan'la yaptığımız röportajı. Olay şöyle gelişmişti: Dergimizin 5. sayısını okuyan ve röportajı beğenen sendika üyesi işçiler, Kenan Gürbüz'ü arayarak bu denli bilinçli ve çalışkan sube başkanlarının olduğunu, neden kendilerine hiç anlatılmadığını sordular. Bu durum sayın başkanı fazlaca rahatsız etmiş olmalı ki, Başkanlar Kurulu toplantısında bu durumu anlatıp rahatsızlığını dile getirme ihtiyacı hissetmiş. Esine ender rastlanan böylesi garip bir eleştiriyeye tam da grevin içinde bu-

lundugumuz asamalarında ne demeli acaba? 16 Ağustos 1987 günü Aksaray Mavi Dügün Salonu'nda yapılan "Greve Hazirlik" toplantısında 33.000 Tez-Koop-İs üyesinin Migros işçilerinin ya-

nında olduğunu söyleyen Kenan Gürbüz'ün ancak grevin 49. günü toplanabilen Başkanlar Kurulu'nda Migros işçilerine hesap vermesi gerekirken, dergimizi eleştirmesi dikkatleri dağıtmak ve sorumluluktan kurtulmak istediği içindir. Basına dağıttığı bildiride kendi grevini Türk-İs ve kamuoyuna şikayet ederek mi Migros işçilerine destek oluyor?

Dergimiz 5. sayısında, Aynur Karaaslan ile yaptığımız görüşme.

DMO GREVINDE SON DURUM

Geçen sayımızda dergimizde yer alan DMO grevi, 60'lı günlerde devam ediyor. DMO işçilerinin bir bayram havasında başlayan grevi, bu cosku ve kararlılığıyla, greve gebe olan diğer iş kollarına güzel bir örnek oluyor.

Daha önce de anlattığımız gibi, kamuya ait işyerlerinde en az "saat basına ücret"i alan, Malzeme Ofisi işçileridir. Öyle ki, saat basına brüt 316 TL. olan bu ücret, asgari ücretten (saat basına 330 TL) bile düşüktür.

DMO işçilerinin üzerindeki baskı, diğer işkollarındakinden biraz farklı biçimde sürdürülmekte. Bilindiği gibi, Malzeme Ofisi, doğrudan Maliye Bakanlığı'na bağlı olan işyerlerinden biri. Ve bu işyerinde gizlilik özelliği olan bilgisayar formları, köprü biletleri, noter makbuzları vb.leri de basılıyor. İşyerinin bu özelliği, tüm idari maddelerde. Maliye Bakanlığının denetimini ve baskısını daha bir katmerli hale getiriyor. Bu katmerli baskının temel nedenlerinden biri de, Maliye Bakanlığının Türkiye para politikasının yönlendirildiği birim olması. Bu olgu, Bakanlığın doğrudan kendine bağlı olan işyerlerini idari maddelerle daha Sila kontrol altında tutmasını da beraberinde getiriyor. 18'i idari, toplam 28 madde, işçilerin elinden ve kullanımından alınmış durumda. Bu, bir anlamda, işyerinde si-

kiyönetim ilan etmek demek oluyor.

İdari maddelerdeki "baskı" ve "zor"u pek çok ömekle sergilemek mümkün. Biz, bunlardan bir-ikisini vermekle yetineceğiz. Örneğin. 11. maddede işverenin tarafsızlığı söz konusu olmalıdır. Oysa, işveren farklı kişilere farklı ücret uygulaması ile, böl-yönet yöntemini gündeme getirmek istemistir. Yine uyumsuzluk konusu olan 7. maddede ise, işvereri temsilcilerinin işverenle görüşmesinin izne tabi tutulması söz konusu. Bu maddeleri daha da açmak ve çoğalt-

Görünen o ki, ne devletin baskısı, ne de onun yarattığı olumsuzluklar Malzeme Ofisi işçilerini ve onlarla aynı mücadeleyi sürdüren işçileri durduramayacak. Grevler bayrak bayrak, dalga dalga yükselecek.

Görüşüğümüz bir DMO işçisinin "Bu maddeler bizim onurumuz. Biz insanız, insanca yaşamak ve onurumuzu korumak zorundayız" sözleri bu kararlılığı sergiliyordu.

DMO'daki işçiler ve temsilcilerle DMO grevinin son durumunu değerlendirmek amacıyla kısa bir görüşme yaptık. Bu görüşmeyi aşağıda aynen aktarıyoruz:

Hüseyin HASDEMİR: Bizim okulumuz 10 no'lu basın ve yayın iskolü. Biz, DISK Basın-İs'ten gelmeyiz. '80'den sonra bir süre sendikasılaşma oldu ve ücretler sürekli asgari ücretin altında kaldı. Bu toplu sözleşme altı yılın özlemi idi. Toplu sözleşme teklif taslağını işçi arkadaşlarla birlikte oluşturduk. Biz taslağımızda taban söz ve karar sahibidir dedik ve hazırladığımız taslağı Kamu İşveren Sendikası'na verdik. İsteklerimize YHK yüzde 25 - yüzde 20 verdi. Oysa çok düşük olan saat bası ücretleri için bu artış çok-azdır. Bizim için temel olan uyumsuzluk maddeleri ara-

-Malzeme Ofisi grevci işçileri Mordivenköy iritibat bürosunda.

sında, özellikle bazı idari maddeler önemli yer tutuyor. Biz diyoruz ki, bu maddeler işçi haklarına indirilmiş darbelerdir.

DMO'da yıllardan beri, fazla çalışma ve düşük ücret sorunu var. İşçi arkadaşlar, sabahdan akşama kadar yoğun bir biçimde çalışmaktadır. Ve bu şartlarda, bu idari maddelerle, bu ücretle çalışma zorunluluğu, işverinde demokrasinin islemedini gösteriyor. Bizim istediğimiz maddeleri baska sendikalar greve çıkmadan almışlar. Bu, bize farklı tutum alındığını gösteriyor.

Istedigimiz bu maddeler yeni de değil. Bunlar 1978'de DISK Basın-İş'in aldığı haklardır. İktidarın bir iş değerlendirmesi var. Ve bunun karşısında büyük bir sessizlik bulunuyor. Biz işçiler, bu değerlendirmede söz hakkı istiyoruz. İşçilerin söz hakkının olmadığı bir iş değerlendirmesi, işçilere yeni bir saldırı olacaktır. Bu yüzden hem işçiler, hem sendikalar bu konuya duyarlı olmak zorundadır,

İsmail UZUNYAYLA: Bizim hesabımıza göre, işyerimizde istediğimiz en yüksek ücret 75 - 80 bin lira. Zaten iki aylık bir grevden sonra biriken borçlara göre hiçbir kârımız yok. Ama, DMO, 56 günde çok şey öğrendi. İnsanlarımız

Artık toplumsal mücadele içine girecekler. Bu 56 gün bize birbirimizi tanıma olanaklarını sağladı.

Sunu da öğrendik; grevler, işçi sınıfının okuludur. Ekonomik kazanmaların yanında, siyasi olarak da bir şeyler öğrendik. Grev belki açlık, sefalet ama, sınıfımız açısından bizim okulumuzdur. İnsanlarımız, herşeyin mücadelesiyle alınacağını, mücadelenin dışında hiçbir şey olmadığını öğrendi. 56 günde basımız dik, gururluyuz. Hiçbir zaman paralı greve çıkmadık. Bu maddeler bizim onurumuzdur. Biz insanız. İnsanca yaşamak ve onurumuzu korumak zorundayız. Biz işçiysek, bizim onurumuz kazanılmış haklarımızdır. Ve bunları iktidar altın tepsi içinde vermemistir. İşçileme kazandıysa mücadele ile kazanmıştır. Eger bugün ülkemizde demokrasi yoksa, bu aynı zamanda aydınlarımızın da teshirini gerektirmektedir. Son olarak sunu söylemek isterim: Bu grev, demokrasiye inanan herkesin grevidir. Demokrasiye inanan insanlara grevlerle dayanışma çağrısı yapılmalıdır.

Bu çağrıya uyuyoruz ve "insanım" diyen herkesi grevci işçilerle dayanışmaya çağırıyoruz. Ve biliyoruz ki, herhangi bir işyerinde, mahallede veya sokakta savunulacak bir mücadele hepimizin mücadelesidir, hepimizin onurudur. •

GREVLER ZİNCİRİNDE

YENİ BİR HALKA:

AMBAR İŞÇİLERİNİN GREVİ

Halkımızın hayat şartlarının yaşamadan biktirici hale geldiği, yoksulluğun arttığı ve üstelik ekonomik-demokratik hak ve özgürlüklerin gaspedildiği koşullarda işçiler haklarına sahip çıkmaya çalışıyor. Sendikal hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı, neredeyse grevleri yasaklanı hale getiren yasalara rağmen grevler yaygınlaşıyor. 16 Eylül 1987'de 45 nakliyat ambarındaki, ortalama 89 bin lira brüt aylıkla çalışan işçiler de greve başladı.

Günde 9 ile 12 saat arasında çalışan ambar işçileri, Türk-İs'e bağlı sendikaları olan Motorlu Tasit İşçileri Sendikası (TÜMTİS) ile Kara Nakliyecileri İşveren Sendikası arasında süren görüşmelerin uyumsuzluğu sonrası greve gitti.

TÜMTİS, görüşmelerde taban ücretinin brüt 140 bin liraya çıkarılmasını, buna birinci ve ikinci yıl içinde ayrı ayrı yüzde 60 artı 25 bin lira zam getirilmesini istiyor. Yine ikramiyenin 4'e çıkarılıp, kıdem tazminatının 45 gün olarak belirlenmesini, disiplin kurulunda başkanlığın dönerli olarak yapılıp her işyerinde bir temsilci atanmasını talep ediyor.

Grevin başlamasından bir gün sonra 17 Eylül'de İşveren Sendikası Nak-İs 104 nakliyat ambarında lokavta gitti. Nak-İs eski toplu sözleşme metnine bağlı kalınması görüşünde olduklarını, TÜMTİS'in ise tümüyle yeni bir toplu sözleşme taslağının görüşülmesinde ısrarlı olduğunu, uyumsuzluğun burada düğümlendiğini açıkladı.

Lokavtin ilan edilmesi sonrası konuşma yapan TÜMTİS genel teskilatlandırma sekreteri Sabri Topçu, "Lokavt bir hak değildir. İnsanlık suçudur. Demokratik ülkelerin hiçbirinde lokavt diye bir hak yoktur. İşçileri aç bırakma özgürlüğü demek olan lokavtı siddetle protesto ediyor ve lanetliyoruz. Ancak bilinmesini isteriz ki, lokavt bizi yıldıramaz. Birlik ve beraberliğimizden aldığımız güçle lokavtı kiracacağız" dedi. Bu arada Nak-İs'in lokavtını protesto eden işçiler "kahrolsun lokavt" diye slogan attılar.

Grevdeki ambar işçilerine; grevin 19. gününde greve başlama nedenlerini, işverenin tavrını ve grevin su andaki du-

rumunu sorduk.

"İşveren sendikali-sendikası işçi ayrımı yapıyor. Ben 16 yıllık büro işçisiyim, buna rağmen sendikali olmamdan dolayı 68.000 TL. ücret alıyorum. Oysa aynı büroda çalıştığımız, sendika siz birkaç yıllık işçiler 100.000 TL. ücret alıyorlar. Kısaca işverenler, örgütlü güçten korkuyor ve işin ilginç, bütün yasaların onlardan yana olması bile bu korkuyu hafifletmiyor."

— "Ben "Semer" tabir edilen nakliye işinde çalışıyorum. Her gün sabah 8.30'dan akşam 19.00'a kadar yük taşıyoruz. Buradaki işçi arkadaşların herbirinin günlük yükleme kapasitesi ortalama 50 ton. İnanmak zor biliyorum ama, her "semir" işçisi günde 50 tonu sirtında taşıyıp kamyonu yüklüyor. İşverenin günlük yemek ihtiyacımız için yeterli gördüğü miktar ise 400 TL, yani günde 50 tonu sirtında taşıyan bizlerden 400 lirayla doymamız ve verimli olmamız bekleniyor. Bu noktada ise bizlere acı acı gülümsemekten ve mücadele etmekten başka seçeneğimiz kalmıyor. İNSANCA YAŞAMAK İSTİYORUZ VE BU İSTEĞİMİZİ KARARLIĞIMIZI PEKİSTİRİYOR."

— "Aslında anlatacak pek bir şey yok. Yaklaşık iki senedir hiçbir ücret artışı olmadı. 2 senedir ücretimiz brüt 100 net 68 bin lira. Bu hesaba göre ben yolda verdiğim vergi miktarı 200.000 TL. İşyerindeki vergi levhasına göre ise, işveren bu sene 300 bin lira vergi ödemiş. Sanırım sırf bu rakamlar bile grevin nedenlerini ve içinde bulunduğumuz koşulları açıklıyor. İşveren bizim grev kararımızı hayata geçirmemizle birlikte lokavt ilan etti. Fakat halen firma adı değiştirmeye bile gerek görmeden başka yerlerde adam çalıştırdıklarını duyuyoruz. Bu da kendi karnelerini olan lokavtin gereklerini bile yerine getirmeyecek kadar para düşkünlüğü ve kural tanımaz olduklarının göstergesidir bize. Tabii ki sendikacı arkadaşlar da boş durmuyor. Bir yandan anlaşma yolları ararken, diğer yandan da bunu engellemeye çalışıyorlar. Bütün bu saydığımız olumsuzluklara rağmen kararlıyız ve haklarımızı alana kadar mücadele edeceğiz."

Devrimci Sendikal Mücadele Tekstil Iskolu ve Önümüzdeki Görevler

Yıllardır sermayenin özlemini çektiği tek tip sendikacılık 12 Eylül sonrasında gerçekleşti. DISK ve bağlı sendikalarla bağımsız devrimci sendikalar kapaldıktan sonra getirilen 1982 Anayasası ile çıkarılan 2821-2822 sayılı sendikalar toplu iş sözleşmesi grev ve

lokavt kanunlarıyla işçilerin bağımsız sendikal tercihleri ortadan kaldırıldı. Ve işçiler Türk-İs'e mecbur kilindiler. Demokrasî (.0 olsun diye Hak-İs ve MİSK gibi fasist örgütlenmelerde yedekte tutuldu.

Böylece hem istedikleri tek tip sendikacılık gerçekleşmiş, hem de disarî ya karşı "zevahirî kurtarmış" oluyorlardı.

Tekstil iş kolunda büyük çoğunluğu elinde bulunduran Türk-İs'e bağlı Tekstil Sendikası'nın yanında, Tekstil iskolunu; Büyük işyerlerini Türk-İs'e bağlı Teksif küçük işyerlerini ise Hak-İs'e bağlı Öz-İplik-İs olmak üzere aralarında paylaştırmış durumdadır.

Tekstil iskolundaki en büyük işyerleri olan Sümerbank'lar, senelerdir sari ve devletçi sendikaların baskı ve sömürsü altında muhalefet seslerini yükseltmemektedirler. Özellikle işbirliği içinde olan bu sari sendikaları işyerinde öne çıkan işçiler isten atmakta hiç tereddüt etmiyorlar.

Özel sektördeki büyük fabrikalarda ise iskolunun konumu itibarıyla genç kadın ve çocukların çalışması, okuma-yazma oranının düşük olması nedeniyle yozlaştırılmaya oldukça müsait bir ortam bulunmaktadır.

İssizliğin yoğun olduğu, ıssızlık sigortasının bulunmadığı ülkemizde işçiler isten atılma korkusuyla seflerinin ve amirlerinin her söylediğini yapmak durumundadırlar. İsgüvenliğinin olmadığı, sağlık koşullarının kötü olduğu, hatıta küçük işletmelerde sigortasız çalıştırılmanın yaygın olduğu tekstil iskolunda, emek sömürsünün en yüksek olduğu bir iskoludur.

Bu kötü çalışma koşulları, örgütsüzlük ve bilinçsizlikle birleşince ortaya yoz, arabesk, cinsel sorunların ağırlıkta olduğu karmasik bir tablo çıkmaktadır.

Bu iskolunda çalışan bizleri oldukça zor ve sabırlı bir görev bekliyor. Önümüzdeki mücadele ne kadar zor ve engeli olsa da üstesinden gelmek ve basarmak zorunda olduğumuzun bilincindeyiz. Devrimci görevimiz bunu gerektiriyor. Sümerbank'ta Penyelüks'te Edip İplik'te, USAS'ta, IGS'de ve daha birçok yerde zorlukların üstesinden gelmek zorundayız.

Tekstil iskolunda çalışan bir grup devrimci işçi olarak sunu kesin olarak biliyoruz ki, işçi sınıfının sendikal birliği devletçi uzlaşmacı, sari sendikalarla sağlanamaz. Sendikal birlik çabalarımızla önce işyerlerinde, sonra iskolunda ve daha sonra ülke çapında demokratik, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri doğrultusunda bugünden yarına verilecek ve giderek sınıf mücadelesine bağımlı kalınacak bir mücadele içinde gerçekleştirecektir.

Ancak bu durum Türk-İs'e bağlı Tekstil ya da Öz-İplik-İs'te çalışmayı ret etmez. Sartlar ve koşullar gereği en gerici örgütlerde bile çalışılır.

Bu inanç ve perspektife uygun tekstil iskolundaki görevlerimizi söyle somutlaştırabiliriz.

Tekstil iskolunda çalışan emekçiler olarak kısa ve uzun vadeli çalışmalarımızı sınıf sendikacılığı ilkelerine göre yapmak zorundayız.

Bu nedenle öncelikle,

— İskolumuzu tanımalı, iskolumuzda kurulu sari-uzlaşmacı-gerici Tekstil ve i Öz-İplik-İs sendikalarını tanımalı ve teshir etmeliyiz.

— Tepeden atama temsilcilere karşı çıkmalı, seçimle gelen temsilcilerin atanmasını sağlamalıyız.

— Sözleşmelerimizde bulunan ve işçiler aleyhine olan maddelere karşı çıkmalı ve yeni maddeler koymak için anketler, imza kampanyaları açmalıyız.

— Gelisen işçi grevlerine ve geniş dayanışmayı örgütlemeli ve kalabalık işçi gruplarıyla bu grevleri ziyaret etmeliyiz. Dayanışma geceleri, Paneller, basın toplantıları vb. kültürel etkinliklere aktif katılımı sağlamalıyız.

— Geziler düzenlemeli, Miting ve yürüyüşlere fabrika, sube olarak katılmalıyız.

— Demokratik sube ve yöneticilerle ilişkilerimizi geliştirmeliyiz.

Ancak böylesi bir çalışma ile iskolumuzun mücadele içinde yer almasını sağlayabilir. Özellikle 12 Eylül sonrasında estirilen korku, panik ve yitginlik Politikasını bosa çıkarırız.

**Tekstil Iskolunda
Çözüm Okuyan
Bir Grup İşçi**

TEKEL İŞÇİLERİ TEK-GIDA-IS VE GÖREVLERİMİZ

Bir süredir bazı aylık dergilerde "Tekel İşçileri Demokratik Muhalefet Birliği", "Tek-Gıda-İs Demokratik İşçi-Muhalefeti" adı altında basına açıklamalar yapılmaktadır.

İşçiler açısından pratik yaran tartışılan bu açıklamalarda bir bütünsellik bulunmamaktadır. Niçin ve ne amaçla bu tür açıklamaların yapıldığını henüz kavrayabilmiş değiliz.

"Tek-Gıda-İs Emekçilerine", "Tekel İşçilerine" diye başlayan ve örgütlenme açısından pek de pratik bir yararı olmayan bu açıklamalarda bir muhalefetin somut programına rastlamak mümkün değildir.

İnsanlar ne yapacaklarını bilmedikleri ya da yapılması gerekenleri yapmadıkları zaman bir şeyler yapıyor olmak için tali birtakım sorunları öne çı-

karırlar.

"Mezarlıktan geçerken türkü söylemek" gibi öne çıkardıkları tali sorunlarla yarar yerine zarar verirler.

Öneğin "Türk-İs'de birlik" adı altında tüm işçileri Türk-İs çatısı altında toplamaya çağırarak gibi.

Amerika'ya yeniden keşfetmek anlamına gelen ve işçi sınıfının mücadelesi açısından somut hiçbir yararı olmayan bu tür çağrı ve kampanyaların yarardan çok zarar getirdiği ortadadır.

Sendikal demokrasinin olmadığı yerde, sendikal birlik nasıl gerçekleşecektir.

' Neden geçmiş; geçmişte yapılanlar hemen unutuluyor. Çok değil 7 yıl önce 12 Eylül 1980'de Türk-İs'in askeri hükümetle girdiği ilişkiler ve bu ilişkiler sonucu işçi sınıfına yapılan ihanetler belgelerle arşivlerde durmaktadır.

Bir sendikal muhalefetten çok, bir siyasi yapı gibi basına açıklamalarda bulunan bu sözün ona, muhalefetin genel-geçer şeylerden öte söyledikleri, Türk-İs'i değiştirmek için tüm işçilerin Türk-İs'te toplanmasıdır.

İsyerindeki sözleşme sorunlarıyla gelen grevlerle dayanışma konusunda bir türlü toplanıp karar alamayan "mu-halefet" referandum konusunda "ilk adım" dergisinde "bos oy" çağrısı yapabilmektedir.

Referandumda takinilacak tavis, siyasi bir tavidir. Demokratik Kitle örgütleriyle siyasi örgütler birbiriyle karıştırılmamalıdır. Bir demokratik muhalefet içinde yer almak için referandumda "bos oy" vermek gerekmez. Öncelikle bulunduğu birimde karşı karşıya bulunduğu sorunlar hakkında demokratik bir platform oluşturmak gerekiyor. Ortada henüz bir tüzel kişilik yokken ve Demokratik muhalefetin geniş bir perspektifi olması gerekirken muhalefete bir siyasi grup damgası vurmak en basta bindiği dalı kesmek demektir.

Adi "Tek-Gıda-İs Demokratik İşçi Muhalefeti" olmasına rağmen son çıkardıkları, bildiride, "Türk-İs ve ona bağlı Tek-Gıda-İs'in yapısını derinlemesine anlatma gereği duymuyoruz" denilmektedir. Bu bir çelişkidir. Bir muhalefet somut program üzerine kurulur. Tek-Gıda-İs bünyesinde bir muhalefet isteniyorsa, amaç ve hedef Tek-Gıda-İs olmalıdır.

Dogru devrimci tavis, hayatın dayattığı sorunları çözmektir. Acil sorunlarla, nihai hedefimizi karıştırırsak başarı yerine başarısızlığa uğrarız. Tek-Gıda-İs emekçileri olarak vade-li hedefimiz Tek-Gıda-İs bünyesinde mücadeleyi yükseltmek, anti-demokratik,

uzlaşmacı-devletçi sendikal anlayışı almasıdır. Türk-İs'i değiştirmek ya da yeni bir konfederasyon kurmak öncelikle bağlıdır. Tek-Gıda-İs bünyesinde sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri doğrultusunda mücadele yükseltilmediği ve inananlar bu mücadeleye sokulmadığı müddetçe ne Türk-İs değişir, ne de yeni bir konfederasyon kurulur.

Ne yapılmalı? sorusuna bu muhalefetin verdiği cevap şudur:

"Bizler, işçi sınıfının sendikal birliğini sağlayacak ve egemen güçlerin saldırıları karşısında, sendikaları savunma aracı haline getirecek yönelis ve çabalan hiçbir zaman bir yana itmemek gerektiğine inanıyoruz.

Bu bir cevap değildir. Bu bir cevap-sizliktir. Muğlak bir ifadedir. Kim sendikaları bir araç olarak bir yana itmektedir ki? İki kere iki dört eder. Bu doğruyu yenilemek alternatif sunmak olmu-yorki.

Kaldi ki, sendikalar yalnızca savunma araçları da değildir. Yeri ve zamanı geldiğinde, şartları ve koşulları oluşturma bir saldırı aracı olarak da işçi sınıfı mücadelesinde kendine düşen görevleri yaparlar.

Birlik olayına gelince, birlikten mücadeleyi anlıyoruz. Edilgen, kendiliğinden bir oluşumu birlik olarak değerlendirmiyoruz. Ya da birlikten kastımız bu değildir. İsyerinde birliği sağlamak istiyorsak bu eylem programı etrafında ve mücadele içinde oluşacaktır.

"İsyeri Komiteleri" günümüz işçi sınıfının mücadele düzeyinden kopuk so-yut isteklerdir.

Basta da değindigimiz gibi, programımız somut olmalı. Nasıl ve hangi ilke-

ler doğrultusunda, görevleri ve amaç-ları muğlak komitelerin kurulması'nın işçi sınıfına yararı yoktur. Bu bir dönem ulusal demokratik cephesinin kurulma-sına benziyor. Neden ve nasıl katılma-sı bilinmeyen bir cephe.

Sendikal mücadelenin asıldığı ve sınıf mücadelesinin üst boyutlara geldiği bir süreçte elbette ki mücadele kendine uygun bir örgütlenmeyi gerçekle-s-tirecektir. Hayat buna zorlayacaktır. Bunlar isyeri komiteleri olabilir, savun-ma komiteleri olabilir, siyasi komiteler olabilir.

Ama bugünkü operasyonun teshisi uygun olmalı. 12 Eylül'ün getirmiş oldu-ğu baskı ve iskencelerle yılmış, ekono-mik bunalımın altında ezilmiş korku ve panik içinde sindirilmiş bir kitlenin ön-celikle üstündeki korkuyu atmaya ve du-yarlı hale gelmesi gerekiyor. Bunun yolu ikili-üçlü siyasi tartışmalardan çok, kitle mücadelesini yükseltmektir. Hayat pahalılığın, işsizliğin son ker-teye vardığı günümüzde yaygınlaşan grevler, kültürel etkinlikler mitingler, yürüyüşler gerekli olan zemini olustu-ruyor.

Ayrıca "süper emeklilik", "sözleşmeli personel uygulaması" diğer anti-demokratik yasalar mücadelenin mesru zeminini oluşturunuyor.

Toparlarsak: Programımız soyut de-ğil, somut olmalı, Kısa vadeli hedeflerimiz, uzun vadeli hedeflerimiz olmalı.

Türk-İs'in değiştirilmesi, ya da yeni bir konfederasyon gibi uzun vadeli programlar, Tek-Gıda-İs birimindeki çalışmada belirleyici ve yeterli bir kri-ter olamaz.

Öncelikle değiştirilmesi gereken isyeri temsilciliği, sube ve merkez sube ve Tek-Gıda-İs olmalıdır.

Çalışmalarımız bu perspektifte yo-gunlastırılmalıdır.

İsyerinde grevlerle dayanışmayı güç-lendirmeliyiz.

Kültürel etkinliklere, gecelere, panel-lere, basın toplantılarına, gezilere, soh-betlere en geniş katılımı sağlamalıyız. Miting ve yürüyüşlere katılmayıp, Sözleşmemizdeki anti-Demokratik maddeleri teshir etmeliyiz.

Demokrat sube ve yöneticilerle ilis-kilerimizi güçlendirmeliyiz.

ÇÖZÜM Okuru

Bir Grup

Tekel İşçisi

LOKAVTLARA KARSI

DERI-IS MITINGI

Istanbul'da 12 Eylül sonrasinin ilk işçi mitingi 20 Eylül 1987'de gerçekleşti. Türk-İs'in aylardır gerçekleştireceğini belirttiği, sendika subelerinden gelen baskıya karşı Türk-İs yönetiminin cesaret edemediği Miting, Türk-İs'e bağlı Deri-İs Sendikası tarafından gerçekleştirildi.

Deri-İs Sendikası, işverenlerin ve siyasi iktidarın oyunlarını bozmak için grevlerin yeterli olmadığını, demokratik kamuoyunun daha aktif bir biçimde mücadele içinde yer alması gerektiğini getirerek mitinge basıyordu.

Miting başvurusu cesaretli bir girişim olmasına karşın, gerek katılım, gerekse cosku açısından beklenenin gerisinde kaldı.

Son aylarda grevlerle yükselen işçi sınıfı mücadelesinde, ivmeyi yükseltmesi gereken, bir gövde gösterisine dönüşmesi gereken, bu açılardan da büyük bir katılım umulan miting, bes bin civarındaki katılımla hayal kırıklığı yaratıyordu. Bağımsızlık ve Demokrasi Müca-

tarafından örgütsüzlük, disiplinsizlik olarak nitelenip tavrı alınırken, demokrat muhalefetin içinde yer alan sendika ve subeler gereken duyarlılığı göstermediler. Bunda mitingi düzenleyen sendikalar da dahil olmak üzere, nasıl olsa izin alınamayacak düşüncesinin ağır basmasının etkileri vardı. Böyle yaklaşılması da işlerin son ana kadar gevsek tutulmasına, izin alındıktan sonra da yasak savma mantığıyla hareket edilmesine yol açtı. Etkili bir duyuru ve propaganda ile tüm devrimci-demokrat kamuoyu haberdar edilmediği gibi, grevlerin lokavtların yoğunlaştığı bir ortamda duyarlılığı artıran işçiler de miting alanına çekilmiyordu. Grevlerdeki işçiler ve aileleri, grevdeki sendikaların üyeleri, düşünüldüğünde bu kesimlerin mitinge çekilmediği açıkça ortadaydı. Grevde baslarken Deri işçilerinin 2-3 bin kişiyle yaptığı izinsiz yürüyüşü de hatırlayınca ön hazırlığı olan bu mitinge katılım daha fazla olmalıydı. Bunda organizasyon bozukluğunun payı vardı.

— "Lokavtları Protesto ve Dayanışma" mitinginde, sinirli katılıma rağmen devrimci cosku hissediliyordu.

desinin bir parçası olarak ele alınması gereken miting, tüm Devrimci-demokrat güçleri kucaklaması ve büyük bir katılım ve cosku yaratması -Istanbul'da 5 bin işçinin de grevde olduğu dikkate alınırsa- beklenirken bunun gerçekleşememesi düşündürücüdür.

Mitingi düzenleyen Deri-İs'in organizasyonu demokrat-devrimci güçlerle birlikte gerçekleştirme isteği ve çabası olumlu bir düşüneydi. Ancak daha sonra da süren eksiklikler yasandı. Mitinge basından itibaren en fazla duyarlılığı göstermesi gereken sendikaların ilgisizliği ile karşılaştı. Türk-İs yönetimi

da kalmayı yeğliyordu. Bu gözlemimiz, kitleler üzerindeki baskı ve gözdağının mitinge yansımasydı.

Öte yandan miting dağıldıktan sonra Bayrampasa-Topkapı yolu üzerinde yürüyüş yapan bir grup da, marslar söyleyerek bir süre yürüyüşlerine devam ediyor, sonra da bir kişinin önderliğinde "devrim andı" içerek dağılıyordu, dergimiz muhabirlerinin bu gözlemi de, pratige dönüşen kararlılık ve coskuyu yansıtiyordu.

Miting alanında dergilerin pankart açmasına polis izm vermeyince pankartsız katılıyordu dergi tarafları mitinge. Miting, Deri-İs Genel Başkanı Yener Kaya'nın konuşmasıyla baslıyordu. Dergilerin mesajları okunuyordu. Ancak Yeni Çözümün mesajının okunmaması Y.Çözüm taraftarlarının dikkatini çekiyordu. Bilinçli olmasını temenni etmediğimiz bu aksaklık, mitinge yoğun bir şekilde katılan Y.Çözüm taraftarlarının duyarlılığına denk düşmüyordu.(X)

Miting'de Bilgesu Erenus şiir ve şarkılarıyla katılırken, bayan konuşmacı; Tez-Koop-İs 3 No'lu Sube Başkanı Aynur Karaaslan, grevci Migros işçileri adına konuştu. "Biz bu yasalarla değil, bu yasalara karşı grev yapıyoruz. 12 Eylül sonrasında her olanak kullanılarak uygulanmaya çalışılan toplumun robotlaştırılması ve sindirilmesi programı başarıya ulaşmadı. Toplumsal muhalefet yükseliyor" dedi Aynur Karaaslan.

Nakliyat ambarlarındaki grevci işçiler adına konuşan TUMTİS Genel Başkan Vekili Yurdal Senol, "Lokavtlar bizi yıldıramaz. Hep birlikte dimdik ayakta'yız" diyordu.

Türk-İs yöneticilerinin katılmadığı miting, Deri-İs Başkan Vekili Münzur Pekgöçer'in konuşmasıyla bitiriliyordu.

Mitinge katılanların büyük çoğunluğunu MIGROS işçileri ve nakliyat işçileriyle, devrimci gençlik oluştuyordu. Alanda; 'Bağımsız Türkiye', 'Kahrolsun Fasizm', İnsanlık onuru iskenceyi yenecek', 'İskencecilerden hesap soracağız', 'Yasasin işçi sınıfının mücadelesi', 'Lokavta karşı omuz omuza', 'İşçiler el ele genel greve', 'YÖK'e hayır', 'DISKE özgürlük' sloganları atılırken; 'Anti-demokratik yasalara hayır', 'Lokavt hak değil suçtur', 'Analar, babalar ıssız çocuklar aç, yazılı pankartlar göze çarpiyordu.

Yeni; örgütlü-bilinçli-coskulu mitinglere!

(X) Y.ÇÖZÜM'ün katılımıyla 19 Eylül 1987'de yapılan Dostluk Gecesi'nde, Y.ÇÖZÜM okurları ayrıca mitinge davet edilmisti.

BİR DERT YUMAGI MUDURNUTEPE

Konut yılının hâlâ içindeyiz ve hâlâ ülkemizde barınma sorunu gerileyen değil, gelişen boyutlarda sürüyor. Bu ekonomik yapı, üretim ilişkileri içinde sürüp gidecek. Bu çözümsüzlük içinde açıkta kalmamak üzere, halkımız barınma gereksinimini karşılamak uğrında. Bu zorunlu uğraşı kendi başına götürürken her an emeğinin yerle bir edilmeşiyle karşı karşıya. Daha iyi ve sağlıklı yaşam şartlarının mücadelesini veren emekçi halk barınma sorununa bulduğu çözümlerde çeşitli problemlerle yüz yüze geliyor. Mudurnutepe de bunlardan biri...

Mudurnutepe, Gebze'nin hemen girişinde. İstanbul'dan giderken E-5 karayolunun sol tarafında kalan üç bine yakın gecekondunun üzerinde inşa edildiği ve bugün otuzbesbin insanın yaşadığı bir semt.

Otuz bes bin insanın yaşadığı bu bölgenin İstanbul'a bir saat uzaklıkta olması bir yana, hemen yanbaşlarında gelisen ve giderek büyüyen Gebze'nin oluşması bile yaşanan olumsuz koşulların düzeltilmesi için bir etken olmuyor.

On yıl önce başlayan gecekondulasma bugün artık tamamlanmaya yüz umus durumda. Tek tük yapıları saymazsak, insanlar artık oluşturdıkları mahallelerin sorunlarını çözmek için uğraşıyorlar.

Mudurnutepe'de dikkati çeken ilk şey,

yolların olmayışı. Belli bir düzene göre yapılan eylerin aralarından geçecek olan yolları, bir dozer biçimlendirmiş ve öylece de kalmış yollar. Yol olmayınca ulaşım da yok. Birçoğu İstanbul'un içlerinde çalışan insanların en önemli ulaşım kaynakları, Gebze-Kadıköy hatında çalışan minibüsler. Ve de Haydar-pasa'ya kadar uzanan banliyö trenleri. Ancak minibüs-ve trenlere ulaşmak için yarım saat süren bir yaya yolunu geçmek gerekiyor.

Mudurnutepe muhtarı Nurettin Göksel ulaşım sorununun çözülmesi için Gebze belediyesi nezdinde yaptıkları tüm girişimlerin olumsuz bir biçimde sonuçlandığını, minibüsçülerin ise yolların biraz düzeltilmesi halinde çalışabileceklerini, ancak belediyenin buna bile yanaşmadığını söylüyor.

Yalnızca yol ve ulaşım için değil, diğer bütün sorunlarda da aynı ilgisiz tavırla karşılaşmışlar, Mudurnutepeliler. Sözelimi; elektrik daha bu yıl bağlanmış, o da bütün evler henüz bundan yararlanamıyor. Yolun olmadığı Mudurnutepe'de altıyapıdan söz etmemiz mümkün değil. Tuvaletlerin kanalizasyonu olmadığından pislik açıkta kalıyor. En önemlisi de Mudurnutepe evlerinde su yok. Bütün bölgenin su ihtiyacını karşılayan iki kuyunun suyu incelendiğinde, sağlığa zararlı olduğu belgelerle açığa çıkıyor, fakat belediyeden bu konuda ses çıkmıyordu. İSKİ'ye

yapılan müracaatlar olumlu sonuç veriyor, İSKİ'nin ihaleye koyduğu ve başlattığı işi, Gebze belediyesi; "biz yapacağız" diyerek engelliyor, ne varki bugüne kadar hiçbir şey yapılmıyordu. Ve Mudurnutepeliler nereden geldiğini bilmedikleri suyu, tonu 4000 liradan satın almak zorunda bırakılıyorlardı.

Semt Sakinlerinin kendi çabaları sonucu yaptıkları prefabrik okulda, semtin bütün olumsuzluklarının izlerini taşıyor. Yetersizliği, çocukların 4 kilometre uzaklıktaki okula gidip gelmelerine neden oluyordu.

Mudurnutepeliler sorunlarını çözmek için bugüne kadar basvurmadıkları kapı bırakmamışlar, ne varki başvurularının hiçbirinden olumlu yanıt alamamış olmanın sıkıntısını taşıyorlar. Gebze Belediyesi'nin Beylikbağı ve Mudurnutepe için ayırdığı altı milyon liranın Dilova seçimlerinde ANAP adayı için harcandığı söyleniyordu.

Haberleşme için bir tek telefonun bile olmadığı Mudurnutepe'de ulaşım, kanalizasyon, su, okul gibi sorunların hal edilmemiş olmasıyla uğraşan semt sakinlerinin karşılaştığı sıkıntılar bu kadarla kalmıyor.

Bir süre önce emekli Albay olduğunu iddia eden İrfan adlı bir zat, Ayvukat Mehmet MERMER ile Mudurnutepe'ye gelerek 70 dönüm arazinin kendisine ait olduğunu iddia edip bu arazi üzerindeki 90 hanenin işgal ettikleri yerlerin metrekaresi için 10.000 lira ödemelerini yoksa evlerini yaktıracığını belirtiyor.

Köyisleri Bakanı Hüsnü DOĞAN'ın yakını olduğunu yineleyip, bazı albayların da isimlerini vererek terör estirmeye çalışan emekli Albay İrfan, gecekonduların direnişiyle karşılaşınca simdiilik geri adım atmış. Ancak bu konuda neler olabileceğinin tedirginliği ile yaşayan 90 hane var, Mudurnutepe'de. Semtin geri kalan halkı için bu sorun su anda pek bir şey ifade etmiyor. Sorunlarının birlikte mücadele edilerek çözüleceğinin bilincinde olan Mudurnutepeliler, insanca yaşam için sonuna kadar mücadele edeceklerini ve sorunlarına çözüm getirecek olanın da kendileri olduğunu söylüyorlar. Ardından mücadeleden kaçmayacaklarını da ekliyorlar.

DOSTLUK GECESİ

Binlerce yıldır dostlugun tanımlaması yapılmaya çalışılmıştır. Dostluk üzerine destanlar, şiirler, romanlar yazılmış, çok şeyler söylenmiştir. Dostluk adına yarışmalar, senlikler düzenlenmiştir.

Yalnız insanlar arasında değil, halklar ve ülkeler arasında da dostlukların yaşandığı olmuştur. Ama sınıflı toplumlar tarihinde dostluklar çoğunlukla çıkar ilişkilerine dayanan geçici dostluklar olagelmıştır.

Gerçek dostluk, hiçbir çıkar gözetmeyen, sevgi, birlik ve dayanışma üzerine kurulu olanıdır. Bu anlamda dostluk, ortak bir inancın temsilcileri arasında kurulduğunda anlamını bulacaktır. Dostlugun kazanması gereken nitelik, ortak bir kavgayı sürdüren, bu kavga uğrunda ölen, direnen insanlar arasında hayat bulmuştur. En güzel örneklerini sunmaktır bizlere...

Maddi kişisel çıkarlardan uzak, "Her koyun kendi bacağından asılır", "Bana dokunmayan yılan bin yasasın" felsefesini(!) asan dostluklar mücadele içinde doğup gelişmiştir. Hayatın her alanında süren mücadelede; grevlerde, direnislerde, cezaevlerinde, açlık grevlerinde ve ölüm oruçlarında, insanca yaşam mücadelesinde dostluklar yasaniyor, yasatılıyor, yeni dostluklara ulasi-

yor...Büyüyor inanç dostluğu, kavga dostluğu...

19 Eylül 87 Cumartesi günü Atlas Sinemasında Yeni ÇÖZÜM'ün katılımıyla düzenlenen DOSTLUK GECESİ'nde dostlar el eleydi. Yeni dostlara, dostluklara doğru...

Düzenlenen gecenin basından sonuna dek, türkülerle, oyunlarla içten bir dostluk havası sürdü.

Dergimizin sahibi Metin Yavuz'un açılış konuşmasıyla başladı gece. Metin Yavuz, Dostluk'u anlattıktan sonra, dergimizin üzerindeki baskılardan sözetti. Dergimizin yayın hayatına girdiğinden bu yana, hiçbir zaman baskıların azalmadığını, çıkan yedi sayımdan üçünün toplatıldığını, düzenlemek istediğimiz 'Bağımsızlık ve Demokrasi' gecesine, 'Referandum oyununa alet olmayalım' paneline izin verilmediğini, yasak yayın organıymış gibi TV'de gösterildiğini anlatarak, süren baskılara karsın, Y.Çözüm'ün yayın hayatını sürdürceğini, her türlü baskı ve engellemelere göğüs gereceklerini belirtti. "Çünkü siz dostlarımız oldukça, dergimiz her zaman ve her koşulda varlığını sürdürür ve sürdürmesini bilir" diyerek konuşmasını bitirdi Metin Yavuz. Daha sonra, dergimizin eski Yazi İşleri Müdürü Ertugrul Mavioglu'nun 1986

Yazında San salonunda gerçekleştirilen bir gecede yaptığı açılış konuşması teypten dinlendi. Simdi demir pamaklıklar arkasında olan Ertugrul Mavioglu'nun sesindeki dostluk sıcaklığı kalın duvarları eritip geçti. Bizi, dostlarını, sardı sıcaklığı... Deniz Türkalf'nin kendi yorumlarıyla seslendirdiği sevilen parçaları dinledik, Ertugrul'un ardından. Taner Barlas, etkili, ustaca oyunuyla "mücadele"yi, "direnme"yi çizdi bize. Taner Barlas'ın gösterisinde, "hep beraber sülardan çektik ağı."

Yorum müzik topluluğu da geceye Grup Merhaba'yla birlikte katıldı. Grup Yorum yeni çıkan "Siyrilip Gelen" kasedinden, Grup Merhaba da çıkacak olan kaset çalışmasından dost türkülerıyla seslendiler dostlara...

Türkü olur, dostluk olur da halay çekilmez mi? Boğaziçi Ortaköy Halkoyunları Demegi (BOHAD) Diyarbakir yöresi oyunlarıyla geceye katılanlar arasındaydı. Oyunlarının coşkusuyla salondaki dostları kucakladılar.

Son olarak Sadık Gürbüz türkülerle katıldı geceye. Topluca söylenen türkülerle son buldu gece.

Salonun darlığı geceye gelenlerin geriye dönmesine, aynı zamanda bazı dostların da gecede ayakta kalmalarına neden oldu. Bunun yanında bazı aksaklıklar yaşandı. Bunları da, daha sonraki beraberliklerimizde gidermek üzere...

Salon bosalıırken, dostlugun sıcaklığı, coşkusu dışarıya tasiniyordu her bir dostla. Sarsılmaz dostluklara...

ONURLARI ONURUMUZDU

87 Subat'ta yapılan birinci geceden sonra, 12 Eylül'de ikinci bir geceyle yüregimizdeki coskulari, türkülerini hep beraber paylaşmak istedik, ikinci gecemizde amaç; yasanan acilari, sevinçleri, dostluklari TA Y AD bünyesinde canlandırmakti. Yasanan süreçte cezaevlerinin kamuoyuna male-dilmesi, yükselen açlık grevlerine TA-YAD olarak destek verilmesi, günlerin böylesine yoğun hareketliliği, gece hazirliginde eksikleri de getirecekti. Ancak tutuklu ve hükümlü aileleri olarak bizler, hem üzerimize düşen görevleri yapacak, hem de gecenin programında ağırlığı biz üstlenecektik. Geçen gecede İSKENCE'yi anlatmaya çalışmıştık. Bu gecemizde ise, DİRENİS'i simgele-tirmeyi düşündük. Yerini son anda net-lesmesi, biletlerin üç günde satışı su-nulmasına rağmen FITAS Sineması dol-muştu, ayakta izleyenler de vardı. Pro-gram sunuculuğunu TA Y AD sekreteri Sevgi Erdoğan yaptı. Açış konuşmasın-da Latin Amerika'dan Sili ve Arjantin analarını anlatarak, Türkiye'deki 4 ka-ranfilli esarp ve kasketlerin demek yö-netici ve üyelerinin simgesi olduğunu belirtti ve konuşmasını demek baskanı Mustafa Eryüksel'i sahneye davet ederek bitirdi.

Mustafa Eryüksel konuşmasını ceza-evindeki demek yönetici ve üyeleri adi-na yaptığını açıkladı. Tutuklu ve hü-kümlü ailelerinin birer insan hakları sa-vunucusu olduğunu vurguladığı konu-smasında, cezaevlerinde yükselen dire-nislere bedenlerimizle, açlığımızla, yü-regimizle destek verdiğimiz, geleceği-mizin bu direnislere üzerinde yükselece-ğini anlattı. Sair Kemal Özer, analarla ilgili şiirlerinden bir demet sundu. Deniz Türkali, 4 güzel parçasıyla duygularımızı paylaştı. Taner Barlas, direnmenin, paylaşmanın, acı ve sevinci yasanın güzelliğini mim gösterisinde canlandırırken, her zamanki haklı alkışlarını aldı. Divriği Kültür Demek'inin halkoyunları ekibi, Siirt yörelerinden bize seslendi.

Çocuklarımız kadar yakın gördüğümüz ve sevdiğimiz Grup Yorum eleman-ları kadro eksikliği (Efkan Sesen ceza-evinde, diğerleri İstanbul disındaydı) nedeniyle Grup Merhaba ile birlikte çı-karak güzel bir dayanışma örneği ser-gilediler. S.Erdoğan'ın yaptığı konuşmalarda ki mesaj; iskenceciler ve halk düşmanları dışında TÜM TUTUKLU ve HÜKÜMLÜLERE ÖZGÜRLÜK çerçevesindeydi. Bu, aynı zamanda bir kampanyayı müjdeliyordu. Grup Yorum ve Grup Merhaba'dan sonra TAYAD'ın mizansenini sergilendi. TA Y AD üyelerinden oluşan koro, Hasan Hüseyin'in şiirleriyle başladı, tür-külerle devam etti. Bu sırada ön sırada oturan analar ve babalar bir grup olus-turarak kendi şiirlerini seslendirdiler. Cennet Güngörmez anamız bir türküy söyledi. Kudi Göleli anamız ise AG'den yeni çıkmış ve rahatsız olması nedeniyle Yemen türküsünü yarım bıraktı. Ama sahneye çıkması, bizimle genç-yaslı de-medem herşeyi paylaşması demekti ve yükselen alkışlar da bunun ifadesiydi. Ali Ekber Eren, saziyla katıldı ve daha sonra yine TA Y AD üyelerinden oluşan bir ekip, Diyarbakır yöresinden gösteri sundular.

Son olarak katılan tüm dostlara, ge-ce'ye katkısı olan sanatçılarınize tesek-kür edildi. Bize göre gece anlamlıydı, güzeldi. Çünkü cosku, sevinç vardı. Metris'te kazanılan zafer, bu coskuyu daha da perçinledi. Metris ve Sagmalcılar Cezaevlerinin, Migros işçilerinin mesajları oldukça alkışlandı. Geceden sonra, bilinen tahammül-süzlükle 1. Subeye çağrıldık. Aynı şekil-de gecemize mesaj gönderen Türkiye Sakatlar Demek'i ve Divriği Kültür Der-neği de çağrıldı. Ancak bu tür baskıla-rın dayanışmayı engelleyemeyeceği bi-linmelidir. Gelecekteki gecelerde daha da yetkinleşmiş olarak gene beraber olmak dileğiyle, geceye katılan tüm dostlara, sanatçılara, mesaj gönderenlere TAYAD olarak bir kez daha teşekkür ediyoruz. TAYAD

— "Onurlari Onurumuzdur" gecesinde

MİGROS GREVİNDE TÜRK-İŞ ve TEZ-KOOP İŞ

19 Ekim 1987 günü Türk-İş'te toplanan grevci sendikalar, Türk-İş'in arabulucu olma sıfatıyla Migros isvereni ile yapılan görüşmeler devam ederken Migros isyeri temsilcileri Türk-İş Başkanı Sevkettin YILMAZ ile Tez-Koop-İş Genel Başkanı Kenan GÜRBÜZ'e yazdıkları dilekçelerle toplu iş sözleşmesine müdahale edilmesine karşı çıktılar. Bunun üzerine Türk-İş ve Tez-Koop-İş genel merkezleri aradan çekildiler.

Migros grevinde su anda görüşmeler 3 no'lu sube yönetim kurulu denetiminde devam etmektedir.

Grevin uzaması kis kosullarının baslaması üzerine sube yöneticileri grevdeki işçilerin tamamının sağlık kontrolünden geçirilip sağlık durumlarının tespit edileceğini, kis kosullarında doğa-

çak herhangi bir hastalık vb. durumlarından doğrudan Anayasa'nın, yasaların ve bu hükümetin uygulamalarının sorumlu olacağını söylediler.

"MÜCADELEMİZ ONURUMUZDUR" MİGROS İŞÇİLERİNİN DAYANISMA GECESİ

Migros işçileri 66 günlük haklı direnislerini halaylarla, türkülerle, siirlerle bezedikleri bir gece düzenlediler 24 Ekim'de.

24 Ekim gecesi 66 gündür yaşanan dayanisma, dostluk, omuzdaslik yasanıyordu. Safak Sineması sahnesinde ve sıralarında. Gece 3 no'lu Sube Baska-

ni- Aynur Karaaslan'ın konusması ile açıldı. Aynur Karaaslan, Migros işçilerinin 66 gündür tam bir dayanisma ve birlik örneği sergilediğini "kocaman kocaman konfederasyonların, kocaman kocaman sendikaların bile bölge çalışmanın keyfi tutumuna karşı durmadığını 1100 Migros işçisinin ise tek bir yürek, tek bir vücut olarak direndiklerini vurguluyor", konusmasını "sözü işçi arkadaşlarıma bırakıyorum çünkü son sözü onlar söyleyecek" diye bitiriyordu.

Daha sonra sözü Tez Koop-İş Sendikası Başkanı Kenan Gürbüz alıyor ve Türk-İş Eğitim Sekreteri Orhan Balaban'a devrediyordu.

Gece konuşmalardan sonra ellerinde dövizlerle Migros işçilerinin türkülerıyla sahnedeki yerlerini almasıyla devam ediyordu. Grup Merhaba, Grup Yorum, Ali Ekber Eren ve Abuzer Karakoç da Migros işçileri ile dayanisma içinde olduklarını türkülerıyla gösteriyordu.

Migros işçileri korolarında işçi arkadaşlarına ve diğer dostlara umut, direnç, dayanisma ve sevgi yolluyorlardı ve son olarak 1 Mayıs diyerek sahnedeki yerlerini halaylara terk ediyorlardı. Omuz omuza, elele halaylar çekiliyor, salondaki tüm yürekler, tüm kollar halaylara uzuyordu.

Gece işçilerin okudukları siirlerle her yürekte bir cosku ve dayanisma ile son buluyordu.

Migros işçileri "mücadelemiz onurumuzdur" demenin sözde kalmadığını grevleri ve geceleriyle kafalara kazıyorlardı. Gerçekten "mücadeleleri onurları"ydı.

KARS'TA "BİRLİK VE DAYANISMA GÜNÜ"NDE ENGELLEME

Dergimiz Kars Bürosu ile, Mücadele Gazetesinin 11.10.1987 günü Kars'ta düzenlemek istediği "Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Birlik ve Dayanisma Günü" adlı toplantıya Kars Valisi R.Hakkı Boratas hiçbir gerekçe göstermeden izin vermemiştir. Bu, ülkemizdeki anti-demokratik uygulamaların doğudaki katmerli uygulandığının bir yansımasıdır. Ancak Vali'nin bu tutumu demokrasi güçlerinin mücadele azmini köreltemeyeceği gibi daha da bilemekten başka bir sonuç yaratmayacaktır.

Yeni Çözüm dergisi olarak Kars Valisi'nin bu anti-demokratik tutumunun tüm böylesi tutumlar gibi sonuçsuz kalacağına inanıyor ve valinin bu tutumunu kınıyoruz.

KARS TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ AİLELERİNİN İNSANCA YASAM DİLEKÇESİ

Kars'taki tutuklu ve hükümlü aileleri tutuklulara insanca yaşam koşullarının sağlanması için Erzurum Cezaevi idaresi ile İçişleri Bakanlığı'na bir telgraf çekerek başvuruda bulundular. Aynen yayınıyoruz:

Bizler Erzurum 1 no'lu Askeri Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlülerin aileleri olarak Türkiye'de tüm cezaevlerindeki baskı ve iskencelere son verilmesini, içerde bulunan yakınlarımızın insanca yaşamalarını sağlamak için aşağıda sıraladığımız taleplerimizin yerine getirilmesini ve demokrasi adına yetkililerden bu konuya eğilmelerini istiyoruz.

- 1- Tek Tıp Elbisenin kaldırılması,
- 2- İçeriye giyecek, elbisenin alınması,
- 3- Tüm yasal yayınların içeriye alınması,
- 4- Radyo ve teyp verilmesi,
- 5- Hasta tutuklu ve hükümlülerin tedavilerinin insanca yapılması. Hastalara gerekli olan gıda maddelerinin dışarıdan serbest edilmesi,
- 6- Sıkıyönetim kalktıgından tutuklu ve hükümlülerin sivil cezaevlerine sevk edilmesi,
- 7- Cezaevlerinde varolan manevi iskencelere son verilmesi.

DERGİLER CEZAEVİ DUVARLARINI ASMALIDIR!

Cezaevlerinde tutukluların siyasi kimliklerine yönelik saldırıların bir par-

çası olarak, bazı yasal yayınların "içeriye" alınmaması biçimindeki keyfi tutumun bazı cezaevlerinde halen sürdüğünü okuyucularımızdan aldığımız mektuplardan öğreniyoruz.

Bir süreden beri birçok cezaevinde bu tür keyfi uygulamaların tutukluların direnişiyle asıldığı bilinen bir gerçek; ancak tamamen keyfi olan bu yasadışı mantıkla dergimizin de içinde bulunduğu bazı siyasi dergilerin Diyarbakir, Erzurum vb. gibi bazı cezaevlerine alınmadığı aldığımız son bilgiler arasındadır.

Cezaevi idarelerinin tutukluların siyasi kimlik ve onurlarını yoketme hedefli politikalarına karşı izlenecek direniş çizgisi, bu ve benzeri keyfi, anti-demokratik uygulamaların ortadan kaldırılabilmesinin tek yoludur. Metris Cezaevi bu konuda ilk aklı gelen olumlu bir örnek olarak ortadadır.

İdarelerin bu keyfi tutumlarını siddetle kınıyor ve protesto ediyoruz.

TUTSAK YAKINI AİLELERİN DAVASINDA YEDİ TAHLİYE

Cezaevlerindeki uygulamaları protesto etmek ve açlık grevlerini desteklemek amacıyla tutsak yakınlarının Sagmalcılar Cezaevi önünde yaptıkları 3 günlük açlık grevinin davasına devam edildi.

23 Ekim günü saat 10.00'da başlayan durusmaya tutuldu sanıklardan 7'si katıldı. Diğer 7 sanık ise, sevk zinciri ve tek tıp elbise uygulamasını protesto ettikleri için durusmaya gelmediler.

Sanık avukatlarının müvekkillerinin

tahliyelerini istemesinden sonra söz alan savcı, durusmaya gelmeyen sanıkların bu davranışlarının mahkeme heyetine karşı bir davranış olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtti. Mahkeme heyeti verdiği ara kararda, tutuklu sanıklardan Ayten Can, Rahime Ender, Gülten Sesen, Gülay Derdimen, Halise Güder, Sultan Çelik ve Filiz Tarakçı'nın tahliye edilmesine, sevk zinciri uygulamasını protesto eden diğer sanıkların

ise tutukluluk hallerinin devamına karar verdi. Sanıklardan Halise Güder'in "suç duyurusu" da Mahkeme Heyetinin Baskanı tarafından, suç duyurusunun dilekçe ile Savcılığa yapılması gerekçesi ile reddedildi.

OTURMA EYLEMİ

Bir Tıp Fakültesi öğrencisisiniz ve tüm öğrenci gençlik gibi YÖK'ün sağladığı nimetlerden fazlasıyla yararlanıyorsunuz! Yani, kolayca okulunuzu kazanıyor, kaydınızı yaptırıyor, harçlarınızı gönül rahatlığıyla yatırıyor, vizeleri birer birer geçiyor, istediğiniz kaynaklara ücretsiz ve istediğiniz zaman sahip olabiliyor, eğitim sürecinin tüm aşamalarında bilimsel pratik içinde uzmanlaşıyorsunuz. Demeklerde örgütlenebiliyor, yönetimde söz hakkına sahip olabiliyor, kredilerden yararlanarak gül gibi geçiniyorsunuz. Daha saymakla bitiremeyeceğimiz bu nimetlere rağmen, ders geçme yerine sınıf geçmeyi basaramıyorsanız askolun size!..

O zaman siz okulunuzu bitirip, uzmanlaşarak, sağlık politikasına son derece önem verildiği, insan hayatının değerinin çok iyi bilindiği, bunun içinde her yıl yükselen sağlık bütçesine sahip ülkemizde, son derece modern cihazlarla donatılmış, tertemiz, pırıl pırıl, hizmet kadrosu tam ve eğitimli hastahanelerimizde vatanına, milletine yararlı doktorlar olamıyorsanız, pes doğrusu! Sizden ne köy olur ne kasaba!

Evet, 20.10.1987 tarihinde Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğrencilerinin bir otur-

ma eylemi sınırlı bir biçimde günlük basına yansidi. Bu eylemi gerçekleştiren öğrencilerin kamuoyunun dikkatini çekmek istedikleri ve protesto ettikleri sorunları neydi?

Genelde YÖK'ün tüm uygulamaları ve özel olarak da harçlar ve vizelerin etkisiyle dayanılmaz boyutlara ulaşmış olan atılmalara, Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde bir de sınıf geçme yönetmeliği ekleniyordu. Yani, yeni bir saldin, yeni bir bunalma ve robotlastırma adımı.

Böyle bir saldırıya karşı tavirsiz kalmak, susmak, bilimsel demokratik üniversite mücadelesi verdiğini söyleyen, halk için eğitim isteyen devrimci gençlerin tavrı olamazdı.

Nitekim, bu saldırı karşısında devrimci demokrat gençlik duyarlılığını ve dinamizmini göstererek oturma eylemiyle sorunlarını kamuoyuna duyurup, yeni yönetmeliği protesto ettiler.

Böylesine bir haklı temele sahip olan demokratik bir tavir alista bile; kasırlanmış reformizm kendini gösterdi. Artık bikkilik yaratan ve kendilerinden başka kimseyi inandıramadıkları provakasyon teorilerini, 'keskinlik' suçlamalarını yineledi.

Dergi sayfalarında birlikten, demokrasiden dem vuranlar, sosyal pratikte yine duyarlılığı ve dinamizmi içdis etmek için çaba sarfediyorlardı. Düzen ağından konuşmalar, "camur at da, tutmasa da izi kalır" mantığı ile gündeme getiriliyordu.

Soruna sıradan kitle bile kayıtsız kalmayıp bir şeyler yapılması gerektiğini belirtirken, laf üretmekten başka faaliyeti olmayanlar duyarsız kalabiliyordu. Soruna Devrimci Gençlik gibi duyarlı yakınların yanısıra, kitleden kopmamak için eyleme katılanlar da oldu. Ve tabii provakasyon teorisinin sahipleri eyleme katılmayıp yaygaralarının bosa çıkisini seyretiler.

Bu eylem bizlere göstermiştir ki; reformizmin en haklı temelde gelişen eylemlere bile yanasmayıp, devrimci gençliğe seviyesiz saldırılarını sürdürecektir. Yine birliklerin ancak ve ancak mücadele içerisinde oluşabileceği görülmüştür. Ve YÖK'ün varlık şartım her gün uygulamaya koyduğu yeni kıyım araçlarında aradığını, buna karşı tavir alınmadan da Demokratik Üniversite mücadelesinde ve hak aliminde bir gelişme olamayacağı açığa çıkmıştır.

Fakülte özelinde sorunlarına duyarsız kalanlara da sunu hatırlatmak isteriz: Sadece halkın sağlığı değil, bununla kopmaz bağlan bulunan ekonomik, demokratik ve siyasal sorunları da düşünen doktorlar değil de, tescilli ör-

nekleri gibi hipokrat yemini unutan, gerektiğinde iskence yapılmasına yardımcı olan ya da göz yuman tıpte doktorların yetisebilmesi bugünkü duyarsızlık ve robotlastırma ortamının devami ile olanaklı kılınabilecektir. Bir gün insanlık onurunu yitirmiş, beyaz önlüklü iskeneciler olmak istemiyorsak Demokratik Bilimsel Üniversite mücadelesine ve sorunlarımıza sahip çıkalım.

Eyleme katılanlarca basma verilen bildiri şöyledir:

Halk üzerinde var olan baskılar son 7 yıldır katmerleşerek devam etmektedir. Tüm toplum üzerine düşen bu karabasandan, kendi sorunları ve toplum sorunlarına en fazla duyarlı olan gençlik ve onun bir parçası olan Üniversite Gençliği de payına düşeni fazlasıyla almıştır. Öğrenci gençlik "suçlu" ilan edilmiş; "suçlu"nun nasıl cezalandırılacağı düşünülmüş; çözüm olarak YÖK bulunmuştur.

YÖK, üniversite gençliğini;
—derslerle, vizelerle, sınavlarla toplumdun soyutlamayı,
—yaratıcı düşüncüyü yok ederek, robotlastırmayı,
—kariyerizmi asılayarak, bireycileştirmeyi,
—emir-komuta zinciri içinde, tektipleştirmeyi,
—"evet efendim"ci mantığı yerles-tirerek, kişiliksizleştirmeyi amaçlamıştır.

Üniversiteye yönelik ve YÖK aracılığıyla uygulanan bu politika, siyasal iktidarın genelde halkımıza yönelik sosyal politikasının bir parçasıdır. Bunun bilincindeyiz.

Biz C.T.F. (Cerrahpaşa Tıp Fakültesi-Y.C.) öğrencileri diğer üniversite gençliği gibi, bu politikanın gerçek yüzünü her sene uygulamaya konulan yönetmeliklerde açıkça görüyoruz. En son olarak ne zaman ve nasıl çıkarıldığı belli olmayan bir yönetmelikle;

—ders geçme sistemi yerine sınıf geçme sistemi getirilmiş,
—stajlar birleştirilmiştir.

Bu yönetmeliğe göre tüm derslerden vizeyi alsak bile finalde iki dersten kalsak, bütün bir yıl boyunca sadece bu iki dersi tekrarlamak zorunda bırakılıyor. Bu yeni yönetmelik var olan atılmalar sorununu da artık dayanılmaz hale getirmiştir. Biz burada okuma hakkını binbir güçlük kazandık. Binbir maddi zorlukta sürdürmeye çalışıyoruz. Bu hakkımızın keyfi olarak elimizden alınmasına izin vermeyeceğiz. Susmak kabullenmekse susmayacağız.

— Sınıf geçme sistemine hayır.
— Engelli yarısı değil, doktor olmak istiyoruz.
— Atılmalara HAYIR.
— Öğrenci kıyımına son.
— Öğrenciler demeklere, demekler mücadeleye.

ATILMALARA, VİZELERE, HARÇLARA SON-YÖK KALDIRILSIN KAMPANYASI BASLADI

Öğrenci demekleri "Atılmalara, Vizelere, Harçlara Son - YÖK Kaldırılsın" kampanyası başlattılar. 7.11.1987 günü İstanbul Öğrenci Demekleri tarafından düzenlenen basın toplantısı ile başlatılan kampanya süresince hazırlanan bir dilekçemde imzaya açıldı. Tüm Türkiye'deki Öğrenci Demeklerini ve öğrencileri kampanyaya katılmaya çağıran İstanbul Öğrenci Demekleri, aynı zamanda tüm kamuoyundan destek beklemediklerini ve dilekçenin öğrenciler dışında da imzaya açıldığını belirttiler. Öğrenci Demekleri Temsilcileri dilekçeyi hak elde etmek için araç gömmediklerini, kampanya boyunca ajitasyon-propaganda da bir araç işlevi göreceğini, kampanyanın değişik araç ve yöntemlerle geliştirilerek atılmalara, vizelere ve harçlara son veren hak kazanımlarının mutlaka elde edileceğini söylediler. Yeni ÇÖZÜM dergisi olarak arkadaşların destek çağrılarına sonuna kadar katılacağımızı bildiriyor ve imzaya açılan dilekçeyi aşağıda yayınlıyoruz.

ATILMALARA, VİZELERE, HARÇLARA SON-YÖK KALDIRILSIN

Alti yıla varan uygulamalarıyla YÖK, üniversiteler, öğrenciler, öğretim üyeleri ve üniversite çalışanları üzerinde, ülkemizin geleceği üzerinde ciddi bir tehlike, bilimsel özerkliği ve demokratik üniversitenin yaratılmasının önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. YÖK'ün basanları ortadadır: - 12 Eylül'le hayatın her alanında oluşturmaya çalışılan tek tip insan modelini gençlik içinde yaratmak. - Görece anlamda varolan bilimsel-idari-tnali özerkliği yok ederek üniversiteleri bilimsel kuraklığa mahkûm etmek. - Eğitim programlarını tektipleştirmek, gerici eğitimi sistemleştirmek, "yüksek merciler" tarafından onaylı gerici-fasist kadrolasmayı yaygınlaştırmak. - Rotasyon, kura, istifaya zorlama,

sozleşme yenilemeye ve 1402 sayılı sığın-yönetim yasası ile binlerce ibrici, demok-rat öğretim üyesini tasfiye etmek.

- Yararlanı anti-demokratik ortam ve özger bilimsel çalışma olanaklarının kı-rınlarının da ortadan kaldırılması sonu-cu yüzlerce öğretim elemanının üniversi-teleri terk etmesi.

- Öğretim elemanlarının sayısı % 47 azalırken şişirilen kocicijlanlarla öğrenci sayısında % 100'e varan artışlar, buna karşın mezun sayısının % 17'den % 10'a düşmesi.

- Laboratuvar olanak ve çalışmalarının alebildiğine düşmesi.

- 1983'ten bu yana toplanan 35 milyar TL'ye varan Harıajca rağmen öğrenci başına düşen ödeneğin azalması.

Bu kadar bütçe harıajı. Suçu yarılarmak, YOK KALDIRILMALIDIR.

YOK'un teşhir olması sonucu, onu yal-nızca biçimsel değışikliğe uğratan üniver-sitelere "mütevelli heyetleri" tartışması gündeme sokuldu. Mütevelli heyetleri ye-re YOK'ler olmaktan öte anılan ifade et-meyecektir. Sorun YOK'un adını ve biç-imini değıştirmek değil, onu UYGULA-MALARIYLA VE SONUÇLARIYLA BERABER ORTADAN KALDIRMAK-TIR.

Okullardaki ve yurtlardaki kötü barın-ma ve beslenme koşullarını, düşük kredi miktarlarını, gerici sövce eğitime, eğitim-de ulusal askıya, gerici disiplin yasaları ve keyfi disiplin soruşturmalarına, fapisi kadrolaşmaya, pençliğe söz ve karar hak-kının tanınmamasına, öğrenci dernekleri üzerindeki yasadışı baskılara, federasyon-laşma hakkının engellenmesine,

ÇÖZÜLMESİ GEREKEN SORUN-LAR OLARAK DIKKATI ÇEKİYÖ-RUZ.

Çarpık eğitim sisteminin faturasını gençliğe yükleyen, birer baskı unsuru ola-rak kullanılan, öğrencileri güvencesiz kapı önüne bırakan, anayasalarla güvence al-tına alındığı söylenen öğrenim hakkını gaspeden ATILMALARA SON VERİL-MELİ, acılmalardan kaynaklanan hak ka-yıpları giderilmeli, anılan öğrenciler kal-dıkları yerden öğrenimlerine devam ede-bilmelidir.

Türün başarısızlığın kaynağı olan YOK, bu başarısızlığı öğrenci pençliğe yüklemeye çalışarak, atılmaların sorumlusu ola-rak gençliği göstermektedir. Fakat öğrenci gençliğin başarı için gerekli koşulları özü gereği yaratmamaktadır. Suçu YOK'tur. Bilimsel araştırma ve üretimin önünde en büyük engeli oluşturan, gençliği ezberci eğitime iten, topluma ve dünya sorunları-na karşı duyursuz ve edileğin kılan, geniş bir apolitik kitle yaratan VİZELER KAL-DIRILMALIDIR. Öğrenci gençliğin araş-

tırma, inceleme ve toplumsal-sosyal gelişi-mi olanaklı kılacak, aydınlatıcı bir par-çayı olduğu toplumsal/sosyal yapama ka-bulünü sağlarsa olacak nesnel koşullar ya-rarlanmalıdır.

Üniversiteleri emekçi kassımların gen-çerine kapatan, eğitimde fırsat eşiti zılgı-nı derinleştiren, öğrencilerin ve ailelerinin maddi olarak belini bükme tekelere finansa kaynağı haline getirilen HARıAÇLAR KALDIRILMALIDIR. Harıı ödeme-(me)kte doğan ve doğacak olan hak ka-yıpları giderilmelidir.

ÇÖZÜM, bir bütün olarak uygulanma-larıyla YOK'un kaldırılması ve bilimsel özerk Demokratik Üniversitelerin yaratılma-sıdır.

Tüm demokratik kitle örgütlerini, işçi-leri, emekçileri, aydın ve sanatçıları talep-lerini desteklemeye çağırıyoruz.

**- ATILMALARA, VİZELERE, HARıAÇLARA SON
- YOK KALDIRILSIN
- YAŞASIN BİLİMSEL ÖZERK DE-MOKRATİK ÜNİVERSİTE**

ÇADIR HAKKIMIZDIR

Grev yasal bir haktır. Yasalarda ya-zılmış? çizilmiş, belirlenmiştir. Bu hak asla engellenemez. Ama 12 Eylül 1980'-den bu yana, grevlerinden doğal gerek-lerinden birçoğu engellenmiş durumdadır. Örneğin grev çadırı. Grev çadırını kurdurmamak, zor mevsim koşulların-da işçiyi yildirmaya çalışmakla esan-lamlıdır. Ve bu bir engellemidir. Ve bu engellerden ilki Migros işçileri tarafın-dan asılmıştır.

1980'den bu yana ilk grev çadırları kurulmuştur Kasım 1987'de.

7 yıldır unutulmuş grev çadırı, halen grevde bulunan 29 Migros işyerinde ve Merkez depoda, kendini, hakkını ara-manın bir simgesi olarak gösteriyordu. Birkaç kez saldırıya uğrayan grev çadırları inatla ve dirençle yeniden kuru-luyordu.

Sunu söylüyordu grevci Migros işçi-leri: "Grev yasal bir haktır. Grev çadırını da öyle görüyoruz. Ve yasal haklar engellenemez diyoruz. Mücadeleye bu perspektifle devam edeceğiz."

• Eski grev çadırlarını aratsa bile, Migros işçilerinin kendi kurdukları çadırları umutla gültümsemelerine engel olamıyor.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİ'SİNİN ÖNDERİ BEHİCE BORANI KAYBETTİK

Ülkemizin, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm kavgasında değişik siyasi-ideolojik çizgiler ve bu çizgilerin öne çıkardığı önderler olmuştur. Behice Boran ismi de TIP'le birlikte anılacaktır her zaman.

TIP ve Behice Boran'ın görüşlerini hep eleştirdik. Ve her zaman eleştireceğiz. Ama eleştirilerimiz Behice Boran'ın kişiliğine yönelik olmadı, olma-

yacaktır. Behice Boran kendi siyasi-ideoloji çizgisinin yıllardır kararlı ve dirençli bir temsilcisi, savunucusu olmuştur. Görüşleri uğruna hapislerde yatmış, baskılara ugramıştır. Yılmamış, anlayışı doğrultusunda -görüşleri değişikliklere uğrasa da- sosyalizm savunuculuğunu sürdürmüştür.

Öğretim üyesiyken Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıkmış, bu nedenle ceza almış, öğretim üyelikinden atılmıştır. Ancak benzer engellemelere karşın yasami boyu sosyalizm davasından kopmamıştır. Ayrıca mücadelede kadınların yerinin sinirli kaldığı ülkemizde kadın olarak bulunduğu konum da bir diğer örnek özelliğidir.

Behice Boran'ın cenazesi 18 Ekim Pazartesi günü Sisli Camii'ne getirildiğinde 10 binin üzerinde insan biraraya gelerek son yolculuğunda onu "Kahrolsun Fasizm", "Zindanlar Bosalsın Tutsaklara Özgürlük", "Fasizme Karşı Omuz Omuza", "Tek Yol Devrim" sloganlarıyla uğurladılar.

Behice Boran'ın kendi içinde tutarlı yaşamını saygıyla anıyoruz.

Behice Boran 'ın cenaze töreni, Sisli Camii'nden başlayıp, Zincirlikuyu Mezarlığı'na dek uzayıp giden bir kortejin katılımıyla yapıldı.

ÖLÜMÜNÜN 16. YILINDA DR. HİKMET KIVILCIMLI TI ANIYORUZ

rü sayılacak uzunluktaki mahkûmlu-Ülkemizin solu ortaya çıkışından itibaren baskı-iskence gözaltı-tutuklamalar ve sürgünler içinde yasadı. Geleneksel sol, yıllarca teslimiyetçi-uzlaşsıcı özelliğiyle varolageldi. Bu tavir istisnai durumlarda bireysel çıkışlarla bozuldu. Dr.Hikmet Kivilcimli defalarca tutuklanma ve döneminin en ağır baskı iskencelerine maruz kalmasına rağmen her seferinde teslim olmaz tavrıyla saygın ve istisnai yerini yarattı. Dr. Hikmet Kivilcimli 1951 tevkifatında da yıllar süren sorgulamasında basılmaz tavrı koymuş ve bir delikanlı öm-

gunda sosyalizmin çilesini örnek kişiliğiyle göğüslemişti. 22 yıl sosyalizm anlayışı uğruna cezaevinde yatmış tek kişidir. Dr.Hikmet Kivilcimli cezaevinde yatıp çıkma mantığıyla yaşamamış bu yıllarında -bilebildiğimiz kadarıyla- çoğu basılamamış yüze askin eser bırakmamıştır. Yasadığı güçlüklerle karşın yılmadan mücadeleye sarılmış, kararlılığını her koşulda sürdürmüştür.

Görüşlerine katılmasak da, yıllarca süren kararlı, teslim olmaz tavrı ile Türkiye Solu'nun özgün bir siması olan Dr.Hikmet Kivilcimli'yi saygı ile anıyoruz.

İşçi Sınıfının Onurlu Direnislerine Omuz Verelim!

**TEZKOOP-İS/DERİS/TÜM-TİS
ORTAK DAYANISMA HESABI**
ZİRAAT BANKASI
AKSARAY subesi
Hesap No: 300/741374

**MIGROS GREVİ
DAYANISMA HESAP
NUMARASI**
ZİRAAT BANKASI LALELİ SUBESİ
Nizamettin Afacan-Sakine
Altıntaş Hesap No: 741258

**DERİS GREVİ DAYANISMA
HESAP NUMARASI**
ZİRAAT BANKASI TELİSİZ MAH
Munzur Pekgüleç-İbrahim
Kızıltan-Ali Gündoğdu
Hesap No: 4817

**DMO GREVİ
DAYANISMA HESAP
NUMARASI**
ZİRAAT BANKASI
KADIKÖY SUBESİ
Hesap No: 50116

**NAKLIYE İŞÇİLERİ (TÜM-TİS)
DAYANISMA
HESAP NUMARASI**
TÜRKİYE İS BANKASI
İZMİR-KONAK SUBESİ
Zeki Kayan
Mehmet Gürdan Çingir
Hesap No: 1042009

Cözüm Emekçilerine,
Öncelikle sürdürdüğünüz mücadeleyi saygıyla karşılıyor, başarılarınız basarılarımızdır diyoruz.

Hemsireler olarak gerek okulda, gerekse meslek yasamızda karşılaştığımız zorlukları, baskıları ve sorunları sizlere yazıyoruz. Bunu sesimizi duyurmak, meslektaşlarımızı sorunlarımıza sahip çıkmaya çağrı için yazıyoruz.

Meslegimizin asil temeli, insan sağlığına hizmettir. Bunu sadece görev gereği değil, bir insanlık görevi olarak; her zaman her yerde ve her koşulda dil, din, ırk, renk, sınıf ayrımı yapmaksızın yerine getirmeyi amaç edindik.

"Sağlık; insanın ruhen ve beden en iyilik ve bütünlük içerisinde olmasıdır."

Sağlık elemanlarının bir eğitim ve öğretim sürecinden geçmesi gerekiyor. Asil üzerinde durmak istediğimiz sorunlardan birisi, okullardaki eğitim ve öğretimin yetersizliği, aksaklığı, çarpıklığı, ders programlarının çok yüklü olması, disiplin cezalarının komikliği, savunma hakkımızın olmayışı, gıysi yasası (kot pantolon gibi), ziyaretçi yasası, dini baskılar (alevi-sünni ayrımı, oruç tutma zorunluluğu) kitap, gazete, dergi, radyo-televizyon yasası, daha buraya aktarmadığımız bir çok yasalar. Burada güdülen asil amaç, ders çalışmaktan başka isisi olmayan, düşünmeyen, toplumun sorunlarına duysız, disariyla ilişkileri kısıtlanmış, pasif, tek tip insanlar yetistirmek, dört yıl boyunca izlenen politika buydu. Ama öğretmenlerimizin dillerinden düşmeyen söz; "sizleri topluma yetistiriyoruz, sosyalleştiriyoruz." İnsan bu koşullar altında değil sosyalleşmek, insan olduğundan şüphe ediyor. Topluma, kendisine ve baskasına güvenmeyen insanlar yetistiriyorlardı aslında. Bunları bilerek ve isteyerek sistemli bir şekilde gerçekleştiriyorlardı.

Bütün bu olumsuzluklar kendisini sonraki yaşamımızda en ağır sekliyle hissettirdi.

Çalışma sistemimizdeki aksaklıkların basında idarenin keyfi bir uygulama ile elemanlarını istediği şekilde dağıtım yapması, hizmetteki verimliliğin ne ölçüde olduğunu gösteriyor.

İdareciler ile personeller arasında ki ilişkinin kopukluğu, sorunların dile getirilmesi, getirilse bile ilgilenilmemesi askıya alınması.

Zorunlu nöbetler koymak, çalışan kişinin mazeretlerinin dinlenmemesi sonucunu yönetmeliği ileri sürerek memuru korkutmak, zorla işlerini yaptırmak.

Lojmanlardaki hijyen koşullarının çok yetersiz oluşu, dinlenme saatlerinin olmayışı, beslenmenin dengesiz, veter-

siz ve sağlık koşullarına uygun olmayışı, çalışan personele ne kadar önem verildiğini gösteriyor.

Ama bizler görevlerimizi de, haklarımızı da biliyoruz.

En büyük derdimiz 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki aksak yönlerdir ki; tüm memurları olduğu gibi bizi de etkiliyor.

Memura hiçbir hak vermeyen, onu yalnızca çalıştıran, çalıştıran, ta ki posası çıkana kadar. Çalışamaz hale geldikten sonra bir köseye atan bu kanun bizi, elini, ne etliye ne sütlüye sürmeyen, isinden başka bir şeyle uğraşmayan, toplum sorunlarıyla ilgilenmeyen, sabah-akşam çalışan robotlar haline getiriyor. Herhalde unutulmuş bir nokta var ki; o da bizlerin toplumun birer ferdi olmamız. Bizler toplumun içerisindeyiz ve sorunlarımızdan uzak kalamayız. Örneğin hayat pahalılığı yalnızca işçileri etkilemiyor, bizi de etkiliyor. Ama sadece işçiler tepki gösteriyor, direniyorlar. Bizim ise bunları yasal olarak desteklemeye bile hakkımız yok. İşçilerin sendikal hakları doğrultusunda birlikte düşünme, karar verme ve uygulama avantajları var (her ne kadar kusa çevrilmişse de). 657 sayılı kanunla örgütlenme (birlikte düşünme, karar verme, uygulama) yasası getiriliyor. Ve bölük pörçük te hiçbir şey yapılamıyor. Memurlar arasında oluşabilecek birlikteliği engellemek için 657 sayılı kanun getirilmiştir. Bu kanunla siyasal, sosyal ve kültürel yaşamdan uzaklaştırılıyor.

Düşünen ve duyarlı insanlar olarak olayların dışında kalamayız. Sorunlardan korkmayarak üstüne üstüne gideceğiz.

Bütün bunlar devletin izlediği bilinçli politikalar sonucu oluşuyor.

Ancak bu politikaların bosa çıkarılmasının da bizlerin çabalarıyla olacağını biliyoruz.

ÇÖZÜM Okuru Bir Grup Hemsire.

SÜPER EMEKLİLİK ÜZERİNE

Süper emeklilik konusunun net bir şekilde anlaşılabilmesi için Özal'ın ekonomik politika anlayışını açıklamakta yarar var.

Bilindiği gibi Sayın Özal, ülke içinde ve ülke dışında güçlü tekelere fiili olarak hizmetlerde bulunduğu süreçte kendisini ispatlamış; IMF ve Dünya Bankası'yla direkt temas kuracak noktalara tımanmıştır. Bu onun ekonomik politikasının kaynağını göstermektedir. 24

Ocak Kararları gibi önemli hedefleri olan bir programın teknisyen olarak sorumluluğunu yürütürken, 12 Eylül gibi keskin bir dönemde gözde uygulayıcı olarak, her şeyiyle sorumluluğu üstlenmiştir. Uygulamada başarısız olmadığını her gün küçülen lokmalarımızdan anlamak mümkündür. Şimdi de sessiz sedasız işçi sınıfının soyulması programını sürdürmeyi amaçlamaktadır.

Süper emeklilik uygulaması da özünde bu programın bir parçasıdır. Yedi yıldır uygulanmakta olan kararların beklediği sonuçları vermediği açıktır. Enflasyon için istedikleri süre dolmasına karşın sonuç olumsuzdur. İthalat-ihracat dengesizliği sürmektedir, borçların ödeme tarihleri gelmiştir, yeni kredilerin alınması gerekmektedir. Bütün bunlar her zaman olduğu gibi işçi sınıfının üzerinden çözülecek sorunlar olarak durmaktadır. Ama mevcut ortam 12 Eylül koşullarına benzemektedir. İşte bunun içindir ki daha ince taktiklerle uygulamanın sürdürülmesi gerekmektedir.

Bu noktada en önemli sorun olarak zaman sorunu öne çıkmıştır. Yaklaşan seçim dönemi programı aksatmaktadır, 80'li yıllar yetmemektedir. Ekonominin daha fazla sürünce mede bırakılmaması için bir an önce kesintisiz yeni uygulamanın başlaması gerekmektedir.

12 Eylül dönemindeki gibi falanca gelsin uygulasin demek mümkün olmadığından, birbirinden farksız insanlar öne çıkartılarak halk tarafından tercih edilmesi istenmektedir. Böylece suçlu yine halk olacaktır. Biz seçtik bunu hak ettik dedirtilecektir. İşte referandum böyle bir oyunun gereği olarak sunulmuştur. Şimdi sıra açıktan tercihe gelmiştir. Oyunun bozulmasına zaman bırakmadan bes yıllık süreyi de kontrollerine almak istemektedirler. (*)

Kendimizi referandum oyununa öylesine kaptırdık ki bunun hangi sürecin bir parçası olduğuna kafa yormadığımız gibi en güncel sorunlarımızı dahi unuttuk. Daha referandum sonuçlanmadan süper emeklilik olayıyla ilk açığı verdik. Böylece referandum oyununun demokrasi teraneleriyle erkenden başlatılmasının nedenlerinden birinin günlük politika olduğunu anlamış olduk. Sanırım başka yasakların kaldırılmasını hayal edenler, bugünkü politikaya göre de başka şeyler düşünmeye başlamışlardır. Bu noktada günlük politika ya kendi damgasını vurma çabasında olanların da eksikliği görülmüştür.

Bu süreçte gözden kaçırılan süper emeklilik yasasının önemi bizzat uygulayıcıların ince taktiklerinden anlaşıl-

maktadır. Önceleri bir-iki kişi göstermelik olarak yararlanılmış ve bolca reklamı yapılmıştır. Kesinti uygulaması gerçekleştirilerek referandum öncesinde tepkiye dönüşmesi engellenmiş, ilk uygulamaya Toplu Sözleşme'nin ikinci diliminin alınacağı ilk aya denk getirilmiştir. Zam lokmaya dönüşmemiştir, tepki sınırlanmıştır. Böylece alınacak zam ortadan kaldırılmıştır.

Yeni uygulamaya göre S.S.K. kesinti tavanı 117.000 TL'den, 476.000 TL'ye yükseltilmiştir. Bu çok yüksek tavan, işçinin, ikramiye ve fazla mesai tutarlarıyla dolmayacağından, bu gelirler de %14 kesintiye girmiştir. Her işçiye ortalama 30-35 bin TL yeni kesinti getirilmiştir. Bu ayda 65 milyar, yılda yaklaşık 800 milyar TL yeni kaynak demektir.

Böylece Sayın Özal ekonomik politikasını uygulamada büyük bir engeli başarıyla geçmiştir. Bu kadar paranın piyasaya çıkmasını engellemiş, enflasyonu frenlemiştir. Bu kaynaklar yine bir avuç holdingi desteklemekte kullanılmaktadır. Enflasyon gereksiz destekleri sınırlamakla değil, işçinin lokmasıyla frenlenmek istenmektedir.

Bütün bunlara bizim toz pembe bakmamız istenmektedir. Ve yıllar sonrası için vaatler verilmektedir. Bunların gerçeklerle ilişkisinin olmadığını yaşam kanıtlamıştır, yıllar sonrası o paranın bir anlamı kalmayacaktır.

Biz bu uygulamaya karşı olduğumuzu haykırıyoruz ve paramızı kendimiz insanca kullanmak istiyoruz. Bizim fiili çalıştığımız dönemler, çocuklarımızın çocukluk dönemidir. Onları çocukluklarında sağlıklı yetistirmek, iyi eğitim vermek istiyoruz. Bizim emekliliğimize (sizin süper vaadinize) rastlayan dönemde delikanlılığını yaşayan çocuklarımızın sağlıklı kararlar verebilmelerinin yolu budur. Birtakım eksikliklerle delikanlılık çağına gelen çocuklarımızı süperin süperi de düzeltmeyecektir.

Birakin insanca yasayalım.

BİR İŞÇİ

(*) Buradaki zamanlama ilk tercihinin Özal olduğunu göstermektedir.

LİSELİ DEVRİMCİ GENÇLERDEN

Yeni ÇÖZÜM Dergisi emekçilerine, Ülkemiz sınıflar tarihi, ML harekete indirilen büyük bir darbeye sahne oldu. Baskı ve iskencenin kurumlastığı, yığınların, karamsarlığın kol gezdiği ülkemizde Y.Çözüm dergisini, üstlendiği misyondan dolayı kutlarız.

Emperyalizmin yeni-sömürge duruma dönüştürdüğü Türkiye'nin tüm yurtseverleri gibi devrim saflarında yer tutan bilinçli ve okuyan gençlik olarak, mücadelenin her zaman önünde yer aldığımızı duyurmak isteriz. Çeşitli baskı ve sindirme politikalarıyla yokedilemeyen devrimci hareket ve mücadele çizgisi şimdi de Liseli Gençlik içinde yer buluyor.

Çözüm dergisinden liselerde sürdürülen "Kisiliksizleştirme Politikası"ni teshir etmesini istiyoruz. Nasıl diğer konularda üzerine düşen görevi tam olarak yapıyorsa, liselerde sürdürülen anti-demokratik uygulamaları, tarikatçidinci baskıları, fasist kurumları da yaşıp çizmelidir. Bu konuda Çözüm dergisine güvenimiz sonsuz...

12 Eylül idaresinin, devrimci hareketi baltalamak için öngördüğü "Liselerdeki politikasızlaştıma" ne yazık ki sürüp gidiyor. Din baskısının önplana çıkmasıyla çağın gerisinde bırakılmak istenen gençlik, 12 Eylül idaresinin bu kalın zincirini kırıp parçalayacaktır.

Ders ve sınavlardan basını kaldırmaması istenen, diğer tüm insanlar gibi tek-tipleştirilmeye uğrasılan öğrenci gençlik, artık sorunlarını kavrayacak bilince erismiştir. Kadrolaşmayla parselenen Milli Eğitim Bakanlığı, fasist ve dinci ellerin kiskacındadır. Bilimsel eğitim parçalanmış, yerine koyu bir yobazlık ve saldırgan bir milliyetçilikle doldurulan garip "dersler" ortaya çıkarılmıştır. Paralı öğretmenle eğitim hakkı kısıtlanmıştır. Eğitimde öğretmen yeterliliği bulunmamaktadır. Oligarsi kendi politikasının sözcülüğünü yapacak öğretmen bulamamakta... İlerici gençlere ve öğretmenlere liselerde baskı yapılmakta ve bu gençler ve eğitimciler hızla okullardan tasfiye edilmeye çalışılmaktadır. En önemli ve zorunlu ders "Din ve Ahlak" dersi olmuş, okullara sol gazete ve kitap sokmak yasaklanmıştır. Okul kitaplıkları yüzlerce tarikatçı ve fasist propaganda, broşür ve kitaplarıyla doludur...

Bu gibi sorun ve baskılar tüm Türkiye'de olduğu gibi, liselerde de sürüp gitmekte... Türkiye Devrimci Gençlik hareketi bu baskı ve engellerden yılmayacak, eskisi gibi liselerdeki gerçek yerine kavuşacaktır. Biz, Liseli Devrimci Gençler, Çözüm dergisinden bu baskı politikasını teshir etmesini, yazı ve çizileriyle mücadelede sesimiz olmasını istiyoruz.

Bir Grup Liseli Devrimci Genç

Cezaevlerinin sorunlarını artık herkes biliyor ve yine biliyoruz bu koşullar bir insanın hastalanmadan yasayabilmesini, yeterli düzeyde zihinsel gelişmesini sağlayabilmesini, moral bakımından asiri derecede yıpranmadan ayakta kalabilmesini hemen hemen olanaksız kılıyor.

Bu sorunlar tüm yollar denenerek yetkililere ulaştırılmasına rağmen olumlu hiçbir yanıt alınmadı. Bunun üzerine dayatılan insanca olmayan koşulları kabullenerek onursuz bir şekilde yasama yolunu reddederek 14 Temmuz'da başlayan ve idarenin sorunlarımızı çözme yönünde taahhütlerinden sonra 28 Temmuz'da son verilen bir açlık grevi yaptık.

Ne var ki aradan geçen iki ayı asan süreye rağmen, idare, vermiş olduğu taahhütlerin birçoğuna uymamaktadır. Mahkemece yasaklanmamış kitapların verileceği söylenmiş, ancak depoda bulunan binlerce kitabın çürümeye terk edilmesi bir yana yeni yasak listeleri oluşturulmuştur. Yemek düzeltilmemiş, içerde giyilmek üzere verileceği söylenen her renk elbisemiz de verilmemiştir. Bu ve benzeri tutumlar cezaevlerinde bulunan bizlere nasıl yaklaşıldığını, sorunlarımızın çözümünü bir yana, ağır ağır her yönden çürümeye itildiğimizin açık kanıtıdır.

Ancak bilinmelidir ki bizler sorunlarımıza sahip çıkmaya ve çözümünü yönünde gerekli her türlü mücadeleye kararlıyız.

Bu durumu tüm kamuoyuna iletiyoruz, bu mücadelemizde bize destek olmanızı bekliyoruz.

E-Tipi Malatya Cezaevi'nde bulunan siyasi mahkûmlar

HASAN (VELİ ASIKÇI)

ÖRNEK BİR DEVRİMCİYDİ

*O ölmedi yok;
barut ortasında
ates fitil gibi.*

29 Eylül günü Hasan'ı yitirdik. Uzun bir süredir hastaydı. Yılların devrimcisi Hasan'ı iskenceler, zindanlar, karanlık ve zor yıllar devirememisti. Göğüs ve böbreklerine çöreklenen amansız bir hastalık Hasan'ı devirdi. Fakat Hasan, örnek yasami ve mücadeleyle dimdik ayakta, yaşıyor.

Gerçek ismi Veli Asıkçı olmasına karşın, ailesi ve tüm Balat, Fener, Ayvansaray halkı tarafından Hasan diye çağrılırdı. (Hatta asiri zayıf görünüşünden dolayı Çöp Hasan olarak da bilinir.) 37 yaşındaydı. Yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğmuş, bu yoksul yasami ölünceye dek sümüstü. Ailesinin asiri yoksulluğu nedeniyle ilkokuldan sonra gittiği sanat okulunu terkedip çalışmak zorunda kalmıştı. Çocuk yaşlarda emekçi olan Hasan, gençlik çağında da devrimci düşüncelerle tanıştı.

Balat ve çevresi yoksul işçi semtidir. Yoksulluk, ıssızlık ve mevcut hükümetlerin genel ilgisizliği bu çevrede özellikle gençlik içinde lümpen eğilimleri yoğunlaştırmıştı. 1977'de, ilk devrimci çalışmanın başladığı yıllarda Balat ve çevresinde kahvehanelerde esrar, eroin ve hap kullananların çokluğu devrimcilerin dikkatini çekmişti. Bu durumun nedeni açıktı: Balat tarihsel olarak devrimci bir geleneğe sahipti. Osmanlı döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında Balat ve çevresi çokça işçi hareketlerine sahne olmuştur. Egemen sınıflar, Balat'ın bu devrimci gelenegim nötralize etmek için baskı ve siddetin yanı sıra, emekçi halkı ve özellikle gençliği yozlaştıracak uygulamalara girmişti. Böylece lümpenleştirme politikası hayata geçirilmişti. 77'de devrimcilerin karşılaştığı manzara bu politikanın bir ürünüydü.

Devrimciler, çalışmaya ilk başladıklarında yanbaslarında Hasan'ı buldular. Hasan, Balat 'ın "delikanlı"larından biriydi. Ama, diğerlerinden çok farklıydı. Hiçbir kötü alışkanlığı (esrar, hap, kumar vb.) ve lümpen bir yasami yoktu. Zaten bu farklılığı onun halk ve gençlik içinde saygınlık kazanmasına neden olmuş, ona apayrı bir yer kazandırmıştı. Nitekim Hasan sayesinde devrimciler, Balat ve çevresinde, emekçi halk içinde kolayca gelişebilmişti. Aynı zamanda Hasan'ın önderliğinde Balat ve çevresinde, yozluğa ve lümpenliğe karşı mücadeleye girilmiş ve büyük mesafeler katedilmişti.

Hasan devrimciliği gelip geçici bir moda, gevezelik olarak değil, bir yasami tarzı olarak kavramış ve yaşamıştı. Nitekim Eylül öncesi ve sonrası yasami bunu kanıtlamaktadır. Eylül öncesi anti-fasist mücadele içinde fasistlerin boy hedefiydi. İki kere oturduğu kahvede suikaste uğramıştı. İkisinde de ağır yaralanmasına karşın, korkmamış, devrimci mücadeleye daha bir bağlanmıştı. Eylül sonrası iskence tezgahlarından geçti, Kabakoz ve Metris zindanlarında yattı. Buralarda onurlu bir direniş vardı.

Hasan cezaevinden çıktıktan sonra da devrimci yasamini sürdürdü. En küçük bir olay nedeniyle sürekli evinden polis tarafından alınmalarına, her türlü baskı ve iskencelere karşın, o hiçbir zaman geri adım atmadı. Eylül rejiminin devrimci-demokrat çevrede yarattığı yilginlik ve karamsarlıktan o hiç etkilenmedi dersek abartmış olmayız. Bir zamanların keskin devrimcileri geçmişi inkâr eden söylevler çekerken, cinsel Özgürlük, sivil toplumculuk vb. ile felsefi idealizm bataklığında kulaç atıp,

etrafına bunalım, yilginlik asılarken, Hasan, tüm baskı ve polis denetimine karşın, etrafındaki emekçi gençlikte bilinçlendirme ve örgütendirme çalışmalarına girmişti. Hem de, bu çalışmasını tek başına yürütmüştü.

Hasan dürüst ve ağırbaşlıydı. Çevresinde çok seviliyordu. Teorik-siyasi düzeyi düşük olmasına karşın, birçok lafazanadan daha uzak görüşlü, örgütücü, üretken ve mücadeleye bağlıydı.

Ölüm haberini geç aldık. Bu nedenle Yeni Çözüm dergisi ve devrimci arkadaşları cenazesinde bulunamadık. Hasan'ın cenazesi Balat halkı ve gençliğin katılımıyla oldukça kalabalık olmuştur. Çok daha kalabalık olabilirdi. Bu son görevimizi yapamamanın üzüntüsü içindeyiz. Ama Hasan'ın mezarını onurlu yasamini yansıtmak bir simge olarak yaptırmak istiyoruz. Bu nedenle, Yeni Çözüm okurlarıyla birlik ve dayanışmaya çağırıyoruz. Yeni Çözüm okurlarının yardımlarıyla Hasan'ın mezarını yaptırdığımız gibi ailesine de yardım etmeyi düşünüyoruz.

Hasan'ı hiçbir zaman unutmayacağız onurlu yasamini örnek alıyoruz.

"Hasan'a Mezar Yaptırma

Kampanyası"

Yardımlarınızı: **Hediye**

Asıkçı: 956365

**T.C. Ziraat Bankası,
Çemberlitas.**

yatırınız

Ahmet KARLANGAÇ
(1959-1980)

Ayhan TEKTAŞ
(1962-1980)

İbrahim KARAKUŞ
(1981-1980)

Veli AŞIKÇI
(1950-1987)

Onurlu Yaşamları Mücadelemize Işık Tutuyor
DEVİRİMCİ ARKADAŞLARI

Zeki YUMURTACI
(1958-1980)

Onurlu Yaşamı Unutulmayacaktır

DEVİRİMCİ ARKADAŞLARI

“SIYRILIP GELEN” YORUM MÜZİK TOPLULUĞU

A
BÜYÜ
GÜLEBİLMEZ
KUŞATMA
GÜLEYCAN
HÜZ'NÜN İSYAN OLUR
ENTEL KARŞILAMASI

*“Belli ki dağların, denizlerin
ve göllerin üzerinden
sıyrılıp gelmektedir şehir
belli ki yakındır
doğayı ve hayatı sarsacak saat”*

B
SIYRILIP GELEN
HAYAT
MUNZUR DAĞI
SEN ÖZGÜRLÜKSÜN
MAPUSHANE ÇEŞMESİ

ABONE KARTI

ÇÖZÜM

Adım: _____
Mesleğim: _____
Yaşım: _____
Adresim: _____

6 aylık / 1 yıllık abone bedeli olan 3500/7000
TL'mi, Ziraat Bankası, Çemberlitaş Şubesi'nin
Metin YAVUZ üzerine 6059 no.lu hesabına ya-
tırdım. Banka Alındı belgesi ektedir.

Lütfen Fotokopisini çekin.

TÜM SİYASAL TUTUKLU VE
HÜKÜMLÜLERE ÖZGÜRLÜK

daha fazla cezaevi değil
evlatlarımızı istiyoruz!

SUÇLU OLAN ADLİ
MAHKUMLAR DEĞİL DÜZENDİR

insanlık düşmanı faşistler
ve işkencecilere ceza!

ÖZGÜRLÜK ELLERİMİZDEDİR..!

HALKIN BULUNMADIĞI YARGI
KESİNLEŞMİŞ DEĞİLDİR

zindanlar boşalsın,
işkenceciler cezalandırılsın!

OMUZ VER Kİ DEMİR
KAPI AÇILSIN

siyasal tutuklu ve hükümlülerin
özgürlüğü için omuz, omuza!